

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง
: ศึกษากรณีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

นางสาว รัชนี คล้ายนาค

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ภาควิชารัฐศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546.

ISBN 974-17-3725-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

POPULAR PARTICIPATION IN THE DIRECT ELECTION OF THE MAYOR
: A CASE STUDY OF MAEHONGSON MUNICIPALITY

Miss Ratchanee Klaynak

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Faculty of Political science

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-3725-4

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

นางสาว รัชณี คล้ายนาค : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี
 โดยตรง : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน. (Popular Participation in the Direct
 Election of the Mayor : A Case study of Mae Hong Son Municipality)
 อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ตระกูล มีชัย จำนวนหน้า 184 หน้า. ISBN 974-17-3725-4.

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับ
 เทศบาลว่า ภายหลังจากการเปลี่ยนรูปแบบการเลือกตั้งเป็นการเลือกนายกเทศมนตรีโดยตรงแล้วนั้น
 ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งในลักษณะต่างๆอย่างไร และมีปัจจัยใดที่เกี่ยวข้องกับการ
 ตัดสินใจเลือกผู้สมัครของประชาชน โดยมีสมมติฐานว่า ระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง
 ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยมีปัจจัยสำคัญในการ
 กระตุ้นคือ คุณสมบัติของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียงและด้านนโยบาย การเก็บข้อมูลใช้วิธีการ
 สัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วมประกอบกัน โดยแบ่งกลุ่มประชาชนออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่ม
 ผู้สูงอายุ กลุ่มพ่อค่านักธุรกิจ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มนักเรียนนักศึกษาและกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้น้อย

ผลจากการศึกษายืนยันสมมติฐานเป็นบางส่วน กล่าวคือ ระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี
 โดยตรงได้กระตุ้นความสนใจให้ประชาชนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นต่างๆ ในการสนทนาเกี่ยวกับ
 การเมืองท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น แต่การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เพิ่มสูงขึ้นกลับพบว่ามีปัญหา
 เรื่องการซื้อเสียงมากโดยเฉพาะในกลุ่มของประชาชนที่มีรายได้น้อย ขณะที่การเข้ามีส่วนร่วมในการ
 ช่วยเหลือผู้สมัครรณรงค์หาเสียงส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มหัวหน้าคณะผู้สมัคร กลุ่มเครือญาติและเพื่อนที่
 ใกล้ชิดของผู้สมัครและเป็นการช่วยเหลือในลักษณะที่มีเงินเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนตอบแทน จากการศึกษา
 พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครจากปัจจัยด้านคุณสมบัติของ
 ผู้สมัครปัจจัยดังกล่าวยังก่อให้เกิดทัศนคติและความรู้สึกส่วนตัวที่มีต่อตัวนักการเมืองที่แตกต่างกัน และ
 ส่งผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงที่ต่างกันระหว่างกลุ่มข้าราชการและกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้น้อย
 รองลงมาคือ การรณรงค์หาเสียง ด้านนโยบายนั้นสามารถกระตุ้นความสนใจในการเลือกตั้งได้น้อยสุด

ภาควิชาการปกครอง..... ลายมือชื่อนิติ.....
 สาขาวิชา.....การปกครอง..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา 2546 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....-.....

AN ABSTRACT

4481152524 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: POLITICAL PARTICIPATION / THE DIRECT ELECTION OF THE MAYOR

RATCHANEE KLAYNAK : POPULAR PARTICIPATION IN THE DIRECT ELECTION OF THE MAYOR : A CASE STUDY OF MAEHONGSON MUNICIPALITY.

THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. TRAKOON MEECHAI , 184 pp. ISBN 974-17-3725-4.

The aim of this research is to study popular participation in the municipality level after the direct election of the mayor has been introduced and also find the factors influence their decision. The hypothesis of this research is that the direct election of the mayor encourages people to have more interest and participation in politics ; the main factors that have influence on their decision are qualification of candidates , election campaign and policy . The datum has been collected by depth interview and observation by separate 5 groups of people : elderly , businessmen , local bureaucracies , students and low - income people.

The result of this study affirms some aspects of hypothesis that the direct election has encouraged people to concerned more about local politic affairs as same as increasing local voting level. However still has the problem of vote - buying , especially among the low - income residents. The participation in election campaign are mostly of the vote canvassers , relatives and friends of the candidates. Nevertheless most of them got money in return. According to this case study, all people consider the qualification of the candidates as the most important factor. Besides this factor differently affects their attitude towards the politicians and also affects the voting . The campaign of election can also increase the participation of local people whereas the policy scarcely has important role in this case.

Department.....GOVERNMENT.....Student's signature.....

Field of study.....GOVERNMENT..... Advisor's signature.....

Academic year2003... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ตระกูล มีชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้ความเมตตากรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เริ่มต้นตั้งแต่ยังไม่เป็นโครงร่างจนสำเร็จการศึกษา ตลอดจนการให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งของการวิจัย และตอบข้อสงสัยที่ผู้วิจัยประสบขณะที่ดำเนินการวิจัย จนทำให้งานวิจัยเรื่องนี้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี ที่ได้ให้ความเมตตาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์สิริพรรณ นกสวน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้คำแนะนำและเอื้อเฟื้อเอกสารที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้ง 3 ท่านเป็นอย่างสูงที่ได้เสียสละเวลาให้กับผู้วิจัยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณบรรดาคุณอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ที่ให้ความรู้พื้นฐานในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ข้อมูลทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่สละเวลาอันมีค่าให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณ ขจร บุญพัฒนา ผู้สื่อข่าวท้องถิ่นที่ช่วยเหลือผู้วิจัยในเรื่องข้อมูลต่างๆ คุณ สมบูรณ์ ศิลปนันท์ คุณ กิติชัย แซ่หลี คุณ ยิ่งภัทร วนากมล คุณ สุเทพ นุชทรวง คุณ ดารณี ทองเขียว รวมทั้งนักการเมืองท้องถิ่นท่านอื่นๆที่กรุณาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ ตลอดจนคุณ สุรพล เทพบุญ และสมาชิกชมรมกลุ่มผู้สูงอายุ คุณ กนก เยาวโสภา คุณ สุพัตรา ไชยพรหม คุณ ประดิษฐ์ ทายะมหา คุณ เกศสุดา สันต์ประเสริฐ คุณเทพินทร์ พงษ์สวัสดิ์ กลุ่มนักศึกษาวิทยาลัยนวมินทราชินี ตลอดจนประชาชนที่เอื้อเฟื้อสละเวลามาสัมภาษณ์ และขอขอบคุณเจ้าพนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ ศรี คุณแม่เนติยา คล้ายนาค ที่ได้ส่งเสริมและให้กำลังใจในการเล่าเรียนมาโดยตลอดจนสำเร็จการศึกษา ผู้วิจัยคงไม่ได้มาขึ้นในจุดนี้เป็นพระคุณที่ไม่อาจทดแทนได้หมดและนับเป็นความโชคดีที่ผู้วิจัยได้เกิดมาเป็นลูกของท่าน และขอขอบคุณอีกหลายท่านที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวถึงได้ทั้งหมดในที่นี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยดลบันดาลให้ทุกท่านประสบแต่ความสุขและมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตตลอดไป

รัชนี คล้ายนาค

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	10
สมมุติฐานการวิจัย	10
ขอบเขตการศึกษาวิจัย	10
วิธีการศึกษาวิจัย	11
นิยามศัพท์	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
การนำเสนอ	15
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	16
แนวความคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง	23
แนวความคิดเรื่องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์	38
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	47
การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล	48
การปรับปรุงโครงสร้างเทศบาล	52
การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการเลือกตั้ง	57
ประวัติความเป็นมาของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	59
ลักษณะการเมืองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	64
ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	70
การเลือกตั้งท้องถิ่น	70
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	76
การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	76
การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเลือกตั้ง	108
การช่วยผู้สมัครรณรงค์หาเสียง	116
สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง	118
บทที่ 5 สรุป วิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ	120
สรุป	120
วิเคราะห์	124
ข้อเสนอแนะในการศึกษา	130
รายการอ้างอิง	131
ภาคผนวก ก	137
ภาคผนวก ข	170
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	184

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	แสดงรายรับของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2545.....	62
ตารางที่ 2	แสดงรายรับของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน 6 ปี (2540 – 2545).....	63
ตารางที่ 3	แสดงบัญชีรายชื่อนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน.....	64
ตารางที่ 4	แสดงการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนระหว่างพ.ศ. 2538 – 2546.....	68
ตารางที่ 5	แสดงบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล.....	71
ตารางที่ 6	แสดงผลคะแนนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง.....	72
ตารางที่ 7	แสดงรายชื่อสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเขตที่ 1.....	73
ตารางที่ 8	แสดงรายชื่อสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเขตที่ 2.....	74
ตารางที่ 9	แสดงรายชื่อสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเขตที่ 3.....	75
ตารางที่ 10	แสดงสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน.....	77
ตารางที่ 11	แสดงสถิติการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน.....	77
ตารางที่ 12	แสดงเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งจากประชาชน.....	95
ตารางที่ 13	แสดงประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรีและ คณะผู้บริหาร.....	96
ตารางที่ 14	แสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเขตเลือกตั้งที่ 2.....	112
ตารางที่ 15	แสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเขตเลือกตั้งที่ 2.....	121

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพ.ศ. 2540 ได้รับการกล่าวขานว่าเป็น “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” เพราะมีกระบวนการจัดทำโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และหัวใจสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ¹ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ถือได้ว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง การที่จะมีระบบการเมืองที่มีเสถียรภาพ นักการเมืองที่มีคุณภาพ องค์กรภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งในการกำกับดูแลการทำงานของภาครัฐได้นั้นก็ต้องเริ่มมาจากการเห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมจากประชาชนโดยเฉพาะจากระดับท้องถิ่น

โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน(Public participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมถึงลดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน²

การปกครองท้องถิ่น ถือเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเปรียบได้กับโรงเรียนฝึกหัดประชาธิปไตยขั้นแรกเริ่มให้กับประชาชน รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) ตระหนักในความสำคัญของ

¹ นวลน้อย ตรีรัตน์และคณะ, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การประชุมทางวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, 2544) , หน้า 12

² คณิง ศรีบัวเอี่ยมและคณะวิจัย, เอกสารประกอบการประชุม เรื่องแนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ 2540 : ปัญหา อุปสรรค ทางออก. (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, 2544) ,หน้า 17

ประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย จึงเปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้หลายลักษณะ เช่น การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น , การมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการกิจกรรมของท้องถิ่น , การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการเพื่อให้ท้องถิ่นดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานกิจการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย

แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏกลับพบว่าประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากกระบวนการบริหารท้องถิ่น เช่น การจัดทำงบประมาณ กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง กฎหมายยังไม่บังคับให้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ผู้บริหารและสภาท้องถิ่น มักถือว่าประชาชนเลือกมาแล้วควรมีอำนาจกำหนดนโยบายและตัดสินใจในนโยบาย³ จะเห็นได้ว่าโครงสร้างและระบบการบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์จากภาครัฐ เพื่อชี้แจงให้ประชาชนเห็นความสำคัญและวิธีการมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทศบาลนับว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เก่าแก่ที่สุดในปัจจุบันนี้ จึงเป็นรูปแบบที่ประชาชนรู้สึกคุ้นเคยมานาน อย่างไรก็ตามเทศบาลก็ประสบปัญหาการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ รวมทั้งการขาดความสนใจและมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวโดยเห็นว่ารูปแบบโครงสร้างการเลือกตั้งและการบริหาร อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนบางส่วนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อระบบการเมืองจึงเกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

³ ตระกูล มีชัย, รายงานการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย.(กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า,2542) , หน้า 36

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างของเทศบาลจะพบว่า การนำรูปแบบสภา — นายกเทศมนตรีมาใช้ในสังคมที่ประชาชนมีความสนใจการเมืองไม่มากนักแทนที่จะทำให้ประชาชนมีความสนใจมากขึ้นกลับทำให้ประชาชนสนใจน้อยลง เพราะระบบนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม ทำให้หัวหน้าฝ่ายบริหารกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเห็นห่างกัน ประชาชนไม่ค่อยรู้จักนายกเทศมนตรี ไม่มีความผูกพันใกล้ชิดกับฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารก็ไม่วู้สึกว่าต้องรับผิดชอบต่อประชาชนมากนัก ระบบการเลือกตั้งฝ่ายบริหารโดยอ้อมยังขาดพลังปลุกเร้าความตื่นตัวทางการเมืองและกระตุ้นบทบาททางการเมืองของประชาชน⁴ เนื่องจากการเลือกคณะผู้บริหารเข้าไปเป็นกลุ่มคณะนั้น ประชาชนไม่สามารถจะทราบได้เลยว่าใครจะมาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีและจะดำรงตำแหน่งตลอดไปหรือไม่ เพราะการเมืองภายในกลุ่มส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนการดำรงตำแหน่งเพื่อรักษามิตรภาพและผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการตรวจสอบงานของผู้บริหารท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สิทธิตามพ.ร.บ. การลงคะแนนเสียง เพื่อถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น ในกรณีที่มีการบริหารงานผิดพลาดหรือเกิดความบกพร่องขึ้นก็ยากที่ประชาชนจะชี้ลงไปได้ว่าใครก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น นอกจากนี้แล้วโครงสร้างดังกล่าวยังเป็นอุปสรรคในการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนของผู้สมัคร เพราะเป็นนโยบายในนามของกลุ่มซึ่งมักจะเขียนเป็นภาพรวมในลักษณะกว้างๆที่มีความคล้ายคลึงกันทุกกลุ่ม ทำให้นโยบายขาดเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นอุปสรรคต่อการพิจารณาตัดสินใจโดยใช้นโยบายเป็นเกณฑ์กำหนด และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนว่าจะมีการปฏิบัติตามนโยบายที่หาเสียงไว้ เพราะระบบการบริหารงานที่รับผิดชอบโดยตรงต่อสภาส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายได้ ดังนั้นการกำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการตัดสินใจในการบริหารงานของคณะผู้บริหารอันประกอบไปด้วย นายกเทศมนตรีและเทศมนตรีมักปฏิบัติเพื่อเอาใจหรือทำตามความต้องการของสภาท้องถิ่นมากกว่าความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล

⁴ ธเนศวร์ เจริญเมือง, 100 ปีการปกครองท้องถิ่นไทยพศ.2440- 2540
(กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ,2540) ,หน้า130

จะเห็นได้ว่าโครงสร้างการเลือกตั้งและการบริหารเทศบาลแบบสภา – นายกเทศมนตรี เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสนใจหรือความเบื่อหน่ายของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับโครงสร้างการบริหารเทศบาลแบบสภา-นายกเทศมนตรีก็ยังประสบปัญหาด้านอื่นอีก เช่น สภาเทศบาลมีอำนาจสำคัญในการปลดเทศมนตรีโดยการลงมติไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี การผลักดันรับตำแหน่งนายกเทศมนตรีทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน ฯลฯ จึงได้นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาลโดยการแก้ไขครั้งล่าสุด(ครั้งที่ 11)ในปีพ.ศ. 2543 ซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีเลือกผู้บริหารสูงสุดซึ่งได้กำหนดให้การเลือกนายกเทศมนตรีมาจากประชาชนโดยตรง จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ในหมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 285 วรรค 3 ที่บัญญัติว่า “ คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น ” และยังมีการตราพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ.ศ.2545 ซึ่งส่งผลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการและควบคุมกระบวนการเลือกตั้งทุกอย่าง แทนที่กระทรวงมหาดไทยซึ่งเดิมเป็นผู้จัดการและควบคุมกระบวนการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ภายใต้กฎหมายเลือกตั้งฉบับใหม่นี้ กระทรวงมหาดไทยก็ยังช่วยประสานงานในเรื่องซึ่งเกี่ยวกับงานฝ่ายทะเบียน เช่น การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การกำหนดเขตเลือกตั้ง และการจัดเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ โดยที่อำนาจการตรวจสอบและวินิจฉัยเกี่ยวกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นอกจากนี้แล้วยังมีการกำหนดมาตราต่างๆ ซึ่งห้ามมิให้ผู้สมัครกระทำการเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเอง โดยวิธีการต่างๆ เช่น การจัดเลี้ยง การบริจาคเงินผ่านมูลนิธิต่างๆ(มาตรา 57) การกำหนดให้มีการเสียสิทธิเลือกตั้งหากผู้มีสิทธิไม่ไปเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น(มาตรา 37) ทั้งนี้การมีมาตรการและบทลงโทษที่รัดกุม เพื่อให้เกิดการตื่นตัวและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จึงมุ่งให้เกิดการใช้มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาต่างๆในการเลือกตั้งโดยเฉพาะการซื้อขายเสียง

“ การเลือกตั้ง ” ถือเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ที่สำคัญของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตน⁵ ความสำคัญของการเลือกตั้งไม่ได้หมายความว่าจำกัดอยู่เฉพาะแค่การที่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไปใช้สิทธิของตนหยวนบัตรลงคะแนน เพื่อเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรหรือผู้บริหารในตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดเท่านั้น⁶ หากแต่การเลือกตั้งยังมีความสำคัญมากไปกว่านั้นอีก เพราะผลของการเลือกตั้งจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการที่จะกำหนดว่าใครจะมาเป็นรัฐบาล ปกครองเขา รัฐบาลที่จะมาปกครองเขานั้นจะใช้นโยบายเช่นไร หรือใครจะได้เป็นผู้มีสิทธิบริหารกิจการของท้องถิ่น และจะบริหารท้องถิ่นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่นอย่างไร⁷ นั้นแสดงว่ากระบวนการเลือกตั้งมีความสำคัญในการสรรหาผู้แทนจากประชาชน เพื่อเข้าไปทำหน้าที่บริหารในระดับต่างๆของประเทศ โดยเฉพาะการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวและส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นมากที่สุด

การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น เพราะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เนื่องจากการให้สิทธิประชาชนเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นด้วยตนเองโดยตรง นอกจากนี้รูปแบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงนั้นยังช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจและติดตามการเมืองเพิ่มขึ้น เพราะมีการระบุถึงผู้สมัครแต่ละคนอย่างชัดเจนจึงกระตุ้นให้เกิดการถกเถียง สอบถาม วิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนการฟังปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร เป็นการสร้างความสนใจของประชาชนในด้านนโยบายเพิ่มมากขึ้นว่าผู้สมัครแต่ละคนได้มีการเสนอนโยบายเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างไร การเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรงยังส่งเสริมให้ประชาชนตรวจสอบและติดตามการทำงานของผู้บริหาร เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและผลักดันให้การทำงานเป็นไปตามสัญญาที่ได้หาเสียงไว้เป็นการป้องกัน การ

⁵ วัชร ไชยสาร. ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544) , หน้า 11

⁶ สมบัติ จันทรวงศ์, การเมืองเรื่องการเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งทั่วไปพ.ศ. 2529. (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา, 2530) , หน้า 1

⁷ ประหยัด หงษ์ทองคำ, พัฒนาการเมืองการปกครอง. (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน จำกัด, 2525) , หน้า 1

กำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งกดดันให้นายกเทศมนตรีผู้นั้นลาออกเมื่อไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้(มาตรา286) นอกจากนี้การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงยังเป็นการให้การศึกษาที่ดีแก่ประชาชนท้องถิ่นในการเรียนรู้บทบาทของตนเองในการจัดการบริหารท้องถิ่นแบบใหม่ ซึ่งจะทำให้เกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองที่มีต่อท้องถิ่นรับรู้ถึงอุปสรรคและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น เมื่อประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานของสังคมเข้มแข็ง ก็จะส่งเสริมประชาธิปไตยในระดับชาติให้เป็นการเมืองที่มีเสถียรภาพ

ขณะเดียวกันการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ยังมีความสำคัญต่อระบบการเมืองระดับชาติ เพราะเมื่อท้องถิ่นหลายแห่งมีนายกเทศมนตรีที่มีความสามารถ มีผลงานโดดเด่นก็จะสร้างผู้นำท้องถิ่นที่ดี ให้ก้าวไปสู่การเมืองระดับชาติ ทำให้ประเทศมีผู้นำที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น⁸

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นที่ประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย คือ สังคมใดจะมีลักษณะความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นยังครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆอย่างกว้างขวาง เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง การริเริ่มพูดคุยประเด็นทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การร่วมรณรงค์ทางการเมือง การเป็นสมาชิกพรรค การสมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ฯลฯ โดยนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและมีการจัดแบ่งรูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ “การเลือกตั้ง” ถือเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมรูปแบบหนึ่งที่พบเห็นกันทั่วไปในสังคมประชาธิปไตย โดยทั่วไปการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งจะมากหรือน้อยนั้นย่อมขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยกระตุ้นซึ่งแต่ละคนจะแตกต่างกันไป จากการศึกษาของ Berelson Bernard, Rokkan and Campbell, Lazarsfeld Paul⁹ ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า การรณรงค์หาเสียงก่อให้เกิดการแพร่ขยายของข่าวสารการเมือง ยิ่งมีการรณรงค์เพิ่มขึ้นจะทำให้

⁸ ธเนศวร์ เจริญเมือง. เทศบาลในทศวรรษหน้าเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง.

นิตยสารท้องถิ่น 39(สิงหาคม 2542) :16

⁹ Pye Lucian, Aspect of Political Development.(Boston: Little Brown and Company,1966) อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ , การเมือง:แนวความคิดและการพัฒนา (กรุงเทพมหานคร : โครงการเอกสารและตำราคณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538) , หน้า 315

ให้การพูดคุยทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการมีมากขึ้น โดยผลจากการวิจัยยืนยันว่า ผู้ที่พูดคุยมีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่ไม่มีการพูดคุยทางการเมือง ประชาชนที่ได้รับการติดต่อเป็นส่วนตัวมีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จากการศึกษาของสุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ในเรื่องพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย พบว่า ในชนบทนั้นตัวผู้สมัครมีความสำคัญมาก ผู้ลงคะแนนเสียงมักจะคำนึงถึงว่าผู้สมัครเป็นใคร ตนเคยรู้จักชื่อเสียงของเขาหรือไม่และได้ช่วยเหลือทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่นของตนมากน้อยเพียงไร¹⁰ มากกว่าที่จะพิจารณาเลือกจากพรรค นโยบายของผู้สมัคร โดยคาดหวังว่าผู้ชนะการเลือกตั้งจะทำประโยชน์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยเฉพาะในด้านสาธารณสุขภาค

เนื่องจากประเด็นเรื่องการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ ทั้งนี้พระราชบัญญัติเทศบาล(ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2543 เริ่มมีผลบังคับใช้กับเทศบาลที่หมดวาระลงในปี พ.ศ. 2543 โดยได้มีเทศบาลต่างๆทยอยเลือกตั้งในรูปแบบใหม่นี้ไปแล้วเพียง 19 แห่งจากทั้งหมดจำนวน 1,129 แห่งทั่วประเทศ (ข้อมูลถึงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2546) ฉะนั้นการศึกษาที่ผ่านมาจึงยังไม่ได้มีการศึกษาวิจัยในแง่มุมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมาก่อนในประเด็นดังกล่าว

การศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมา ในเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมักเป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น เทวินทร์ ตติยรัตน์ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปแบบเทศบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครพนม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการออกเสียงเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมาคือการชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมืองและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือร้องเรียนต่อนักการเมืองน้อยที่สุด โดยมีอิทธิพลจากปัจจัยด้านอายุ ความรู้ความเข้าใจเป็นตัวกำหนด¹¹ เดช อิงคสิทธิ์ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ

¹⁰ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ สุจิต บุญบงการ , พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย.(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2527) , หน้า 233

¹¹ เทวินทร์ ตติยรัตน์ ,การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปแบบเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันพัฒนาบัณฑิตบริหารศาสตร์, 2532.(บทคัดย่อ)

คือ การผ่านสังคมประกิตทางการเมือง อุดมการณ์แบบประชาธิปไตย การรับรู้ข่าวสาร โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากที่สุดและให้ความร่วมมือและติดตามการเป็นตัวแทนน้อยที่สุด¹²

นอกจากนี้ประเด็นการศึกษาส่วนใหญ่มักจะจำกัดอยู่เฉพาะการสำรวจทัศนคติของประชาชนในระยะสั้นเพื่อพยากรณ์ผลการเลือกตั้ง เช่น

- การศึกษาในเรื่องทัศนคติที่มีต่อการเลือกตั้ง เช่น อุดลย์ นิลเปรม¹³ ศึกษาทัศนคติของผู้มีอายุ 18 - 20 ปี ต่อการเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี วัชรินทร์ สอนพุด¹⁴ ศึกษา ทัศนคติของข้าราชการครูต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด: ศึกษาเฉพาะอำเภอเขวาสันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

- การศึกษาในเรื่องพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน เช่น ร.ต.อ. ปิยะพันธ์ ปิงเมือง¹⁵ ศึกษาเรื่อง ปัญหาพฤติกรรมออกเสียงเลือกตั้งในองค์การปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเมืองพัทยา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2528 มงคลบุญเรือง¹⁶

¹² เดช อิงคสิทธิ์ , การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก, 2541 (บทคัดย่อ)

¹³ อุดลย์ นิลเปรม , ทัศนคติของผู้มีอายุ 18 - 20 ปี ต่อการเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2540 (บทคัดย่อ)

¹⁴ วัชรินทร์ สอนพุด , ทัศนคติของข้าราชการครูต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด: ศึกษาเฉพาะอำเภอเขวาสันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , 2540 (บทคัดย่อ)

¹⁵ ปิยะพันธ์ ปิงเมือง , ปัญหาพฤติกรรมออกเสียงเลือกตั้งในองค์การปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเมืองพัทยา เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2528. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2533. (บทคัดย่อ)

ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง: ศึกษากรณีเทศบาลเมืองพะเยา

ทั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ เช่น เพศ อายุ ทักษะคติทางการเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมว่ามีอิทธิพลอย่างไรต่อการมีทัศนคติและพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีหลายรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปโดยมีการแบ่งเป็นกิจกรรมประเภทต่างๆ ในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการเข้ามีส่วนร่วม จึงสามารถวิเคราะห์ให้ได้หลายแง่มุมขึ้นอยู่กับว่าผู้ศึกษาวิจัยต้องการที่จะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านใด

สำหรับการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน โดยจำกัดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะในเรื่องการเลือกตั้งว่า เมื่อเงื่อนไขในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมแล้วนั้น ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ในกระบวนการเลือกตั้งจะเป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้ง อาทิ ปัญหาของการซื้อขายเสียง ปัญหาการทุจริตต่างๆ ตลอดจนการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งเป็นจังหวัดเล็กๆ อยู่ติดชายแดนที่มีความสำคัญในด้านการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในภาคเหนือ เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามในปีหนึ่งๆ จึงมีนักท่องเที่ยวมาเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ได้เลือกเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนที่กำลังจะครบวาระในวันที่ 1 พฤษภาคม 2546 นี้เป็นพื้นที่ศึกษา ด้วยสาเหตุ

¹⁶ มงคล บุญเรือง.2545. พฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา.ปัญหาพิเศษปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ , 2545.

ที่ว่ายังไม่เคยมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่มาก่อน และเนื่องจากในเขตเทศบาลมีลักษณะผสมผสานของความเป็นเมืองกับชนบท จึงมีความแตกต่างในด้านความหลากหลายของประชากรในเรื่องต่างๆ เช่น อาชีพ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ฯลฯ นอกจากนี้เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนยังมีลักษณะเด่นตรงที่มีความหลากหลายในชาติพันธุ์ซึ่งแตกต่างไปจากเทศบาลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ โดยประชาชนชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่เป็นชาวไทยใหญ่ ชาวไทยภาคเหนือ รวมทั้งชาวเขาโดยเฉพาะเผ่ากะเหรี่ยงและชาวไทยภาคอื่นๆ เพียงเล็กน้อย เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนยังเป็นเทศบาลที่มีขนาดพื้นที่เล็กที่สุดในภาคเหนือคือ 6 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งประมาณ 4,000 กว่าคน ดังนั้นขนาดของพื้นที่และประชากรจึงเหมาะสมในการสังเกตการณ์ตลอดจนการสัมภาษณ์เพื่อทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในกิจกรรมต่างๆเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. เพื่อศึกษาถึงความสนใจ ความตื่นตัวของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรงว่าภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งเป็นรูปแบบใหม่แล้วประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งต่างๆอย่างไร
3. เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยหรือเงื่อนไขใด ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกผู้สมัครของประชาชน

สมมติฐาน

ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง: ศึกษากรณีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

“ ระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น โดยมีปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นคือ คุณสมบัติของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียง และด้านนโยบาย ”

ขอบเขตของการศึกษา

1. เป็นการศึกษาเรื่องการเลือกตั้งจากแง่มุมต่างๆของประชาชนกลุ่มต่างๆ เพื่อทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้ง โดยได้แบ่งเป็นกิจกรรมต่างๆ คือ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนทนาแลกเปลี่ยนความเห็นและติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง การช่วยผู้สมัครรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
2. ใช้วิธีการศึกษาแบบสังเกตการณ์ร่วม การพูดคุยและสัมภาษณ์ในเชิงเจาะลึก โดยแบ่งระยะเวลาในการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ คือก่อนการเลือกตั้ง ในวันเลือกตั้งและหลังวันเลือกตั้ง โดยเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 15 กรกฎาคม ทำการศึกษาเฉพาะภายในพื้นที่เขตเทศบาลเมือง จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งครอบคลุมทั้ง 3 เขตเลือกตั้ง โดยประกอบไปด้วยชุมชนจำนวน 6 แห่ง คือ ชุมชนปางล้อย ชุมชนตะวันออก ชุมชนหนองจองคำ ชุมชนดอนเจดีย์ ชุมชนกาดเก่าและชุมชนกลางเวียง
3. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบเน้นการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เป็นหลัก เป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะของการสุ่มสัมภาษณ์จากประชาชนในแต่ละกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่มีสิทธิเลือกตั้ง กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มพ่อค่านักธุรกิจ กลุ่มข้าราชการและกลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์หัวหน้าคะแนน ประชาชนทั่วไปบางส่วน คณะกรรมการเลือกตั้ง ท้องถิ่นและจังหวัด เจ้าพนักงานเทศบาล ตลอดจนผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล และเนื่องจากเน้นการสัมภาษณ์ จึงอาจมีข้อจำกัดในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกในประเด็นต่างๆ

วิธีการศึกษาวิจัย

ผู้ศึกษาได้ใช้กระบวนการวิจัยในเชิงคุณภาพ(Qualitative research) เพื่อค้นคว้าหาคำตอบ พิสูจน์สมมติฐาน โดยใช้วิธีการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิจัยค้นคว้าจากเอกสาร (documentary study) เป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง โดยค้นคว้าจากสถาบันวิทยบริการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดสถาบันวิจัยแห่งชาติ และสถานที่ราชการบางแห่งที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัด สำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

2. การวิจัยภาคสนาม (field research) เป็นการศึกษาเพื่อตอบคำถามสมมติฐานของการศึกษา โดยการสังเกตการณ์ในกระบวนการเลือกตั้งในระยะก่อน ระหว่างและภายหลังการเลือกตั้ง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(depth interview) กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ประชาชนทั่วไปซึ่งมาจากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน หัวคะแนน ผู้นำชุมชนท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งท้องถิ่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนสำคัญและเจ้าหน้าที่เทศบาล

ผู้วิจัยได้วางวิธีการวิจัยภาคสนาม(field research) โดยการแบ่งช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1 ในระยะก่อนการเลือกตั้ง (ระหว่างวันที่ 1 พ.ค. – 7 มิ.ย. 2546) ได้แก่การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และอาศัยการสังเกตการณ์ ทั้งนี้ได้แบ่งกิจกรรมที่ศึกษาในช่วงนี้ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1.1 การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง เพื่อศึกษาถึงความสนใจ ความตื่นตัวของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรงว่าประชาชนให้ความสนใจและมีความคิดเห็นอย่างไรเลือกตั้งระบบใหม่ในประเด็นต่างๆอย่างไร ทั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มประชากรที่ศึกษาออกเป็นกลุ่มต่างๆ จำนวน 5 กลุ่ม(กลุ่มละ 15 คน) โดยการสุ่มตัวอย่าง เพื่อทราบถึงความคิดเห็นที่แตกต่างกันเมื่อนำมาเปรียบเทียบ ดังนี้ คือ

1. กลุ่มข้าราชการครู ข้าราชการส่วนภูมิภาคซึ่งประกอบด้วยข้าราชการที่ทำงานในส่วนของศาลากลางจังหวัด โดยเน้นยังกลุ่มข้าราชการที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มานาน จึงรับรู้สภาพปัญหาและกาเปลี่ยนแปลงต่างๆในพื้นที่
2. กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ
3. กลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่มีสิทธิเลือกตั้ง
4. กลุ่มผู้สูงอายุ
5. กลุ่มประชาชนที่มีรายได้น้อย เช่น อาชีพรับจ้างทั่วไป

2.1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการช่วยผู้สมัครณรงค์หาเสียง โดยผู้วิจัยได้เข้าไปร่วมสังเกตการณ์ในการเดินหาเสียงของผู้สมัคร/กลุ่มผู้สมัคร เพื่อทราบถึงความกระตือรือร้นของประชาชนในการช่วยผู้สมัครในกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม

2.2 ในวันเลือกตั้ง (วันที่ 8 มิ.ย. 2546) กิจกรรมที่ศึกษาในช่วงนี้ ได้แก่ การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนทั่วไป ยังหน่วยเลือกตั้งต่างๆ ทั้ง 6 หน่วยเลือกตั้ง ภายในเขตเทศบาล ตั้งแต่เวลา 8.00 – 15.00 นาฬิกา.

2.3 ภายหลังวันเลือกตั้ง (วันที่ 9 มิ.ย. – 15 ก.ค. 2546)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และสังเกตสภาพการณ์ทั่วไปภายหลังจากการเลือกตั้ง โดยเฉพาะปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงภายหลังจากการเลือกตั้งแล้วเสร็จ เช่น ปัญหาการซื้อเสียง ขอร้องเรียนต่างๆที่เกิดขึ้น ตลอดจนความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับประเด็นต่างๆในการเลือกตั้งระบบใหม่

นิยามศัพท์

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในที่นี้หมายถึง การมีส่วนร่วมในการสนทนาพูดคุยแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี การฟังการปราศรัยผ่านสื่อต่างๆ การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนการช่วยผู้สมัครหาเสียง

การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง หมายถึง การที่ประชาชนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีได้ด้วยตนเอง

นายกเทศมนตรี หมายถึง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ในวันอาทิตย์ที่ 8 มิถุนายน 2546

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความสนใจความกระตือรือร้น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่างๆของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ตลอดจนทราบปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมดังกล่าวของประชาชน
2. ทำให้ทราบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างไร
3. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะ เป็นประโยชน์สำหรับการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้ต้องการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกรณีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง และโดยเฉพาะต่อเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนและคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัด ในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้งครั้งต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การนำเสนอ

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึงความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐานของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา ระเบียบวิธีการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา นิยามศัพท์ โดยการนำเสนอเพื่อจะได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายและการศึกษาในภาพรวม

บทที่ 2 ทฤษฎี แนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นการนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และแนวความคิดในเรื่องการแลกเปลี่ยน รวมทั้งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจแนวความคิดที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษา

บทที่ 3 การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลแม่ฮ่องสอน

กล่าวถึงการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล การปรับปรุงโครงสร้างเทศบาลและวิธีการเลือกตั้งตามพ.ร.บ.เทศบาลฉบับที่ 11 และกล่าวถึงสภาพทั่วไปของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา โครงสร้างด้านต่างๆของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆของเทศบาล ตลอดจนลักษณะการเมืองการปกครองท้องถิ่น และลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

บทที่ 4 การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

วิเคราะห์ถึงลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในรูปแบบต่างๆ เช่น การสนทนาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการช่วยผู้สมัครหาเสียง ตลอดจนวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมดังกล่าว

บทที่ 5 สรุป วิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

สรุปและวิเคราะห์ผลการศึกษาวิจัย ตลอดจนเสนอข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

สำหรับบทที่ 2 นี้จะกล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ศึกษากรณีเทศบาล เมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีแนวความคิดหลักที่เกี่ยวข้องประกอบในการศึกษา คือ

- แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (Concept of Election)
- แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation)
- แนวความคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน (Exchange theory)

ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้จะช่วยในการวิเคราะห์หรืออธิบายปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมของประชาชน และช่วยในการพิสูจน์สมมติฐานในบทที่ 5 ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ความสำคัญของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตย หรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง ให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรม เพื่อลดภาวะความตึงเครียด ขจัดความขัดแย้ง หรือการสืบทอดอำนาจและเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักรู้เสมอว่า ต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน เพราะประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตนด้วยการเลือกหรือไม่เลือก

ตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนอีก ดังนั้น การเลือกตั้งจึงมีผลต่อการพัฒนาทางการเมือง การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย¹⁷

การเลือกตั้งจึงเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้แก่สามัญชนทั่วไป มีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะทางการเมือง การเลือกตั้งได้กลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นพลเมือง

ทั้งนี้นักวิชาการได้ให้ความหมายของการเลือกตั้ง ไว้ดังต่อไปนี้

David Buter and others¹⁸ ให้ความหมายการเลือกตั้งว่า การเลือกตั้งเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้แก่บุคคลทั่วไป ในการที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว¹⁹ ให้ความหมายการเลือกตั้งว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ เจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้องหรือสนับสนุนต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

¹⁷ วัชรวิทย์ ไชยสาร, ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541) หน้า 11-12

¹⁸ David Buter and others, Democracy at the Polis: A Comparative Study of Competitive National Elections. (Washington D.C. : American Enterprise Institute for Public Policy Research, 1981) , p. 216

¹⁹ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย: การเลือกตั้งกับการพัฒนาทางการเมือง (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534) , หน้า 201

เนื่องจากการเลือกตั้งมีความสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเลือกตั้งโดยอิสระ²⁰

1. ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตน จะเป็นโดยตรงหรือผ่านผู้แทนซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยอิสระ
2. ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตนโดยเสมอภาค
3. เจตจำนงของประชาชน จะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจรัฐบาล เจตจำนงต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาอย่างแท้จริง ซึ่งอาศัยการออกเสียงโดยทั่วไปและเสมอภาคและการลงคะแนนลับหรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระทำนองเดียวกัน

หลักเกณฑ์ในการเลือกตั้ง²¹

1. หลักความเป็นอิสระแห่งการเลือกตั้ง(Freedom of election) การออกเสียงเลือกตั้งจะต้องเป็นไปโดยอิสระ ปราศจากการบังคับหรือการกระทำใดๆที่เป็นเหตุให้การเลือกตั้งถูกบิดเบือนไปจากเจตจำนงที่แท้จริงของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง
2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา(Periodic election) จะต้องมีการกำหนดเวลาการเลือกตั้งที่แน่นอน เช่น กำหนดให้มีการเลือกตั้งโดยปกติทุก 4 ปี หรือ 5 ปี เป็นต้น

²⁰ ประหยัด หงษ์ทองคำ , พัฒนาการเมืองการปกครอง (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน, 2525) , หน้า 138

²¹ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย: การเลือกตั้งกับการพัฒนาทางการเมือง , หน้า 203

3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงหรือการเลือกตั้งที่ยุติธรรม(Genuine election) รัฐบาลมีหน้าที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ตามด้วยบทกฎหมาย และจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการดำเนินการเลือกตั้งให้ได้มากที่สุด รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการเลือกตั้งได้หากการเลือกตั้งนั้นไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์อย่างแท้จริง
4. หลักการออกเสียงทั่วไป(Universal suffrage)เป็นการเปิดโอกาสให้มีการออกเสียงเลือกตั้งอย่างทั่วถึง เว้นแต่ที่มีข้อจำกัดอันเป็นที่ยอมรับทั่วไป เช่น ไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่เด็ก และบุคคลที่มีจิตบกพร่อง เป็นต้น
5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค(Equal suffrage) บุคคลมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิคนละหนึ่งเสียงและคะแนนเสียงทุกคะแนนมีน้ำหนักเท่ากัน(one man one vote)
6. หลักการลงคะแนนเสียง กล่าวคือ การออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนเป็นเอกสิทธิโดยเด็ดขาด เอกสิทธินี้จะได้รับการปกป้องพิทักษ์โดยการออกเสียงวิธีลับ ซึ่งผู้ออกเสียงไม่จำเป็นต้องบอกผู้อื่นว่าตนเลือกใคร

วิธีการเลือกตั้ง แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ ²²

1. การเลือกตั้งโดยตรง (Direct Election) หมายถึง การเลือกตั้งที่ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ได้ใช้วิจารณญาณของตนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละตำแหน่งโดยตรง คะแนนเสียงที่ได้รับจากการเลือกตั้ง จะเป็นเครื่องวัดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดจะชนะการเลือกตั้งในครั้งนั้นๆ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย
2. การเลือกตั้งโดยอ้อม (Indirect Election) หมายถึง การเลือกตั้งที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งคณะบุคคลคณะหนึ่งเข้าไปทำหน้าที่เลือกตั้งแทนตน(Election College) เป็นการ

²² พิมลจรรย์ นามวัฒน์, เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมือง: การเลือกตั้ง (นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534), หน้า 726

มอบหมายสิทธิในการเลือกตั้งให้แก่คณะบุคคลที่ทำการเลือกตั้งโดยเด็ดขาด การเลือกตั้งวิธีนี้ใช้ในกรณี que เห็นว่าคณะบุคคลที่เข้าไปทำการเลือกตั้งนั้นจะมีสติปัญญา ความรู้ความสามารถในการใช้วิจารณญาณได้ดีกว่า อันจะเป็นหลักประกันได้ว่าประชาชนจะได้ผู้แทนที่ดีมีความสามารถอย่างแน่นอน ซึ่งประเทศไทยเคยมีการเลือกตั้งโดยอ้อมเพียงครั้งเดียว คือ การเลือกตั้งในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476

ในงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาว่าปัจจัยที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง คือ ด้าน คุณสมบัติของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียงและนโยบายนั้นมีความสำคัญต่อการตัดสินใจของบุคคลอย่างไร ทั้งนี้จากการศึกษาที่ผ่านมารณณ์ต่างประเทศพบว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญในการตัดสินใจเลือกของผู้เลือกตั้ง การให้ความสำคัญนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะระบบการเมืองของแต่ละประเทศซึ่งแตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบการเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกา กับการเลือกตั้งในยุโรป จะเห็นความแตกต่างในการรณรงค์หาเสียงมุ่งไปที่ตัวผู้สมัครและพรรคการเมือง David Broder²³ กล่าวถึงลักษณะของความสนใจที่มุ่งไปที่ตัวผู้สมัครว่า ระบบการเลือกตั้งของสหรัฐอเมริกามีตัวแทนจำนวน 536 คน - ประธานาธิบดี 1 คน ,100 คนเป็นสภาสูง และ 435 คน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแต่ละคนเข้ามาได้ด้วยตนเอง. แต่ละคนใช้เงินของตนเองเพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ , การจ้างผู้สำรวจทำประชามติ การจัดทำโฆษณาและเลือกผู้ช่วยเหลือเอง เปรียบเทียบความแตกต่างนี้กับสถานการณ์ในยุโรปตะวันตก ซึ่งการรณรงค์สมัยใหม่เป็นการหาเสียงโดยพรรคอย่างชัดเจน ทั้งนี้ Epstein , Negrine และ Papathanassopoulos²⁴ ได้กล่าวถึงการรณรงค์หาเสียงในยุโรปซึ่งจุดศูนย์กลางกำลังจะกลายเป็นตัวผู้สมัคร สิ่งนี้ชี้ให้เห็นถึงนัยยะสำคัญของผู้นำพรรค ทั้งนี้ Butler และ Ranney(1992)²⁵ เห็นว่า ผู้นำในบริบทของยุโรป

²³ David M. Farrell , “ Campaign Strategies and Tactics ” in Comparing Democracies Elections and Voting in Global Perspective , eds.Lawrence LeDuc , Richard G Niemi , Pippa Norris (Thousand Oaks : Sage Publications , Inc,1996) ,pp. 164 – 165.

²⁴ Ibid.,p. 165

²⁵ Ibid.,p. 165

ตะวันตก ซึ่งโดยทั่วไปเป็นผู้นำพรรค ถูกเลือกขึ้นจากพรรคก็สามารถยุติลงได้จากพรรคเช่นกัน. เพราะว่าเป็นการสนับสนุนโดยกลไกของพรรคและองค์กร

แม้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้วตัวเลือกสำคัญในการเลือกตั้งมักจะเป็นด้านนโยบายและพรรค แต่ก็ยังมีผู้คนจำนวนไม่น้อยที่คิดเกี่ยวกับผู้นำ ซึ่งมีใช้เพียงในระบบประธานาธิบดีเท่านั้น จากการศึกษาของ Butter และ Stokes (1960)²⁶ ได้ทำการวัดจำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องพรรคและผู้นำในประเทศอังกฤษ พบว่าจำนวนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องผู้นำนั้นมีจำนวนเกือบจะเท่ากับเรื่องพรรค ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่แล้วผู้คนจะให้ความสนใจต่อผู้นำคนสำคัญของพรรคใหญ่ๆมากกว่าจะเป็นคนรองๆลงไป

ทั้งนี้จากผลงานการศึกษาที่ผ่านมาของ Clarke et al (1979)²⁷ ก็เกี่ยวกับการเลือกตั้งของแคนาดา ได้ข้อสังเกตที่แสดงให้เห็นว่า ในผู้ที่ไม่ได้ถือพรรคถือพวกหรือไม่ได้มีความเห็นที่เป็นอคติอย่างรุนแรงและมีความสนใจต่อการเมืองน้อยนั้น จะเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มมองว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้นำทางการเมือง ในทางตรงข้ามกลุ่มที่มีระดับความสนใจสูง มีแนวโน้มที่จะให้น้ำหนักต่อเรื่องประเด็นนโยบายมากกว่า ขณะเดียวกันงานของ Markus และ Converse (1979)²⁸ ได้เสนอว่า การประเมินตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลว่าผู้คนจะลงคะแนนเสียงอย่างไร ในสหรัฐอเมริกาการประเมินในตัวผู้นำก็ยังเป็นสิ่งที่มีความสำคัญแม้แต่ในกลุ่มของผู้ที่มีความภักดีต่อพรรค

ในการศึกษาการเลือกตั้งประธานาธิบดีระหว่างปีค.ศ. 1956 - ค.ศ. 1980 Davison (1982)²⁹ ได้แบ่งแยกทัศนคติเกี่ยวกับผู้สมัครออกเป็น 3 องค์ประกอบด้วยกัน คือ ประสิทธิภาพ คุณสมบัติและภาพลักษณ์ของผู้สมัคร โดยสิ่งที่เป็นนัยยะสำคัญคือ ประสิทธิภาพ

²⁶ Martin Harrop and William L. Miller , Elections and Voters a Comparative Introduction (Hong Kong: Macmillan Education Ltd , 1987) p. 225.

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid ., p. 226

²⁹ Ibid ., p. 227

และคุณสมบัติ โดยองค์ประกอบเหล่านี้จะมีอิทธิพลสูงในการดึงดูดคะแนนเสียงจากผู้ลงคะแนนเสียง

จากการศึกษาของ Berelson Bernard, Rokkan and Campbell, Lazarsfeld Paul³⁰ ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า การรณรงค์หาเสียงก่อให้เกิดการแพร่ขยายของข่าวสารการเมือง ยิ่งมีการรณรงค์เพิ่มขึ้นจะทำให้การพูดคุยทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการมีมากขึ้น โดยผลจากการวิจัยยืนยันว่า ผู้ที่พูดคุยมีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่ไม่มีการพูดคุยทางการเมือง ประชาชนที่ได้รับการติดต่อเป็นส่วนตัวมีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ขณะที่ในประเทศญี่ปุ่นนั้นการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่จะมีการแข่งขันระหว่างพรรคสูง ทั้งนี้จะมีกลุ่มหัวคะแนน(Koenkai)ต่างๆที่จัดตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนจากนักการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนพรรคหรือนักการเมืองที่กลุ่มตนชื่นชอบทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นในการเลือกตั้ง เพื่อช่วยเหลือพรรคหรือนักการเมืองเหล่านั้น ดังนั้นฐานของเครือข่ายกลุ่มหัวคะแนนที่กว้างขวางสามารถที่จะครอบคลุมประชาชนได้มากเท่าไร ก็จะมีโอกาสที่จะชนะการเลือกตั้งได้ง่ายขึ้น บทบาทของกลุ่มหัวคะแนนจึงมีความสำคัญมากในการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งในการโน้มน้าวใจผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้เลือกพรรคหรือนักการเมืองที่กลุ่มสนับสนุน

จากการศึกษาในระยะแรกของวิธีการรณรงค์พบว่า ด้านส่วนบุคคล(เช่น การเคาะประตูหาเสียง) เป็นวิธีการหาเสียงที่มีอิทธิพลมากที่สุด , ตามมาด้วย การส่งเอกสารทางไปรษณีย์, การหาเสียงทางโทรศัพท์ Weir(1985)³¹ ได้กล่าวถึงการพัฒนาทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การนำคอมพิวเตอร์มาใช้เพื่อช่วยเหลือซึ่งเป็นการหมุนหมายเลขโทรศัพท์โดยอัตโนมัติ วิธีนี้ทำให้ผู้ที่ทำการรณรงค์หาเสียงโดยผ่านเครื่องโทรศัพท์มีมากขึ้นเรื่อยๆ

³⁰ อ่างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, การเมือง:แนวความคิดและการพัฒนา (กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำราคณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538) หน้า 345

³¹ Farrell , “ Campaign Strategies and Tactics ” in Comparing Democracies Elections and Voting in Global Perspective , p. 180

ผลการวิจัยของ Patterson และ McClure (1976)³² ได้แสดงถึงการหาเสียงโดยทางโทรทัศน์ ได้ส่งผลกระทบต่อระดับการตระหนักรู้ในด้านตัวผู้สมัครและนโยบายมากขึ้น เช่นเดียวกันกับการใช้สื่อโฆษณาทางการเมือง ซึ่งแสดงนัยยะสำคัญที่มีผลต่อความนิยมในภาพลักษณ์ของตัวผู้สมัคร

ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งมาใช้เป็นกรอบในการอธิบายถึงความสำคัญของกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการแสดงออกในรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่น โดยเฉพาะรูปแบบการเลือกผู้บริหารได้โดยตรงนั้นถือได้ว่าเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด เพราะการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นนั้นถือได้ว่าเป็นความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นได้มีส่วนกำหนดผู้บริหารได้ด้วยตนเองนั้น ถือได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การเลือกตั้งจึงเป็นกิจกรรมการเมืองอย่างหนึ่ง ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในประเด็นที่ว่า การเลือกตั้งเป็นวิถีทางที่ดีที่สุดในการระดมมติมหาชน เพื่อเลือกสรรผู้แทนของประชาชนไปเป็นผู้ปกครอง

แนวความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่ง ในกระบวนการทางการเมืองและมีความจำเป็นสำหรับการเมืองทุกระดับรวมทั้งการปกครองท้องถิ่น ซึ่งกำหนดขึ้นบนพื้นฐานของการกระจายอำนาจ ที่มุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การเลือกตั้ง การร่วมตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสมัครเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เป็นต้น

การศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

³² Ibid.

- 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 3) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมาก เพราะเป็นคำที่แสดงความหมายได้ครอบคลุมถึงกิจกรรมทางการเมืองทุกชนิดที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพลเมืองกับสถาบันทางการเมืองภายในรัฐ ทั้งในการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม ในส่วนที่เกี่ยวกับความหมายของ “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” นั้นนักรัฐศาสตร์หลายท่านทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้ให้ความหมายไว้กว้างขวาง หลากหลายความคิดเห็นซึ่งยังไม่มี การสรุปความหมายที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คำนิยามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจมีดังนี้

ติน ปรัชญาพฤทธิ³³ ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา การเข้าไปมีเสียงในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาคุณภาพผลกระทบของนโยบายเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงเป็นนโยบายใหม่ในครั้งต่อไปด้วย

ทิพาพร พิมพ์สุทธิ³⁴ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า การมีส่วนร่วมในการกระทำของแต่ละคน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล การมีส่วนร่วมจะมาจากแต่ละบุคคลโดยตรงต่อการตัดสินใจของรัฐบาล เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยตรง” และการมีส่วนร่วมโดยอ้อมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลทางอ้อม นอกเหนือจากแต่ละบุคคลโดยตรงแล้ว เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยการถูกระดม”

³³ ติน ปรัชญาพฤทธิ, “ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม”, พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527), หน้า 623 - 624

³⁴ ทิพาพร พิมพ์สุทธิ, พัฒนาทางการเมือง (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521), หน้า 204 - 205

จรรยา สุภาพ³⁵ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ประชาชนจะพึงมีในการกำหนดนโยบาย ในการตัดสินใจและกิจการต่างๆของรัฐบาล และในทางการเมือง หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐบาล เช่น การเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

สหประชาชาติ (United Nation)³⁶ ให้ความหมายว่า คือการที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตนเอง การจัดอันดับความสำคัญการเข้าร่วมในการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้น เป็นไปโดยการเน้นที่การให้อำนาจตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท

สุจิต บุญบงการ³⁷ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลมีจุดประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล

ฮันติงตัน และ โดมิงเกซ (Huntington and Dominguez)³⁸ ได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นกิจกรรมหรือการกระทำของประชาชน ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำนั้นเป็นไปได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง ทั้งที่สำเร็จหรือล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ รวมทั้งกิจกรรมเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การร่วมรณรงค์หาเสียง หรือการรวมตัวกันเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันต่อรัฐบาล ได้แก่ การประท้วง การใช้ความรุนแรง โดยที่เป็นการกระทำของประชาชนเอง หรือเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการปลุกระดมประชาชน

³⁵ จรรยา สุภาพ, หลักรัฐศาสตร์ (พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 333

³⁶ United Nation , Department of International Economic and Social Affairs, Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development (New York: United Ntion, 1981) p.11

³⁷ สุจิต บุญบงการ, การพัฒนาทางการเมืองของไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531) , หน้า 36

³⁸ Samuel P.Huntington and Gorge I Dominguez, “ Political Development ”, in Handbook of Political Science:Macro Political Theory Vol.3 , eds. Fred Greenstein and Nelson Polsby (Reading Mass: Addison Wesley, 1975) p. 49

ไมรอน ไวน์เนอร์ (Myron Weiner)³⁹ ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยแบ่งออกเป็น 10 ความหมาย คือ

1. การกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศ เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการ
2. ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบหรืออิทธิทธิพล (influence) ต่อการดำเนินงานของรัฐบาลหรือในการเลือกผู้นำรัฐบาล
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการรับรองว่าถูกต้อง (legitimate)
4. การให้มีตัวแทน (representative) เพื่อเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง
5. การระวางหรือแยกตนเองออกจากการเมือง (alienation) เนื่องจากเห็นว่าแม้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองก็ไม่ทำให้เกิดผลอะไรขึ้น ซึ่งแตกต่างจากความเฉื่อยชาหรือเมินเฉยทางการเมือง (apathy) ที่เป็นการขาดความสนใจทางการเมืองโดยสิ้นเชิงและไม่กระทำการใดๆทางการเมืองเลย
6. ความกระตือรือร้น (active) ที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมืองหรือเป็นผู้ที่ชอบกระทำกิจกรรมทางการเมือง (activists)
7. การกระทำที่ “ต่อเนื่องอย่างมั่นคง” (persistence continuum) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นสถาบัน (institutionalised) และมีการจัดตั้งหรืออาจเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด เช่น การก่อการจลาจล
8. การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำการเมือง หรือมุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ (public policies) หรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของทางราชการ (bureaucratic actions)
9. การกระทำที่เป็นกิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติ (national politics)
10. การกระทำที่มีลักษณะเป็น “การกระทำทางการเมือง” (political act)

³⁹ Myron Wiener, “ Political Participation ; Crises of the Political Process” in Crises and Sequences in Political Development , eds. Leonard Binder and others, (Princeton : Princeton University Press, 1971) pp.161- 163

ทั้งนี้สามารถสรุปความหมายทั้ง 10 อย่างของ ไมรอน ไวน์เนอร์ ได้ว่า การปฏิบัติการโดยสมัครใจใดๆ ที่ไม่ว่าจะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ จะมีการจัดองค์กรหรือไม่ จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีจุดหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้นโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองในระดับต่างๆ ทั้งในท้องถิ่นและในระดับชาติ

เฮอเบิร์ต แม็คคลอสกี (Herbert McClosky)⁴⁰ ได้อธิบายว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมหรือการกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกทั้งหลายในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการที่จะเลือกผู้นำของตนและกำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งการกระทำนั้นอาจจะกระทำโดยตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ซึ่งบุคคลที่มีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้นได้แก่บุคคลที่เข้าเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ดังนี้ (อาจจะอย่างเดี่ยวหรือหลายอย่างพร้อมๆ กันก็ได้) คือ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังรวมถึง การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ ช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง

ในผลงานอีกชิ้นของฮันติงตัน ซึ่งเสนอร่วมกับโจน เอ็ม เนลสัน (Huntington and Nelson)⁴¹ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา ให้คำนิยามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจไว้ ดังนี้

1. เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดา ไม่ใช่ข้าราชการเมืองอาชีพ (professional politician) เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง

⁴⁰ Herbert McClosky , “Political Participation” in International Encyclopedia of the Social Sciences Volume 12 (1968), pp. 252-253

⁴¹ Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson, No Easy Choice (Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1967), pp. 4 - 7

2. กิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดา นั้นจะมีลักษณะเป็นช่วงๆ ไม่ต่อเนื่อง (intermittent) เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา (part-time) และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่นๆ
3. เป็นการกระทำเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรคุณค่าที่มีอยู่จำกัดในสังคม ไม่รวมการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่นๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล และไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ ก็ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง
4. การมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจเป็นไปได้ด้วยสำนึกของตนเอง หรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แต่ละสังคมจะมีระดับของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆด้าน เช่น การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสนใจในการเมือง ฯลฯ ทั้งนี้นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาและจำแนกออกเป็นหลายรูปแบบ ดังนี้

เจมส์ เดวิด บาร์เบอร์ (Jame David Barber)⁴² ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นลักษณะที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง เช่น บริหารงาน กำหนดนโยบายและตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตัวเอง
2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม เป็นลักษณะที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมแต่ไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง โดยการเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตั้งโดยเสรี แต่กำหนดกลไกเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาควบคุมติดตามความเคลื่อนไหวของฝ่ายผู้ปกครอง เพื่อให้การปกครองเป็นไปตามความต้องการของประชาชน

⁴² Jame David Barber, *Citizen Politics* (Chicago : Markham Publishing Company, 1972) p. 3

แซมมวล พี. ฮันติงตัน และ โจน เอ็ม เนลสัน (Huntington and Nelson)⁴³ ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง 5 รูปแบบดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง(electoral activity) หมายถึง กิจกรรมการร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและกิจกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง
2. การสร้างความสัมพันธ์(lobby) หมายถึง การติดต่อสัมพันธ์กับข้าราชการหรือนักการเมือง เพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลทางการเมืองและกระบวนการในการตัดสินใจของรัฐบาล รวมไปถึงกระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยจะเป็นผู้ให้ข้อมูลต่างๆต่อผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ
3. กิจกรรมองค์การ(organization activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์การใดองค์การหนึ่ง โดยมีกลุ่มมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมก็ได้
4. การติดต่อเฉพาะเรื่อง(contracting) หมายถึง การติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของทางทหารเป็นการส่วนตัว โดยมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัว ตลอดจนหมู่คณะของตน
5. การใช้กำลังรุนแรง(violence) เป็นกิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น การก่อรัฐประหาร

⁴³ Samuel P Huntington and Joan M Nelson, No Easy Choice : Political participation in Developing Country , อ้างถึงใน สุวัฒน์ ศิริโกศาภิรมย์, อิทธิพลของผู้นำชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน :ศึกษากรณีผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534 , หน้า 40

การลอบสังหารผู้นำทางการเมืองหรืออาจจะมุ่งการเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เช่น การปฏิวัติ เป็นต้น

ไนย์ และ เวอร์บา (Nie and Verba)⁴⁴ ให้ความหมายของกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะที่ กว้างและชัดเจน โดยแบ่งรูปแบบของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอยู่เสมอในระบบประชาธิปไตย และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำมาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงถึงความนิยมสนับสนุนของประชาชน อย่างไรก็ตามการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องการความริเริ่มหรือแรงจูงใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในการวิจัยเชิงวิชาการแล้วถือว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด และสามารถวัดค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ใกล้เคียงมากที่สุด⁴⁵

2. การรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากทำให้ประชาชนสามารถเพิ่มอิทธิพลต่อผู้นำได้โดยการกำหนดคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งไว้ก่อนซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งกันได้ อย่างไรก็ตามกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ยากและต้องการความริเริ่มมาก่อนการลงคะแนนเสียง นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่สามารถสื่อสารหรือบ่งบอกเกี่ยวกับความชื่นชอบของประชาชนได้มากกว่าเพราะประชาชนที่ร่วมรณรงค์หาเสียงจะสามารถมีความสัมพันธ์ติดต่อกับผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงนี้ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียง การทำงานอย่างแข็งขันเพื่อพรรคการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การบริจาคเงินให้พรรคการเมือง และการเป็นสมาชิกสโมสรทางการเมือง ฉะนั้นการเข้าร่วมในการรณรงค์หาเสียงจึง

⁴⁴ Norman H Nie and Sidney Verba, "Political Participation" in *Handbook of Political Science*, อ้างถึงใน ริชาร์ด โอสธานนท์, บุคลิกภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534, หน้า 35

⁴⁵ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง วารสารสังคมศาสตร์, (มกราคม - มีนาคม, 2532), หน้า 80

เป็นกิจกรรมที่กินเวลาและต้องใช้ความเต็มใจและตั้งใจมาก ทำให้ผู้ที่เข้าร่วมในกิจกรรมนี้มีจำนวนน้อยกว่าการออกเสียงเลือกตั้ง

3. การติดต่อขั้นต้นของประชาชน เป็นการติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลโดยลำพังตนเอง และเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลาเป้าหมายและเนื้อหาสาระในการเข้ามีส่วนร่วมของบุคคลได้เอง จึงสามารถคาดหวังในผลประโยชน์ได้มากในด้านอิทธิพลที่มีต่อรัฐบาลนั้นมีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากการกระทำของบุคคลจำนวนน้อย กิจกรรมดังกล่าวมักไม่มีความขัดแย้งโดยตรงกับบุคคลอื่นๆ และต้องการความคิดริเริ่มค่อนข้างมาก กิจกรรมในรูปแบบนี้ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะหน้าหรือปัญหาส่วนรวม เพื่อร้องเรียนให้มีการแก้ไขปรับปรุงจากรัฐ

4. การร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างขององค์กร หรือกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคม เป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำร่วมกัน ซึ่งอาจกระทำร่วมกันในกิจกรรมภายในขององค์กรที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในเวลาใดและจะเกี่ยวกับปัญหาใดของกลุ่มก็ได้ซึ่งไม่อยู่ในกิจกรรมการเลือกตั้ง แต่กิจกรรมอย่างนี้จะป็นของกลุ่มและหมู่คณะที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมและการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมาก เนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วมและอาจมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้

มิลแบรท (Milbrath)⁴⁶ ยังจัดประเภทการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพิจารณาจากลักษณะของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองกลุ่มต่างๆ ดังจะเห็นได้จากสังคมอเมริกา ซึ่งแบ่งผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ผู้ต่อสู้ทางการเมือง (gladiators) ได้แก่ บุคคลที่มีความกระตือรือร้นและสนใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง (ประมาณร้อยละ 5 – 7 ของพลเมือง)

⁴⁶ Lester W. Milbrath and M.L. Goel, Political Participation: How and Why do People get involve in the politics.(Chicago:Rand McNallyCollege Publishing Company, 1977),pp. 12 - 19

2. ผู้ชม (spectators) ได้แก่ บุคคลที่แสวงหาข่าวสารและออกเสียงเลือกตั้ง (ประมาณร้อยละ 60 ของพลเมือง)

3. ผู้เฉื่อยชา (apathetics) ได้แก่ บุคคลที่เฉื่อยชา และไม่สนใจจะเข้าร่วมในกิจกรรมใดๆทางการเมืองเลย (ประมาณ 1 ใน 3 ของพลเมือง)

มิลเบรท และ โกลเอล (Milbrath and Goel)⁴⁷ ได้แบ่งแยกประเภทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) กล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองมากกว่าการเรียกร้องสิ่งใดจากระบบ กล่าวคือ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะกระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดี มากกว่าที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงของตนจะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงใดๆที่มีผลสำคัญทางการเมือง ผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงอาจไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่นก็ได้ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงต้องการข่าวสารและแรงจูงใจต่างๆน้อยกว่ากิจกรรมทางการเมืองอื่นๆ อย่างไรก็ตามการลงคะแนนเสียงนับว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากสามารถกำหนดความเป็นไปของรัฐบาล หรือการปกครองได้ทันทีทันใด

2. เจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (party and campaign workers) หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานให้พรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้แก่ การชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนให้ การช่วยเหลือพรรคและผู้สมัครในการให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงเลือกตั้ง การระดมหาเงินสนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมืองและผู้สมัคร การลงสมัครรับเลือกตั้ง Milbrath พบว่าผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีน้อยมาก กลุ่มคนที่ทำกิจกรรมเช่นนี้มีประมาณร้อยละ 15 ของประชากร(กรณีศึกษาของสหรัฐอเมริกา) เพราะต้องอาศัยความตื่นตัวและความสนใจอย่างแท้จริง เทียบเคียงได้กับผู้ต่อสู้ทางการเมือง(gladiators) ในขณะที่คนส่วนใหญ่มักจะมีบทบาทเป็นผู้เฝ้าดู(spectators)

⁴⁷ Ibid., pp. 12 - 17

3. ผู้มีบทบาทในชุมชน (community activists) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาของสังคมหรือทำงานร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดการเรื่องปัญหาสังคม จึงเป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมสาธารณะ หรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม จึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง มีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูง อย่างไรก็ตามผู้มีบทบาทในชุมชนนี้ก็มีความแตกต่างจากเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ในแง่ที่มีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองและการรณรงค์หาเสียงน้อยกว่ามาก การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชนนี้มีประมาณร้อยละ 20 ของพลเมือง(กรณีศึกษาของสหรัฐอเมริกา)

4. ผู้ติดต่อราชการ (contacting officials) การติดต่อราชการนี้เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลโดยตรง เช่น การเสียภาษี การสร้างถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการทางสังคม ฯลฯ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าวเกือบจะไม่ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายที่แท้จริง ดังที่ Verba และ Nie เรียกว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบคับแคบ (parochial participation) หรือการติดต่อเฉพาะเรื่อง (particularized contacting) กลุ่มนี้มีเพียงร้อยละ 4 ของพลเมือง(กรณีศึกษาของสหรัฐอเมริกา)

5. ผู้ประท้วง (protesters) ได้แก่ การเข้าร่วมเดินขบวนประท้วงตามถนน การก่อการจลาจล ในกรณีที่ทำเป็นเพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่ผิดพลาด ต่อต้านการกระทำของรัฐบาลที่ผิดศีลธรรม เข้าร่วมชุมนุมประท้วงกับกลุ่มอื่น ๆ หรือเข้าร่วมเดินประท้วงกับกลุ่มที่ประท้วง ปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามกฎหมายที่ตนเห็นว่าไม่ยุติธรรม สัดส่วนของผู้ที่เป็นนักประท้วงชาวผิวขาวมีประมาณร้อยละ 1 – 5 และชาวผิวดำ ร้อยละ 5 – 19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิเสธกฎหมายที่ไม่ยุติธรรมนั้นมีอยู่ระหว่างร้อยละ 14 – 23 และเป็นที่ยอมรับว่าทั้งชาวผิวขาวและชาวผิวดำรู้สึกว่ารับผิดชอบน้อยต่อการเข้าร่วมประท้วง(กรณีศึกษาของสหรัฐอเมริกา)

6. ผู้สื่อข่าวทางการเมือง (communicators) ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ ส่งข่าวสารว่าประชาชนกลุ่มไหนสนับสนุนหรือต่อต้านนักการเมืองเมื่อนักการเมืองผู้นั้นดำเนินการเรื่องใด ๆ ในทางที่ดีหรือไม่ดี เข้าร่วมในการถกปัญหาทางการเมือง ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อยู่อาศัย การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าวทางการเมืองมักจะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าวิธีการประท้วงเพื่อแสดงความคิดเห็น

ของตน มีเพียงร้อยละ 10- 20 ของพลเมืองเท่านั้นที่เป็นผู้ให้ข่าว(กรณีศึกษาของสหรัฐอเมริกา)

อัลมอนด์ และ เพาเวลล์ (Alomnd and Powell) ⁴⁸ ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ แบบในระบบ(conventional) และแบบนอกระบบ(unconventional) สามารถจำแนกได้ดังนี้

แบบในระบบ(conventional)

1. การออกเสียงเลือกตั้ง
2. การพูดจาปรึกษาเรื่องการเมือง
3. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
4. การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ
5. การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ทางการเมืองและการบริหาร

แบบนอกระบบ(unconventional)

1. การยื่นข้อเสนอเรียกร้อง
2. การเดินขบวน
3. การเข้าประจันหน้ากัน
4. การระเมิดกฎหมายและระเบียบของสังคม
5. การใช้ความรุนแรงทางการเมือง

⁴⁸ Gabriel Almond and Bingham Powell , Jr., Comparative Politics Today

(Boston: Little Brown and Co., 1976) , pp. 54 - 69

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นมีลักษณะต่างๆต่อไปนี้⁴⁹

การเลือกตั้ง เป็นประเด็นสำคัญของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของระบบการปกครองท้องถิ่น ถ้าประชาชนจะปกครองกันเองตามระบอบประชาธิปไตยแล้ว การเลือกตั้งโดยวิธีการใช้สิทธิออกเสียง(Voting) ย่อมจะแสดงถึงการใช้ดุลยพินิจ การใช้สิทธิใช้เสียงของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆในการปกครองตนเอง กล่าวคือ ถ้าประชาชนสนใจเลือกเฟ้นคนเข้าไปเป็นตัวแทนของตนในสภาท้องถิ่นก็ดี เข้าไปเป็นฝ่ายบริหารก็ดี ก็ย่อมเป็นตัวแทนที่มีคุณภาพ หนึ่ง สำหรับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนั้นหาใช่มีเพียงการใช้สิทธิออกเสียงเท่านั้น ประชาชนในท้องถิ่นถ้าประสงค์ที่จะเข้าไปมีบทบาทในการปกครองตนเอง ยังทำได้ในลักษณะของการเสนอตัวเข้าสมัครรับเลือกตั้ง(running for election) ได้อีกด้วย ซึ่งการเสนอตัวเข้าสมัครรับเลือกตั้งจะเป็นสมาชิกของสภาท้องถิ่นก็ดีหรือเป็นฝ่ายบริหารก็ดี ล้วนแล้วแต่เป็นสิทธิของประชาชนในท้องถิ่นที่จะกระทำได้และควรกระทำอย่างยิ่ง

กิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอีกอย่างหนึ่ง คือ การเป็นสมาชิกพรรค(party member)ก็ดี การเป็นผู้ช่วยเหลือทำงานให้กับพรรค(party worker)ก็ดี และ/หรือผู้สนับสนุนพรรคการเมืองก็ดี ล้วนแล้วแต่ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอันสำคัญ

การปกครองท้องถิ่นนั้น แม้ว่าเป็นการเมืองระดับท้องถิ่น แต่ถ้าได้จัดขึ้นในระบบพรรคการเมืองแล้ว จะทำให้การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้นกระทำได้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะพรรคการเมืองจะเป็นองค์กรสำคัญที่ประชาชนจะได้ร่วมกำหนดนโยบายเลือกสรรตัวบุคคล เพื่อสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคร่วมกันพิจารณาตัดสินปัญหา ตลอดจนการอภิปรายทางการเมือง และรวมถึงการควบคุมต่างๆซึ่งถ้าการปกครองท้องถิ่นได้

⁴⁹ เฉลิมพล มิ่งเมือง, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น รูปแบบสหภาพ: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสหภาพในเขตจังหวัด นนทบุรี(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2539), หน้า 38 - 41

ส่งเสริมให้มีพรรคการเมือง หรือพรรคการเมืองระดับชาติได้ให้ความสนใจกับการปกครองท้องถิ่นแล้ว ก็เป็นที่หวังได้ว่าการเมืองในระดับท้องถิ่นจะมีความหมายและความสำคัญต่อการปกครองท้องถิ่น ในแง่ของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

การแสดงความคิดเห็นของประชาชน การแสดงความคิดเห็นของประชาชนนี้ ถ้าหากจะอาศัยสื่อมวลชนของท้องถิ่นก็จะเป็นการเหมาะสม เพราะความคิดเห็นของประชาชนอาจจะทำได้ในรูปแบบของการเขียนบทความ การแสดงความคิดเห็นต่างๆ ผ่านสื่อมวลชนได้ นอกเหนือจากสื่อมวลชนแล้ว กลไกต่างๆ ในการปกครองท้องถิ่นก็อาจจะกระทำได้ในรูปแบบต่างๆ เช่น การฟังเสียงของประชาชน(public hearing) เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะทำการรื้อถอนแหล่งเสื่อมโทรม จะสร้างถนน ซึ่งถ้าหากจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ทางหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ควรจะขอความเห็นจากประชาชนได้ นับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองได้

การจัดตั้งและการรวมกลุ่มผลประโยชน์ ในระบบการปกครองท้องถิ่นนั้นจะเห็นได้ว่าในชุมชนต่างๆย่อมจะมีผู้มีผลประโยชน์หรือแนวคิดที่คล้ายคลึงกันอยู่มาก ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้รวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นพิทักษ์ผลประโยชน์ของตน

การแสดงออกของประชาชน การแสดงออกของประชาชนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเดินขบวน (demonstration) การนั่งประท้วง(sit - in) ต่างๆ เหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นวิธีการประท้วงหรือการเรียกร้องความต้องการของประชาชน เพื่อแสดงให้เห็นฝ่ายบริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้ทราบเพื่อให้มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง

ทั้งนี้การแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันยังสามารถแสดงออกได้กว้างขวางกว่าเดิม เช่น การมีส่วนร่วมบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ ได้หลายลักษณะ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น , การเสนอปัญหาและความต้องการเพื่อให้ท้องถิ่นดำเนินการและการเสนอร่างกฎหมายท้องถิ่น การติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานกิจการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ประชาชนยังมีสิทธิที่จะถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นสามารถจัดลำดับของพฤติกรรมทางการเมืองซึ่งบุคคลมีแตกต่างกันออกไป โดยที่ผู้จัดแบ่งอาจจะให้ความสำคัญกับกิจกรรมมากน้อย แตกต่างกันไป ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน เช่น

ณรงค์ สินสวัสดิ์ จัดระดับต่างๆของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยดังนี้⁵⁰

1. ไม่ไปลงคะแนนเสียง ไม่รู้ความเป็นไปทางการเมืองเลย
2. ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์หรือดูโทรทัศน์ในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง ถกเถียงปัญหาทางการเมือง ติดกระดุมที่มีตราพรรคการเมือง
4. ช่วยในการโฆษณา หาเสียง เช่น ช่วยแจกใบปลิว ช่วยวางแผนเลือกตั้ง
5. สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น
6. เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง

สุวัฒน์ ศิริโกคาภิรมย์ ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น ระดับ ดังนี้⁵¹

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ได้แก่
 - การไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเลย
 - การรับฟังข่าวสารการเมืองบ้าง
2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับกลาง ได้แก่

⁵⁰ ณรงค์ สินสวัสดิ์, จิตวิทยาการเมือง(กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,2522) ,หน้า 110

⁵¹ สุวัฒน์ ศิริโกคาภิรมย์, อิทธิพลของผู้นำชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน:ศึกษากรณีผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2540) ,หน้า 45

- การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- ช่วยโฆษณาหาเสียง
- ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมืองและติดตามการหาเสียง

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง ได้แก่

- การสมัครรับการเลือกตั้ง
- ช่วยหาเงินให้พรรค
- มีส่วนร่วมวางแผนพรรค
- เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

กล่าวได้ว่า แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้เป็นแนวคิดหลักที่นำมาใช้ใน งานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อใช้อธิบายถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยวิธีการต่างๆ คือ การ สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการช่วยผู้สมัครพรรคหาเสียง ในกระบวนการเลือกตั้ง โดยกิจกรรมต่างๆเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งในการมีส่วน ร่วมทางการเมืองของประชาชน ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

แนวความคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์(Exchange theory)

เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นเมื่อมนุษย์อาศัยอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก จึง เลี้ยงไม่พ้นที่จะไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ นับตั้งแต่การเกี่ยวข้องกับระหว่างคนสองคน คนใน ครอบครัว ระหว่างคนกับองค์กร และระหว่างองค์กรต่างๆด้วยกัน โดยความสัมพันธ์ใน รูปแบบดังกล่าวก่อให้เกิดตำแหน่งต่างๆทางสังคมขึ้น นับตั้งแต่หัวหน้าครอบครัว สมาชิกใน ครอบครัว สมาชิกกลุ่ม ตลอดจนผู้นำสังคม การแบ่งเป็นกลุ่มเป็นองค์กร โดยมีตำแหน่งทาง สังคมตามธรรมเนียมประเพณีของแต่ละสังคมนั้นทำให้เกิดโครงสร้างทางสังคมขึ้น

ตัวแบบการแลกเปลี่ยน(Exchange model) ของทฤษฎีนี้ มีสมมุติฐานสำคัญว่า มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการอะไรหลายอย่างในชีวิต แต่ตัวเองไม่สามารถสนองความ ต้องการของตนเองทั้งหมดได้ จะต้องอาศัยผู้อื่นมาช่วยสนองความต้องการเหล่านั้นด้วยจึงครบ

นอกจากนั้นมนุษย์แต่ละคนยังต้องการผลตอบแทนจากการแลกเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ระหว่างกันให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เมื่อมนุษย์ต้องการสิ่งต่างๆ จากผู้อื่นจึงต้องเข้าสู่ความสัมพันธ์หรือติดต่อกับผู้อื่น และเนื่องจากแต่ละคนต้องการผลประโยชน์ตอบแทนที่มากที่สุด จากสิ่งที่ตนนำไปแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น จึงต้องสร้างกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนในการแลกเปลี่ยนที่ดี มีความยุติธรรมขึ้น ความต้องการซึ่งกันและกันจึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกัน กฎระเบียบที่ร่วมกันสร้างขึ้นจะควบคุมความประพฤติของกันและกัน กฎระเบียบที่อำนวยความสะดวกสูงสุดจะช่วยรักษาสัมพันธภาพให้ดำรงอยู่ได้นานและมั่นคง⁵²

จอร์ท โฮแมน (George Homans) นักทฤษฎีการแลกเปลี่ยนด้านจิตวิทยาพฤติกรรม ได้อธิบายถึงการแลกเปลี่ยนว่าในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์เราจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การที่มนุษย์เราจะคบหาสมาคมกันอย่างใกล้ชิดหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับ การตอบสนองความต้องการ และทำประโยชน์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความต้องการและผลประโยชน์จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกัน ในด้านเศรษฐกิจการสูญเสียประโยชน์ การได้รับรางวัล และการได้กำไรเป็นความรู้สึกสำนึกพื้นฐานในการคบหาสมาคม การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งก็ตี การบริการให้แก่อีกฝ่ายก็ดี คนเราก็จะแสดงพฤติกรรมต่อผู้อื่นซึ่งจะทำให้ตนได้รับประโยชน์มากที่สุด ถึงจะสูญเสียอะไรไปบ้างก็เป็นการสูญเสียเพียงเล็กน้อย ผลตอบแทนจากการที่ได้ทำอะไรไปแล้วคือรางวัล หรือกำไรจำนวนมากจากผู้อื่นเป็นการสนองตอบ ส่วนในการแลกเปลี่ยนทางสังคม การคบหาสมาคมกันระหว่างผู้ใหญ่กับผู้ย่อย ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงประโยชน์ทางสังคม⁵³

ดังนั้นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์จึงเป็นกลไกอย่างหนึ่ง ที่ทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดำรงอยู่ได้ ข่ายของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดำเนินอยู่ภายใต้ความเสี่ยงและความไม่แน่นอน บุคคลอาจไม่แน่ใจว่าจะได้รับบริการหรือรางวัลที่ให้แก่ผู้อื่นกลับคืนมา เพื่อลดอัตราความเสี่ยงและความไม่แน่นอน คนเราจึงต้องสร้างข้อผูกมัด(obligation) และความเชื่อถือใน

⁵² สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีสังคมวิทยา: เนื้อหาและแนวการใช้เบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร:เจ้าพระยาการพิมพ์, 2531), หน้า 211-212

⁵³ สุวิทย์ รุ่งวิสัย, พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่2526 (กรุงเทพมหานคร :เจ้าพระยาการพิมพ์, 2528) , หน้า 13-14

ความสัมพันธ์ขึ้นมา ความเชื่อถือซึ่งกันและกันจะเพิ่มมากขึ้นก็ต่อเมื่อคู่สัมพันธ์มีการสนองตอบ ข้อผูกมัดที่มีต่อกันและความเชื่อถือซึ่งกันและกันที่เพิ่มขึ้น จะทำให้สายสัมพันธ์ที่มีต่อกันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ซึ่งมีข้อเสนอ 2 ประการ สรุปได้ดังนี้⁵⁴

1. เมื่อมีบุคคลหนึ่งที่มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับอีกบุคคลหนึ่งมากขึ้น เขาย่อมรู้สึกว่าการผูกพันที่จะต้องตอบแทนผลประโยชน์เป็นการลงทุนทางสังคมอย่างหนึ่งที่เรียกว่า “การพึ่งพาอาศัยใจหว้าวาน” ซึ่งก่อให้เกิดความผูกพันที่มีต่อกัน และความผูกพันนี้จะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดความเชื่อถือ และข้อผูกมัดทางใจที่มีต่อกันมากขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมในอนาคต

2. เมื่อบุคคลมีความผูกพันกับสายสัมพันธ์หนึ่ง ๆ มากเท่าใด เขาก็จะอุทิศเวลาและกำลังกาย กำลังใจมาเพื่อรักษาสายสัมพันธ์นั้นมากขึ้น

ทั้งนี้การแลกเปลี่ยน สามารถนำมาพิจารณาเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนได้ เช่น การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีการจัดตั้งห้วคะแนน ไปพบปะกับประชาชนในเขตเลือกตั้งต่างๆ เพื่อช่วยสนับสนุนตนเอง ในลักษณะเช่นนี้จะเกิดการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กันขึ้นระหว่างบุคคลสามฝ่าย คือ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ห้วคะแนน และประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยกลุ่ม/ผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจจะต้องจ่ายเงินจำนวนหนึ่ง หรือสิ่งของตามที่เห็นว่าสมควร เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนตอบแทนแก่ห้วคะแนนตน ในขณะที่ห้วคะแนนต้องทำการตอบแทนผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยการหาคะแนนเสียงให้ นับตั้งแต่การออกไปพบปะพูดคุยกับผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จัก ในขณะที่เดี่ยวกัันบรรดาห้วคะแนนซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนผู้สมัคร ก็จะต้องตอบแทนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งจะลงคะแนนเสียงให้กับกลุ่ม/ผู้สมัครที่ตนทำการหาเสียงให้ โดยการมอบเงินหรือสิ่งของตามที่ตกลงกันไว้ก่อนแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

จะเห็นได้ว่าการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง หรือได้รับคะแนนเสียงเป็นจำนวนมาก ตลอดจนสามารถสร้างฐานอำนาจได้มากแค่ไหน ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์

⁵⁴ Jonathan H.T. Vener, *The Structure of Sociological theory* (Illiois :The Dorsey Press, pp 245- 246) อ้างถึงใน เดชะ สิทธิสุทธิ์, เรื่องเดียวกัน , หน้า 33

ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งเอง บรรดาหัวหน้า และประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เช่นเดียวกัน บางกรณีที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งนั้น จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับ การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับผู้สมัครด้วยกันเอง เพราะนอกจากจะต้องพึ่งพาอาศัยด้านการเงิน หรือ ทางด้านอื่นๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นความสัมพันธ์ที่ขึ้นอยู่กับ การมีผลประโยชน์ แลกเปลี่ยนตอบแทนกันและกัน กล่าวคือ ถ้ามีผลประโยชน์ตอบแทนกันมากจนพอใจ ความสัมพันธ์ก็จะเป็นไปด้วยดี แต่ถ้าผลประโยชน์แลกเปลี่ยนมีน้อยเกินไป ความสัมพันธ์ที่ เกิดขึ้นก็อาจไม่ดีหรือเห็นห่างไม่ราบรื่นได้เช่นกัน

จากการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และแนวคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ไปในข้างต้นแล้วนั้น กล่าวได้ว่า แนวความคิดต่างๆ ดังกล่าว สามารถนำมาอธิบายถึงการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้ ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งความสำคัญของการเลือกตั้ง มาเป็นกรอบอธิบายเพื่อทราบ ว่าปัจจัยในเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียงและนโยบายนั้นมีอิทธิพลต่อการ เลือกตั้งอย่างไรโดยเฉพาะที่เป็นกรณีศึกษาจากต่างประเทศ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกรอบอธิบายถึงรูปแบบของกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในกระบวนการเลือกตั้ง และนำแนวคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน ผลประโยชน์อธิบายเกี่ยวกับปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในการ เลือกตั้ง

การปกครองท้องถิ่นเป็นเสมือนภาพจำลองของระบบการเมืองระดับชาติ ซึ่งมีกิจกรรม ต่างๆทางการเมืองเกิดขึ้น โดยเฉพาะการเลือกตั้งซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในระบอบ ประชาธิปไตย ดังนั้นการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม ในการพิจารณาคัดเลือกผู้บริหารและ สมาชิกสภาท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับท้องถิ่นในกระบวนการเลือกตั้งนั้นมีได้หลายวิธี อาทิ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การ สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นการเมืองต่างๆ การช่วยเหลือผู้สมัครรับ เลือกตั้งในการหาเสียงตลอดจนกิจกรรมต่างๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นจึงมี

ความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งของประชาธิปไตยในระดับประเทศโดยตรง อย่างไรก็ตาม ในสภาพการณ์เลือกตั้งปัจจุบันนี้มีสภาพการแข่งขันระหว่างผู้สมัครสูงขึ้น โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งได้พยายามทำทุกวิถีทางที่จะชนะการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อคะแนนเสียงเลือกตั้งผ่านระบบห้วคะแนนเป็นเครื่องจูงใจให้ประชาชนเลือกตน จึงมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เกิดขึ้น 3 ฝ่าย ระหว่างผู้สมัคร ห้วคะแนน และผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้จึงเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในข้างต้น ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การพัฒนาทางการเมืองไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร

ผลงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

บรรจงศักดิ์ วงศ์รัตนวรรณ⁵⁵ (บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทัศนคติของผู้นำท้องถิ่นต่อการบริหารงานของเทศบาลนครเชียงใหม่และการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครเชียงใหม่. เพื่อศึกษาถึงทัศนคติของผู้นำท้องถิ่นต่อการบริหารงานของเทศบาลนครเชียงใหม่และการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง

ผลจากการวิจัยพบว่า เทศบาลนครเชียงใหม่ กำลังประสบปัญหาเมืองเอกนคร ระบบบริหารปัจจุบันไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น และได้พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์เกือบทั้งหมดต่างเห็นว่าส่วนกลางต้องกระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง และเชื่อว่าการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง จะเป็นทางออกในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นระบอบที่จะทำให้ได้ผู้บริหารที่มีความสามารถและเกิดการมีส่วนร่วมในด้านการเมืองและการบริหารของประชาชนในท้องถิ่น

มงคล บุญเรือง (บทคัดย่อ)⁵⁶ ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง

⁵⁵ บรรจงศักดิ์ วงศ์รัตนวรรณ. ทัศนคติของผู้นำท้องถิ่นต่อการบริหารงานของเทศบาลนครเชียงใหม่และการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537

⁵⁶ มงคล บุญเรือง. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา.ปัญหาพิเศษปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2545

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองพะเยา
2. อัตราการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและเหตุผลในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของประชาชน
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของประชาชน

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองพะเยาส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อัตราการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรี มีร้อยละ 97.3 และเหตุผลในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิทธิและหน้าที่ , ต้องการนายกเทศมนตรีที่ดีมาพัฒนาเทศบาล โดยเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเสียสละ นายกเทศมนตรีต้องมีประสิทธิภาพ วิสัยทัศน์ , เพื่อความเจริญของท้องถิ่น ตามลำดับ สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของประชาชนคือ นโยบาย , คุณสมบัติของผู้สมัคร , รณรงค์หาเสียง , กลุ่มการเมือง และมีผู้นำ ตามลำดับ

ประโกษณ์ สภาวสุ⁵⁷ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครอง โดยมีมุ่งประเด็นจากข้อโต้แย้งและข้อสนับสนุนของนักการเมืองและนักวิชาการ เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามถามความคิดเห็นข้าราชการและประชาชนภายในเขตเทศบาลต่างๆ จำนวน 6 แห่ง คือ เทศบาลเมืองคูคต , ชุมพร , พะเยา , บุรีรัมย์ , ท่าข้ามและมาบตาพุด

ผลจากการศึกษาพบว่า (1) ประชาชนโดยทั่วไปยังไม่เข้าใจในระบบการเมืองท้องถิ่น และเชื่อว่าการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจะถูกครอบงำโดยผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น (2) การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงน่าจะมีผลทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองภายในท้องถิ่นได้ (3) ประเด็นการตรวจสอบและการควบคุมการทำงานของประชาชนต่อการบริหารงานของนายก พบว่ามีผู้เห็นด้วยอย่างมากว่าน่าจะเป็นหนทางที่ตรวจสอบและควบคุมได้ง่ายและรวดเร็วกว่ารูปแบบเดิม (4) ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีความต้องการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง

⁵⁷ ประโกษณ์ สภาวสุ , การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงในประเทศไทย. เอกสารการวิจัย ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544

เทวินทร์ ตติรัตน์⁵⁸ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปแบบเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาถึงสาเหตุของการที่ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ถึงร้อยละ 50 และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองของเทศบาล

ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการออกเสียงลงคะแนนมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการชักชวนให้ผู้อื่นสนับสนุนทางการเมือง และมีส่วนร่วมด้านการติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมืองน้อยที่สุด ทั้งนี้การไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยนั้นเนื่องจาก ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลน้อย จึงไม่รู้ว่าตนเองมีบทบาทหน้าที่และมีความสำคัญต่อระบบการเมือง การที่เทศบาลขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่แลผลผลงานของเทศบาล การที่ประชาชนไม่ศรัทธาต่อคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลและความบกพร่องของบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จึงทำให้ประชาชนขาดแรงจูงใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

บุญมา แสงกล้า⁵⁹ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลน้ำพอง อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่การไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีมากกว่า 3 ครั้ง โดยได้ทราบเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากผู้นำชุมชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อเป็นการรักษาสิทธิทางการเมือง ส่วนแรงจูงใจในการไปมช้สิทธิคือ ความน่าเชื่อถือของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารและด้านกำกับ ตรวจสอบและติดตามมากที่สุด ทั้งนี้มีตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้และรายจ่าย ความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็น มีความสัมพันธ์กับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน

⁵⁸ เทวินทร์ ตติรัตน์, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปแบบเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันพัฒนาบัณฑิตบริหารศาสตร์, 2532 (บทคัดย่อ)

⁵⁹ บุญมา แสงกล้า, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลน้ำพอง อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545 (บทคัดย่อ)

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาในเรื่องที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาถึงรูปแบบโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อการปกครองในรูปแบบเทศบาล โดยเป็นการสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนกลุ่มต่างๆ ตลอดจนเป็นการศึกษาถึงผลกระทบของโครงสร้างรูปแบบการปกครองว่าส่งผลดีหรือผลเสียต่อการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ในงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ส่วนใหญ่ที่ผ่านมามากเป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อทราบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ เช่น เพศ อายุ ทัศนคติทางการเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมว่ามีอิทธิพลอย่างไรต่อทัศนคติและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนภายใต้เงื่อนไขของการบริหารในรูปแบบเทศบาลแบบสภา - นายกเทศมนตรี ขณะเดียวกันการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมาในเรื่องการเลือกตั้งเป็นการมุ่งศึกษาเฉพาะถึงพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่

ฉะนั้นผู้วิจัยการศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่างๆเกี่ยวกับการเลือกตั้งภายใต้เงื่อนไขการเลือกตั้งใหม่ คือ การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง

จากแนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปกรอบในการศึกษาวิจัยเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง: ศึกษากรณีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ดังนี้

การเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกลุ่ม ในงานวิจัยชั้นนี้ ได้กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่างๆ คือ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มข้าราชการ , กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ , กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มประชาชนที่มีรายได้น้อย เกี่ยวกับการประเด็นการเลือกตั้ง
2. การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. การช่วยผู้สมัครรณรงค์หาเสียง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนดังกล่าวขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ ด้าน
การรณรงค์หาเสียง คุณสมบัติผู้สมัครและนโยบาย
ทั้งนี้จะได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ โดยใช้แนวการศึกษาและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นเป็น
กรอบในการอธิบาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

เทศบาลในประเทศไทยนั้นได้จัดตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2476 (พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล) ทั้งที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ. 2476 แต่ความจริงแล้วเทศบาลได้มีการริเริ่มที่จะจัดตั้งนับตั้งแต่สมัยรัชการที่ 7 ในปีพ.ศ. 2470 ทั้งนี้รัชกาลที่ 7 ได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อศึกษาหาทางจัดตั้งเทศบาลขึ้น โดยมีนายอาร์ ดี เกรก เป็นประธานและมีพระภุชฌณพันธ์ พระจินดาลักษณ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม เป็นกรรมการ และนายเซย ปิตรชาติ เป็นเลขานุการ คณะกรรมการนี้เรียกว่าคณะกรรมการจัดการประชาภิบาล⁶⁰

หลังจากที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อพ.ศ. 2475 แล้วในปีพ.ศ. 2476 ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 และเทศบาลก็ได้มีการจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกจำนวน 117 แห่ง และมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมาย 4 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาลพ.ศ. 2476 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง⁶¹ จนกระทั่งในครั้งล่าสุดคือ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2543

⁶⁰ สนธิ เตชานันท์. แผนพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว(กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ไทยเชชม , 2519) , หน้า 24-25

⁶¹ วรภักดิ์พิบูลย์,พระ. คำบรรยายกฎหมายท้องถิ่น(พระนคร:โรงพิมพ์อักษรสาสน์ , 2514) , หน้า64

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล(ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496)

เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นรูปแบบที่เรียกว่าเป็นประชาธิปไตยและใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด องค์การของเทศบาลก่อนที่พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 จะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงครั้งที่ 11 เมื่อปีพ.ศ. 2543 ประกอบด้วยสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้น ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาลจะเป็นผู้เลือกผู้บริหาร เรียกว่าคณะเทศมนตรี โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า มีเทศมนตรีอีก 2 คนในเทศบาลตำบล 2 – 3 คนในเทศบาลเมือง และ 4 คนในเทศบาลนคร แล้วแต่ประชากรในแต่ละเทศบาล ทั้งนี้เทศบาลตำบลจะมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 12 คน เทศบาลเมืองมีสภาเทศบาลได้ 18 คน และเทศบาลนครมีสภาเทศบาลได้ 24 คน

เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบเทศบาลแล้วกล่าวได้ว่า รูปแบบของเทศบาลในประเทศไทยที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เป็นแบบที่เรียกว่า “แบบสภา – นายกเทศมนตรี” (Council – Mayor Form) อันเป็นแบบที่ได้รับมาจากอังกฤษ โดยสาระสำคัญของรูปแบบเทศบาลดังกล่าว ก็คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเป็นผู้เลือกสมาชิกสภาเทศบาล ต่อจากนั้นสมาชิกสภาเทศบาลก็จะใช้เสียงข้างมากเลือกนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี ซึ่งทำให้การปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลดังกล่าว มีคณะผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม⁶² และเป็นที่น่าสังเกตว่า เทศบาลไทยได้ใช้รูปแบบนี้เพียงรูปแบบเดียวเป็นระยะเวลากว่า 60 ปี โดยไม่มีการใช้รูปแบบอื่น เช่น แบบผู้บริหารเข้มแข็ง (strong executive form) และแบบผู้จัดการ (city manager form) ยกเว้นการบริหารของกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ซึ่งถือว่าการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

การแต่งตั้งหรือการจัดตั้งคณะเทศมนตรีนี้ กฎหมายกำหนดให้คณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายที่มีเสียงข้างมากในสภาเทศบาล ซึ่งรูปแบบดังกล่าวนี้เองเป็นไปในลักษณะของรูปแบบรัฐบาลโดยรัฐสภา

⁶² ธเนศวร์ เจริญเมือง. “เทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์” เนชั่นสุดสัปดาห์. 5(พฤศจิกายน 2538) : 10 - 11

กระบวนการแต่งตั้งคณะเทศมนตรีนั้น หลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเสร็จสิ้นลงแล้วและมีการประกาศผลกลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้ง โดยเสียงข้างมากในสภา ก็จะมีโอกาสรวมตัวบุคคลเพื่อเป็นคณะเทศมนตรี จะได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้ลงนาม

คณะเทศมนตรีจะสิ้นสุดสภาพในกรณีดังต่อไปนี้

1. ตายหรือลาออก
2. สมาชิกสภาแห่งเทศบาลสิ้นสุดลง กรณีเช่น ครบวาระ 4 ปี ของอายุสมาชิกภาพของสภาเทศบาล หรือกรณีที่มีการยุบสภา
3. สภาเทศบาล ไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี และด้วยความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัด
4. เมื่อนายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าในกรณีใดๆ
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย สั่งให้คณะเทศมนตรีทั้งหมดออกจากตำแหน่ง

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง

เทศบาลทั้ง 3 ระดับ คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลนั้น มีอำนาจหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป เฉพาะในส่วนของเทศบาลเมืองนั้นมีการกำหนดอำนาจ หน้าที่ของเทศบาลเมืองไว้ในพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2496 มาตรา 50 53 และ 56 ซึ่งระบุไว้ว่า เทศบาลเมืองมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้⁶³

1. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
3. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
4. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
5. ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ

⁶³ ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2539) , หน้า 143- 144

6. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
7. ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

นอกจากนี้ในมาตรา 54 กฎหมายยังได้ระบุหน้าที่ซึ่งเทศบาลอาจจัดทำได้ ดังต่อไปนี้

- ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
- ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
- ให้มีสาธารณสุขนิเวศ
- จัดทำกิจกรรมซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
- จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
- ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น
- เทศพาณิชย์

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้เทศบาลมีหน้าที่เพิ่มเติม ดังต่อไปนี้ คือ

- ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

นอกจากนี้ยังได้มีระเบียบกฎหมายอีกหลายฉบับที่ได้กำหนดให้เทศบาลต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายเหล่านั้น เช่น การควบคุมอาคาร การทะเบียนราษฎร การรักษาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

โครงสร้างรายได้ของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พศ. 2498 ใ้กำหนดประเภทของรายได้ที่เทศบาลจะมีได้ ดังต่อไปนี้⁶⁴

1. ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
2. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
3. รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
4. สาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
5. พันธบัตรหรือเงินกู้ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
6. เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคลต่างๆ
7. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
8. เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อื่นอุทิศให้
9. รายได้อื่นใดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้

ที่มาของรายได้ของเทศบาล

สามารถแบ่งประเภทของรายได้ของเทศบาลออกเป็นรายได้ประจำและรายได้พิเศษ

1. รายได้ประจำ แบ่งออกเป็นรายได้จากภาษีอากร และที่มีใช้ภาษีอากร

1.1 รายได้จากภาษีอากร สามารถพิจารณาจำแนกตามลักษณะและวิธีการจัดเก็บได้เป็น 3 ประเภท คือ

- ภาษีอากรที่เทศบาลเป็นผู้จัดเก็บเอง ภาษีชนิดนี้รัฐบาลมอบอำนาจให้เทศบาลเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บเอง 4 ประเภท คือ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้ายและอากรฆ่าสัตว์

⁶⁴ พระราชบัญญัติเทศบาล(ฉบับที่ 6) พศ. 2511, มาตรา 9 อ้างถึงใน จักรรา ส่องแสง, ความสามารถทางการคลังของเทศบาล (เอกสารวิจัยรัฐประศาสนศาสตร์ภาควิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 32-33

- ภาษีอากรที่รัฐเป็นผู้จัดเก็บและจัดสรรให้เทศบาล มี 2 ประเภทคือ ภาษีรถยนต์ ล้อเลื่อน และภาษีบำรุงเทศบาลที่เก็บจากข้าวที่ส่งออกนอกประเทศ
- ภาษีอากรที่เทศบาลจัดเก็บเพิ่มจากที่รัฐบาลได้จัดเก็บแล้วมี 3 ประเภทคือ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต อากรมหรสพและภาษีมูลค่าเพิ่ม

1.2 รายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร จำแนกได้ 4 ประเภท คือ

- ค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตและค่าปรับ
- รายได้จากทรัพย์สิน
- รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
- รายได้เบ็ดเตล็ด

2. รายได้พิเศษ เป็นรายได้ที่มาจากเงินอุดหนุน เงินสะสมและเงินกู้

การปรับปรุงโครงสร้างของเทศบาล

การเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงนั้น เกิดขึ้นมาจากการผลักดันของสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย(ส.ท.ท.) โดยได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีรัฐบาลฯพณฯ ชวน หลีกภัย และได้ลงมติรับหลักการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง โดยมีผลบังคับเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 จึงส่งผลให้เกิดการเลือกนายกเทศบาลโดยตรงทุกเทศบาลจำนวน 1,129 แห่งทั่วประเทศ โดยได้มีการทยอยเลือกตั้งไปบ้างแล้วสำหรับเทศบาลนคร เทศบาลเมืองที่ยุบสภาหรือครบวาระ และกรณีที่มียกฐานะเทศบาลตำบลขึ้นเป็นเทศบาลเมือง สำหรับเทศบาลตำบลนั้นจะมีผลบังคับใช้ในปีพ.ศ. 2550

ทั้งนี้ปัญหาที่เกิดจากจัดรูปแบบการปกครองเทศบาลในรูปแบบเดิมที่นายกเทศมนตรีและเทศมนตรีมาจากการแต่งตั้งของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามความเห็นชอบของสภาเทศบาล⁶⁵ ทำให้เกิดข้อบกพร่องอันก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการบริหารราชการเทศบาล ดังนี้⁶⁶

⁶⁵ พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 , มาตรา 37

1. การกำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการตัดสินใจในการบริหารงานของคณะผู้บริหารอันประกอบไปด้วย นายกเทศมนตรีและเทศมนตรีมักปฏิบัติเพื่อเอาใจหรือทำตามความต้องการของสภาท้องถิ่น มากกว่าความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล ทั้งนี้เพราะสภาเทศบาลมีอำนาจสำคัญในการปลดเทศมนตรีได้ โดยการลงมติไม่รับหลักการร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี
2. ในกรณีที่มีการบริหารงานเทศบาลผิดพลาด ประชาชนจะไม่สามารถชี้เอาผิดกับผู้บริหารท่านใดท่านหนึ่งได้เต็มที่ เนื่องจากตามโครงสร้างนั้นเทศบาลเป็นสภาองค์กรสูงสุดในการดำเนินงานเทศบาล แต่เทศบาลซึ่งประกอบด้วยสมาชิกหลายคน เมื่อเกิดความบกพร่องขึ้นก็ยากที่จะชี้ลงไปได้ว่าใครก่อให้เกิดความเสียหายได้
3. ในระยะเวลา 4 ปีที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสภาเทศบาล(นายกเทศมนตรีหรือเทศมนตรี) ประชาชนจะไม่มีอำนาจในการควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารได้เลย รูปแบบการบริหารที่ขาดการตรวจสอบจากประชาชนนี้ ดูจะขัดกับหลักการทั่วไปในการจัดรูปแบบที่มุ่งให้ประชาชนมีอำนาจสูงสุดเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนไม่มีสิทธิยับยั้งสมาชิกคนใดหรือทั้งคณะได้เลยจนกว่าจะครบกำหนดการเลือกตั้งใหม่ การกำหนดหลักการเช่นนี้เป็นการมอบอำนาจให้แก่ผู้บริหารราชการเทศบาลมากเกินไป
4. การบริหารงานเทศบาลของนายกเทศมนตรีในรูปแบบเดิม(ตามพ.ร.บ. พ.ศ. 2496) ขาดความต่อเนื่อง และสมาชิกเทศบาลมักจะเห็นตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นเพียงตำแหน่งที่เข้าไปเพื่อความเชิดชูหน้าตาเป็นศักดิ์ศรีแก่วงศ์ตระกูลมากกว่าจะต้องการบริหารเพื่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม โดยหัวหน้ากลุ่มของผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล(ส.ท.) มักจะใช้ตำแหน่งของนายกเทศมนตรีเป็นเครื่องมือจูงใจบุคคลในหลายกลุ่มการเมืองที่เป็นกลุ่มอิทธิพล เพื่อให้สมัครเข้ามาอยู่ในกลุ่มตนเพื่อแลกกับการผลักดันรับตำแหน่งนายกเทศมนตรี ดังปรากฏให้เห็นถึงความไม่ต่อเนื่องในการทำงานในตำแหน่งนายกเทศมนตรีของเทศบาลหลายแห่ง เช่น การเลือกสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ผลจากการเลือกตั้งครั้งล่าสุด⁶⁷

⁶⁶ ประโภชณ์ สภาวสุ, การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงในประเทศไทย เอกสารการวิจัย ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544 หน้า 13-14

⁶⁷ ถวิล ไพรสณฑ์ ส.ส. กทม. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ครั้งที่ 3 วันที่ 8 ตุลาคม

มีทีมเดียวเท่านั้นเองที่เข้ามาทั้ง 24 คน แต่ว่าเป็นผู้บริหารได้ไม่ถึง 1 ปี ผู้บริหารก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปเทศบาลอีกหลายแห่งเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่อง ฝ่ายบริหารที่ทั้งนายกเทศมนตรีและเทศมนตรีมาจากการเลือกของสมาชิกสภาเทศบาลด้วยกัน ซึ่งบ่อยครั้งเป็นคนละพวก ทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงฝ่ายบริหาร การดำเนินงานจึงขาดประสิทธิภาพ และเพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นที่มุ่งพัฒนาไปสู่ระบบเทศบาล ที่มีโครงสร้างสอดคล้องกัน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นขนาดเล็กจนถึงระดับจังหวัด

ทางสำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้บันทึกเหตุผลสำคัญในการปรับปรุงกฎหมายเทศบาลเอาไว้ดังนี้⁶⁸

1. โครงสร้างของเทศบาลในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหาร เพราะคณะผู้บริหารต้องขึ้นอยู่กับเสียงสนับสนุนของสมาชิกสภาเทศบาล
2. เป็นการแก้ไขปัญหาที่ทำให้การบริหารองค์กรมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชนที่ต้องได้รับการตอบสนองการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน
3. จะไม่เหมือนกับระบบประธานาธิบดี เพราะไม่ได้แยกความสัมพันธ์กับฝ่ายสภาโดยเด็ดขาด ยังมีความสัมพันธ์ในลักษณะการรับผิดชอบร่วมกันคล้ายกรุงเทพมหานคร เพราะหากเกิดความขัดแย้งที่นำไปสู่การยุบสภา นายกเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่งด้วย

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 11 พ.ศ. 2543 มีการปรับปรุงโครงสร้างของเทศบาลโดยการปรับฐานะของเทศบาล คือ

1. ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด หรือที่มีราษฎรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไปและมีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติให้จัดตั้งเป็นเทศบาลเมือง

⁶⁸ นรนิติ เศรษฐบุตร, การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), หน้า 4

2. ท้องถิ่นที่มีราษฎรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไปและมีรายได้พอสมควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ ให้จัดตั้งเป็นเทศบาลนคร

ในส่วนของการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงนั้นได้ให้สิทธิประชาชนในเขตเทศบาล ออกเสียงประชามติว่าจะใช้รูปแบบนายกเทศมนตรีหรือคณะเทศมนตรี ในกรณีที่ประชาชนเลือกที่จะใช้รูปแบบนายกเทศมนตรีก็ให้เทศบาลนั้นมีคณะเทศมนตรี ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีคนหนึ่งและเทศมนตรีตามจำนวน ดังนี้

1. เทศบาลตำบล ให้มีเทศมนตรีไม่เกิน 2 คน
2. เทศบาลเมือง ให้มีเทศมนตรีไม่เกิน 3 คน
3. เทศบาลนคร ให้มีเทศมนตรีไม่เกิน 4 คน

ทั้งนี้ได้กำหนดเพิ่มให้คณะเทศมนตรีจะสิ้นสุดสภาพในกรณีดังต่อไปนี้

1. ขาดคุณสมบัติตาม มาตรา 48เบญจทศ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 48ฉ
2. กระทำการฝ่าฝืนตามมาตรา 48 จตุทศ
3. ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
4. ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล ได้ลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

นอกจากนี้ยังกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของนายกเทศมนตรีให้ติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ พระราชบัญญัติเทศบาล ฉบับ พ.ศ. 2496 ได้กำหนดให้กรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณประจำปี มีผลให้คณะเทศมนตรีสิ้นสุดสภาพลง ทั้งนี้พระราชบัญญัติเทศบาล ฉบับ 11 ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ โดยได้กำหนดว่าในกรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้สภาเทศบาลตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการจำนวน 15 คน โดยประกอบด้วยสมาชิกซึ่งสภาเทศบาลแต่งตั้งจำนวน 7 คนและบุคคลที่มาจากการแต่งตั้งของนายกเทศมนตรีอีก 7 คน และให้กรรมการทั้ง 14 คนเสนอบุคคลอื่นซึ่งมิได้เป็นกรรมการหรือสมาชิก ทำหน้าที่เป็นประธาน

คณะกรรมการดังกล่าว แล้วพิจารณาร่วมกันและถ้าสภาเทศบาลไม่เห็นชอบกับผลการพิจารณาของคณะกรรมการด้วยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด ก็ให้ร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้นตกไป

จากการปรับปรุงโครงสร้างของเทศบาลเมืองและเทศบาลนครแล้ว เป็นผลทำให้เกิดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลโดยตรง ทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการออกเสียงเลือกตั้งเลือกนายกเทศมนตรีได้โดยตรง สามารถปรึกษาหารือในเรื่องการบริหารได้โดยตรงกับผู้บริหารและสามารถติดต่อส่วนตัวกับผู้บริหารได้โดยตรง และสามารถเข้าช่วยเหลือกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง จึงถือได้ว่าประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่ง่ายขึ้น

ในการปรับปรุงวิธีการเลือกผู้บริหารมาเป็นเลือกตั้งโดยตรงนั้น ธเนศวร์ เจริญเมือง ระบุว่า การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจะทำให้ท้องถิ่นและสังคมไทยได้รับประโยชน์อย่างน้อย 14 ข้อ⁶⁹ เช่น

1. ประชาชนสามารถผลักดันนายกเทศมนตรีลาออกเมื่อเห็นว่าบุคคลนั้นขาดความสามารถในการแก้ไขปัญหาสำคัญของเมือง
2. การให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง จะเป็นการให้การศึกษาที่ดียิ่งแก่ประชาชนให้ประชาชนได้รู้จักบทบาทของตนเองในการเรียกร้องประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น
3. ทำให้เสถียรภาพของนายกเทศมนตรีมีความเข้มแข็งในการบริหารกิจการของเทศบาล รวมทั้งมีลักษณะของการถ่วงดุลอำนาจของนายกเทศมนตรีและสภาเทศบาลมากขึ้น ส่งผลให้การบริหารองค์กรมีประสิทธิภาพ เป็นที่น่าเชื่อถือ ศรัทธาของประชาชนที่ต้องได้รับการตอบสนองการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน

⁶⁹ ธเนศวร์ เจริญเมือง, เทศบาลในทศวรรษหน้า เลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง (เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง, 2542), หน้า 2

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งระบบใหม่มีความแตกต่างจากการเลือกตั้งระบบเก่าหลายประเด็น นับตั้งแต่หน่วยงานที่รับผิดชอบและดำเนินการเลือกตั้ง คุณสมบัติของผู้สมัคร วิธีการแบ่งเขตการเลือกตั้ง วิธีการเลือกตั้ง ขั้นตอนการลงคะแนน ฯลฯ ซึ่งได้มีการกำหนดรายละเอียดไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ในที่นี้จะยกตัวอย่างเฉพาะประเด็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การกำหนดเขตเลือกตั้ง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมือง กำหนดให้แบ่งเขตเทศบาลเป็น 3 เขตเลือกตั้ง โดยต้องพยายามจัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งให้ใกล้เคียงกันมากที่สุด โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิของราษฎร (มาตรา 13,14,18ใน พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545)

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กำหนดไว้ในมาตรา 33 ดังต่อไปนี้

1. มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง
3. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าปีหนึ่งนับถึงวันเลือกตั้ง
4. คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

การเสียสิทธิเลือกตั้ง กำหนดว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยมีได้แจ้งเหตุ ตาม มาตรา 37 วรรค 1(ใน พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ .2545) ให้ผู้นั้นเสียสิทธิ ดังต่อไปนี้

1. สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น
2. สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องถิ่น
3. สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น
4. สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องถิ่น
5. สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น
6. สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

วิธีการเลือกตั้ง ในมาตรา 6 ใน พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ .2545) กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครได้ไม่เกินจำนวน สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้ง

ทั้งนี้ในกรณีเขตเทศบาลเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 เขตเลือกตั้ง ในแต่ละเขตจึงสามารถ มีสมาชิกสภาเทศบาลได้เขตละ 6 คน โดยที่ผู้สมัครของแต่ละเขตจะลงรับสมัครได้เป็นการ เฉพาะเขตเดียวไม่ซ้ำกัน ในขณะที่ทุกเขตสามารถเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่ง นายกเทศมนตรีได้เหมือนกัน

บัตรเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทุกคนจะได้รับบัตรเลือกตั้งซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. บัตรเลือกตั้งตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล

2. บัตรเลือกตั้งตำแหน่งนายกเทศมนตรี

เมื่อเปรียบเทียบกับกาเลือกตั้งตามรูปแบบการปกครองเทศบาลในรูปแบบเดิมแล้วจะพบว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปหลายประการ เช่น วิธีการเลือกตั้งในระบบเดิมซึ่งไม่มีการแบ่งเขตจึงเป็นลักษณะเขตเดียว โดยผู้ที่ได้คะแนนเสียงมากที่สุดในลำดับที่ 1 – 18 จะเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง หลังจากนั้นสมาชิกสภาเทศบาลจะเลือกผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรี และตำแหน่งเทศมนตรีในลำดับต่อไป

ประวัติความเป็นมาของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเทศบาลที่ยกฐานะจากตำบลจองคำ และตำบลม่วยต่อให้ขึ้นเป็เทศบาลเมืองตามพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2479 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับเล่มที่ 53 หน้า 1035 และต่อมาเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2513 ได้มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมือง โดยขยายพื้นที่เป็น 6 ตารางกิโลเมตร และจากมติที่ประชุมคณะกรรมการพนักงานเทศบาล(ก.ท.) เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2536 กำหนดให้เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเทศบาลลำดับชั้นที่ 5

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลักษณะโครงสร้างพื้นฐาน

1) การคมนาคม ถนนในเขตเทศบาล มีจำนวนทั้งสิ้น 17 สาย เอกลักษณะอย่างหนึ่งของถนนในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน คือ ถนนแต่ละสายได้รับการตั้งชื่อให้สอดคล้องกัน

ทุกเส้นทาง และมีความหมายเชิงประวัติศาสตร์ในอดีต ดังนี้ ขุนลุมประพาส ,สิงหนาทบารุง , ผดุงม่วยต่อ , ปางล้อนิคม , อุดมชาวนิเทศ , นิเวศพิศาล , ชำนาญสถิตย์ , ประดิษฐ์จองค์่า , ราชธรรมพิทักษ์ , มรรคสันติ , ศิริมงคล , ประชาชนอุทิศ , พานิชวัฒนา , ประชาเสกสรร , สัมพันธ์เจริญเมือง , รุ่งเรืองการค้าและนาวาอชสาร โดยถนน 3 สายสุดท้ายเพิ่งสร้างแล้วเสร็จ เมื่อเดือนเมษายน 2545

2) การประปา แหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปาได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยแม่ฮ่องสอน , แม่น้ำปาย โรงสูบน้ำแรงต่ำปางหมู แหล่งน้ำดิบสำรอง ได้แก่ แม่น้ำปาย โรงสูบน้ำแรงต่ำปางหมู

3) การไฟฟ้า จำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนที่ใช้ไฟฟ้า 2,324 ครัวเรือน

ลักษณะด้านเศรษฐกิจ

ลักษณะการประกอบอาชีพของชาวเมือง ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ทำการเกษตรเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง รับราชการ โดยมีอาคารพาณิชย์ตั้งอยู่สองฝั่งถนนขุนลุมประพาส และถนนสิงหนาทบารุง นอกจากนี้ยังมีศูนย์กลางการค้าอยู่ที่ตลาดสายหยุดในเวลากลางวัน และตลาดโต้รุ่งเวลากลางคืน โดยรายได้หลักมาจากธุรกิจการท่องเที่ยวซึ่งมีส่วนช่วยนำรายได้เข้าสู่ท้องถิ่น

ลักษณะทางสังคมของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

1) ด้านสังคม

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้แบ่งชุมชนเป็น 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนปางล้อ ชุมชนตะวันออก ชุมชนกลางเวียง ชุมชนกาดเก่า ชุมชนหนองจองค์่าและชุมชนดอนเจดีย์ โดยจัดตั้งขึ้นเมื่อพ.ศ. 2537 โดยผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งได้จัดตั้งโครงการเมืองน่าอยู่ สังคมของประชาชนในเขตเทศบาลยังคงรักษาเอกลักษณ์การดำรงชีวิตที่เรียบง่าย รักสงบ วิถีชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่ผูกพันกับความเชื่อและยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 94 นับถือพุทธศาสนา ประชาชนมีการรวมตัวเพื่อกิจกรรมทางศาสนาอย่าง

แน่นแฟ้น สังเกตได้จากงานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนาจะมีตลอดปี แม้ว่าในเขตเทศบาลจะมีเนื้อที่เพียง 6 ตรกม แต่ก็มียอดเป็นจำนวนมากถึง 10 วัด

2. ด้านประชากร

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนมีจำนวนประชากรในปี 2546 รวมทั้งสิ้น 7,112 คน แยกเป็นชาย 3,725 คน หญิง 3,387 คน ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ 1,144.33 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 3,111 บ้าน ประชากรชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่เป็นชาวไทยใหญ่ และชาวไทยภาคเหนือ มีชาวไทยภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้บ้างเล็กน้อย นอกจากนี้ยังมีชาวจีนอพยพและชาวเขาโดยเฉพาะเผ่ากะเหรี่ยงอีกเล็กน้อย

3. ด้านการศึกษา

ภายในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนมีโรงเรียนสังกัดเทศบาล จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนเทศบาลแม่ฮ่องสอน สังกัดการประถมศึกษา 2 โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา 1 โรงเรียน และสังกัดกรมอาชีวศึกษา 1 โรงเรียน สังกัดเอกชน 2 โรงเรียน(ระดับอนุบาล) นอกจากนี้ยังมีระบบการศึกษานอกโรงเรียนและห้องสมุดประชาชน

ลักษณะทางด้านการบริหารของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ปัจจุบันเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนมีการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 ส่วน คือ สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมและกองการศึกษา ประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล แบ่งเป็นงานธุรการ งานทะเบียนราษฎร งานวิเคราะห์นโยบายและแผน งานประชาสัมพันธ์ งานการเจ้าหน้าที่ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานนิติกร งานพัฒนาชุมชนและงานวิเคราะห์นโยบายและแผน
2. กองคลัง แบ่งเป็น งานพัฒนารายได้ งานผลประโยชน์ งานเร่งรัดรายได้ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุและทรัพย์สิน งานสถิติการคลังและงานแผนที่ภาษี
3. กองช่าง แบ่งเป็น งานวิศวกรรมโยธา งานสาธารณสุขมูลฐาน งานสวนสาธารณะ งานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ

4. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น งานสาธารณสุข งานสุขาภิบาลและอนามัย สิ่งแวดล้อม งานรักษาความสะอาด งานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อและงานสัตวแพทย์
5. กองการศึกษา แบ่งเป็น งานเจ้าหน้าที่ งานโรงเรียน งานกิจการนักเรียน งานบริการและวิชาการ งานนิเทศการศึกษา งานกิจกรรมเด็ก เยาวชนและการศึกษานอกโรงเรียน

รวมอัตรากำลังพนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน 25 อัตรา แบ่งเป็นลูกจ้างประจำ 7 อัตรา ลูกจ้างชั่วคราว 65 อัตรา

สถานะทางการคลังของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

เมื่อสิ้นปีงบประมาณพ.ศ. 2544 เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน มีเงินสะสมทั้งสิ้น 29,033,221.17 ล้านบาท เงินจำนวนนี้เทศบาลได้ฝากไว้ที่คลังจังหวัดจำนวน 2,500,492.69 ล้านบาท ธนาคารกรุงไทยจำกัด จำนวน 11,952,662.21 ล้านบาท ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำนวน 11,072,619 ล้านบาท⁷⁰

ในปีงบประมาณ 2545 เทศบาลได้ประมาณการรายรับทั่วไป 56,938,839 บาท แยกเป็น รายได้ทั่วไป 23,121,276 บาท รายได้เงินอุดหนุน 33,817,563 บาท คิดเป็นอัตราร้อยละของรายได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2545

รายรับ	จำนวนเงิน	คิดเป็นร้อยละ
หมวดภาษีอากร	18,199,676	31.96
หมวดค่าธรรมเนียมฯ	796,000	1.40
หมวดรายได้จากทรัพย์สิน	2,890,000	5.08
หมวดรายได้จากสาธารณูปโภค	15,000	0.03

⁷⁰ เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน , เทศบัญญัติ เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 , หน้า 1

หมวดเบ็ดเตล็ด	1,215,600	2.13
หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐบาล	33,817,563	59.40

เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้ตั้งงบประมาณรายจ่าย ประจำปี พ.ศ. 2545 ไว้ทั้งสิ้น 56,926,638 บาท โดยแยกเป็นรายจ่ายประจำทั่วไป 19,359,534 บาท รายจ่ายเพื่อการลงทุน 37,267,104 บาท ประมาณสถานธนาภิบาล ตั้งรับไว้ 3,130,000 ตั้งจ่ายไว้ 2,318,738 บาท

ตาราง 2 แสดงรายรับของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน 6 ปี (2540 – 2545)

รายรับ	2541	2542	2543	2544	2545
ภาษีอากร	10,424,212	4,395,733	4,076,422	12,455,140	4,911,125
ค่าธรรมเนียมฯ	749,800	830,070	779,085	796,000	843,315
รายได้เบ็ดเตล็ด	2,272,903	626,070	757,890	2,660,087	2,703,545
รายได้จากทรัพย์สิน	3,231,277	2,699,048	3,485,007	2,942,653	2,890,000
รัฐบาลจัดสรรให้	358,000	3,991,305	6,203,122	5,401,437	9,238,641
อุดหนุนทั่วไป	2,997,106	2,841,340	3,492,242	2,538,050	33,817,563
อุดหนุนเฉพาะกิจ	51,526,711	39,164,994	58,579,887	56,399,003	124,327,929

เมื่อพิจารณาถึงสถานะทางการคลังแล้วจะเห็นว่า รายได้ที่จัดเก็บเองของเทศบาลมีไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้พัฒนาเมืองในด้านต่างๆ งบประมาณที่นำมาใช้พัฒนาส่วนใหญ่จะมาจากเงินสนับสนุนจากส่วนกลาง เนื่องจากงบประมาณจากการจัดสรรของรัฐบาลและงบอุดหนุนทั่วไปของเทศบาลมีลักษณะเป็นแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 (มาตรา 30 (4)) ที่กำหนดว่า ให้มีการจัดสรรภาษีอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเหมาะสม โดยในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2544 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

ลักษณะการเมืองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

นับตั้งแต่แรกเริ่มที่มีฐานะเป็นเทศบาลในปีพ.ศ. 2479 จนมาถึงปัจจุบัน เทศบาลมีคณะผู้บริหารมาแล้วทั้งสิ้น 22 ชุด มาจากการเลือกตั้ง 12 ชุด มาจากการแต่งตั้ง 10 ชุด เนื่องจากคณะผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งในอดีตส่วนใหญ่มักประสบปัญหาเสถียรภาพทางการเมือง คือ ความยุ่งยากในการหาเสียงสนับสนุนจากสมาชิกสภาเทศบาล นอกจากนี้ผู้บริหารบางคนได้ลาออกเพราะเหตุผลส่วนตัว จึงทำให้เกิดการยุบสภาบ่อยครั้ง โดยมีการแต่งตั้งปลัดจังหวัดเข้ามารับราชการแทนเป็นระยะ

ตาราง 3 แสดงบัญชีรายชื่อนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน เรียงตามลำดับ ดังนี้

รายชื่อ	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง
ขุนศรีโกไสยวิสุทธิ์	สิงหาคม. 2480 – 10 มิถุนายน 2496
นาย จิตต์สัง ประสิทธิ์กุล	10 มิถุนายน 2496 – 1 พฤศจิกายน 2496
นาย เสมอ กัณฑ์ชัย	25 พฤศจิกายน 2496 – 11 มีนาคม 2502
นาย พยุง อิมสุวรรณ	11 มีนาคม 2502 – 1 กรกฎาคม 2504
นาย กริช สุวรรณสมบูรณ์	25 กรกฎาคม 2504 – 16 มกราคม 2507
นาย มนตรี ชีวีระปัญญา	31 มกราคม 2507 – 26 ตุลาคม 2508
ร.ต.ต. เอิบ สโรบล	2 ธันวาคม 2508 – 1 มกราคม 2510
นาย อุ่ม บุญเรือง	16 กุมภาพันธ์ 2510 – 1 พฤศจิกายน 2510
นาย สนิท จิตต์วงศ์พันธ์ *	21 พฤศจิกายน 2510 – 20 กุมภาพันธ์ 2511
นาย อนันต์ วงศ์วานิช	20 กุมภาพันธ์ 2511 – 29 มิถุนายน 2523
นาย เดช เล่าเรียนดี	30 มิถุนายน 2523 - 13 พฤศจิกายน 2524
นาย ทวี ทวีพูล *	13 พฤศจิกายน 2524 - 1 กุมภาพันธ์ 2525
นาย อนันต์ วงศ์วานิช	1 กุมภาพันธ์ 2525 - 27 กรกฎาคม 2533
นาย ประสาน สิทธิเวช	16 ตุลาคม 2533 – 16 พฤษภาคม 2536
นาย สุขุม สาริบุตร *	16 พฤษภาคม 2536 – 20 พฤษภาคม 2536
นาย อนันต์ วงศ์วานิช	20 พฤษภาคม 2536 – 20 กันยายน 2536

นาย สุขุม	สาริบุตร *	21 กันยายน 2536 – 31 ตุลาคม 2536
นาย นิพนธ์	คำพา *	1 พฤศจิกายน 2536 – 1 ธันวาคม 2536
นาย สมเพ็ชร	นาวิกวานิชย์	1 ธันวาคม 2536 - 18 มกราคม 2538
นาย นิพนธ์	คำพา *	19 มกราคม 2538 – 19 เมษายน 2539
นาย อนันต์	วงศ์วานิช	20 เมษายน 2539 – 1 พฤษภาคม 2542
นาย อนันต์	วันไชยธนวงศ์	2 พฤษภาคม 2542 – 1 พฤษภาคม 2546

หมายเหตุ * หมายถึง ปลัดจังหวัดรักษาการแทนนายกเทศมนตรี

1.1 ลักษณะของการเมืองท้องถิ่น(ช่วงก่อนปีพ.ศ. 2542)

กล่าวได้ว่าลักษณะของการเมืองท้องถิ่นแม่ฮ่องสอนมิได้เป็นลักษณะของการผูกขาดทางการเมืองโดยบุคคลหรือตระกูลทางการเมือง เมื่อพิจารณาจากรายชื่อคณะผู้บริหาร จะเห็นได้ว่ามีนักการเมืองเพียงคนเดียว คือ นาย อนันต์ วงศ์วานิช ซึ่งได้เป็นนายกเทศมนตรีถึง 4 สมัย ซึ่งมีอาชีพเป็นนักการเมืองท้องถิ่นเพียงอย่างเดียวและเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงดีโดยเฉพาะด้านความซื่อสัตย์ สุจริต มีศีลธรรม ตลอดจนสนับสนุนงานที่เกี่ยวกับด้านประเพณีและศาสนา จึงเป็นผู้ที่ผู้คนทั่วไปให้ความยอมรับนับถือ ได้ลงเล่นการเมืองมาตั้งแต่ พ.ศ. 2511 จนถึงการเลือกตั้งในปีพ.ศ. 2538 แต่ก็ไม่สามารถเอาชนะการเลือกตั้งได้

นักการเมืองท้องถิ่นส่วนใหญ่ในอดีตนั้นมักจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นวัยที่มีเวลาว่างและไม่มีภาระในเรื่องครอบครัว ในขณะที่คนวัยทำงานหรือวัยหนุ่มสาวนั้นส่วนใหญ่จะไปทำงานหรือศึกษาต่อยังจังหวัดใกล้เคียงหรือต่างจังหวัด เนื่องจากการขาดสถาบันในระดับอุดมศึกษารองรับ ประกอบกับการขาดความสนใจในการที่จะเข้ามาเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากเห็นว่าค่าตอบแทนประจำตำแหน่งน้อยไม่เพียงพอในการใช้จ่าย ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มผู้สูงอายุมีอิทธิพลครอบงำในการเมืองท้องถิ่นในอดีตอยู่ค่อนข้างสูง นอกจากกลุ่มผู้สูงอายุแล้ว ก็ยังมีกลุ่มข้าราชการที่เกษียณอายุและกลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ ซึ่งสนใจเข้ามาเป็นนักการเมืองท้องถิ่นเป็นครั้งคราวแต่มิได้เป็นไปในลักษณะผูกขาด ด้วยเหตุนี้การสร้างค่านิยมในตัวนักการเมืองท้องถิ่นจึงเป็นไปตามบรรทัดฐานของกลุ่มผู้สูงอายุคือ

นักการเมืองที่ดีจะมีลักษณะเป็นคนซื่อสัตย์ มีคุณธรรม และหากเป็นคนที่ช่วยเหลืองานสังคม โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับกิจกรรมของวัดและงานประเพณีท้องถิ่นต่างๆ จะได้รับความนิยมนิยมชอบจากประชาชนทั่วไป ซึ่งค่านิยมลักษณะดังกล่าวก็ยังสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน โดยยังมีอิทธิพลอยู่มากเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุและชาวบ้านทั่วไป

เนื่องจากเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นสังคมขนาดเล็ก ผู้คนส่วนใหญ่รู้จักกัน ประกอบกับนักการเมืองท้องถิ่นก็มีจำนวนไม่มากนัก จึงอาจกล่าวได้ว่าตัวผู้สมัครโดยเฉพาะในเรื่องชื่อเสียงที่ดีของบุคคล ความประพฤติส่วนตัว ตลอดจนผลงานและการช่วยเหลือท้องถิ่นในด้านที่เกี่ยวกับศาสนา เป็นปัจจัยสำคัญที่ชี้วัดในการชนะการเลือกตั้งมาโดยตลอด ประเด็นเรื่องการใช้เงินชื่อเสียงเลือกตั้งในอดีตนั้นกล่าวได้ว่าไม่มีเลย เนื่องจากฐานะของนักการเมืองท้องถิ่นก็ได้ร่ำรวย จึงเป็นการแข่งขันซึ่งพิจารณาจากด้านชื่อเสียงและความประพฤติของผู้สมัครเป็นสำคัญ เสถียรภาพของคณะผู้บริหารในอดีตจึงขึ้นอยู่กับจำนวนเสียงสนับสนุนของสภาเทศบาล ทั้งนี้ ผู้บริหารส่วนใหญ่ในอดีตมักประสบปัญหาเรื่องเสียงสนับสนุนที่ไม่เพียงพอทำให้งบประมาณประจำปีไม่ผ่านสภา การลงมติต่างๆเป็นไปด้วยตัวเองไม่ได้มีการล็อบบี้ (lobby) หรือมีสิ่งแลกเปลี่ยนเพื่อให้ช่วยสนับสนุน จึงส่งผลให้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ดังนั้นระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารจึงไม่แน่นอน บางสมัยสั้นเพียง 4 เดือน ขณะที่บางสมัยอยู่ยาวถึง 12 ปี ทั้งนี้ในระหว่างที่ยังไม่มีผู้บริหารก็จะมีปลัดจังหวัดเข้ามารักษาการแทนอยู่เป็นระยะๆ บทบาทการแทรกแซงของข้าราชการฝ่ายประจำจึงมีอยู่สูง

1.2 ลักษณะของการเมืองท้องถิ่น(ช่วงหลังปีพ.ศ. 2542)

การเลือกตั้งในสมัยที่ผ่านมา เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2542 ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีกลุ่มที่ส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้งถึง 6 กลุ่มและผู้สมัครอิสระ อีก 2 คน ทั้งนี้มีเพียง 4 กลุ่มเท่านั้นที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล คือ กลุ่มผึ้งหลวง จำนวน 12 คน(ยกทีม) กลุ่มแม่ฮ่องสอนคุณธรรม จำนวน 4 คน กลุ่มรักษ์แม่ฮ่องสอนและกลุ่มรักษ์ถิ่นเกิดรวม 2 คน ขณะที่กลุ่มร่วมพัฒนาแม่ฮ่องสอน (เป็นกลุ่มของนาย อนันต์ วงศ์วานิช ซึ่งเป็นอดีตนายกเทศมนตรี 4 สมัย) ใตส่งผู้สมัครลง จำนวน 18 คน แต่กลับไม่ได้รับการเลือกตั้งแม้แต่คนเดียวรวมทั้งตัวเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาความไม่พร้อมของสภาพร่างกาย(ป่วยเป็นอัมพฤกษ์) ภายหลังจากเลือกตั้งหัวหน้ากลุ่มผึ้งหลวงคือ นาย อนันต์ วันไชยชนวงศ์ ซึ่งแม้ว่าจะ

เป็นคนนอกพื้นที่ แต่ก็สามารถชนะการเลือกตั้งได้และเป็นแกนนำฝ่ายบริหาร โดยมีสมาชิกที่เหลือของกลุ่มจำนวน 11 คน และสมาชิกคนอื่นซึ่งได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอีก 6 คน เป็นสมาชิกสภาเทศบาล

เมื่อวิเคราะห์ถึงจุดแข็งของกลุ่มฝั่งหลวงจะพบว่าแม้ว่าจะเป็นกลุ่มใหม่ ผู้สมัครส่วนใหญ่ลงสมัครเป็นครั้งแรก แต่ทางกลุ่มก็มีการเตรียมการและวางแผนมานาน จากการสัมภาษณ์สมาชิกของกลุ่มคนหนึ่งได้กล่าวว่า ทางกลุ่มได้ทำการสำรวจความต้องการของชาวบ้านโดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นจึงนำเอาความต้องการต่างๆ มาประมวลเป็นนโยบาย โดยความต้องการส่วนใหญ่เป็นปัญหา ความต้องการเฉพาะหน้าโดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่า นอกจากนี้ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งทางกลุ่มก็ได้เตรียมหาเสียงเต็มที่ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ มีการเปิดเวทีสาธารณะตามจุดต่างๆ ในเขตชุมชน เพื่อแสดงวิสัยทัศน์และนโยบายของกลุ่ม โดยคุณภาพลักษณะของกลุ่มและหัวหน้ากลุ่มว่าเป็นคนรุ่นใหม่ ไฟแรง มีการศึกษา เป็นทางเลือกใหม่ที่อาสาพัฒนาท้องถิ่น ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่เกื้อหนุนให้กลุ่มสามารถชนะการเลือกตั้งแบบยกทีมได้ในครั้งนี้ก็คือ “การใช้เงินซื้อเสียง” โดยการเลือกตั้งครั้งนี้เห็นถือว่าครั้งแรกที่เงินได้เริ่มเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในเขตเทศบาล เนื่องจากการแจกเงินโดยทีมเดียว จึงไม่มีความกดดันจากคู่ต่อสู้ในเรื่องการ “เกทับ” จำนวนเงินที่ใช้จึงเฉลี่ยหัวละ 300 บาท ข้อสังเกตประการหนึ่งซึ่งแสดงถึงความสำคัญของเงิน คือ จะเห็นได้ว่าการที่สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เพิ่งลงสมัครเป็นครั้งแรกแต่กลับได้รับการเลือกตั้งทุกคน และแม้แต่ผู้ที่เคยสมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเมื่อการเลือกตั้งครั้งที่แล้วและได้คะแนนเป็นลำดับท้ายๆ นอกจากนี้แล้วยังมีปัจจัยอื่นช่วยเกื้อหนุนให้กลุ่ม ฝั่งหลวงชนะการเลือกตั้ง คือ ประชาชนเริ่มเบื่อหน่ายต่อผู้บริหารชุดเก่าซึ่งไม่ค่อยมีผลงานและไม่สามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้เท่าที่ควร เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเน่าเสียของหนองจอกคำ ซึ่งเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองแม่ฮ่องสอน และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ประชาชนโดยทั่วไปจึงให้ความสนใจกลุ่มใหม่ คือ กลุ่มฝั่งหลวง มากกว่านักการเมืองในกลุ่มที่เคยบริหารเทศบาลมาก่อน

ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

กล่าวได้ว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลส่วนใหญ่ ได้แก่ การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติการมาใช้สิทธิเลือกตั้งระหว่างปี พ.ศ. 2538 – 2546 แล้วจะพบว่า สถิติของผู้มาใช้สิทธิจะเพิ่มมากขึ้น ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงการมาใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนระหว่าง พ.ศ. 2538 – 2546

ปีพ.ศ.	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	คิดเป็นร้อยละ
2538	4,657	2,343	50.31
2542	4,376	2,706	61.84
2546	4,025	2,734	67.92

จากตารางจะเห็นได้ว่า แม้ว่าจำนวนประชากรในเขตเทศบาลจะมีจำนวนลดน้อยลงทุกปี แต่เมื่อพิจารณาถึงสถิติการมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งแล้วพบว่า มีแนวโน้มสูงขึ้นแสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวและสนใจการเมืองท้องถิ่นที่มีมากขึ้นของประชาชนในเขตเทศบาล อย่างไรก็ตามดังที่กล่าวเอาไว้ข้างต้นว่า การเมืองท้องถิ่นในระดับเทศบาลนั้นเริ่มมีการใช้เงินซื้อเสียงตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 เป็นต้นมา จึงเป็นไปได้ว่าปัจจัยเรื่องเงิน ได้เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งที่เพิ่มสูงขึ้นของประชาชนในเขตเทศบาล ซึ่งสามารถเปรียบเทียบเห็นถึงความแตกต่างของจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งระหว่างปีพ.ศ. 2538 และปีพ.ศ. 2542 ที่เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 10

นอกเหนือไปจากเรื่องการใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในอีกรูปแบบหนึ่งก็คือ การร่วมกำหนดนโยบาย เทศบาลได้มีการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนขึ้นมา โดยที่ประชาชนในแต่ละชุมชนจะเสนอปัญหาหรือความต้องการของชุมชนขึ้นมาแล้วเสนอผ่านไปยังประธานหรือคณะกรรมการชุมชน เพื่อแจ้งให้เทศบาลทราบต่อไป ส่วนใหญ่แล้วปัญหาหรือความต้องการมักจะเป็นความขาดแคลนในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ เช่น ถนน ท่อ

ระบายนํ้า ลานกีฬาชุมชน และจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปในการเลือกตั้งครั้งนี้พบว่าประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการ ต้องการที่จะให้เทศบาลทำการสำรวจประชามติก่อนที่จะกระทำการก่อสร้างเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ใดๆ ซึ่งเท่าที่ผ่านมามักจะเป็นการก่อสร้างไปก่อนล่วงหน้าโดยมิได้แจ้งให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับทราบ หรือเป็นไปในลักษณะที่มีแบบแปลนโครงการแล้วจัดเชิญหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชนเข้ารับฟัง

ในส่วนของ การมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นไป คือ การเป็นนักการเมืองท้องถิ่นพบว่า การมีส่วนร่วมในระดับนี้นั้นประชาชนโดยทั่วไปยังให้ความสนใจน้อยอยู่มาก ดังนั้นนักการเมืองท้องถิ่นส่วนใหญ่จึงเป็นนักการเมืองซึ่งเคยผ่านสนามการเลือกตั้งท้องถิ่นมาแล้วอย่างน้อยหนึ่งสมัยซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก โดยมีจำนวนน้อยที่เป็นนักการเมืองหน้าใหม่และมีบางส่วนซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่เพียงสมัยเดียวแล้วเลิกไป เมื่อพิจารณาเชื่อมโยงไปถึงการเมืองในระดับชาติแล้วจะพบว่า นักการเมืองท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งหวังที่จะลงแข่งขันในระดับจังหวัดเพื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป้าหมายสำคัญจึงอยู่เพียงการดำรงตำแหน่งเป็นนายเทศมนตรี

ทั้งนี้กล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะของการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากกว่าด้านอื่นๆ ขณะที่การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงการรวมตัวของภาคประชาชนเป็นองค์กรนั้นพบว่า ส่วนใหญ่มักจะเป็นการรวมกลุ่มทางธุรกิจและทางสังคมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่การรวมตัวในภาคการเมืองนั้นยังไม่เกิดขึ้นในการเมืองท้องถิ่นปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

การเลือกตั้งท้องถิ่น

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนในครั้งนี้นั้น นับว่ามีความแตกต่างจากการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมาในอดีต เนื่องจากเป็นการเลือกตั้งตำแหน่งผู้บริหารคือ นายกเทศมนตรีโดยตรงจากประชาชน กรณีเทศบาลเมืองได้มีการแบ่งเขตพื้นที่ในเขตเทศบาลออกเป็นสามเขตเลือกตั้ง เพื่อเลือกสมาชิกสภาเทศบาลเมืองและนายกเทศมนตรี การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สืบเนื่องมาจากการออกพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 11)

คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดและเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้น ในวันอาทิตย์ที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2546 ภายหลังจากคณะบริหารเทศบาลชุดที่แล้วหมดวาระลงตั้งแต่วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งท้องถิ่นขึ้นมาจำนวน 5 คน เพื่อทำหน้าที่ประสานงานในเรื่องต่าง ๆ ระหว่างเทศบาลและคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดในการจัดการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งต่างๆ

ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีจำนวน 2 คน คือ นาย อนันต์ วันไชยธนวงศ์ ผู้สมัครในหมายเลข 1 ซึ่งเป็นอดีตผู้บริหารเทศบาลในสมัยที่ผ่านมา และนาย สุเทพ นุชทรวง ผู้สมัครในหมายเลข 2 ในส่วนของตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้สมัครอิสระจำนวน 3 คนซึ่งลงรับสมัครเลือกตั้งเฉพาะในเขตเลือกตั้งที่ 1 ที่เหลือเป็นผู้สมัครแบบที่สังกัดทีม คือ กลุ่มผึ้งหลวงมีจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสิ้น 16 คน กลุ่มนี้มีนาย อนันต์ วันไชยธนวงศ์ เป็นหัวหน้ากลุ่ม ขณะที่อีกกลุ่มคือ กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน มี

จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสิ้นจำนวน 17 คน กลุ่มนี้มีนาย สุเทพ นุชทรวง เป็นหัวหน้ากลุ่ม

ตาราง 5 แสดงบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

เขตเลือกตั้งที่	ชื่อ - สกุล	หมายเลขประจำตัว	อายุ	กลุ่ม
1	นาย พูลศักดิ์ สุนทรพานิชกิจ	1	59	อิสระ
1	นาย นิรันดร์ แสงท้วม	2	54	อิสระ
1	นาย ดารณี ทองเขียว	3	70	อิสระ
1	นาง รวงทิพย์ กันใจมา	4	35	รักแม่ฮ่องสอน
1	นาง ดารณี จันทร์แสง	5	43	รักแม่ฮ่องสอน
1	นาย ชีรเดช เพ็ชรฎา	6	63	รักแม่ฮ่องสอน
1	นาย เกษม บุญสงค์	7	46	รักแม่ฮ่องสอน
1	นางสาว สมจิต จันทประยูร	8	68	ฝั่งหลวง
1	นาย วิรัช จันทประยูร	9	61	ฝั่งหลวง
1	ว่าที่ ร.ต. ชีรพล สังข์ภิรมย์	10	42	ฝั่งหลวง
1	นาย ไมตรี คงสุนทร	11	46	ฝั่งหลวง
1	นาย สมบูรณ์ ศิลปนันท์	12	40	ฝั่งหลวง
1	นาย สุทัศน์ ประสิทธิ์กุล	13	46	รักแม่ฮ่องสอน
2	นางสาว อัมพร พงศ์ศิริ	1	58	รักแม่ฮ่องสอน
2	นาย ยิ่งภัทร วนากมล	2	39	รักแม่ฮ่องสอน
2	นาย จักรกฤษณ์ วรรณศิริ	3	41	รักแม่ฮ่องสอน
2	นาย กิตติชัย แซ่หลี	4	34	รักแม่ฮ่องสอน
2	นาง ศรีเวียง ต๊ะวิชัย	5	49	รักแม่ฮ่องสอน
2	นาย ศรีไสว ดิยะวงศ์	6	47	รักแม่ฮ่องสอน
2	นาย ตา ไชยเสน	7	71	ฝั่งหลวง
2	นาย สมเกียรติ ปะวัลละ	8	69	ฝั่งหลวง
2	นาง พันธิพา ปิติวุฒิ	9	45	ฝั่งหลวง
2	นาย มาโนช โสทัยิม	10	54	ฝั่งหลวง
2	นาย สุชาติ เจริญศรี	11	45	ฝั่งหลวง

3	นาง บัวสาย	โพธิขจร	1	53	รักแม่ฮ่องสอน
3	นาย ศรีธน	ไชยชนะ	2	48	รักแม่ฮ่องสอน
3	นาย ทวี	แดงต่อม	3	40	รักแม่ฮ่องสอน
3	นาย ประเมิน	วสุวัฒน์ศรี	4	60	รักแม่ฮ่องสอน
3	นาย จอมจันทร์	น่วมณี	5	67	ฝิ่งหลวง
3	นาง ศรีทუნ	เชื่อนรัตน์	6	68	ฝิ่งหลวง
3	นาย อินพันธ์	บุญสนอง	7	58	ฝิ่งหลวง
3	นาย ถนอม	ใสตวง	8	58	ฝิ่งหลวง
3	นาง กานดา	นันทชัยกลาง	9	45	ฝิ่งหลวง
3	นาย ปรีชา	พรนิมิตร	10	42	ฝิ่งหลวง
3	ด. ต. กล้ารบ	ธวัชณรงค์	11	52	รักแม่ฮ่องสอน

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอนได้รับการเลือกตั้งเข้าไปเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเป็นส่วนใหญ่ถึง 12 คน กลุ่มฝิ่งหลวงจำนวน 5 คน และผู้สมัครอิสระ 1 คน หัวหน้ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอน คือ คุณ สุเทพ นุชทรวง ได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรี

ตาราง 6 แสดงผลคะแนนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีในแต่ละหน่วยเลือกตั้ง

หมายเลข	นายกเทศมนตรี ชื่อ - สกุล	คะแนนหน่วยเลือกตั้ง						คะแนน รวม
		1-1	1-2	2-1	2-2	3-1	3-2	
1	นาย อนันต์ วันไชยธนวงศ์	234	211	115	176	218	174	1,128
2	นาย สุเทพ นุชทรวง	232	186	298	235	229	199	1,379
	รวม	466	397	413	411	447	373	2,507

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคุณ สุเทพ นุชทรวง ผู้สมัครหมายเลข 2 จากกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนได้รับการเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี จะเห็นได้ว่าผลคะแนนของผู้สมัครทั้งสองคนในเขตที่ 1 และเขต 3 นั้นคะแนนไม่ห่างกันมากนัก โดยเฉพาะในเขตเลือกตั้งที่ 1 หน่วย 1 นั้นคะแนนห่างกันเพียง 2 คะแนน แสดงถึงความนิยมในตัวผู้สมัครซึ่งเป็นไปอย่างสูสีกัน

ขณะที่ในเขตเลือกตั้งที่ 2 หน่วย 1 ซึ่งเป็นหน่วยเลือกตั้งที่มีจำนวนข้าราชการอาศัยในบริเวณนี้มากที่สุดนั้นคะแนนของผู้สมัครทั้งสองคนกลับทิ้งห่างกันชัดเจน

ตาราง 7 แสดงรายชื่อสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เขตเลือกตั้งที่ 1

หมายเลขประจำตัว	ลำดับที่	ชื่อ สกุล	กลุ่ม	คะแนน	คิดเป็นร้อยละ
6	1	นาย ดารณี ทองเขียว	อิสระ	541	57.37
4	2	นาย สมบูรณ์ ศิลปพันธ์	ฝั่งหลวง	452	47.93
2	3	นาย เกษม บุญสงค์	รักแม่ฮ่องสอน	438	46.44
1	4	นางสาว สมจิต จันทประยูร	ฝั่งหลวง	363	38.49
3	5	นาง รวงทิพย์ กันใจมา	รักแม่ฮ่องสอน	353	37.43
5	6	นาย ไมตรี คงสุนทร	ฝั่งหลวง	350	37.11

จากผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตที่ 1 เป็นชุมชนในใจกลางเมืองและเป็นย่านการค้าเป็นส่วนใหญ่ (ประกอบด้วยชุมชนกลางเวียง ชุมชนตะวันออกและชุมชนหนองจองคำเป็นบางส่วน) จะเห็นได้ว่าในจำนวนนี้เป็นสมาชิกกลุ่มฝั่งหลวงถึง 3 คน ผู้สมัครอิสระ 1 คน และเป็นสมาชิกกลุ่มรักแม่ฮ่องสอน 2 คน ทั้งนี้ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาส่วนใหญ่นั้น จะเป็นผู้ที่คลุกคลีกับชุมชนมาโดยตลอดและมีฐานเสียงในชุมชนที่หนาแน่น เช่น คุณสมบูรณ์ ศิลปพันธ์ ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้ที่มีเครือข่ายในชุมชนมากแล้วยังเป็นประธานชุมชนตะวันออก ขณะที่คุณเกษม บุญสงค์ ก็เป็นรองประธานชุมชนตะวันออกเช่นเดียวกัน แม้ว่าคุณดารณี ทองเขียว ซึ่งเป็นผู้สมัครแบบอิสระและได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลมาหลายสมัยแล้วนั้นเป็นผู้ที่มักจะช่วยเหลืองานบุญต่างๆเป็นหลัก เช่น การนำสวดในงานพิธีกรรมต่างๆของวัด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอารถส่วนตัวมาช่วยนำแม่ในขบวนงานศพของชาวบ้านเป็นประจำก็ได้สร้างความประทับใจ ทำให้การเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมา คุณ ดารณี ได้รับการเลือกตั้งมาโดยตลอดตั้งแต่ปีพ.ศ. 2523 และในการเลือกตั้งในครั้งนี้ก็เป็นเพียงแจกแผ่นปลิวแนะนำหมายเลขของตนล่วงหน้าก่อนการเลือกตั้งประมาณ 2 วัน ในขณะที่คุณสมจิต จันทประยูร ซึ่งได้รับการเคารพนับถือจากคนชุมชนส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นผู้สูงวัยและเป็นที่

รู้จักกันดีในชุมชน เป็นต้น ขณะที่คุณ ไมตรี คงสุนทร ซึ่งเคยเป็นอดีตนายกเทศมนตรีในสมัยคณะบริหารชุดที่แล้วและเป็นนายกสมาคมกีฬาที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มวัยรุ่น และแม้ว่าคุณ รวงทิพย์ กันใจมา จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกแต่ก็สามารถชนะการเลือกตั้งได้ นั่น ก็เป็นคนที่รู้จักในชุมชน เนื่องจากบิดามารดาประกอบกิจการค้าขายอยู่ในบริเวณตลาดสดมานาน

ตาราง 8 แสดงรายชื่อสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เขตเลือกตั้งที่ 2

หมายเลขประจำตัว	ลำดับที่	ชื่อ สกุล	กลุ่ม	คะแนน	คิดเป็นร้อยละ
6	1	นาย ศรีไสว ดิยะวงศ์	รักแม่ฮ่องสอน	591	67.69
4	2	นาย กิติชัย แซ่หลี่	รักแม่ฮ่องสอน	583	66.78
2	3	นาย ยิ่งภัทร วนากมล	รักแม่ฮ่องสอน	579	66.32
1	4	นางสาว อัมพร พงศ์ศิริ	รักแม่ฮ่องสอน	570	65.29
3	5	นาย จักรกฤษณ์ วรรณศิริ	รักแม่ฮ่องสอน	555	63.57
5	6	นาง ศรีเวียง ตะวิชัย	รักแม่ฮ่องสอน	464	53.15

จากผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตที่ 2 นี้จะเห็นได้ว่า ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งทุกคนสังกัดอยู่กับกลุ่มรักแม่ฮ่องสอน โดยผู้ได้รับการเลือกตั้งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่คลุกคลีกับชุมชนมาตลอดในการช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆที่ชุมชนจัดขึ้น ในขณะที่คุณ อัมพร พงษ์ศิริ แม้ว่าจะเป็นผู้สมัครหน้าใหม่แต่ก็เป็นข้าราชการครูอยู่ในพื้นที่มานาน การเลือกตั้งในเขตที่ 2 นี้มีพื้นที่ส่วนใหญ่ครอบคลุมส่วนราชการเกือบจะทั้งหมดส่วนราชการและมีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นร้านค้า(ประกอบด้วยชุมชนหนองจองคำ ชุมชนกาตเก่าและบางส่วนของชุมชนกลางเวียง)

กล่าวได้ว่า กลุ่มรักแม่ฮ่องสอนซึ่งเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นใหม่นั้นได้เปรียบกว่าในเรื่องการได้รับแรงหนุนสำคัญจากกลุ่มข้าราชการในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบริเวณเขตเลือกตั้งนี้ และมาใช้สิทธิเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งที่ 1 บริเวณศาลาประชาคม โดยผลคะแนนการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้นเป็นการเลือกกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนแบบยกทีม ขณะที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งกลุ่มฝั่งหลวงซึ่งมีจำนวน 5 คนนั้น ก็เป็นรองกว่าในด้านผู้สมัครเนื่องจากมีผู้สูงวัยซึ่งมีอายุ

ประมาณ 70 ปีถึง 2 คน ขณะที่ผู้สมัครอีก 3 คนที่เหลือก็เป็นผู้สมัครหน้าใหม่และบางคนก็ไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนดังกล่าว

ตาราง 9 แสดงรายชื่อสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน เขตเลือกตั้งที่ 3

หมายเลขประจำตัว	ลำดับที่	ชื่อ สกุล	กลุ่ม	คะแนน	คิดเป็นร้อยละ
4	1	นาย ประเมิน วสุวัฒน์ศรี	รักแม่ฮ่องสอน	490	53.37
1	2	นาง บัวสาย โพธิขจร	รักแม่ฮ่องสอน	458	49.89
2	3	นาย ศรีธน ไชยชนะ	รักแม่ฮ่องสอน	440	47.93
3	4	นาย ทวี แดงต่อม	รักแม่ฮ่องสอน	433	47.16
6	5	นาง ศรีทูน เขื่อนรัตน์	ผึ้งหลวง	380	41.39
5	6	นาย จอมจันทร์ จำณี	ผึ้งหลวง	357	38.88

จากผลคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตที่ 3 นี้จะเห็นได้ว่า มีผู้สมัครจากกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนได้รับเลือกเข้ามาถึง 4 คน และอีก 2 คนในลำดับสุดท้ายเป็นผู้สมัครรับเลือกจากกลุ่มผึ้งหลวง ทั้งนี้ผลการเลือกตั้งในเขตนี้้นก่อนข้างจะมีความหลากหลายของผู้สมัคร คือ คุณ ประเมิน วสุวัฒน์ศรีและคุณ บัวสาย โพธิขจร เป็นผู้สมัครหน้าใหม่ซึ่งได้รับการเลือกตั้งมาเป็นที่ 1 แล 2 นั้นเป็นข้าราชการครูในพื้นที่มานาน ขณะที่คุณ ศรีธน ไชยชนะและคุณ ทวี แดงต่อม ซึ่งเป็นคนในพื้นที่และเป็นผู้สมัครหน้าใหม่ก็ได้รับการเลือกตั้ง และเป็นที่น่าสังเกตว่าสมาชิกกลุ่มผึ้งหลวงที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามานั้นเป็นผู้ที่มีหมายเลขประจำตัวอยู่ในลำดับแรกของกลุ่มต่อจากรายชื่อของกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนและมีคะแนนที่ทิ้งห่างจากกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยที่ทั้งคู่เป็นผู้สูงอายุจึงมักจะมีส่วนร่วมกับชุมชนในลักษณะที่เกี่ยวกับงานบุญและงานวัดต่างๆเป็นหลัก

ในเขตเลือกตั้งที่ 3 นี้เป็นบริเวณที่มีโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตถึง 3 โรงด้วยกันและส่วนใหญ่เป็นเขตบ้านเรือนเป็นส่วนใหญ่(ประกอบไปด้วยชุมชนปางล่อและชุมชนดอนเจดีย์) เป็นชุมชนที่มีประชาชนที่มีรายได้น้อยซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปอาศัยในเขตนี้มากที่สุด กล่าวได้ว่าในเขตนี้้นความนิยมในตัวผู้สมัครในตำแหน่งนายกเทศมนตรีทั้งสองคนไม่ทิ้งห่างกันมากนัก

โดยในหน่วยเลือกตั้งที่ 1 ห่างกันเพียง 11 คะแนน และหน่วยเลือกตั้งที่ 2 เพียง 25 คะแนน กล่าวได้ว่าในเขตเลือกตั้งนี้กลุ่มผู้สมัครทั้งสองฝ่ายเน้นแข่งขันในการหาเสียงในพื้นที่เพื่อช่วงชิงคะแนนเสียงกันมากที่สุด

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ในครั้งนี้ได้แบ่งกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนออกเป็น 3 กิจกรรมด้วยกัน ดังนี้

- 1) การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- 2) การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเลือกตั้ง
- 3) การช่วยผู้สมัครหาเสียง

ทั้งนี้จะได้การนำเสนอถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยพิจารณาเป็นแต่ละด้านดังต่อไปนี้ คือ

การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งครั้งนี้พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพิ่มสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาในปีพ.ศ. 2542 ซึ่งมีจำนวนผู้มีสิทธิคิดเป็น 61.84 % ขณะที่การเลือกตั้งครั้งนี้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งรวม 2,734 คน คิดเป็น 67.92 % จากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งรวม 4,025 คน

ตาราง10 แสดงสถิติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

รายการ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	4,025	
ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	2,734	67.92
ผู้ไม่ประสงค์ลงคะแนน	84	3.34
บัตรเสีย	136	5.40

ตาราง11 แสดงสถิติการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

รายการ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	4,025	
ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	2,734	67.92
ผู้ไม่ประสงค์ลงคะแนน	72	2.87
บัตรเสีย	155	6.18

บรรยากาศในวันเลือกตั้งนั้นพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ทยอยมาลงคะแนนเสียงตลอดทั้งวันตั้งแต่ช่วงเช้าจนกระทั่งถึงเวลาปิดหีบคือบ่าย 3 โมงเย็น โดยประชาชนส่วนใหญ่จะมาลงคะแนนเสียงในช่วงเช้านั้นมากกว่าช่วยบ่ายซึ่งอากาศเริ่มจะร้อน ในบางหน่วยเลือกตั้งนั้นประชาชนมารอกันตั้งแต่ก่อนเวลาลงคะแนนเสียง โดยทุกหน่วยเลือกตั้งมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้ารักษาการณ์ตามจุดต่างๆ และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนหนึ่งและคณะกรรมการการเลือกตั้งไปยังหน่วยเลือกตั้งต่างๆ เพื่อตรวจดูความสงบเรียบร้อย อย่างไรก็ตามจากการสังเกตการณ์พบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละหน่วยส่วนใหญ่ได้มาสังเกตการณ์ห่างๆยังหน่วยเลือกตั้งในเขตของตน โดยเฉพาะในเขตเลือกตั้งที่ 3 หน่วย 2 ซึ่งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่โรงเรียนบ้านจองคำนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสองกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนได้นั่งเฝ้าสังเกตการณ์เกือบตลอดทั้งวันไม่ไกลจากคูหาลงคะแนน ทั้งนี้มีความเป็นไปได้ว่าผู้สมัครต้องการจะทราบว่าหัวคะแนนของตนนั้นสามารถกุมคนมาลงคะแนนเสียงได้มากน้อยเพียงไร และยังเป็นการเช็คจำนวนประชาชนซึ่งได้รับเงินไปแล้วว่าได้มาลงคะแนนเสียงหรือไม่ เนื่องจากในแต่ละหน่วยเลือกตั้งมีประชากร

ไม่มากนักประมาณ 500 - 600 คน ทำให้การเช็คจำนวนประชาชนเป็นไปได้ง่ายขณะที่บรรยากาศในการนับคะแนนก็เป็นไปอย่างเรียบร้อยในทุกหน่วยเลือกตั้ง โดยมีเจ้าหน้าที่แบ่งเป็นส่วนต่างๆในการขานคะแนน เขียนคะแนน และคัดแยกบัตรลงคะแนนเสียงตามประเภทของบัตร เช่น บัตรดี บัตรเสีย บัตรงดออกเสียงและบัตรเสียบางส่วน ทั้งนี้จากการสังเกตการณ์พบว่า ในบางหน่วยเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ซึ่งขานคะแนนมีความสับสนในการวินิจฉัยบัตรว่าเป็นบัตรดีหรือเสียเพียงบางส่วน ในทุกหน่วยเลือกตั้งได้มีประชาชนที่สนใจเฝ้าดูการนับคะแนนรวมทั้งตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตต่างๆ นอกจากนี้กลุ่มผู้สมัครทั้งสองกลุ่มยังได้ส่งคนของกลุ่มตนเฝ้าสังเกตการณ์การนับคะแนนของกรรมการร่วมด้วย

เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการลงคะแนนเสียงที่เพิ่มสูงขึ้นนี้พบว่า มาจากหลายปัจจัยด้วยกันสามารถแยกได้เป็นด้านการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความสนใจและตื่นตัวต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงมากขึ้น เช่นเดียวกันกับความน่าสนใจของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งแบบแบ่งเขตและตำแหน่งนายกเทศมนตรี ขณะเดียวกันนโยบายก็เป็นตัวเลือกที่แสดงความแตกต่างในการกำหนดแนวทางการบริหารของกลุ่มทั้งสอง นอกจากนี้แล้วการกระจายเสียงตามสายของเทศบาลไปตามชุมชนต่างๆและการประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการเลือกตั้งผ่านทางคลื่นวิทยุชุมชน เชิญชวนให้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกตั้งซึ่งกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนตามรัฐธรรมนูญ และการเสียสิทธิ 6 ประการหากไม่ไปเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 การประกาศย้ำเตือนความสำคัญในเรื่องดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอในชุมชนต่างๆ จากสัมภาษณ์พบว่าการประกาศเตือนในเรื่องดังกล่าวได้ทำให้ประชาชนบางส่วนเกิดความตื่นกลัวและเห็นความสำคัญของการเสียสิทธิหากไม่ไปเลือกตั้ง ฉะนั้นกล่าวได้ว่าองค์ประกอบต่างๆเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้สามารถแบ่งการพิจารณาปัจจัยออกเป็นแต่ละด้าน ต่อไปนี้คือ

1. ด้านการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร
2. ด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร
3. ด้านนโยบายของกลุ่ม

การรณรงค์หาเสียง

ในการรณรงค์หาเสียงของทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน และกลุ่มผึ้งหลวงนั้น พบว่า ภายหลังจากการรับสมัครเลือกตั้ง(6 – 10 พ.ค.) คือ ตั้งแต่วันที่ 11 พ.ค. เป็นต้นมา ทั้งสองกลุ่มได้เริ่มทำการหาเสียง ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันในรูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้

- การเคาะประตูบ้าน
- การใช้รถประชาสัมพันธ์หาเสียง
- การใช้ป้ายคัทเออท์
- การใช้ป้ายโปสเตอร์
- การใช้สื่อแผ่นปลิวต่างๆ

1.1 การเคาะประตูบ้าน

การหาเสียงของผู้สมัครโดยวิธีการเคาะประตูบ้านนี้ จะเป็นวิธีการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนิยมใช้กันมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นเขตชุมชนมีผู้คนอยู่หนาแน่น เช่น บริเวณตลาดสด ทั้งนี้การเคาะประตูบ้านเป็นวิธีการที่ทั้งประชาชนและผู้สมัคร จะสามารถใกล้ชิดกันได้มากกว่าวิธีการหาเสียงรูปแบบอื่นๆ เพราะเป็นการพบปะ พูดคุยตลอดจนการซักถามข้อสงสัย เสนอแนะความคิดเห็นต่างได้โดยตรง และยังเป็นวิธีเรียกความสงสารได้จากประชาชนที่พบเห็นได้ กรณีที่ผู้สมัครนั้นเดินหาเสียงเข้าพบปะประชาชนในชุมชนต่างๆเป็นประจำ

ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงในครั้งนี้พบว่า การหาเสียงของผู้สมัครทั้งสองทีม คือ กลุ่มผึ้งหลวงและกลุ่มรักแม่ฮ่องสอน เน้นวิธีการหาเสียงแบบการเคาะประตูบ้านมากกว่าวิธีการหาเสียงรูปแบบอื่นๆ เพื่อสามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุดนั่นเอง ทั้งนี้เป็นการเคาะประตูตามบ้านผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เพื่อแนะนำตัวผู้สมัคร แนะนำกลุ่ม เพื่อการพบปะและพูดคุยกับประชาชนในเขตต่างๆภายในเขตเทศบาล เนื่องจากเทศบาลเมือง

แม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ขนาดเล็กประมาณ 6 ตรกม จึงทำให้กลุ่มผู้สมัครสามารถพบปะประชาชนได้ทั่วถึง

สำหรับวิธีการหาเสียงของทั้ง 2 กลุ่มพบว่า ในระหว่างช่วงสัปดาห์แรกจะเป็นการเดินทางเสียงแบบกลุ่มใหญ่ โดยผู้สมัครทุกเขตได้เดินไปพร้อมกันเพื่อเป็นการแนะนำและเปิดกลุ่มตัวยังชุมชนต่างๆ ทั้ง 6 ชุมชน สถานที่ราชการและสถานศึกษาต่างๆ หลังจากนั้นประมาณ 2 สัปดาห์ก่อนวันเลือกตั้งจึงได้แยกให้ผู้สมัครในแต่ละเขตเดินทางเสียงกันเอง เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้มีส่วนออกเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้ได้มีการประสานงานร่วมกับหัวหน้ากลุ่มซึ่งสมัครในตำแหน่งนายกเทศมนตรีให้ช่วยเสริมในบางพื้นที่ และในสัปดาห์สุดท้ายจะเป็นการหาเสียงแบบรวมกลุ่มเหมือนในช่วงสัปดาห์แรก

จากการสัมภาษณ์วิธีการเดินเคาะประตูบ้าน คุณ อนันต์ วันไชยธนวงศ์⁷¹ หัวหน้ากลุ่มผึ้งหลวงกล่าวว่า “ เราจะมีสายมารายงานว่าจุดไหนควรจะเน้นหน่อย จุดไหนแค่ผ่านๆก็พอ ”

จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความมั่นใจในคะแนนความนิยมของกลุ่มผึ้งหลวง จึงไม่ได้เป็นการเข้าพบประชาชนในทุกบริเวณโดยทั่วถึงและเข้าหาทุกบ้าน และจากการสอบถามชาวบ้านบางบริเวณในชุมชนปางล้อได้กล่าวว่า

“ กลุ่มผึ้งหลวงเห็นแต่สมาชิกเข้ามาแต่ไม่เห็นหัวหน้ากลุ่ม.....นายกเขาเดินผ่านหน้าบ้านไปแต่ไม่ได้ขึ้นมามอบบ้าน ”

ขณะที่คุณ สุเทพ นุชทรวง⁷² หัวหน้ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอนได้กล่าวว่า

“ เราคิดว่าการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ เช่น รถประชาสัมพันธ์ก็ดี แผ่นคัทเอาท์ มันก็เป็นการสร้างสีสันเท่านั้นเอง แต่เนื้อแท้ของมันน่าจะเป็นการเคาะประตู พูดคุยกันบ้านต่อบ้านไปเป็นคณะ เพราะกลุ่มเราเป็นกลุ่มใหม่ก็ไม่มีผลงานอะไร ”

⁷¹ อนันต์ วันไชยธนวงศ์. หัวหน้ากลุ่มผึ้งหลวง. สัมภาษณ์ , 5 มิถุนายน 2546

⁷² สุเทพ นุชทรวง. หัวหน้ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอน. สัมภาษณ์ , วันที่ 28 พฤษภาคม 2546

จากการสอบถามประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนต่างๆในเขตเทศบาลพบว่า ผู้สมัครทั้งสองทีมได้เคยเดินเข้ามาหาเสียงโดยการเคาะประตูบ้านที่บ้านของตน แต่บางครั้งอาจจะไม่พบ เพราะตนไปธุระหรือไปทำงานนอกบ้าน กล่าวได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ชื่นชอบวิธีการหาเสียงแบบการเคาะประตูบ้านของผู้สมัคร เพราะได้พบเห็นและพูดคุยตลอดจนการสอบถามเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดคุยกับผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรี เนื่องจากสามารถเปรียบเทียบผู้สมัครของทั้งสองกลุ่มได้โดยตรง วิธีนี้จึงเรียกร้องความสนใจจากประชาชนได้มาก นอกจากนี้ประชาชนหลายๆคนที่ยังไม่ทราบข่าวว่าจะมีการเลือกตั้งเกิดขึ้น ก็ทราบข่าวจากการเคาะประตูบ้านของผู้สมัคร และผู้สมัครยังได้อธิบายเกี่ยวกับระบบการแบ่งเขตเลือกตั้ง บ้านของตนจะไปใช้สิทธิยังหน่วยเลือกตั้งใด สามารถเลือกสมาชิกสภาเทศบาลได้จำนวนเท่าไรตลอดจนการนำบัตรเลือกตั้งจำลองมาอธิบายวิธีการกาบัตรลงคะแนน กล่าวได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกการพึงพอใจต่อวิธีการหาเสียงในรูปแบบการเคาะประตูบ้าน

การเคาะประตูบ้านหาเสียง เป็นวิธีการหาเสียงที่เปิดเผยอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้สมัครหวังผลทางด้านจิตวิทยา เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เห็นถึงความพร้อมในการแสดงออกของผู้สมัคร เห็นความตั้งใจจริงและแสดงถึงความใกล้ชิดกับประชาชนอย่างแท้จริง

นอกเหนือจากวิธีการเคาะประตูบ้านซึ่งผู้สมัครทั้งสองกลุ่มได้ใช้ในการหาเสียงเป็นหลักแล้ว ทั้งสองกลุ่มยังได้นำสื่อต่างๆมาใช้ในการหาเสียง ซึ่งประกอบไปด้วย รถประชาสัมพันธ์ ป้ายคัทเอาท์ขนาดใหญ่ โปสเตอร์ แผ่นปลิว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2 รถประชาสัมพันธ์หาเสียง

ทั้งกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนและกลุ่มผึ้งหลวงได้มีการใช้รถประชาสัมพันธ์หาเสียงในการกระจายเสียงเชิญชวนให้ผู้มีสิทธิออกมาเลือกตั้ง เนื้อหาหลักเป็นการแนะนำตัวผู้สมัครและคุณสมบัติส่วนตัวต่างๆ เช่น การศึกษา ผลงานที่ผ่านมา แนะนำนโยบายแนวทางการพัฒนาของกลุ่มตลอดจนเพลงประจำกลุ่ม เป็นการอัดเทปแล้วเปิดให้รถวิ่งกระจายเสียงไปในขณะที่รถวิ่งไปตามชุมชนต่างๆ เพื่อเป็นการเรียกร้องความสนใจ

ทั้งนี้รถที่นำมาใช้นั้นก็มีทั้งที่เป็นของสมาชิกและเช่ามา โดยกลุ่มฝั่งหลวงมีรถประชาสัมพันธ์ทั้งหมดจำนวน 6 คัน เป็นของสมาชิก 3 คัน และอีก 3 คันเช่ามา โดยแบ่งเป็นเขตละ 2 คัน ส่วนกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนมีทั้งหมด 5 คัน เป็นของสมาชิก 2 คัน และเช่ามา 3 คัน ทั้งนี้ในเรื่องค่าใช้จ่ายในการจ้างรถมานั้นก็ขึ้นอยู่กับรถตกลงระหว่างกัน ทั้งสองกลุ่มได้ใช้รถประชาสัมพันธ์ในการกระจายเสียงไปตามเขตเลือกตั้งต่างๆ

ในส่วนของการพูดปราศัยของผู้สมัครในตำแหน่งนายกเทศมนตรีนั้น พบว่าคุณ อนันต์ หัวหน้ากลุ่มฝั่งหลวงได้มีการพูดปราศัยสด โดยจอดรถประชาสัมพันธ์เป็นจุดๆยังชุมชนต่างๆ และพูดปราศัยหาเสียง เนื้อหาการปราศัยส่วนใหญ่จะแนะนำกลุ่มผู้สมัครในเขตต่างๆและประวัติที่มบริหาร นโยบายกลุ่มตลอดจนผลงานที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มักจะเป็นการปราศัยในช่วงเย็นเพื่อเรียกร้องความสนใจจากประชาชนในชุมชน ขณะที่กลุ่มรักแม่ฮ่องสอนไม่ได้ใช้วิธีการดังกล่าว ทั้งนี้คุณ ยิ่งภัทร วนากมล⁷³ ซึ่งเป็นแกนนำคนสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มได้เปิดเผยว่า

“ ทางกลุ่มเราไม่ค่อยใช้นายกฯพูด เรามาวิเคราะห์แล้วว่าเห็นนายกทางฝ่ายนั้นเค้าพูด บางทีผมไปยืนฟังอยู่ตั้งนานไม่รู้ว่าเป็นนายกพูด นึกว่าอัดเทป ก็มานั่งคิดว่าทำไมเราจะต้องให้นายกไปเสียเวลายืนพูด เราก็อัดเทป ในเรื่องนโยบายนี้ไม่ต้องให้นายกฯพูด เพราะพูดแล้วมีโอกาสผิดพลาดได้เยอะ ของเรานี่ทำเป็นสปอตเชิงนโยบาย มันก็ทดแทนการที่จะให้นายกไปยืนพูด ก็เลยให้นายกไปเคาะประตูชาวบ้าน โดยให้จอดรถเป็นจุดๆแล้วเปิดฟัง มันก็มีค่าเท่ากัน เพราะว่าเรามีทั้งเสียงด้วย เห็นหน้านายกเดินเคาะประตูชาวบ้านด้วย แต่ถ้านายกไปยืนอยู่แค่นบนรถ มันก็มีแต่คนอยู่ใกล้ๆเห็นว่านายกมาพูด แต่คนที่อยู่ไกลๆก็อาจจะฟังว่าเป็นเทปเหมือนกัน ” และกล่าวเพิ่มเติมว่า “ นโยบายต่างๆนี้เราจะจอดรถเป็นจุดๆ เปิดนโยบายที่อัดสปอตจนครบเราถึงจะเคลื่อนรถ เราจะไม่วิ่งฉาบฉวย ในขณะที่รถกำลังวิ่งอยู่ เราจะไม่เปิดสปอตจะเปิดแต่เพลง จะเปิดสปอตก็ต่อเมื่อรถหยุด สปอตจบเราถึงจะเคลื่อนรถ เพราะฉะนั้นในแต่ละจุด จะต้องฟังตั้งแต่ต้นจนจบได้สาระพอสมควร ”

จะเห็นได้ว่าในส่วนของกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนนั้นให้ความสำคัญกับการเคาะประตูเข้าพบชาวบ้านมากกว่าที่จะให้มีการปราศัยสด ขณะเดียวกันก็จะเปิดเทปที่อัดนโยบายกลุ่มไปด้วยใน

⁷³ ยิ่งภัทร วนากมล. ผู้สมัครรับเลือกตั้งกลุ่มรักแม่ฮ่องสอน. สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม

ขณะที่มีการเดินหาเสียง ขณะที่กลุ่มฝั่งหลวงใช้วิธีการเดินเคาะประตูบ้านสลับกับการยื่นปราศรัยข้างรถ โดยจอดในชุมชนต่างๆเป็นจุดๆ โดยส่วนใหญ่แล้วคุณ อนันต์ วันไชยธนวงศ์ หัวหน้ากลุ่มจะเป็นคนพูด เพื่อให้ชาวบ้านรับฟังสดๆมากกว่าเป็นการเรียกคะแนน

1.3 ป้ายคัทเอาท์

ป้ายคัทเอาท์เป็นสื่อที่ผู้สมัครนิยมใช้กันทั่วไปทั้งการเลือกตั้ง ทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น เพื่อประชาสัมพันธ์กลุ่มหรือพรรคของตนเองให้เป็นที่รู้จักกันทั่วไป วัตถุประสงค์หลักในการจัดทำป้ายคัทเอาท์ก็เพื่อให้ประชาชนได้รู้จักหน้าตาของกลุ่มผู้สมัคร เนื่องจากป้ายคัทเอาท์แสดงรายละเอียดในด้านต่างๆของกลุ่มผู้สมัครคือ บอกชื่อ หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร สังกัดกลุ่ม คำขวัญ ตลอดจนรูปของผู้สมัคร โดยมักติดตั้งป้ายคัทเอาท์นี้ตามย่านชุมชนเมืองและบริเวณที่ผู้คนสัญจรผ่านไปมา

ในการเลือกตั้งครั้งนี้กลุ่มผู้สมัครทั้งสองฝ่ายได้ใช้ป้ายคัทเอาท์ซึ่งเป็นสื่อประเภทหนึ่งในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ทั้งกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนและกลุ่มฝั่งหลวงได้ติดตั้งป้ายคัทเอาท์ขนาดใหญ่ยังบริเวณต่างๆภายในเขตเทศบาลเมืองใน 3 เขตเลือกตั้ง แบ่งเป็นเขตละ 2 จุด โดยกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนได้ติดตั้งป้ายคัทเอาท์ในเขตหนึ่งที่บริเวณสามแยกตลาดสดเทศบาลและสวนสาธารณะหนองจองคำ เขตสองที่สามแยกอนุเสาวรีย์พญาสิงหนาทราชาและบริเวณหน้าวัดม่วยต่อ เขตสามที่ข้างกำแพงหน้าวัดปางล้อและหน้าโรงเรียนบ้านจองคำ ในขณะที่กลุ่มฝั่งหลวงติดตั้งป้ายคัทเอาท์ในเขตที่หนึ่งบริเวณสามแยกตลาดสดเทศบาลและสวนสาธารณะหนองจองคำ เขตสองที่สามแยกอนุเสาวรีย์พญาสิงหนาทราชาและข้างสี่แยกไฟแดงบริเวณโหยงกาด เขตสามที่ข้างกำแพงหน้าวัดปางล้อและบริเวณหน้าวัดดอนเจดีย์

จะเห็นได้ว่าทั้งสองกลุ่มได้ติดตั้งป้ายคัทเอาท์คู่กันในบริเวณเดียวกันถึงสี่แห่ง โดยเฉพาะในเขตที่หนึ่งได้ติดตั้งเหมือนกันทั้งสองแห่ง คือบริเวณสามแยกตลาดสดเทศบาลและสวนสาธารณะหนองจองคำ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณชุมชนที่มีผู้คนหนาแน่นและมีการสัญจรผ่านไปมาตลอดทั้งวัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดความได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน

ในส่วนของรายละเอียดป้ายคัทเอาน์นั้นทั้งสองกลุ่มได้ติดรูปถ่ายภาพสีของสมาชิกในแต่ละเขต บอกชื่อและหมายเลขประจำตัวผู้สมัครในแต่ละเขต รวมทั้งผู้สมัครในตำแหน่งนายกเทศมนตรี ตลอดจนคำขวัญประจำกลุ่ม เมื่อพิจารณาถึงขนาดของ ป้ายคัทเอาน์พบว่า กลุ่มผึ้งหลวงมีขนาดป้ายคัทเอาน์ที่ใหญ่กว่าซึ่งขนาด 7.32 X 4.80 เมตร ในขณะที่ป้ายของกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนมีขนาด 7.20 X 2.40 เมตร ทั้งนี้ป้ายคัทเอาน์ของกลุ่มผึ้งหลวงมีรายละเอียดของการเขียนป้ายที่สวยงามกว่า และยังสามารถติดตั้งก่อนกลุ่มรักแม่ฮ่องสอน

ในส่วนของการใช้จ่ายที่ได้จัดทำป้ายคัทเอาน์นั้นพบว่า กลุ่มผึ้งหลวงมีค่าใช้จ่ายเป็นยอดรวมในการจัดทำป้ายคัทเอาน์มากกว่ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอน คือ 39,000 บาท ในขณะที่กลุ่มรักแม่ฮ่องสอนใช้จ่ายรวมเป็นเงิน 32,000 บาท จากการสอบถามพบว่าในการจัดทำนั้นกลุ่มผึ้งหลวงได้จ้างร้านจัดทำทั้งหมด ในขณะที่อีกกลุ่มสมาชิกช่วยกันเขียนป้ายเองในบางส่วนและจ้างร้านที่เป็นคนรู้จักกันช่วยเขียน โดยให้เหตุผลว่าเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ

1.4 โปสเตอร์

ในการเลือกตั้งครั้งนี้พบว่ามีเพียงกลุ่มผึ้งหลวงเท่านั้นที่นำ “โปสเตอร์” มาใช้เพื่อหาเสียง โดยจัดทำเป็นโปสเตอร์ภาพสี กระดาษแข็ง มีขนาด 20 x 14 นิ้ว จำนวน 300 ใบ มีรายละเอียดแสดงชื่อและรูปผู้สมัครในแต่ละเขตและผู้สมัครในตำแหน่งนายกเทศมนตรี คำขวัญกลุ่มและหมายเลขประจำตัวขนาดใหญ่ โดยแจกจ่ายในทุกเขต เขตละ 100 ใบ เพื่อติดตามหน้าบ้าน รั้วบ้านและหน้าร้านค้า เพื่อให้มองเห็นง่ายและสะดวกในการจดจำของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ทั้งนี้การปิดป้ายโปสเตอร์สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

(1) โปสเตอร์ที่แจกหรือปิดโฆษณาในช่วงแรกจะมีพร้อมทั้งรูป ทั้งหมดหมายเลข คำขวัญ และเขตเลือกตั้งของผู้สมัคร โดยจะเน้นรูปที่มีเสน่ห์หรือภูมิฐานที่สุดของผู้สมัคร เพื่อให้ได้ภาพที่ดึงดูดใจผู้ลงคะแนนมากที่สุด⁷⁴

(2) ช่วงที่สองนี้เป็นการแจกโปสเตอร์กระดาษมัน ภาพสีเป็นรูปพระพุทธรูปยืน โดยข้างใต้รูปพระเป็นรูปที่สื่อถึงผลงานต่างๆที่ผ่านมาของหัวหน้ากลุ่มซึ่งเป็นอดีตนายกเทศมนตรี เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนนับถือพุทธศาสนา ดังนั้นการจัดทำโปสเตอร์เป็นรูปพระจึงได้ประโยชน์เป็นการป้องกันทั้งโปสเตอร์ เพราะเป็นรูปพระจึงสามารถนำมาติดผนังได้ ขณะเดียวกันทางกลุ่มยังสามารถสื่อได้ถึงผลงานที่เป็นรูปธรรมต่างๆ ในการพัฒนาเมืองที่ผ่านมาอีกด้วย

(3) ช่วงที่สามนี้จะเป็นการแจกบัตรเล็กๆขนาดพกใส่กระเป๋าได้ โดยจะเน้นหมายเลขประจำตัวผู้สมัครมากกว่าสิ่งอื่นใดทั้งหมด เพราะประชาชนสามารถนำเอาบัตรนี้เข้าไปในคูหาเลือกตั้งได้ เป็นการป้องกันกรณีที่ชาวบ้านลืมชื่อหรือหมายเลขของผู้สมัคร⁷⁵ และยังย้ำเตือนถึงหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้ง วัน เวลาในการเลือกตั้ง โดยได้แจกออกไปประมาณ 2 – 3 วัน ก่อนการเลือกตั้งเพื่อป้องกันการสูญหาย

ทั้งนี้คุณ สุเทพ นุชทรวง หัวหน้ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอนได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทางกลุ่มไม่ได้จัดทำโปสเตอร์ว่า

“ เป็นที่ทูลเราด้วยนะ ทูลเราน้อย เราไม่มีเงินที่จะทำโปสเตอร์ไปติดหน้าบ้าน พร้อมทั้งแจกในบ้านอีกต่างหาก เราขอใช้แผ่นพับอย่างเดียว ตัวนี้ถือว่าได้เปรียบ สื่อตัวนี้กับแผ่นที่เขาใช้ติดหน้าบ้านต่างกันลิบล่ยกกับนโยบายรูปเล่มของเขาสู้เราไม่ได้ เพราะมีทั้งนโยบาย รูป การแบ่งภาระหน้าที่ ของเราใบนี้สื่อสองตัวนั้นสู้ไม่ได้ ”

⁷⁴ สมบัติ จันทรวงศ์, เลือกตั้งวิกฤตปัญหาและทางออก (กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ, 2536) หน้า 92

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 93

จากคำสัมภาษณ์ในข้างต้นกล่าวได้ว่า การที่กลุ่มรักแม่ฮ่องสอนผลิตสื่อในรูปแบบต่างๆ ออกมาน้อย เนื่องจากการผลิตสื่อโปสเตอร์นั้นจำเป็นต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากและเป็นการสิ้นเปลืองประกอบกับเห็นว่าการใช้สื่อด้านนี้ไม่ค่อยจะได้ผลดีเท่ากับแผ่นปลิว

1.5 แผ่นปลิวและแผ่นปลิวเถื่อน

เป็นสื่อชนิดหนึ่งที่ช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งในการหาเสียงได้มาก เนื่องจากแผ่นปลิวจะช่วยทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้สมัครได้มากขึ้น เพราะมีการแนะนำประวัติย่อๆ ทั้งด้านการศึกษาและการทำงาน เนื่องจากโปสเตอร์มีขนาดใหญ่อาจติดตั้งได้ไม่ทั่วถึงมีการลงทุนสูงกว่าและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

การใช้แผ่นปลิวในการหาเสียงนั้นกล่าวได้ว่า กลุ่มรักแม่ฮ่องสอนใช้สื่อประเภทนี้เป็นหลักในการหาเสียงทั้งแผ่นปลิวที่เป็นเอกสารประชาสัมพันธ์ที่เปิดเผยได้และแผ่นปลิวอีกประเภทที่เรียกว่า โบปปลิวเถื่อน คือไม่มีการระบุว่าใครเป็นผู้จัดทำขึ้น ในส่วนของแผ่นปลิวที่เป็นเอกสารประชาสัมพันธ์นั้นได้แสดงรายละเอียดในด้านต่างๆ คือ รูปของคณะผู้บริหารและสมาชิกในเขตต่างๆ ประวัติส่วยตัวย่อๆของผู้สมัคร การแบ่งภาระหน้าที่เป็นฝ่ายต่างๆ ตลอดจนนโยบายหลักของกลุ่ม

สำหรับค่าใช้จ่ายในการจัดทำแผ่นปลิวนั้นทางกลุ่มได้สั่งพิมพ์เป็นแผ่นปลิวรูปสี่ จำนวน 3,000 ชุด เฉลี่ยชุดละ 5 บาท รวมเป็นเงิน 15,000 บาท ทั้งนี้ทางกลุ่มได้ให้ความสำคัญกับสื่อประเภทนี้มากกว่าโปสเตอร์ ทั้งนี้ คุณ สุเทพ นุชทรวง ได้เปิดเผยว่า

“ ทางกลุ่มเรามาคุยกันว่าการที่ติดหน้าบ้านนั้น เจ้าของบ้านดูหรือไม่ดูก็ไม่รู้ แต่ตรงนี้นั่งดูทีวีไปอาจจะเอามาดูวิพากษ์วิจารณ์ไป เขาอาจจะได้อ่านถึง 5 - 6 รอบ แต่ที่ติดหน้าบ้านอาจจะไม่ดู สื่อตรงนี้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากกว่า ”

ในขณะที่กลุ่มฝั่งหลวงมีการจัดทำเป็นแผ่นพับนโยบายรูปเล่ม แสดงรายละเอียดของนโยบาย “ วงล้อแห่งการพัฒนา ” ในด้านต่างๆ และแสดงประวัติของกลุ่มผู้บริหารย่อๆ รวมทั้งรายชื่อผู้สมัครในเขตต่างๆ ในตอนท้ายเล่ม โดยได้จัดทำจำนวน 1,000 เล่มๆ ละ 5 บาท รวม

เป็นเงิน 5,000 บาท โดยทางกลุ่มฝั่งหลวงได้แจกแผ่นพับนโยบายนี้เป็นสื่อประเภทแรก เนื่องจากเป็นลักษณะของข้อเขียนซึ่งต้องใช้เวลาในการอ่านมากกว่าสื่อประเภทอื่น

1.6 การใช้แผ่นปลิวเถื่อน

นอกจากการใช้แผ่นปลิวที่เป็นเอกสารประชาสัมพันธ์ที่เปิดเผยได้แล้วนั้น การใช้แผ่นปลิวเถื่อนคือใบปลิวที่ไม่ได้ระบุว่าใครเป็นคนจัดทำขึ้นมา โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อโจมตีหรือทำลายชื่อเสียงของกลุ่มคู่แข่งด้านต่างๆที่เป็นจุดอ่อน เช่น ความประพฤตินิสัยส่วนตัวของกลุ่ม ความเป็นคนนอกพื้นที่ของกลุ่ม ตลอดจนผลงานที่ผ่านมา เพื่อเป็นการโน้มน้าวใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเลือกฝ่ายตนเพราะเห็นว่ามีเหมาะสมกว่า ทั้งนี้การโจมตีโดยใบปลิวเถื่อนจะได้ผลหรือไม่นั้นก็ขึ้นกับความน่าเชื่อถือของข้อเท็จจริงของเรื่องที่หยิบยกขึ้นมา

ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงครั้งนี้ ได้มีการใช้สื่อประเภทใบปลิวและภาพถ่ายผลงานที่ผ่านมาเพื่อโจมตีกลุ่มฝั่งหลวง การโจมตีส่วนใหญ่มุ่งไปที่หัวหน้ากลุ่มฝั่งหลวง คือ คุณอนันต์ วันไชยธนวงศ์ เนื้อหาส่วนใหญ่กล่าวถึง ผลงานที่ผ่านมาโดยเฉพาะสิ่งปลูกสร้างต่างๆที่ไม่มั่นคงแข็งแรง โดยสื่อไปในลักษณะของการทุจริตของผู้บริหารตลอดจนการล้อเลียนถึงความประพฤตินิสัยส่วนตัว มีการจัดทำโปสเตอร์นำเปรียบเทียบคุณสมบัติระหว่างกลุ่มผู้สมัครทั้งสองกลุ่ม โดยมีการแจกใบปลิวตามแหล่งชุมชนต่างๆ เช่น บริเวณตลาดสดเทศบาล สถานที่รวมชุมชนและส่วนราชการในบางส่วน ตลอดจนจัดส่งตามไปรษณีย์ไปตามบ้านเรือนภายในเขตเทศบาล ตัวอย่างข้อความในใบปลิวเถื่อนที่มุ่งโจมตีเรื่องส่วนตัว เช่น

“ เสียนันต์หรือเสี้ยจู้ ชาวซุบซิบเค้าว่า หลงเสน่ห์สาวไต่ปางหมูเข้าให้ซะแล้ว จริงหรือป่าว ระวังกรรมเมียจะหยิกหูเอาเน้อ ”

นอกจากนี้แผ่นปลิวเดียวกันก็ยังมีกรณีวิจารณ์ที่มผู้บริหารของกลุ่มฝั่งหลวงด้วย เช่น

“ พูดถึงรองนายกมั่ง ฝ่ายเสื้อจุมีสองรองวัยหนุ่ม คือ ลูกชายร้านโก้เก้เซนเตอร์ ดิกริปริญาโท อีกคน คือ บักโก้เปียร์สิงห์ หน่วยก้านเข้าท่าดี หลายเสียงติงมาว่า เอาเด็กขาดประสบการณ์ด้านการบริหารมานั่งตำแหน่งใหญ่ ไม่รู้บ้านเมืองจะเดินหน้าหรือถอยหลัง... จะสงสารก็ท่านปลัดสมบุรณ์ที่อาจยกมือไหว้ ท่านรองนายกฯ อายุ 29 ปี เอ้อ วาสนามันแข่งกันได้ที่ไหนดูอย่างบักโก้ เปียร์สิงห์ ฉายา “หนุตกถึงข้าวสาร” คราวนี้บุญหล่นทับจนตื่นบวมอีกแล้ว ฟากกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนคว้าเอาหมอู้ตปรีชากับส.จ.เกียรติศักดิ์ ดิกริปริญาโท เออ....แะะ พอฝากอนาคตบ้านเมืองได้หน่อย เพราะมีประสบการณ์และวัยวุฒิ ”

จากข้อความในใบปลิวข้างต้นจะเห็นได้ว่า เป็นการหยิบยกเอาเรื่องส่วนตัวมาวิจารณ์เพื่อทำให้เสียความรู้สึกต่อภาพพจน์ของคุณ อนันต์ ตลอดจนวิจารณ์เรื่องความเหมาะสมของคณะผู้บริหาร โดยกล่าวชักจูงในลักษณะการชี้หน้าความเหมาะสมของบุคคล

นอกจากในเรื่องส่วนตัวแล้วการโจมตีที่เห็นเด่นชัดอีกเรื่องก็คือ เรื่องผลงานที่ผ่านมาของคุณ อนันต์ เมื่อครั้งเป็นนายกเทศมนตรีในสมัยที่แล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ เหลืออีกไม่กี่วัน พ่อแม่พี่น้องคงจะเริ่มคิดและตัดสินใจได้ว่าท่านจะเลือกใครและไม่เลือกใคร... แม่คำในกาตบอกว่า สำหรับนายกฯขอเป็นคนที่จะมาช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่กำลังตกสะเก็ดเดี๋ยวนี้ขายของไม่ดีเลย แถมเวลาลมฝนมาแรงๆ ต้องโกยออกมาจากโขงของตน ก่อนที่หลังคาจะยุบหรือว่ากระเบื้องจะหล่นลงมาใส่หัวเพราะว่าสร้างแบบไม่มีต่อม่อ ”

“ มีหนุ่มไม้แะะ แะะฟากฝั่งหลวงว่า ต้องโฆษณาว่า ผลงานศาลาคำไสถล่มเป็นที่ปรากฏ ส่วนแม่คำในกาตก็ว่า ผลงานหลังคารั่วเป็นที่ปรากฏ ”

นอกจากนี้ยังได้มีการจัดทำใบปลิวในลักษณะเป็นข้อร้องเรียนต่างๆเกี่ยวกับผลงานของอดีตผู้บริหารเทศบาล ไปถึงผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใบปลิวฉบับดังกล่าวนี้ได้มีการจัดส่งทางไปรษณีย์ไปยังบ้านเรือนต่างๆภายในเขตเทศบาลเมือง ตัวอย่างของข้อร้องเรียนเกี่ยวกับผลงานต่างๆมีดังนี้

“ ปีพ.ศ. 2542 โครงการก่อสร้างทั้งหมด 9 โครงการ เป็นเงินงบประมาณ 28,890,000 บาท รวมเข้าโครงการเป็นสัญญาเดียวกัน โดยอ้างว่าสำนักงบประมาณสั่งให้ทำเป็นสัญญาเดียว ให้อายุตีพื้นที่ห้อง คือ หจก.ชนวงค์กรูป ได้รับงานไป แล้วกระจายให้หัวคะแนนที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต.รับช่วงงาน โดยหักเงินค่าก่อสร้างเข้ากระเป๋าตนเอง 25% ”

“ โครงการที่ทิ้งขยะบ้านห้วยเตี้ย งบประมาณเกือบ 27 ล้านบาท ใช้ชื่อบริษัทญี่ปุ่นประมูล แต่บริษัทของนายกเป็นผู้ก่อสร้าง ซึ่งรถขุด ตัก อ้างต่อสภาว่าใช้ในงานบ่อขยะ แต่กลับไปใช้ในงานก่อสร้างที่เป็นประโยชน์ส่วนตัว ขณะนี้บ่อขยะบ้านห้วยเตี้ย ก่อสร้างแล้วเสร็จเบิกเงินเรียบร้อยแล้ว แต่ใช้ไม่ได้ไม่ผ่านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม อบต.ผาบ่องก็ไม่อนุญาต เพราะไม่ทำตามแบบแปลนและใช้วัสดุคุณภาพต่ำ ”

“ โครงการก่อสร้างอาคารหมอกใหม่(หอประชุมเก่า) ใช้เงิน 15 ล้านบาท ตรวจจับงานจ่ายเงินเรียบร้อยแล้ว แต่ไฟฟ้า น้ำประปายังไม่มี ฝนตกแต่ละที ลานจอดรถใต้ดินน้ำท่วมขังสูงถึง 1.50 เมตร ท่านผู้ว่าไปดูได้ด้วยตนเอง ณ วันนี้ โครงการซุ้มประตูเมือง 3 ล้านบาท คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะผ่านทางสำนักงานโยธาและผังเมือง แขวงทางต่างก็คัดค้านไม่เห็นด้วย จนถึงขั้นลาออกจากราชการแต่ก็ทำงานได้และคาราคาซังอยู่จนบัดนี้ ”

“ โครงการก่อสร้างในปี 2546 รวมทั้งหมด 14 โครงการ นำเข้าสู่สภาแยกเป็นแต่ละโครงการ แต่ตอนประกาศประกวดราคา กลับทำเป็นโครงการเดียว สัญญาเดียวและกลั่นแกล้งผู้เสนอราคาต่ำสุด เพื่อให้บริษัทของตนเองและพรรคพวกได้งานไปทำมูลค่า 39 ล้านบาท ”

จากข้อความจากใบปลิวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการสื่อไปในลักษณะของการทุจริตของผู้บริหารโดยมีการเอื้อผลประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวกแอบแฝงอยู่

ทั้งนี้จากการโจมตีจากเอกสารและใบปลิวต่างๆ ส่งผลให้เกิดกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ในผลงานที่ผ่านมาของหัวหน้ากลุ่มฝั่งหลวง โดยมีทั้งฝ่ายที่สนับสนุนและไม่สนับสนุน โดยกลุ่มที่สนับสนุนส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มร้านค้า กลุ่มผู้สูงอายุและชาวบ้านบางส่วน ในขณะที่กลุ่มที่ไม่สนับสนุนส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการเป็นหลัก กลุ่มร้านค้าและชาวบ้านเป็นบางส่วน โดยได้ให้เหตุผลต่างๆ ดังนี้คือ

กลุ่มสนับสนุน ได้เสนอความคิดเห็นดังต่อไปนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านขายยาท่านหนึ่ง⁷⁶ ได้กล่าวว่า

“ ผลงานเขาก็ใช้ได้ แต่เรื่องความเสียหายมันก็ต้องมีบ้างในการทำงาน แต่ที่นี้เขาเอาความเสียหายแค่ชนิดเดียวมาโจมตี เขาก็โปร่งใสให้ตรวจสอบได้ทำไมไม่ตรวจสอบ แต่ในการหาเสียงเราก็อ่าเขาไม่ได้อีกฝ่ายก็ต้องโจมตีจุดด้อย จุดที่เสียหาย จุดดีเขาก็ไม่เอามาพูด ”

คุณ ปราโมช เล้าเจริญการ⁷⁷ ได้เปิดเผยว่า

“ การเลือกตั้งมันก็ยังใช้วิธีการเก่าๆ งานทุกอย่างมันต้องผิดพลาดบ้าง ไม่มีใครทำได้ 100% คิดอย่างนี้ก็แล้วกัน อย่างที่ฝ่ายโน้นโจมตีว่ากินเงิน คือ การกินงบประมาณ กินตามน้ำในระบบงานข้าราชการเมืองไทยเนี่ยะ ผมเชื่อว่ามีจริง อย่างน้อยรับเหมาจากผู้ก่อสร้างก็ได้ เป็นธรรมดา เราต้องดูว่าเขากินแล้วเขามีผลงานหรือเปล่า ”

คุณ ดนัย อินทรบุรี⁷⁸ ข้าราชการเกษียณอายุท่านหนึ่ง ได้แสดงความเห็นว่า

“ คุณ อนันต์นี่มีการศึกษาสูง ประสบการณ์เขาก็มี แม้ว่าบางอย่างบางสิ่งมันจะไม่ถูกต้อง ตามที่เขาพูดกัน แต่ก็เป็นเรื่องของการควบคุมงานก็วินิจฉัยยาก ถนนหนทาง ตลาดที่ไม่ดี เขาก็มาปรับปรุงให้ดีขึ้น ”

ขณะเดียวกันชาวบ้านอาชีพรับจ้างทั่วไปท่านหนึ่ง⁷⁹ ได้แสดงความเห็นว่า

⁷⁶ วีระพันธ์ เกิดธรรมไพศาล. ผู้จัดการขายยา. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2546

⁷⁷ ปราโมช เล้าเจริญการ. ผู้จัดการร้านอาหาร. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2546

⁷⁸ ดนัย อินทรบุรี. อดีตผู้พิพากษาเกษียณอายุ. สัมภาษณ์, 15 มิถุนายน 2546

⁷⁹ สมชาย ทูวะการ. สัมภาษณ์, 14 มิถุนายน 2546

“ ที่เขาโจมตีพวกนายกว่าทำไม่ดี ไม่ถูกแบบแปลน มันก็ไม่เกี่ยวกับนายฯ เพราะนายฯ ให้เขาหมาไปทำแล้วที่เขาโจมตีว่า ในตลาดเหนี่ยเออเสาะไปไว้บนดินก็เป็นไปไม่ได้ ก็เห็นอยู่เต็มตา แล้วไปโจมตีเขาได้ยังไง ”

กลุ่มที่ไม่สนับสนุน ได้เสนอความคิดเห็นดังต่อไปนี้

คุณ ศุภชัย ฉายะพัฑ 80 กล่าวว่

“ ตอนแรกก็ยังไม่รู้ว่าจะเลือกกลุ่มไหน พอตีศาลา มันพัง ก็มีผลนะคือ ทำงานแล้วมันไม่รัดกุม ที่นี้ในหลายชิ้นงานเราก็ไม่รู้ว่าเขาทำแบบไหน คือส่วนนี้มันเกี่ยวกับชีวิตผู้คน ”

คุณ สุพัตรา ไชยพรหม 81 ได้กล่าวว่า

“ ตรงนั้นมันหมายถึงอะไรหละ สร้างมาเท่าไรแล้วมันล้ม ก็เป็นข้อพิสูจน์ได้เหมือนกันว่า มันไม่ถูกสเปกใช้ไหม พิสูจน์ได้เลย แค่นี้เรารู้แล้ว ”

คุณ กนก เยาวโสภา 82 กล่าวว่

“ ก็มีผลอยู่ส่วนหนึ่ง บางทีเราไม่ได้ยินมาเอง ของพวกนี้บางคนก็ยังไม่เคยเห็น คนเราก็ต้องเกิดความเชื่อไว้ก่อน คือ ยังไม่ได้ศึกษาว่ามันจะจริงหรือไม่จริงใช้ไหม อย่างน้อยๆก็น่าจะเกิดความเชื่อของตัวบุคคล ”

จากความคิดเห็นต่างๆข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การโจมตีโดยใช้ใบปลิวเถื่อนนั้น สามารถเรียกร้องความสนใจแก่ประชาชนกลุ่มต่างๆ โดยหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็น

80 ศุภชัย ฉายะพัฑ . ข้าราชการการสื่อสารจังหวัด. สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2546

81 สุพัตรา ไชยพรหม. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจองคำ. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2546

82 กนก เยาวโสภา. ลูกจ้างประจำการสื่อสารจังหวัด. สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2546

วิพากวิจารณ์ ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่ก็นั้นเชื่อว่ามีมูลความจริงอยู่บ้าง เนื่องจากการถล่มของศาลาคำใส ซึ่งเป็นศาลาพักริมทางในช่วงก่อนการเลือกตั้ง(วันที่ 29 เมษายน 2546)ทำให้มีผู้คนที่เข้าไปหลบฝนใต้ศาลาได้รับบาดเจ็บและรถมอเตอร์ไซด์ที่จอดได้รับความเสียหาย ประกอบกับการเกิดรอยร้าวของสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น อาคารเรียนโรงเรียนเทศบาล รอยร้าวบริเวณซุ้มประตูชั่วคราว การใช้งบประมาณที่มากในการสร้างซุ้มประตูเมือง ความไม่แข็งแรงของโครงหลังคาตลาดที่สร้างใหม่ จึงเป็นจุดอ่อนซึ่งกลุ่มคู่แข่งหยิบยกขึ้นมาโจมตี ขณะเดียวกันกลุ่มฝั่งหลวงซึ่งถูกโจมตีก็มิได้มีการตอบโต้ใดๆเพื่อแก้ข่าว

ในส่วนของกลุ่มข้าราชการนั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้รับสื่อประเภทใบปลิวเดือนมีได้รับบ้างเป็นบางส่วน ทั้งนี้การตัดสินใจนั้นมาจากการพิจารณาจากการกระทำและผลงานที่ปรากฏของอดีตกลุ่มผู้บริหาร อิทธิพลที่มาจากความคิดเห็นจากใบปลิวเดือนมีน้อย ในขณะที่กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจแม้ว่าจะมีความเชื่อในใบปลิวอยู่บ้างแต่ก็เห็นว่าหัวหน้ากลุ่มฝั่งหลวงเป็นคนมีความรู้ความสามารถ สามารถนำพาความเจริญต่างๆมาสู่การพัฒนาเทศบาล แม้ว่าจะมีจุดด้อยในเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์แต่ก็มองว่าเป็นเรื่องธรรมดา

จะเห็นได้ว่า ข้อคิดเห็นเหล่านี้แสดงถึงความแตกต่างของความคิดกลุ่มที่มีอย่างชัดเจน ในฝ่ายสนับสนุนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การทำงานที่ผ่านมาของอดีตผู้บริหารที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการผิดพลาดบ้างแต่ก็ถือเป็นเรื่องธรรมดา และไม่มีความสำคัญเท่ากับความความสามารถในการหางบประมาณมาให้กับเทศบาลเพื่อใช้ในการพัฒนา ขณะที่กลุ่มคัดค้านมีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปว่า ประเด็นเรื่องผลงานที่ปรากฏตลอดจนความโปร่งใสในการบริหาร และการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะการจัดทำประชาพิจารณ์เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก

นอกจากการหาเสียงโดยวิธีการต่างๆในข้างต้นแล้ว กลุ่มรักแม่ฮ่องสอนยังใช้วิธีการว่าจ้างบุคคลเพื่อ “ ปฏิบัติการทางจิตวิทยา ” โดยการจ้างวานคนกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นคนในชุมชนต่างๆ มาจำนวนชุมชนละ 2 คน ให้คนกลุ่มนี้ทำหน้าที่แอบแฝงตัวอยู่ในวงสนทนาต่างๆและพูดโจมตีโดยจะเน้นเรื่องผลงานที่ผ่านมาของฝ่ายตรงข้าม เพื่อชี้ให้เห็นจุดอ่อน เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจและให้ชาวบ้านรู้สึกเสื่อมศรัทธา พร้อมกันนั้นก็พูดชักจูงโน้มน้าวใจให้สนับสนุนอีกฝ่าย ขณะเดียวกันก็ยังใช้สายสืบหาข่าว เพื่อจับตาดูว่าบริเวณใดเป็นของคู่แข่งและโจมตีกลุ่มว่า

อย่างไร ตลอดจนสังเกตดูกระแสความนิยมของกลุ่มว่าเป็นอย่างไรแล้วจึงรายงานมายังกลุ่ม โดยคนกลุ่มนี้จะไม่พูดเพื่อแก้ต่างให้ แต่จะรายงานในเรื่องต่างๆเข้ามาให้กลุ่มทราบ สำหรับวิธีการใช้สายสืบหาข่าวนี้ทั้งสองกลุ่มได้ใช้ในลักษณะเดียวกัน นอกจากนี้แล้วในวันสุดท้ายของการหาเสียงเลือกตั้ง คือ วันที่ 7 มิถุนายน กลุ่มรักแม่ฮ่องสอนยังได้รับการช่วยเหลือจากนักการเมืองในระดับชาติในการสนับสนุนกลุ่ม โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคไทยรักไทยจากจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูนและแม่ฮ่องสอน(เขต 2)มาช่วยกลุ่มปราศัยหาเสียง เพื่อให้ดูเหมือนว่าพรรคไทยรักไทยสนับสนุนกลุ่มและสมาชิกกลุ่มทุกคนยังได้สวมเสื้อพรรคไทยรักไทย ซึ่งก็สามารถเรียกร้องความสนใจจากประชาชนทั่วไปได้พอสมควร

จากการรณรงค์หาเสียงโดยวิธีการต่างๆของผู้สมัครทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มฝั่งหลวงและกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนในข้างต้น โดยวิธีการต่างๆ เช่น การเคาะประตูบ้าน การใช้รถปราศัย ตลอดจนการใช้สื่อโฆษณาต่างๆคือ ป้ายคัทเอ๊าท์ แผ่นโปสเตอร์ ใบปลิว แผ่นปลิว เหล่านี้โดยมีจุดประสงค์หลักก็เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบข่าว เกิดความตื่นตัวและที่สำคัญ คือ มุ่งหวังให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้เลือกกลุ่มของตนเอง

กล่าวโดยสรุปแล้ว การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้วิธีการต่างๆ คือ การเคาะประตูบ้านของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การใช้รถประชาสัมพันธ์หาเสียง ตลอดจนการใช้สื่อแผ่นปลิวต่างๆ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งมากที่สุด มีวัตถุประสงค์ต้องการให้ประชาชนสนับสนุนกลุ่มตน จากการสนทนาร่วมกับประชาชนกลุ่มต่างๆพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ชื่นชอบวิธีการหาเสียงโดยการเคาะประตูบ้านมากที่สุด โดยมีความเห็นว่าการหาเสียงแบบการเคาะประตูบ้านนั้นเป็นวิธีที่เข้าถึงตัวผู้สมัครได้มากที่สุด เพราะเป็นการพบปะกับผู้สมัครได้โดยตรง ได้มีการพบปะพูดคุย ชักถามและเสนอความคิดเห็นต่างๆได้โดยตรง ทำให้เกิดความรู้สึกและใกล้ชิดมากกว่าการหาเสียงผ่านทางสื่อต่างๆ นอกจากนี้ผู้สมัครยังได้อธิบายวิธีการลงคะแนนเสียงแบบใหม่โดยนำบัตรลงคะแนนเสียงจำลองทั้ง 2 แบบมาอธิบาย นอกจากนี้ยังได้อำนาจความสะดวกในการไปลงคะแนนเสียงโดยบอกถึงลำดับชื่อในบัญชีรายชื่อจำนวนสมาชิกในบ้านที่มีสิทธิเลือกตั้งและหน่วยเลือกตั้งที่จะไปลงคะแนน

กล่าวได้ว่า ในการรณรงค์เสียงโดยใช้วิธีการต่าง ๆ นั้น ได้สร้างความสนใจจากประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งเทศบาลในครั้งนี้มากพอสมควร ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกว่าการหาเสียงของผู้สมัครได้ช่วยสร้างบรรยากาศการเมืองท้องถิ่นมีความคึกคักน่าสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะการขับเคี่ยวระหว่างหัวหน้าของทั้งสองกลุ่มในตำแหน่งนายกเทศมนตรี จากวิธีการต่างๆ ในช่วงต้นนั้นสามารถสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยวิธีการเคาะประตูบ้านของผู้สมัครมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ เพราะ ป้ายคัทเอ๊าท์ทำให้ทราบว่า มีใครบ้างลงสมัครในเขตของตน ซึ่งป้ายคัทเอ๊าท์นี้ไม่ได้บ่งบอกในรายละเอียดที่มากไปกว่านั้น ขณะที่รถประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะวิ่งไปมาทำให้จับสาระสำคัญไม่ค่อยได้มากนัก และส่วนใหญ่แล้วแผ่นปลิว/แผ่นปลิวเดือนก็ทำให้ทราบเฉพาะข้อมูลของผู้สมัครเท่านั้น ไม่ได้เป็นการอธิบายในประเด็นอื่น เช่น การแบ่งเขตเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามใบปลิวเดือนได้สร้างความสนใจจากประชาชนทั่วไป และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ โดยเฉพาะผู้ซึ่งยังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะเลือกกลุ่มใด

2. ด้านคุณสมบัติส่วนตัวผู้สมัคร

กล่าวได้ว่าในด้านของคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครนี้ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการตัดสินใจผลการเลือกตั้งครั้งนี้ เนื่องจากลักษณะของสังคมภายในเขตเทศบาลแม่ฮ่องสอนเป็นสังคมเมืองขนาดเล็ก มีจำนวนประชากรไม่มากนัก และประชาชนพื้นเมืองส่วนใหญ่เป็นคนไทยใหญ่(คนไต)ก็มีลักษณะความเป็นกลุ่มเครือญาติอยู่สูง โดยส่วนใหญ่รู้จักกันทั่วถึงและแม้แต่ผู้สมัครจากทั้งสองกลุ่มบางคนก็เป็นญาติกัน ในการพิจารณาตัดสินใจเลือกนั้นคุณลักษณะส่วนบุคคลจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร การเลือกตั้งครั้งนี้ในนัยยะหนึ่งจึงเป็นการแข่งกันว่าญาติกลุ่มไหนมากกว่าก็มีโอกาสชนะการเลือกตั้งสูง จึงนับว่าเป็นการแข่งขันระหว่างกลุ่มผู้สมัครของทั้งสองฝ่ายในเรื่องต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา ความประพฤติส่วนตัวและอุปนิสัยตลอดจนผลงานที่ผ่านมา

จากการสนทนาร่วมกับกลุ่มต่างๆ ทั้ง 5 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มพ่อค้า-นักธุรกิจ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มผู้สูงอายุรวมทั้งกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้น้อย ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่า ส่วนใหญ่เป็นการตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยยึดถือเอาเกณฑ์ด้านคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครมา

พิจารณาร่วมประกอบการตัดสินใจเป็นอันดับแรก โดยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร มีดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้สมัครระหว่างกลุ่มต่างๆ

กลุ่มข้าราชการ/กลุ่มนักศึกษา	กลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้ห้อย/กลุ่มผู้สูงอายุ
<p>พิจารณาเลือกผู้สมัครจาก :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้ ความสามารถของผู้สมัคร 2. ภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่ม ความสามัคคีระหว่างสมาชิกกลุ่ม 3. ความจริงใจที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น 4. ความเป็นคนท้องถิ่น(เฉพาะบางคน) 5. การเสียสละเพื่อสังคมส่วนรวม 6. ความโปร่งใสในการบริหารงาน 7. การให้ความสำคัญต่อการทำประชาพิจารณ์ 8. ผลงานที่ผ่านมาและการมีประวัติที่ดี 9. ความเหมาะสมของผู้สมัคร เช่น วิทยุคุณวุฒิ 	<p>พิจารณาเลือกผู้สมัครจาก :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คนที่พึ่งพาได้ ช่วยเหลือได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีไม่หยิ่ง เสมอต้นเสมอปลาย 2. ความรู้ไม่จำเป็นต้องสูงนัก แต่ให้เป็นคนดี 3. การช่วยเหลืองานประเพณี งานที่เกี่ยวข้องด้านศาสนา งานบุญต่างๆ ถือว่ามี ความสำคัญมาก 4. คนที่รู้จัก สนิทเป็นการส่วนตัวหรือเป็นญาติกัน 5. ผลงานที่ผ่านมา 6. การช่วยเหลืองานต่างๆของชุมชน 7. หนี้บุญคุณที่มีต่อกัน

จากตารางจะเห็นได้ว่าเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้สมัครระหว่างทั้งสองกลุ่ม มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในหลาย ๆ ประเด็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร นอกจากนี้แล้วความคิดเห็นของอีกกลุ่ม คือ กลุ่มพ่อค่านั้นส่วนใหญ่จะเน้นพิจารณาจากความสามารถและผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัครเป็นหลัก

ตาราง 13 แสดงประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีและคณะผู้บริหาร

นายกเทศมนตรี	
กลุ่มฝั่งหลวง (นาย อนันต์ วันไชยธนวงศ์)	กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน (นาย สุเทพ นุชทรวง)
<p><u>อายุ</u> : 42 ปี</p> <p><u>ภูมิลำเนาเดิม</u> : จังหวัดเพชรบุรี</p> <p><u>ด้านการศึกษา</u> : ปริญญาโท(เศรษฐศาสตร์ สหกรณ์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</p> <p><u>ธุรกิจส่วนตัว</u> : ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในเครือ“วันไชยธนวงศ์กรุ๊ป “</p> <p><u>ประสบการณ์การทำงาน</u> : รับราชการเป็นนักวิชาการสหกรณ์ระดับ 5 ที่ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน</p> <p><u>ประสบการณ์ด้านการเมือง</u> : ช่วยงาน ส. ส. ปัญญา จีนาคำ โดยเป็น ผู้เชี่ยวชาญประจำตัวส.ส. อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ระหว่างปี 2542 – 2546</p> <p><u>ประสบการณ์การทำงานกับชุมชน</u> : ไม่มี</p>	<p><u>อายุ</u> : 49 ปี</p> <p><u>ภูมิลำเนาเดิม</u> : จังหวัดกำแพงเพชร</p> <p><u>ด้านการศึกษา</u> : ปริญญาตรี (ก.ศ.บ.สังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขต พิษณุโลก</p> <p><u>ธุรกิจส่วนตัว</u> : อาคารพาณิชย์ให้เช่า , ร้านโชคดี 2(ขายของที่ ระลึก) , หุ่นส่วนธุรกิจตลาดนัด, รีสอร์ท</p> <p><u>ประสบการณ์การทำงาน</u> : ปีพ.ศ. 2524 - 2529 ข้าราชการครูโรงเรียนห้อง สอนศึกษา จ. แม่ฮ่องสอน ปีพ.ศ. 2530 - 2533 ผู้บริหารโรงเรียนสบเมย วิทยาคม จ. แม่ฮ่องสอน ปีพ.ศ. 2534 – 2542 ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญ ศึกษาจ. แม่ฮ่องสอน</p> <p><u>ประสบการณ์ด้านการเมือง</u> : ไม่มี</p> <p><u>ประสบการณ์การทำงานกับชุมชน</u> : อดีตประธานชุมชนหนองจองคำ อดีตประธานกองทุนหมู่บ้านชุมชนหนองจองคำ</p>

	<p>ประธานวัฒนธรรมอำเภอเมือง</p> <p>ประธานศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนจังหวัด</p> <p>ประธานเครือข่ายเสริมสร้างองค์กรเข้มแข็งจังหวัด</p>
ทีมผู้บริหาร	
กลุ่มฝั่งหลวง (นาย นรินทร์ วิชัยสกุล)	กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน (นาย เกียรติศักดิ์ วนากมล)
<p><u>อายุ</u> : 29 ปี</p> <p><u>ภูมิลำเนาเดิม</u> : จังหวัดแม่ฮ่องสอน</p> <p><u>ด้านการศึกษา</u> : ปริญญาโท (เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี</p> <p><u>ประสบการณ์การทำงาน</u> :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ช่วยนักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (โครงการศึกษากฎหมายและมาตรฐาน การจัดการขยะอันตรายในประเทศไทย และโครงการศึกษาจัดสร้างระบบ ฐานข้อมูล) - นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม 	<p><u>อายุ</u> : 45 ปี</p> <p><u>ภูมิลำเนาเดิม</u> : จังหวัดแม่ฮ่องสอน</p> <p><u>ด้านการศึกษา</u> : ปริญญาโท(ปฐพีวิทยา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</p> <p><u>ประสบการณ์การทำงาน</u> :</p> <ul style="list-style-type: none"> - อดีตรองประธานสภาองค์การบริหารส่วน จังหวัดแม่ฮ่องสอน - ประธานกรรมการสหกรณ์การเกษตรเมือง แม่ฮ่องสอน จำกัด
กลุ่มฝั่งหลวง (นาย เสนีย์ อังคะรุต)	กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน (นาย ปรีชา ปัญญาเยาว์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<p>อายุ : 35 ปี</p> <p>ภูมิลำเนาเดิม : จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>ด้านการศึกษา : วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร</p> <p>ประสบการณ์การทำงาน :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่วมออกแบบและปรับปรุงฉากโรงละครแห่งชาติ กรมศิลปากร - ออกแบบศึกษาวิจัยงานปฏิมากรรมพื้นบ้าน ล้านนา ณ. วัดเจดีย์หลวง จ. เชียงใหม่ - ร่วมออกแบบและจัดทำรถขบวนแห่งานประเพณี ลอยกระทง จ. เชียงใหม่ โดยวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงใหม่ 	<p>อายุ : 48 ปี</p> <p>ภูมิลำเนาเดิม : จังหวัดแม่ฮ่องสอน</p> <p>ด้านการศึกษา : อนุปริญา ด้านสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขพิษณุโลก</p> <p>ประสบการณ์การทำงาน :</p> <ul style="list-style-type: none"> - อดีตผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน - รองประธานชุมชนดอนเจดีย์ - เภรัญญิกกองทุนหมู่บ้านชุมชนดอนเจดีย์
---	--

ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงในครั้งนี้ ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจต่อการเลือกผู้สมัครโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สมัครในตำแหน่งนายกเทศมนตรีคือหัวหน้าทีมทั้ง 2 กลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเปรียบเทียบความเหมาะสมของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนี้จากประชาชนกลุ่มต่างๆ โดยพิจารณาจากลักษณะนิสัย ความรู้ความสามารถตลอดจนผลงานที่ผ่านมา

จากการสัมภาษณ์คุณ ประดิษฐ์ ทายะมหา⁸³ ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“ ถ้าพูดถึงการปฏิบัติงาน ความรู้ความสามารถ คุณ อนันต์เขาเป็นคนที่ใช้ได้ เพราะเขาเข้าไปในสันนิบาตเทศบาล เป็นกรรมการ สามารถดึงงบประมาณเข้ามาอุดหนุนเทศบาลได้มาก

⁸³ ประดิษฐ์ ทายะมหา.16 กรกฎาคม 2546 (ข้าราชการฝ่ายปกครองจังหวัด)

พอสมควร ซึ่งเป็นความสามารถส่วนตัวของเขา แต่ว่าเรื่องงบอะไรเนี่ยะ มันไม่ใช่ว่ามันไม่ได้ แต่มันจะได้อยู่แล้ว แต่อาจจะได้น้อย ความสามารถดึงเข้ามา แต่ว่ามันไม่โปร่งใสในการบริหาร มันก็เป็นเรื่องใหญ่ที่เราต้องเอามาพิจารณามากกว่าที่จะพิจารณาเรื่องทุนเข้ามา หมายถึงดึงเข้ามาแล้วกอบโกยไปมันก็ไม่ถูก ” และได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับคุณ สุเทพ นุชทรวง ว่า “เมื่อก่อนเขารับราชการ เขาส่งสมคุณงามความดีในการเข้าสังคม ในหมู่เทศบาลและข้าราชการไว้ มากพอสมควร ก็รู้จักเป็นการส่วนตัวด้วย ”

เช่นเดียวกับ คุณ สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ⁸⁴ ได้แสดงความเห็นสอดคล้องว่า

“ เปรียบเทียบตัวบุคคล ทีมของอาจารย์ สุเทพ กับของอีกทีม กลุ่มของเราจะดีกว่าเยอะ และเราก็คือทราอยู่แล้ว การทำงานของกลุ่มเดิมเรามองว่ามันไม่ได้ทำเพื่อท้องถิ่นอย่างแท้จริงมี จุดมุ่งหมายอย่างอื่นแฝง ”

ในขณะที่คุณ อริยะ คำนุ่น⁸⁵ มีความเห็นเกี่ยวกับคุณ อนันต์ วันไชยธนวงศ์ ว่า “ รู้สึกว่าเขาจะออกเผด็จการนิดๆ คือตัวนายกใหญ่อยู่คนเดียวไม่ฟังความเห็นคนอื่น ”

ในขณะที่เดียวกันคุณ สุพัทธรา ไชยพรหม ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับใกล้เคียงกันว่า

“ เขาไม่ค่อยให้เกียรติเจ้าพนักงานเทศบาลเท่าไร มีถึงขั้นที่ว่าลดเงินเดือน อีกประการ คือ มีผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ตัวนี้เป็นตัวแปรสำคัญที่เค้าทำงานอย่างนี้ พอบบประมาณลงปุ๊บ ฉันทะมาคนเดียว เขาฉลาดนะบริษัทไม่ได้ใส่ชื่อเขา เป็นบริษัทน้องหรือพี่ คือเครือของเขา นอกจากนี้แล้วเขายังเคยพุดจาตุถูกข้าราชการครู ตอนที่เขายังเป็นข้าราชการอยู่ในวันครู ว่าการศึกษาแม่ฮ่องสอนไม่ก้าวหน้า ครูก็ไม่มีคุณภาพ ไปเน้นแต่เรื่องคุณธรรม ” ขณะที่ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับคุณ สุเทพ นุชทรวง ว่า “ เขาเป็นคนดีมาก เหล้าไม่กิน บุหรี่ไม่สูบ เราขอความร่วมมือไปที่ได้รับการตอบรับมา ”

⁸⁴ สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ. ข้าราชการครู. สัมภาษณ์, 3 กรกฎาคม 2546

⁸⁵ อริยะ คำนุ่น. ข้าราชการส่วนสำนักงานจังหวัด ฝ่ายงานยุทธศาสตร์วางแผนพัฒนาจังหวัด. สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2546

คุณ ศุภชัย ฉายะพัฑ์ ได้แสดงความเห็นว่า

“ คนเก่าก็ดีในเรื่องของการพัฒนา บริหาร แต่มันไปเสียตรงที่ว่าแนวคิดของคนที่จะมาพัฒนาคน วัตถุประสงค์ไหนยะมันพัฒนาได้ แล้วอาจารย์สุเทพเนี้ยะได้คน แกชอบช่วยเหลือสังคม นายกษเก่าดี ตรงที่ว่าหาเงินเก่งและสร้างเก่ง มันคนละอย่างกัน ที่นี้วัตถุประสงค์เราพอแล้ว ”

ในขณะที่ประชาชนในกลุ่มที่สนับสนุนคุณอนันต์ มีความคิดเห็นที่ต่างออกไป โดยส่วนใหญ่ชื่นชมการบริหารที่ผ่านมาว่าสามารถพัฒนาเมืองไปได้มากกว่าผู้บริหารคนใด ๆ ที่ผ่านมาในอดีต

ผู้จัดการร้านขายเครื่องอะไหล่รถยนต์ท่านหนึ่ง⁸⁶ ได้แสดงความเห็นว่า

“ คุณอนันต์ก็เคยเป็นลูกค้ากันมา อย่าลืมนะคนที่จะมาบริหารเทศบาลนี้ไม่ใช่คนมีความรู้ย่างเดียวนะ ต้องประสบการณ์บริหารด้วย แต่ครูพวกนั้นไม่มี แต่คุณ อนันต์เค้าเก่ง ถ้าเราเทียบตัวต่อตัวว่าอาจารย์ สุเทพก็เก่งเป็นครูบาอาจารย์ แต่การบริหารรับรองว่าสู้เขาไม่ได้ เขาจะวิ้งหางบเก่ง ”

คุณ อู๋เน่ง กมลวิทยา⁸⁷ แสดงความเห็นว่

“ ความสามารถไม่ว่าจะเป็นการดึงบขเข้ามาพัฒนาอาจสู้ชุดก่อนไม่ได้ เขาดึงเงินเก่ง ผมไม่แน่ใจว่าชุดนี้จะทำได้หรือไม่ ”

นอกจากนี้จากการสนทนาร่วมกับกลุ่มผู้สูงอายุ ร.ต.ต. ศิริวัฒน์ ศรีวิชัย⁸⁸ แสดงความคิดเห็นว่า

⁸⁶ ผู้จัดการร้านขายเครื่องอะไหล่รถยนต์. สัมภาษณ์วันที่ 10 กรกฎาคม 2546

⁸⁷ อู๋เน่ง กมลวิทยา. ผู้จัดการร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้า. สัมภาษณ์ , 10 กรกฎาคม 2546

⁸⁸ ร.ต.ต. ศิริวัฒน์ ศรีวิชัย. อดีตข้าราชการตำรวจ. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2546

“ไม่ว่าจะเป็นคนพื้นที่หรือนอกพื้นที่ ถ้าหากว่ามีผลงานที่ประจักษ์ต่อสายตา ประชาชนยอมรับแล้ว อีกฝ่ายที่ยังไม่มีรูปธรรม มีแต่นามธรรมมีแต่คอยจะโจมตีเขานี้ มันก็ไม่ค่อยดี ผมว่าขอให้เห็นรูปธรรมที่เป็นตัวตน ผมว่าจะสนับสนุนในด้านนี้ ”

สรุปได้ว่าส่วนใหญ่แล้วกลุ่มคนที่สนับสนุนคุณ อนันต์ วันไชยธนวงศ์ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ กลุ่มผู้สูงอายุตลอดจนกลุ่มชาวบ้านเป็นบางส่วน โดยส่วนใหญ่จะชื่นชมความสามารถในการหางบประมาณเข้ามาพัฒนาท้องถิ่นตลอดจนผลงานการพัฒนาที่ผ่านมา นอกจากนี้พ่อค้าบางส่วนในตลาดสดก็เห็นว่าการตลาดนัดของคุณ สุเทพ ซึ่งให้พ่อค้าต่างถิ่นสามารถนำสินค้าราคาถูกลงมาจำหน่ายได้ทุกวันอาทิตย์ ก็ส่งผลกระทบต่อการขายของในตลาดสดทำให้ขายของไม่ค่อยดีในวันอาทิตย์ จึงเกรงว่าหากคุณ สุเทพ นุชทรวง ได้รับการเลือกตั้งก็อาจจะสร้างตลาดขึ้นใหม่อีกแห่งก็เป็นไปได้ ขณะเดียวกันกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งส่วนใหญ่ชื่นชมคุณ อนันต์ เนื่องจากคุณ อนันต์ได้ให้ความสำคัญต่อคนกลุ่มนี้ โดยในสมัยที่ดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีได้จัดกิจกรรมต่างๆที่แสดงถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ เช่น มีการจัดงานรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันปีใหม่ โครงการที่แสดงถึงการเอาใจใส่ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เช่น การออกกำลังกาย โครงการนวดแผนโบราณโดยอาสาสมัครและโครงการบริโภคนมถั่วเหลืองฟรีสัปดาห์ละ 2 วัน

ในขณะที่กลุ่มข้าราชการส่วนใหญ่จะสนับสนุนคุณ สุเทพ นุชทรวง มากกว่าเนื่องจากข้าราชการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสิ่งปลูกสร้างต่างๆที่ผ่านมาไม่มีความมั่นคงแข็งแรง และไม่มีการทำประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความเห็นของประชาชนในการก่อสร้างที่ผ่านมา โดยมองว่าเป็นเรื่องสำคัญและผู้บริหารที่ผ่านมาไม่ได้ให้ความสำคัญในส่วนนี้ นอกจากนี้ข้าราชการบางส่วนก็ยังรู้จักหรือเคยทำงานร่วมกันมาก่อนกับคุณ สุเทพ ในขณะที่ประชาชนที่มีรายได้น้อยส่วนใหญ่ก็มีทั้งที่สนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยส่วนใหญ่กลุ่มที่สนับสนุนกลุ่มฝั่งหลวงจะชื่นชมในผลงานการก่อสร้างต่างๆที่สวยงาม โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน ขณะที่ฝ่ายคัดค้านกลับรู้สึกว่าการคอร์รัปชันในโครงการต่างๆ และเห็นว่าผลงานต่างๆนั้นไม่มีความมั่นคงและปลอดภัย แต่ทั้งนี้เนื่องจากการตัดสินใจของกลุ่มชาวบ้านส่วนใหญ่ นั้น ยังขึ้นอยู่กับทางเลือกกลุ่มผู้สมัครจากความเป็นญาติและความรู้จักมักคุ้นกันร่วมด้วย

กล่าวโดยสรุปสำหรับด้านคุณสมบัติของผู้สมัครนี้สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าคุณค่ามีความสำคัญและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร และมีการให้ความสำคัญในการพิจารณาด้านนโยบายและการรณรงค์หาเสียงมากน้อยแตกต่างกันไป

1.3 ด้านนโยบาย

นโยบายถือได้ว่าคุณค่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ประชาชนทราบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งมีทิศทางการพัฒนาเมืองไปในแนวทางใด ตรงกับความต้องการของตนหรือไม่ เนื่องจากนโยบายเป็นแนวทางที่กำหนดถึงทิศทางการพัฒนาเทศบาลต่อไปในอนาคตอีก 4 ปีข้างหน้า ในสังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงมักจะตัดสินใจโดยคำนึงถึงความสำคัญของคุณค่า นโยบายจึงเป็นทางเลือกที่สำคัญในการนำมาตัดสินใจประกอบด้วย

จากการสังเกตการณ์ในการหาเสียงของผู้สมัครทั้งสองที่มันันพบว่า ทั้งสองฝ่ายได้ให้ความสำคัญในการใช้นโยบายเป็นจุดจูงใจ โดยอัดเทปแล้วกระจายเสียงไปตามถนนผ่านเครื่องขยายเสียงของรถประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้นโยบายของทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างและสอดคล้องกันในบางประเด็น เช่น มีความเห็นเหมือนกันในการนำเอาสายไฟฟ้าลงสู่ใต้ดิน การรักษาความสะอาดและสภาพแวดล้อมทั่วไป การสนับสนุนด้านศิลปวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ คุณ อนันต์ วันไชยธนวงศ์ หัวหน้ากลุ่มผึ้งหลวง ได้เปิดเผยถึงแนวทางการพัฒนาเมืองต่อไปว่า

“แผนที่วางไว้คือ เราจะทำให้เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองท่องเที่ยวที่พิเศษ สมบูรณ์โดยตัวของมันเอง ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าที่ผ่านมาและจากการทำงานเราพบว่าเสน่ห์ของแม่ฮ่องสอนที่เป็นแรงจูงใจอย่างแท้จริงนั้น มันประกอบไปด้วย 3 สิ่งด้วยกัน คือ วิถีชีวิตที่เรียบง่ายของคนแม่ฮ่องสอน สองคือเรื่องศิลปะและสามเป็นเรื่องของวัฒนธรรม ซึ่งกล่าวได้ว่าในสามสิ่งนี้ น่าจะเป็นที่เดียวที่เหลืออยู่ในประเทศไทยก็ว่าได้ว่าคุณค่าสมบูรณ์มากที่สุด แต่ว่าสิ่งเหล่านี้มันตลอดเวลาที่ผ่านมามี เราเห็นว่ามันค่อย ๆ ลดน้อยถอยลง.....ในช่วงสี่ปีแรกเราจะต้องทำให้ประชาชนเห็นว่าเราจริงใจที่จะพัฒนา จึงเน้นเรื่องการเตรียมการและโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจน

ปัจจัยที่จะเกิดขึ้นในปีต่อมา ฉะนั้นในปีที่จะเข้ามานี้เราจะเน้นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน นั่นคือ แผนที่เราวางไว้เป็น Step ที่สอง ”

จะเห็นได้ว่าแนวนโยบายที่กลุ่มฝั่งหลวงให้ความสำคัญเป็นประเด็นหลัก คือ การมุ่งพัฒนาให้เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ ทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ ด้านศิลปวัฒนธรรม การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมตลอดจนการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตคน เป็นหลัก

ในขณะที่คุณ สุเทพ นุชทรวง หัวหน้ากลุ่มฝั่งหลวง ได้กล่าวว่า
 “ เราเน้นด้านการอนุรักษ์ พัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา เราเอาด้านพื้นที่เศรษฐกิจเมืองชูเป็นประเด็นหลัก ”

ทั้งนี้คุณ ยิ่งภัทร วนากมล แกนนำคนสำคัญของกลุ่มรักแม่ฮ่องสอน ได้เปิดเผยถึงรายละเอียดนโยบายที่น่าจะเป็นที่ชื่นชอบของชาวบ้าน ว่า

“ นโยบายที่น่าจะประทับใจ คือ การยกเลิกเขตป่าในเขตเทศบาล ซึ่งเป็นปัญหามาตลอด อันที่สองคือ ในเรื่องของความสะอาดเพราะที่ผ่านมาเราสร้างแล้วขาดคนดูแล เราก็กำหนดขึ้นว่ามีผู้ดูแลที่ชัดเจน ในเรื่องของทุกๆเดือนเราจะจัดเทศบาลพบประชาชน เพราะฉะนั้นการเดินไปพบปะประชาชนไม่ว่าเรื่องเล็กหรือใหญ่ ถ้าเรื่องใหญ่นำเข้าสภาทันที เรื่องเล็กก็ดำเนินการทันที โดยจัดงบประมาณขึ้นมาให้เพียงพอ อันต่อมา คือ เรื่องการส่งเสริมอาหารกลางวัน ก็น่าจะประทับใจชาวบ้านพอสมควร เพราะเรามีแนวนโยบายว่าจะสนับสนุนอาหารกลางวันของเด็กประถมครบ 100% ภายใน 4 ปี เรารู้ปัญหาดีเพราะมีลูกหลาน แล้วก็ยังมีทีมงานครูบาอาจารย์ รัฐสมทบทุนค่าอาหารมา 30% ทุกวันนี้ผู้ปกครองต้องจ่ายสมทบอีก 70% ซึ่งเป็นปัญหาหนักพอสมควร ที่นี้เราก็อยากให้มีนวัตกรรมการได้ก็เลยให้เฉพาะผู้ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาล ก่อนที่จะเข้าศึกษาในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 6 เดือน ทำนองนี้ หลักการคือว่าช่วยเหลือเฉพาะบุตรหลานของผู้ที่ศึกษาอยู่เฉพาะในเขตเทศบาล เพราะว่าเราต้องการคืนภาษีที่เราเก็บมาจากเทศบาลให้กับคนที่อยู่ในเทศบาล ต่อมาคือ เราจะสนับสนุนในเรื่ององค์ความรู้ ในเรื่องบุคลากร มากกว่าอุปกรณ์ สถานที่ เพราะที่ผ่านมาเราต้องยอมรับว่าการบริหารจัดการเรื่องคนมันแย่ ”

สรุปความแล้วจะเห็นได้ว่า แนวนโยบายของกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนจะเน้นไปที่การส่งเสริม ด้านการศึกษาเป็นประเด็นหลัก ตลอดจนการส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพ ชีวิต ขณะที่ด้านการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวไม่ได้นำมาเป็นประเด็นหลักในการพัฒนาเหมือน กลุ่มฝั่งหลวง

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้นั้นกลุ่มรักแม่ฮ่องสอน ได้กล่าวโจมตีถึง นโยบายการบริหารเทศบาลของอดีตผู้บริหารที่ผ่านมา คือ คุณ อนันต์ วันไชยธนวงศ์ ทั้งนี้ คุณ ยิ่งภัทร วนากมล ได้เปิดเผยว่า

“ เรามองว่าคู่ต่อสู้มีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร โดยขยายจุดด้อยฝ่ายตรงข้ามให้ชาวบ้านเห็นและ หลบเลี่ยงการปะทะจุดแข็งของเขา เช่น เขามีภาพลักษณ์หางบเข้าจังหวัดแม่ฮ่องสอนเก่ง เราก็ เลี่ยงการพูดเรื่องงบ แต่ในเรื่องงบที่เอามาทำแล้วเกิดความเสียหาย เราก็พยายามขยายผลใน เรื่องความเสียหายนั้น ให้ชาวบ้านมองเห็นว่าลึกๆ จริงๆแล้ว งบที่เอามาทำเกิดผลเสียมากกว่า ผลดีนะ ในเรื่องผลประโยชน์ที่ได้ตอบแทนกลับมาเนี่ยะคุ้มค่าแค่ไหน ในเรื่องของแหล่งงบที่ ได้มา เป็นเงินของใคร ถ้าเป็นเงินของประเทศ ก็เป็นเงินของเราเองเรามีสิทธิ มีอำนาจที่จะไป ดูแลตรงนี้ เราจะทำในสิ่งเหล่านี้หรือไม่ เพราะจะทำให้เขาบึ้งบึ้งใจและคิดได้ว่า สิ่งที่ทำไป ทั้งหมด มันทำได้ด้วยเม็ดเงินเยอะจริง แต่ไม่คุ้มค่ากับงบประมาณ และจุดด้อยของเขาก็คือ เขาก็คือ เขาเป็นคนไม่ค่อยให้คนอื่นมีส่วนร่วมในการคิด การมีส่วนร่วมในเรื่องการบริหาร ในเรื่อง ความคิดต่างๆนี้ เขาจะไม่ค่อยรับฟังชาวบ้านเท่าไร เพราะฉะนั้นในเรื่องตรงนี้ เราก็เอามาเป็น ประเด็นให้ชาวบ้านรู้สึกว่ายุคนี้ สมัยนี้เป็นยุคที่ต้องมีส่วนร่วมนะ ”

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเนื้อหาของการโจมตีส่วนใหญ่จะเป็นการพาดพิงเกี่ยวกับเรื่องความเสียหายของผลงานที่ผ่านมาเป็นส่วนใหญ่ และได้เน้นถึงจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้ามในการไม่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการต่างๆ โดยเป็นการโจมตีผ่านทาง “แผ่นปลิวเถื่อน” มากกว่าโจมตีซึ่งๆหน้าและการใช้ให้ผู้อื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัครเข้าไปพูดแทน มากกว่าเนื่องจากความเป็นสังคมเมืองเล็กผู้สมัครทั้งสองฝ่ายส่วนใหญ่รู้จักกัน จึงหลีกเลี่ยงการ โจมตีว่ากล่าวแบบเผชิญหน้า

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงผลงานที่ผ่านมาของเทศบาล ภายใต้การนำของคุณ อนันต์ วันไชย ธนวงศ์พบว่า จำนวนเงินที่ใช้เพื่อการลงทุนทุกด้านในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2542 – 2545 เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 268,472,626 บาท โดยจำนวนนี้ใช้จ่ายในกองช่างเป็นจำนวน 246,618,728 บาท คิดเป็น 92% จากจำนวนเงินทั้งหมด จะเห็นได้ว่างบประมาณส่วนใหญ่ใช้ไปในด้านสาธารณูปโภคเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของคุณ อนันต์ ที่ต้องการพัฒนาให้เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองท่องเที่ยว การมุ่งเน้นการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนกว่าการส่งเสริมในด้านอื่นๆ ได้สร้างความไม่พอใจต่อแนวทางการพัฒนาเมืองดังกล่าว ประกอบกับความไม่มั่นคงของสิ่งก่อสร้างต่างๆ จึงเป็นจุดอ่อนให้กลุ่มคู่แข่งหยิบยกขึ้นมาโจมตี และนำเสนอทางเลือกนโยบายของกลุ่มขึ้นมา

ในการจัดเวทีปราศรัยให้แก่ผู้สมัครของคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัด เมื่อวันที่ 3 พ.ค. บริเวณสวนสาธารณะหนองจองคำ ตั้งแต่เวลา 17.00 – 21.00 น. ที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้สมัครทุกคนทั้งที่สังกัดกลุ่มและผู้สมัครอิสระได้ปราศรัยถึงนโยบายและแนวทางการพัฒนาเมือง ตลอดจนเป็นการแนะนำผู้สมัครทุกคนในกลุ่ม จากการสังเกตบรรยากาศในวันปราศรัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่มาฟังการปราศรัยจะเป็นกลุ่มญาติของผู้สมัครทั้งสองฝ่าย โดยเฉพาะกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนซึ่งมีจำนวนเครือญาติมากกว่า ขณะที่ประชาชนทั่วไปที่สนใจและมีตั้งใจมาฟังมีจำนวนไม่เกิน 150 คน แม้ว่าจะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุชุมชนแล้วก็ตาม

จากการสนทนากลุ่มกับประชาชนกลุ่มต่างๆพบว่า การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นด้านนโยบายมีน้อยมาก โดยประชาชนส่วนใหญ่แสดงทัศนะว่า นโยบายจะเขียนเอาไว้สวยหรูอย่างไรก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติก็ไม่แน่ว่าจะทำได้หรือเปล่า.....นโยบายทั้งสองกลุ่มก็เหมือนกัน

อย่างไรก็ตามก็ยังมีประชาชนบางส่วนให้ความสำคัญในการนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการเลือกผู้สมัครโดยเฉพาะแบบกลุ่มซึ่งก็เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งเท่านั้น จากที่เป็นประเด็นหลักคือด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ความเข้มแข็งของกลุ่ม ฯลฯ

คุณ สุพัตรา ไชยพรหม ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับนโยบายของผู้บริหารชุดเดิมของเทศบาลว่า

“ นโยบายเดิมเขาก็มีการศึกษา แต่ไม่มีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนตรงนี้ไม่มีแล้ว แล้วเรายังจะเชื่อเค้าอีกเหรอ เขาต้องพิสูจน์ให้เราเห็นว่านโยบายที่เค้ากำหนดไว้ เขาทำตามนั้น เขาไม่ได้ทำ มันเป็นนโยบายที่หลอกลวงประชาชน ”

ผู้จัดการร้านขายอะไหล่รถยนต์ กล่าวว่า⁸⁹

“ นโยบายไม่ค่อยได้ดูเท่าไร เบอร์ 1 เคยสร้างนโยบายว่าจะฟังเสียงชาวบ้าน แต่เวลาป๊อก (ชุมชน) กาด เขาประชุมกันเรียบร้อยว่าอยากได้ถนน เขาก็ไม่ทำตามนั้น.....คือไม่ทำตามการประชาพิจารณ์ ”

คุณ นิวัฒน์ เมธาวิเศษสวัสดิ์⁹⁰ ได้แสดงทัศนะว่า

“ สำหรับผมนโยบายก็มีส่วนนะประมาณ 40% ที่นี้ก็ต้องดูเรื่องอื่นไปด้วยว่าเขาเป็นคนอย่างไร มีความรู้ความสามารถแค่ไหน ”

คุณ ปราโมช เล้าเจริญการ⁹¹ เห็นว่า

“ นโยบายกลุ่มหนึ่ง(กลุ่มฝั่งหลวง) เขาดี กลุ่มสองนโยบายกว้างมากเกินไป.....อย่างผลักดันเรื่องการค้าขายแดนนี้ออกนโยบายผิดวัตถุประสงค์ หรือทำเขตป่าสงวนก็ไม่ใช้หน้าที่ของเทศบาล ”

⁸⁹ สัมภาษณ์วันที่ 10 กรกฎาคม 2546

⁹⁰ คุณ นิวัฒน์ เมธาวิเศษสวัสดิ์. วันที่ 5 มิถุนายน 2546.(ผู้จัดการร้านขายเสื้อผ้า)

⁹¹ ปราโมช เล้าเจริญการ. ผู้จัดการร้านอาหาร. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2546

สรุปแล้วกล่าวได้ว่า การให้ความสำคัญต่อเรื่องนโยบายนั้นจะเป็นการนำเอานโยบายมาประกอบการพิจารณาเพื่อตัดสินใจเลือกผู้สมัครมากกว่า การให้ความสำคัญต่อนโยบายนี้สังเกตได้จากในวันกล่าวปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่บริเวณสวนสาธารณะหนองจอกคำ แม้ว่าจะเป็นในช่วงเย็นหลังเลิกงานแล้วก็ตาม แต่ประชาชนส่วนใหญ่ที่มาฟังการปราศรัยจะเป็นญาติของกลุ่มผู้สมัครทั้งสองฝ่ายซึ่งมามอบพวงมาลัยให้กำลังใจผู้สมัครทั้งสองกลุ่ม ในขณะที่ประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ที่มาฟังปราศรัยจะเป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง จะเห็นได้ว่าการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครมีอุปสรรคที่สำคัญ คือ ไม่สามารถระดมประชาชนให้มาฟังการปราศรัยหาเสียงได้ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อด้านนโยบายเท่าที่ควร จะเห็นได้ว่าการใช้นโยบายของทั้งสองกลุ่ม เพื่อสร้างความสนใจในการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่ได้ผลดีเท่ากับด้านคุณสมบัติของผู้สมัครและด้านการรณรงค์หาเสียง

นอกจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น คือ ด้านการรณรงค์หาเสียง ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร และด้านนโยบายแล้ว ยังพบปัญหาในเรื่องการซื้อเสียงซึ่งกล่าวได้ว่าการเลือกตั้งในครั้งนี้มีการใช้เงินซื้อเสียงมากที่สุดตั้งแต่ที่มีการเลือกตั้งมา จากการรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นพบว่า ผู้สมัครทั้งสองกลุ่มได้ใช้เงินในการซื้อเสียงทั้งสองฝ่าย มีทั้งการซื้อเสียงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีควบคู่กันผ่านทางระบบห้วคะแนน โดยกลุ่มเป้าหมายสำคัญคือ ประชาชนที่มีรายได้น้อยซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในการเลือกตั้งครั้งนี้ประมาณ 60 % ซึ่งส่วนใหญ่แล้วประชาชนในกลุ่มนี้จะอาศัยอยู่มากในเขตเลือกตั้งที่ 3 ในเขตนี้จึงเป็นเขตที่ผู้สมัครทั้งสองฝ่ายให้ความสำคัญในการซื้อเสียง เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและมีความรู้น้อยจึงมักถูกจูงใจได้ง่ายกว่าประชาชนในเขต 1 และเขต 2 ซึ่งประชาชนมีเศรษฐกิจดีกว่าเพราะเป็นพื้นที่ย่านธุรกิจการค้าและส่วนราชการเป็นส่วนใหญ่ การซื้อเสียงในครั้งนี้พบว่ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอนได้ซื้อเสียงก่อนกลุ่มฝั้งหลวง โดยเริ่มซื้อเสียงก่อนการเลือกตั้งประมาณ 2 วัน คือในวันที่ 5 และ 6 มิถุนายน แบ่งเป็นซื้อในตำแหน่งนายกเทศมนตรี 500 บาทและตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล 300 บาท ขณะที่กลุ่มฝั้งหลวงเพิ่งจะเริ่มซื้อในวันที่ 7 เพราะต้องการซื้อเสียงเพื่อจะ “ เกทับ ” แต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากกลุ่มคู่แข่งได้ทำการบล็อกห้วคะแนนของกลุ่มฝั้งหลวง โดยสมาชิกกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนได้เผ้าคอยดูความเคลื่อนไหวต่างๆของกลุ่มห้วคะแนนฝ่ายคู่แข่งเกือบตลอดทั้งคืนวันที่ 7 และในวันเลือกตั้ง นอกจากนี้ในคืนวันที่ 7 ก็ยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเผ้าสกัดยังจุดต่างๆโดยเฉพาะบริเวณสี่แยกเพื่อตรวจค้นจำนวนเงิน จึงทำให้ไม่สามารถซื้อเสียงได้สะดวกทำให้จำนวนเงินที่นำมาแจกไม่สามารถกระจาย

ออกไปได้มาก จากการสัมภาษณ์คณะแผนกสำคัญในเขต 1 ได้กล่าวว่าหวัหะแนส่วนใหญ่ในเขต 3 เป็นหวัหะแนใหม่ , แจกเงินไม่ทั่วถึงทำให้กลุ่มเป็นรองกลุ่มคู่แข่งซึ่งแจกเงินก่อนและครอบคลุมมากกว่า

กล่าวได้ว่าเงินซื้อเสียง เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการจูงใจให้ลงคะแนนเสียงแก่ผู้สมัครได้เพราะเมื่อพิจารณาผลการเลือกตั้งในเขตที่ 3 ทั้งในส่วนของนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล พบว่าคะแนนไม่ทิ้งห่างกันมากนัก โดยในตำแหน่งนายกเทศมนตรีนั้น คุณ สุเทพ นุชทรวง ซึ่งเป็นผู้ชนะมีคะแนนนำในหน่วย 1 จำนวน 11 คะแนนและหน่วย 2 จำนวน 25 คะแนน และจากการสุ่มสอบถามชาวบ้านในชุมชนปางล้าในช่วงหลังการเลือกตั้งพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่เคยรู้จักคุณ สุเทพ นุชทรวง มาก่อนฟังจะรู้จักก็ช่วงที่เริ่มมีการหาเสียงพบปะชาวบ้าน ในขณะที่ในเขต 2 นั้นถือได้ว่าเป็นฐานเสียงสำคัญของคุณ สุเทพ เนื่องจากเคยทำงานร่วมกับข้าราชการส่วนต่างๆมาก่อนและยังเป็นเขตที่พำนักอาศัยโดยเฉพาะกลุ่มเครือข่ายเป็นจำนวนมากคะแนนเสียงในเขตนี้จึงทิ้งห่างกลุ่มคู่แข่งอย่างชัด ในขณะที่ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนั้นพบว่าสี่คนแรกที่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้สมัครจากกลุ่มรักหม้อฮ่อมทั้งหมด ขณะที่ผู้สมัครอีกคนของกลุ่มซึ่งมาสมัครเข้ากลุ่มที่หลังจึงมีรายชื่อแทรกต่อจากกลุ่มฝั่งหลวงเป็นลำดับสุดท้ายและไม่สามารถชนะการเลือกตั้งได้ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งในลำดับ 5 และ 6 เป็นผู้สมัครจากกลุ่มฝั่งหลวงซึ่งมีรายชื่อเป็นลำดับหนึ่งและสองของกลุ่ม จะเห็นได้ว่าเงินซื้อเสียงมีความสำคัญต่อผลการเลือกตั้งในเขตนี้ ซึ่งผลการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นเจตนาที่แท้จริงของผู้เลือกตั้ง

การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ

ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในด้านการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆต่อการเลือกตั้งนี้ ก็เป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ในรูปแบบหนึ่งในการกระตือรือร้น ตื่นตัวและความสนใจต่อการเมืองของท้องถิ่น สามารถพิจารณาจากการสนทนาแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระบบใหม่ ทั้งนี้ได้แบ่งเป็นกลุ่มต่างๆทั้ง 5 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจและกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้น้อย เพื่อทราบถึงความคิดเห็นที่หลากหลายดังต่อไปนี้

1. กลุ่มนักเรียน นักศึกษา (อายุระหว่าง18- 21 ปี)

จากการสนทนาในประเด็นต่างๆในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี ในช่วงระหว่างก่อนการเลือกตั้ง พบว่า โดยภาพรวมแล้วนั้น นักเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการเลือกตั้งท้องถิ่นครั้งนี้ในระดับปานกลาง เนื่องจากในจำนวนนี้มีผู้ใช้สิทธิเป็นครั้งแรกเป็นส่วนใหญ่ จึงยังไม่ทราบถึงระบบการบริหารงานของเทศบาล รูปแบบการเลือกตั้งในระบบเก่าและระบบใหม่ ทั้งนี้นักเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่ทราบข่าวการเลือกตั้งจากการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร มีบางส่วนที่ทราบจากวิทยุชุมชน ป้ายประกาศกวด และทราบจากคนรู้จัก ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตและเลือกนายกเทศมนตรีโดยตรง โดยให้เหตุผลต่างๆ กล่าวคือ

น.ส. มัตติกา บุญกอบ แสดงความคิดเห็นว่า

“ เป็นความคิดที่ดีค่ะเพราะจะได้มีทางเลือกที่มากขึ้น ถ้าผู้สมัครเป็นคนที่เรารู้จัก เราก็จะรู้นิสัยใจคอของเขว่าเป็นคนแบบไหน ”

เช่นเดียวกับนาย วิทยา อุปรา ซึ่งเห็นว่า

“ ดีครับ ผู้สมัครจะได้ดูแลได้ทั่วถึงและการแบ่งเขตจะทำให้มีการพัฒนาได้เร็ว เข้าถึงประชาชนได้ดีกว่าแบบเดิม ”

ในประเด็นเรื่องการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงนั้น นาย สุรัชย์ เพียรดี กล่าวว่า

“ เป็นสิ่งที่ดีครับ เพราะเลือกเป็นรายบุคคล คือผู้สมัครเป็นนายกจะดีจริงหรือไม่จริง เราจะสามารถรู้ได้เอง และเป็นทางเลือกแบบอิสระดี ชอบใครก็เลือกได้ไม่มีใครบังคับ ”

นอกจากนี้ นักเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่คาดหวังต่อผลงานและการทำงานของส.ท. ว่าจะเอาใจใส่พัฒนาชุมชนดีขึ้นโดยจะเลือกคนที่ตนเห็นว่าดีที่สุดเข้าไปบริหาร

จากการสัมภาษณ์ในข้างต้นกล่าวได้ว่า กลุ่มนักเรียน นักศึกษามีความคิดที่ค่อนข้างเป็นอิสระ การพิจารณาตัดสินใจเลือกผู้สมัครเป็นไปด้วยตัวเองเป็นหลัก มากกว่าจะเลือกตามผู้อื่น

หรือถูกชักจูงจากการซื้อเสียง โดยใช้เกณฑ์ตัดสินใจจากแผนนโยบายกลุ่ม คุณสมบัติส่วนตัว เช่น การศึกษา การช่วยเหลือสังคมที่ผ่านมา การทำงานที่ผ่านมา และหากเป็นผู้สมัครหน้าใหม่ ก็จะพิจารณาจากการพูดจา กิริยาท่าทาง และการหาเสียงของกลุ่มซึ่งมาปราศัยยังวิทยาลัย

กล่าวได้ว่าจำนวนนักเรียน นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนั้นมีเป็นจำนวนน้อย เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 นั้นอายุยังไม่ครบ 18 ปี บริบูรณ์ ซึ่งเมื่อจบการศึกษาแล้วส่วนใหญ่จะไปศึกษาต่อยังจังหวัดเชียงใหม่หรือต่างจังหวัด เพราะจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังไม่มีสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษารองรับ ขณะที่นักศึกษา จากวิทยาลัยวมินทรราชินีแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่จะไม่ได้พำนักอยู่ในเขตเทศบาล จึงไม่มีสิทธิ เลือกตั้ง

2. กลุ่มผู้สูงอายุ

จากการสนทนาร่วมกับผู้สูงอายุในประเด็นการเลือกตั้ง ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง ประมาณ 2 วัน พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจในระบบการเลือกตั้ง โดยเฉพาะ ความสับสนในการแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยเห็นว่ามีคามยุ่งยากเพราะบางคนต้องไปเลือกอีกที่ ซึ่งไกล และยังมีตัวเลือกที่น้อยลงกว่าเดิม

โดยผู้สูงอายุท่านหนึ่งในกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า “ ผมว่าเราไม่ควรแบ่งเขตเพราะบ้านเรา มันคนน้อยรู้หมดว่าใครเป็นใคร อย่างผมนี่ซ่งคุณดารณี จะลงคะแนนให้ก็ไม่ได้เพราะอยู่คนละ เขต ”

ทั้งนี้ลักษณะการสนทนากลุ่มจะเป็นเพียงบางคนที่เป็นผู้นำกลุ่มแสดงความคิดเห็น โดย ที่ความคิดเห็นกลุ่มจะเป็นไปในลักษณะเห็นคล้ายตามมากกว่าที่จะขัดแย้งออกมา อย่างไรก็ตามพบว่ประเด็นที่ให้ความสนใจจะเป็นด้านการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นเป็นหลัก โดยผู้สมัคร ที่ช่วยเหลือสังคมโดยเฉพาะทางพุทธศาสนาจะได้รับความชื่นชอบเป็นพิเศษและคนที่เอาใจใส่ ดูแลกลุ่มผู้สูงวัย

จากการสัมภาษณ์ประธานชมรมผู้สูงอายุ กล่าวว่า

“เราก็กเลือกคนที่เขามีผลงานพัฒนาบ้านเมือง ที่ผ่านมาเขาปรับปรุงหลายอย่าง เอาใจใส่คนแก่ดีมารดน้ำดำหัว นี่ก็จะหางบมาสร้างที่ทำการผู้สูงอายุให้อีก ”

จากคำกล่าวในข้างต้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะชื่นชมผู้บริหารชุดเดิม ซึ่งได้จัดทำโครงการต่างๆแก่ผู้สูงอายุ เช่น โครงการนมถั่วเหลือง โครงการนวดแผนไทย ตลอดจนการให้ความสำคัญในวันสำคัญต่างๆ จะเห็นได้ว่าการโจมตีจากอีกฝ่ายในประเด็นเรื่องการทุจริตในการก่อสร้างฯแทบจะไม่มีผลต่อความนิยมโดยเห็นว่า เป็นเรื่องธรรมดาที่อาจมีบ้างกันทุกคนแต่ก็มีผลงานมากมาย จะให้ทุกอย่างเสร็จสมบูรณ์เป็นไปได้ และตัวผู้บริหารก็ไม่ได้เป็นผู้สร้างเอง

ขณะเดียวกันจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุท่านหนึ่ง ซึ่งมีได้อยู่ร่วมสนทนาในวันดังกล่าวกลับแสดงทัศนคติที่ต่างกันว่า

“ ผมชอบความมีเหตุผล เพราะเป็นตำรวจเก่า อะไรที่มันไม่ถูกต้องนี้ใช้ไม่ได้ ทำอะไรมันต้องโปร่งใส มีแต่การก่อสร้าง อย่างงานประเพณีเดิมที่ไปเปลี่ยนนี้ก็ไม่ได้ งานแข่งเรือมี 5 วัน ก็จัดแค่ 3 วัน งานเจดีย์ทรายก็ยกเลิก ”

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มผู้สูงอายุจะชื่นชมและสนับสนุนหัวหน้ากลุ่มฝั่งหลวงมากกว่า โดยเห็นว่าให้ความสำคัญต่อผู้สูงวัย ขณะที่อาจมีบ้างเป็นบางส่วนซึ่งไม่เห็นด้วยกับผลงาน การบริหารที่ผ่านมาโดยเฉพาะด้านการตัดแปลงประเพณีเมืองที่มีมานาน และจากผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุดนี้กลุ่มผู้สูงอายุไม่ได้เป็นตัวแปรสำคัญเหมือนในอดีต ทั้งนี้กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจากประชาชน โดยใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากตัวบุคคลมากกว่าด้านการรณรงค์หาเสียงและนโยบาย

3. กลุ่มข้าราชการ

จากการสัมภาษณ์ข้าราชการส่วนใหญ่ในประเด็นเรื่องการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและการแบ่งเขตนั้นสามารถสรุปความได้ว่า ข้าราชการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวว่าการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเป็นสิ่งที่ดีเพราะประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าจะเลือกใคร และเห็นว่าการแบ่งเขตเลือกตั้งนั้นเป็นสิ่งที่ดี เพราะคนในชุมชนจะได้ตัดสินใจได้ง่ายขึ้นว่าจะเลือกใครจากการพิจารณาถึงผลงานและการกระทำที่ผ่านมา ขณะเดียวกันยังช่วยให้การนับคะแนนสะดวกขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็เอื้อต่อการซื้อเสียงง่ายเช่นกันเพราะเขตเล็กนอกจากนี้บางคนยังได้แสดงความเห็นว่าการแบ่งเขตเหมาะสมกับเมืองใหญ่ๆมากกว่า เพราะในพื้นที่เขตเทศบาลมีประชากรน้อย ดังนั้นการแบ่งเขตจึงทำให้ขาดตัวเลือกหรือคนที่ต้องการจะเลือกกลับสมัครเขตอื่น

เมื่อพิจารณาถึงผลคะแนนการเลือกตั้ง เขต 2 หน่วย 1 ณ. ศาลาประชาคมบริเวณศาลากลางจังหวัด ซึ่งคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้นกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนได้รับเลือกตั้งเข้ามาแบบยกทีม โดยบริเวณนี้เป็นหน่วยเลือกตั้งที่มีข้าราชการพักอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมากที่สุด

ตารางที่ 14 แสดงผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเขตเลือกตั้งที่ 2 (ศาลาประชาคม / วัดม่วยต่อ)

ชื่อ สกุล	คะแนนหน่วยเลือกตั้ง		คะแนนรวม	ได้ลำดับที่
	1	2		
นาย ศรีไสว ดิยะวงศ์	336	255	591	1
นาย กิติชัย แซ่หลี	318	265	583	2
นาย ยิ่งภัทร วนากมล	317	262	579	3
นางสาว อัมพร พงศ์ศิริ	320	250	570	4
นาย จักรกฤษณ์ วรรณศิริ	303	252	555	5
นาง ศรีเวียง ต๊ะวิชัย	268	196	464	6
นาย สุขชาติ เจริญศรี	100	145	245	7

นาง พันธิพา	ปิติวุฒิ	94	124	218	8
นาย มาโนช	โสทัยม	78	123	201	9
นาย สมเกียรติ	ปะวัลละ	63	108	171	10
นาย ตา	ไชยเสน	62	103	165	11

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ข้าราชการส่วนใหญ่พบว่า เหตุการณ์ถล่มของศาลาคำไส ซึ่งเป็นศาลาที่พักริมทางใกล้กับศาลากลางจังหวัดมีผลต่อการตัดสินใจเลือกกลุ่มผู้สมัคร นอกจากนี้ในส่วนของการสนทนากับกลุ่มข้าราชการครูพบว่า ส่วนใหญ่นิยมผู้สมัครกลุ่มรักแม่ฮ่องสอน และหัวหน้ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอนยังคงเคยเป็นอดีตข้าราชการครูมาก่อน โดยเห็นว่าเป็นคนที่มีประวัติในการทำงานที่ดีมาก่อน ขณะเดียวกันในกลุ่มเดียวกันก็ยังมีผู้สมัครของกลุ่มอีก 3 ท่าน ซึ่งเคยเป็นครูและทำงานร่วมกันมาก่อน

4. กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ

โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มร้านค้าต่าง ๆ จะกระจายตัวหนาแน่นอยู่ในบริเวณเขตเลือกตั้งที่ 1 ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนกลางเวียงและชุมชนตะวันออก และชุมชนหนองจองคำ เป็นบางส่วน เนื่องจากเป็นย่านค้าขายเป็นส่วนใหญ่ในบริเวณกลางเมืองคือชุมชนกลางเวียง พบว่าความนิยมในตัวผู้สมัครนั้นมีทั้งสองกลุ่ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชื่นชอบเป็นการส่วนตัวและผลงานที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นเขตเลือกตั้งที่มีตลาดสดและมีจำนวนร้านค้าอาศัยอยู่มากที่สุดกว่าชุมชนอื่นๆ จากการสัมภาษณ์ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งประกอบอาชีพค้าขายนิยมในตัวอดีตผู้บริหารที่ผ่านมา โดยเห็นว่าเป็นคนที่มีความคิดก้าวหน้า สามารถหางบประมาณมาพัฒนาเทศบาลได้มากและการส่งเสริมการเป็นเมืองท่องเที่ยวจะช่วยให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามายังเทศบาลเพิ่มขึ้น ทำให้เศรษฐกิจในตัวเมืองดีขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตามก็ยังมีร้านค้าบางส่วนได้เลือกผู้สมัครกลุ่มใหม่เพราะไม่พอใจผลงานที่ผ่านมา โดยเฉพาะการสร้างตลาดสดใหม่ซึ่งไม่ค่อยมีความมั่นคงและใช้วัสดุที่คุณภาพต่ำ ทั้งนี้ผลคะแนนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีในหน่วยเลือกตั้งที่ 1 ในเขต 1 นั้นมีคะแนนคู่กันมาก โดยชนะห่างกันเพียง 2 คะแนน คือ คะแนน 234 และ 232 โดยผู้ชนะคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนี้ คือ คุณอนันต์ วันไชย

ธนาวงค์ ขณะทีในหน่วยที่ 2 ในเขตเลือกตั้งที่ 1 นั้นก็เป็นผู้ชนะคนเดียวกัน กลุ่มร้านค้าส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ในส่วนของการแบ่งเขตการเลือกตั้งนั้นก็ มีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

จากการสัมภาษณ์คุณ ปราโมช เล้าเจริญการ ได้แสดงความเห็นว่า

“ ไม่เห็นด้วยเท่าไร เพราะรู้เฉพาะผู้สมัครในเขต อย่างน้อยคะแนนก็จะกระจายเป็นคะแนนที่มาจากคนส่วนใหญ่จริงๆ ไหนๆก็จะดูแลก็ดูแลในเขตเทศบาลให้หมด อีกอย่างในเขตเทศบาลก็ไม่กว้างเท่าไร ”

ขณะที่คุณ อุ๋นัง กมลวิทยา ผู้จัดการร้านเครื่องเสียง กลับเห็นว่า

“ คิดว่าเป็นสิ่งที่ดีนะ เพราะส.ท.ที่จะลงในแต่ละเขต ชุมชนนั้นย่อมรู้ดีว่าเป็นคนยังง่ ถ้าไปเลือกแบบมั่วรวม บางคนกาให้ก็ยังไม่รู้จัก สมมุติว่าเค้าอยู่กลางเวียงแต่ชื่อกลับไปอยู่ทุกที่ นับคะแนนง่าย ถ้าปริมาณมากง่ นับพลตก็มีสูง.....ประชาชนรู้พฤติกรรม การช่วยเหลือสังคมดีแค่ไหน ”

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ภายหลังจากการเลือกตั้งพบว่า กลุ่มพ่อค้าส่วนใหญ่รู้สึกผิดหวังต่อการเลือกตั้งที่ผ่านมาโดยเห็นว่ายังคงมีการใช้เงินซื้อเสียงเลือกตั้งอยู่

คุณ ปราโมช เล้าเจริญการ ได้แสดงความเห็นว่า “ ก็ยังคงใช้เงินกันอยู่ทั้งสองฝ่าย ไม่รู้ว่า จะแก้ตรงนี้ได้ยังง่ ก็ต้องรอคนรุ่นใหม่ง่ขึ้นมา ในขณะที่คนรุ่นเก่าก็ยังไม่ง่ใจอยู่ ถ้าคนรุ่นใหม่มีการศึกษาสูงง่เขาอาจจะช่วยกันต่อต้านตรงนี้ได้ ”

ผู้จัดการร้านขายยาท่านหนึ่ง ได้แสดงความเห็นสอดคล้องกันว่า “ สรุปลแล้วตอนนี้มันล้มเหลวหมดเลย ก็ซื้อเสียงกันทั้งสองฝ่าย ฝ่ายชนะก็ไม่มีประโยชน์อะไรก็ซื้อเสียง เห็นใจคนที่เลือกโดยบริสุทธิ์ใจ.....คือคนที่ไม่ได้รับเงินแล้วเลือกจะเสียใจมากที่สุด ”

5. กลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้น้อย

โดยส่วนใหญ่แล้วกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้น้อยจะกระจายตัวอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาล ทั้งนี้ส่วนใหญ่แล้วจะอาศัยอยู่ที่บริเวณชุมชนดอนเจดีย์และชุมชนปางล้อ กล่าวได้ว่ากลุ่มชาวบ้านเป็นกลุ่มที่มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเพราะตนเองสามารถเลือกได้ด้วยตนเองโดยตรง ขณะเดียวกันยังไม่ค่อยมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการแบ่งเขตเลือกตั้ง และเห็นว่ามีความยุ่งยากโดยบางคนต้องไปเลือกตั้งยังหน่วยเลือกตั้งใหม่ซึ่งไกลกว่าเดิมทั้งที่ตนเองอยู่ใกล้กับหน่วยเลือกตั้งอีกแห่งมากกว่า ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านส่วนใหญ่พบว่า เป็นการเลือกผู้สมัครโดยพิจารณาจากปัจจัยในด้านบุคคล คือ คุณสมบัติโดยเลือกจากด้านอุปนิสัย ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้สมัคร ความรู้จักคุ้นเคยส่วนตัวหรือความเป็นญาติกัน การฟังพาอาศัยให้ไว้วางกันได้ ตลอดจนการช่วยเหลืองานชุมชนและงานบุญต่าง ๆ เป็นสำคัญ ในกลุ่มชาวบ้านที่มีญาติลงรับสมัครเลือกตั้งจึงเป็นไปในลักษณะของการช่วยลงคะแนนเสียงให้ การพิจารณาจากด้านนโยบายนั้นแทบจะไม่ได้มีส่วนในการชี้้นำการตัดสินใจ

นอกจากนี้ยังมีประเด็นในเรื่องเงินซื้อเสียงเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมด้วย โดยกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้น้อยนี้เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักในการซื้อเสียงของกลุ่มผู้สมัคร เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้มากที่สุด จากการสัมภาษณ์ครอบครัวหนึ่งพบว่า มีสมาชิกจำนวน 4 คน ได้รับเงินจากผู้สมัครทั้ง 2 ทีม จึงแบ่งคะแนนเสียงให้เป็นอย่างละครึ่ง นอกจากนี้ยังมีการเลือกตามเงินที่ได้รับมาว่าได้รับจากฝ่ายใดก็จะเลือกฝ่ายนั้น หรือในบางกรณีได้รับเงินมาจากทั้ง 2 กลุ่มก็จะตัดสินใจเลือกกลุ่มที่ตนเองชอบมากกว่า ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ในประเด็นเรื่องเงินภายหลังจากการเลือกตั้งพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่กล้าที่จะบอกว่าได้รับเงินมา ทั้งที่การเลือกตั้งคราวนี้ถือได้ว่าการใช้เงินซื้อเสียงกันมากที่สุดจากทั้งสองฝ่ายอาจเนื่องจากในช่วงก่อนการเลือกตั้งนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดได้ประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุและรถประชาสัมพันธ์โดยย้ำถึงการได้รับเงินซื้อเสียงว่าเป็นความผิดทั้งผู้รับและผู้ให้ จึงอาจเกิดความกลัวจึงไม่กล้าที่จะพูดถึงประกอบกับความไม่คุ้นเคยกับผู้วิจัยเป็นการส่วนตัว ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านซึ่งมิได้เป็นญาติกับผู้สมัครบริเวณชุมชนปางล้อพบว่า ส่วนใหญ่เลือกกลุ่มรัก

แม่ฮ่องสอนโดยให้เหตุผลว่าเป็นคนท้องถิ่น , อยากเห็นผลงานของกลุ่มใหม่ , อยากลองเปลี่ยนผู้บริหารกลุ่มใหม่ดูบ้าง และเป็นที่น่าสังเกตว่าแม่หัวหน้ากลุ่มผึ้งหลวงซึ่งเป็นอดีตนายกเทศมนตรี จะได้ทุ่มเทงบประมาณในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะถนนท่อระบายน้ำ ไฟฟ้าไว้ในชุมชนทั้งสองแห่งมากกว่าชุมชนอื่นก็ตาม เมื่อนำผลการลงคะแนนเสียงจากทั้งสองหน่วยเลือกตั้งมาพิจารณาจะพบว่าผู้สมัครทั้งสองคนมีคะแนนไม่ห่างกันมากนัก แม้ว่าคุณ สุเทพ นุชทรวงจะเป็นผู้สมัครหน้าใหม่และชาวบ้านส่วนใหญ่เริ่มรู้จักในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งเนื่องจากในเขตเลือกตั้งที่ 3 นี้เป็นบริเวณที่ชาวบ้านที่มีรายได้น้อยอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ จึงมีความเป็นไปได้ว่าการใช้เงินซื้อเสียงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัคร โดยเฉพาะวิธีการที่กลุ่มรักแม่ฮ่องสอนนำมาใช้คือ การบล็อกหัวคะแนนคู่แข่งและได้ทำการแจกเงินออกไปล่วงหน้าก่อนจึงทำให้เกิดความได้เปรียบกว่ากลุ่มผึ้งหลวง

ฉะนั้นในกลุ่มของผู้ที่มีรายได้น้อย กล่าวได้ว่านอกเหนือไปจากเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครแล้ว การได้เงินจากผู้สมัครทั้งสองกลุ่มก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอยู่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลส่วนตัวโดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กรณี คือ (1) รับแล้วลงคะแนนให้ (2) รับเงินจากทั้งสองกลุ่มแล้วแต่ลงคะแนนให้กลุ่มที่ชอบมากกว่า (3) เลือกเพราะได้รับเงินมา ทั้งนี้เงินที่ทั้งสองกลุ่มได้ใช้จ่ายในการซื้อเสียงเฉลี่ยหัวละ 500 บาท

การช่วยผู้สมัครรณรงค์หาเสียง

ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยส่วนใหญ่ นั้น กล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในด้านนี้ของประชาชนนั้นมีน้อยกว่าด้านอื่น โดยบุคคลที่มีส่วนร่วมส่วนใหญ่จะเป็นในกลุ่มของหัวคะแนนผู้สมัคร นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคนที่จ้างวานมาทำหน้าที่หาข่าวกรอง , ปฏิบัติการจิตวิทยาในชุมชนต่างๆและช่วยกลุ่มผู้สมัครในการเตรียมความพร้อมต่างๆ เช่น ช่วยปิดป้ายประกาศกลุ่มยังที่ต่างๆ ขั้บรถกระจายเสียงประชาสัมพันธ์กลุ่ม หน้าม้าในวันปราศรัย ช่วยแจกแผ่นปลิวเตือน โดยบุคคลเหล่านี้มีจำนวนไม่มากนัก ขณะเดียวกันในการเข้ามาช่วยเหลือดังกล่าวก็มีผลประโยชน์แลกเปลี่ยนตอบแทนมากกว่าจะเป็นการช่วยเพราะศัทธาและชื่นชม

ผู้สมัคร ในขณะที่การหาเสียงให้ในลักษณะของการช่วยพูดโฆษณาหาเสียงให้มักจะเป็นในกลุ่มกลุ่มญาติและเพื่อนคนรู้จัก

ในการเลือกตั้งครั้งนี้กล่าวได้ว่าทั้งสองกลุ่มนั้นได้ใช้ห้วคະແນในการซื้อเสียงทั้งสองฝ่าย โดยห้วคະແນของกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนจะเป็นในลักษณะที่มีความรัดกุมมากกว่าลักษณะของเครือข่ายหรือสามี/ภรรยาที่มีความใกล้ชิดกับกลุ่มมากกว่าที่จะเป็นห้วคະແນรับจ้าง ขณะที่กลุ่มฝั่งหลวงนั้นห้วคະແນส่วนใหญ่จะมีความหลากหลาย เป็นทั้งห้วคະແນคนที่เคยช่วยเหลือกันมาก่อนในสมัยที่แล้ว , คนที่มีบุญคุณต่อกัน , ห้วคະແນหน้าใหม่หรือเป็นห้วคະແນรับจ้างที่มีประสบการณ์มาก่อน

จากการสัมภาษณ์ห้วคະແນคนสำคัญของกลุ่มฝั่งหลวง ในเขตเลือกตั้งที่ 1 ถึงเหตุผลในการเป็นห้วคະແນในครั้งนี้ ได้กล่าวว่า

“ ก่อนที่เราจะมาเป็นห้วคະແນให้ที่นี่ มันก็ต้องรักกันจริงๆมันถึงจะทำได้ เพราะว่าถ้าพูดแล้วมันไม่คุ้มกับที่เราเสีย มันต้องศรัทธาในตัวผู้สมัครด้วย เรามองว่าถ้าเราไม่ช่วยผู้สมัครอย่างนี้แล้ว เราจะสู้เขาไม่ไหว เราเห็นผลงานเขาดี ” และได้เปิดเผยถึงวิธีการแจกเงินของตนว่า “ เราไม่เอาไปแจกคนที่ไม่รู้จักนะ เราก็แจกเฉพาะคนรู้จัก เพราะเราก็กลัวฝ่ายตรงข้ามเหมือนกัน เพราะมีกต สมัยก่อนที่ไม่มีก็แจกไปเรื่อยได้ แต่เดี๋ยวนี้มันไม่ได้ ”

จากคำกล่าวข้างต้นกล่าวได้ว่า ห้วคະແນคนดังกล่าวในเบื้องต้นนั้นมีความศรัทธาในตัวผู้สมัครซึ่งเป็นอดีตนายกเทศมนตรี และต้องการที่จะช่วยให้ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอีกสมัย โดยการแจกเงินนั้นจะไม่ได้เป็นการแจกแบบทั่วไป โดยจะแจกเฉพาะคนที่ตนรู้จักมีความคุ้นเคยกันและแจกเฉพาะที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนคือ ประมาณ 200 คน

เมื่อถามถึงผลตอบแทนที่เป็นการแลกเปลี่ยนตอบแทนในการช่วยผู้สมัครห้วคະແນคนดังกล่าวได้ยอมรับว่าผู้สมัครได้ให้เงินเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนเพื่อตอบแทนการทำงาน โดยจำนวนเงินที่ให้ขึ้นอยู่กับว่าผู้สมัครจะให้จำนวนเท่าใดไม่ได้เป็นการเรียกร้องถึงจำนวนเงิน

จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในการช่วยผู้สมัครหาเสียงของหัวคะแนนนั้น จะเป็นในลักษณะของการชักจูงผู้อื่นให้เลือกผู้สมัคร/กลุ่มที่ตนเองสนับสนุน ทั้งนี้การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันจึงเกิดขึ้นมา คือ ระหว่างผู้สมัครและหัวคะแนน และระหว่างหัวคะแนนและประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากการเมืองในระดับเทศบาลนี้ยังไม่ได้มีการรวมตัวกันขึ้นเป็นองค์กรภาคประชาชนเพื่อสนับสนุนกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ฉะนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านนี้นั้นจึงมีอยู่น้อยมาก โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นลักษณะของการบอกกล่าวหรือชักชวนผู้อื่นให้เลือกกลุ่มที่ตนสนับสนุน เนื่องจากเป็นญาติหรือเพื่อนกับกลุ่มผู้สมัคร ซึ่งก็ไม่ได้ช่วยกิจกรรมของกลุ่มในลักษณะอื่น เช่น การวางแผน การหาเสียงร่วมกับกลุ่ม ฯลฯ

สรุป

สรุปในเบื้องต้นได้ว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการเลือกตั้งของท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นสังเกตได้จากการสนทนาทั่วไปในช่วงใกล้วันเลือกตั้ง มีการนำเอกสารที่เป็นใบปลิวเถื่อนมาวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าสถิติการไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาจาก 61.84 % เป็น 67.92 % สำหรับสาเหตุของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เพิ่มสูงขึ้นนี้มีหลายปัจจัยประกอบกันในการกระตุ้นความสนใจและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร โดยเฉพาะด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร การแข่งขันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีจากทั้งสองกลุ่มได้รับความสนใจเป็นพิเศษ การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากการเคาะประตูบ้านและการใช้สื่อแผ่นปลิวต่างๆ ได้สร้างความสนใจเช่นเดียวกัน และแม้ว่าด้านนโยบายจะได้รับความสนใจจากประชาชนส่วนใหญ่ น้อยกว่าด้านคุณสมบัติผู้สมัครและการรณรงค์หาเสียง แต่ก็สามารถเรียกร้องความสนใจจากประชาชนบางกลุ่มได้ในการนำมาเป็นแนวทางพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังพบว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้มีการใช้จ่ายเงินซื้อเสียงมากที่สุด ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจและการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยเฉพาะในกลุ่มที่ไม่ได้เป็นญาติกับผู้สมัคร ทั้งสองกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนและกลุ่มฝั่งหลวงได้ใช้เงินในการซื้อเสียงในตำแหน่งนายกเทศมนตรีเท่าๆกัน โดยเฉลี่ยแล้วหัวละประมาณ 500 บาทซึ่งสูงกว่าการเลือกตั้งในสมัยที่แล้วซึ่งเฉลี่ยหัวละ 300 บาท

เนื่องจากการซื้อเสียงเพียงฝ่ายเดียว การใช้เงินซื้อเสียงในการเลือกตั้งครั้งนี้ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในกลุ่มประชาชนที่มีรายได้น้อยซึ่งมีจำนวนมากที่สุดซึ่งนับว่าการซื้อเสียงนี้เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก แม้ว่าจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นมาแล้วก็ตาม ในขณะที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการหาเสียงผ่านระบบเครือข่ายและหวัคะแนนมากกว่า ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในด้านนี้น้อยมากและไม่ได้มีการจัดตั้งเป็นองค์กรภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือผู้สมัครในการรณรงค์หาเสียง

อย่างไรก็ตามในภาพรวมนี้ระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงนี้ ก็สามารถส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งด้านการตื่นตัวในการมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยเฉพาะการจะได้เลือกนายกเทศมนตรีได้ด้วยตนเอง และจากการสนทนาซึ่งประชาชนกลุ่มต่างๆได้แสดงความคิดเห็นตลอดจนทัศนะต่างๆที่มีต่อการเลือกตั้ง ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สมัครหาเสียงนั้นพบว่าประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวน้อยมาก ทั้งนี้กลุ่มที่เข้ามาช่วยเหลือส่วนใหญ่เป็นกลุ่มหวัคะแนนของผู้สมัคร เพื่อนและกลุ่มเครือข่ายของผู้สมัครเป็นส่วนใหญ่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุป วิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

สรุป

การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของประชาชน เป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นสามารถพัฒนาไปสู่การปกครองที่เป็นของประชาชนโดยแท้จริง เพราะในระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะเป็นผู้กำหนดว่าจะดำเนินการปกครองประเทศอย่างไร เพื่อที่ประชาชนที่อยู่ใต้การปกครองนั้นจะมีความสุขมากที่สุด ในทางการเมืองนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ถือว่าเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการพัฒนาและมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ ท้องถิ่นเปรียบเสมือนโรงเรียนฝึกหัดให้ประชาชนได้เรียนรู้การเมืองในระบอบประชาธิปไตย และเข้าใจหลักการปกครองตนเอง การเลือกตั้งท้องถิ่น จึงเป็นกระบวนการทางการเมืองเริ่มแรกสุดที่ทำให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อตัดสินใจสรรหาผู้แทน เข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในสภาท้องถิ่น กล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้งผู้บริหารเทศบาล จากเดิมซึ่งเป็นการเลือกกันเองระหว่างสมาชิกสภาเทศบาล มาเป็นการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรงตามพระราชบัญญัติเทศบาล ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2545) นั้นจึงสอดคล้องต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้แต่ละคนสามารถเลือกนายกเทศมนตรีได้ด้วยตนเอง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุก

ระดับ

การเลือกตั้งผู้บริหารเทศบาลในครั้งนี้จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเทศบาลครั้งใหญ่นับตั้งแต่มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นมาในประเทศไทย ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้นายกเทศมนตรีมีเสถียรภาพ สามารถบริหารงานได้คล่องตัวและมีความต่อเนื่องขึ้นกว่าเดิม เป็นการเพิ่มอำนาจให้นายกเทศมนตรีมีความเข้มแข็งขึ้น และยังมีสภาพความเป็นตัวแทนจากประชาชนอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังที่จะทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเป็นการเลือกตั้งโดยตรงว่าได้ส่งผลอย่างไรต่อประชาชนในการให้ความสำคัญและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นสามารถแสดงออกในรูปแบบต่างๆได้หลายวิธี ในกรณีศึกษานี้ได้หยิบยกขึ้นมาศึกษา 3 กิจกรรม คือ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนทั่วไป , การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นการเลือกตั้งเพื่อทราบทัศนะต่างๆที่มีต่อการเลือกตั้งและการช่วยผู้สมัครรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นพฤติกรรมการแสดงออกที่ประชาชนทั่วไปมักจะกระทำในระหว่างการเลือกตั้ง ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการแสดงออกถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

จากสนทนาร่วมกับประชาชนกลุ่มต่างๆสรุปได้ว่า ประชาชนกลุ่มต่างๆมีการให้ความสำคัญต่อประเด็นด้านต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัคร โดยเฉพาะในตำแหน่งนายกเทศมนตรี สามารถนำเสนอให้เห็นได้จากตารางข้างล่างต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แสดงเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งจากประชาชนกลุ่มต่างๆ

เกณฑ์การพิจารณา	กลุ่มผู้สูงอายุ	กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจ	กลุ่มข้าราชการ	กลุ่มนักเรียนนักศึกษา	กลุ่มชาวบ้าน
ด้านคุณสมบัติผู้สมัคร	3	3	3	2	3
ผลงานที่ผ่านมา	2	3	3	2	2
การช่วยเหลืองานบุญ	3	1	0	1	3
นโยบายกลุ่ม	0	1	2	2	0
แผนปลิวเถื่อน	1	2	0	1	2

* หลักการให้คะแนน คือ 3 = มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด 2 = มีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง

1 = มีผลต่อการตัดสินใจเล็กน้อย 0 = ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลย

หมายเหตุ หลักการให้คะแนนในแต่ละกลุ่มมาจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของประชาชนกลุ่มต่างๆเป็นหลัก

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างในการพิจารณาให้ ความสำคัญต่อประเด็นต่างๆเกี่ยวกับผู้สมัคร คือ ในกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจ กลุ่ม ข้าราชการและกลุ่มชาวบ้านนั้นจะให้ความสำคัญในการพิจารณาตัดสินใจจากด้านคุณสมบัติ ส่วนตัวผู้สมัครมากที่สุด ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าความเป็นสังคมเมืองขนาดเล็กของเทศบาลเมือง แม่ฮ่องสอนทำให้ผู้คนส่วนใหญ่รู้จักกันทั่วไป ดังนั้นจึงทำให้ปัจจัยด้านบุคคลมีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจสูง ขณะที่การให้ความสำคัญต่อเรื่องนโยบายกลุ่มและแผนปลิวเถื่อนมีผลต่อการ ตัดสินใจเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้นและเป็นในลักษณะที่เป็นองค์ประกอบร่วมตัดสินใจมากกว่า เมื่อ เปรียบเทียบกับผลคะแนนการเลือกตั้งที่ออกมาทั้งแบบการเลือกนายกเทศมนตรีและสมาชิก สภาเทศบาลสามารถวิเคราะห์ได้ถึงทัศนคติต่างๆที่มีต่อนักการเมืองที่มีความต่างกัน โดยเฉพาะระหว่างกลุ่มข้าราชการและกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้น้อย ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ข้าราชการส่วนใหญ่พบว่า ให้การสนับสนุนหัวหน้ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอนคือ คุณ สุเทพ นุชทรวง มากกว่าหัวหน้ากลุ่มฝั่งหลวง คือ คุณ อนันต์ วันไชยธนวงศ์ ทั้งนี้ข้าราชการส่วนใหญ่รู้สึกไม่ พอใจในสิ่งปลูกสร้างต่างๆที่สร้างขึ้นเกินความจำเป็นและเห็นว่าสร้างไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถล่มของ “ศาลาค่าใส” ซึ่งเป็นศาลาพักริมทางในวันที่มีพายุฝนตกหนัก โดยข้าราชการบางคนมองว่าเป็นเรื่องของการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวที่มากเกินไป นอกจากนี้ข้าราชการส่วนใหญ่ยังรู้สึกว่าคุณ อนันต์ ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนอย่างแท้จริง โดยไม่มีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของ ประชาชนก่อนจะทำโครงการใดๆขึ้นมาซึ่งขั้นตอนดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นมาก นอกจากนี้ความเป็นคนต่างถิ่นทำให้ข้าราชการรู้สึกว่าคุณ อนันต์ ไม่ได้มุ่งหวังเข้ามาพัฒนา ท้องถิ่นอย่างจริงจังแต่มีจุดประสงค์อื่นแอบแฝง จึงทำให้ข้าราชการสนับสนุนคุณ สุเทพ นุช ทรวง เพราะเห็นว่าเป็นทางเลือกใหม่ขณะที่ส่วนราชการหลายๆฝ่ายก็เคยประสานงานร่วมกัน มาก่อนในสมัยที่คุณ สุเทพ รับราชการเป็นครูจึงเกิดความคุ้นเคยส่วนตัวมาก่อนและการที่คุณสุ เทพได้ทำงานร่วมกับชุมชนมาก่อนตลอดจนการเป็นประธานเครือข่ายภาคประชาชนต่างๆ ทำ ให้เป็นคนที่มีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของข้าราชการว่ามีความจริงใจที่จะมาพัฒนาท้องถิ่น มากกว่า ทัศนคติและความเห็นต่างๆที่มีต่อผู้สมัครทั้งสองคนส่งผลให้ผลการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีในเขต 2 หน่วยเลือกตั้งที่ 1 (ศาลาประชาคม) ซึ่งเป็นเขตที่ตั้งของส่วนราชการ ต่างๆนั้นมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เพราะคะแนนเสียงส่วนใหญ่แสดงถึงความนิยมในคุณ สุเทพ มากกว่านอกจากนี้ในส่วนของสมาชิกสภาเทศบาลก็เป็นการเลือกกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนทำ ให้เป็นการชนะแบบยกทีม

เมื่อเปรียบเทียบกับผลการลงคะแนนเสียงในเขตเลือกตั้งที่ 3 ซึ่งเป็นเขตที่ประชาชนส่วนใหญ่ที่มีรายได้น้อยอาศัยอยู่มากที่สุดพบว่า ผลการลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครทั้งสองคนมีคะแนนไม่ทิ้งห่างกันนัก โดยคุณ สุเทพ นุชทรวงสามารถชนะการเลือกตั้งในเขตนี้ จากการสอบถามประชาชนทั่วไปทั้งก่อนและภายหลังการเลือกตั้งพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเลือกตั้งนี้ไม่เคยรู้จักคุณ สุเทพ นุชทรวง มาก่อน และให้เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกเพราะเห็นว่าเป็นคนท้องถิ่น , อยากลองเปลี่ยนกลุ่มใหม่ โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ปฏิเสธว่าไม่ได้รับเงินซื้อเสียงจากผู้สมัคร และแม้ว่าคุณ อนันต์ จะเป็นที่รู้จักกันดีในพื้นที่มากกว่าเพราะเป็นนายกเทศมนตรีมาก่อนและได้ใช้งบประมาณในการพัฒนาชุมชนทั้งสองแห่งในเขตนี้มากกว่าชุมชนอื่นๆ โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานก็ตาม จากการรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวท้องถิ่น และจากการสอบถามชาวบ้านบางคนพบว่า มีการใช้เงินซื้อเสียงจากทั้งสองฝ่าย โดยเฉพาะกลุ่มรักแม่ฮ่องสอนจะได้เปรียบกว่าเนื่องจากแจกเงินล่วงหน้าไปก่อนและสมาชิกกลุ่มยังเฝ้าดูความเคลื่อนไหวต่างๆของหัวคะแนนของฝ่ายตรงข้ามทำให้ไม่สามารถแจกเงินได้สะดวก นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจสกัดตามจุดต่างๆในคืนก่อนการเลือกตั้ง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคะแนนที่ออกมาไม่ได้แสดงถึงการตัดสินใจที่มาจากเจตนาจริงใจอันแท้จริงของประชาชนเพราะมีอิทธิพลในเรื่องเงินเข้ามาประกอบในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ประชาชนที่มีรายได้น้อยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อตัวผู้สมัครเช่นกันกับกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะความเป็นเครือข่ายและคนรู้จักกันได้มีส่วนในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร เช่นเดียวกันกับการช่วยเหลืองานบุญหรือที่เกี่ยวกับประเพณีต่างๆกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มชาวบ้านจะให้ความสำคัญมาก ขณะที่แผนปลิวเถื่อนนั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของชาวบ้านได้พอสมควร

ขณะที่พื้นที่ในเขตเลือกตั้งที่ 1 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เขตการค้านั้นมีเศรษฐกิจค่อนข้างดี จากการสอบถามประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเลือกตั้งนี้พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่นิยมคุณอนันต์มากกว่าคุณสุเทพ เมื่อเปรียบเทียบกับผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 ก็สอดคล้องกับความนิยมดังกล่าวคือคุณ อนันต์ วันไชยธนวงศ์ สามารถชนะการเลือกตั้งในเขตนี้

ผลจากการศึกษาในข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่แตกต่างกันโดยเฉพาะในพื้นที่เขต 2 และ เขต 3 นั้น มาจากปัจจัยหลายๆด้านของประชาชนที่มีความแตกต่างกัน เช่น ความรู้ การศึกษา ฐานะ ตลอดจนทัศนคติส่วนตัวที่มีต่อตัวผู้สมัคร โดยปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน

วิเคราะห์

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี โดยตรงในครั้งนี้ได้หยิบยกเอาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนมาใช้เป็นกรณีศึกษา โดยได้ตั้งวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาใน 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงความสนใจ ความตื่นตัวของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรงว่า ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งเป็นรูปแบบใหม่แล้วประชาชนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งอย่างไร

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นและแสดงทัศนะต่างๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้งในระบบใหม่ โดยเฉพาะในช่วงใกล้วันเลือกตั้งบรรยากาศในการสนทนาเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้เพิ่มมากขึ้นสังเกตได้จากการพูดคุยในสภากาแฟต่างๆ อย่างไรก็ตาม จากประเด็นในการสนทนายกับกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในช่วงใกล้วันเลือกตั้งพบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของวิธีการเลือกตั้ง อาทิ ความสับสนในการแบ่งเขตเลือกตั้ง วิธีการลงคะแนนเสียง ข้อสังเกตประการหนึ่งคือ การประชาสัมพันธ์จากกตและเจ้าหน้าที่เทศบาลนั้นไม่ได้บอกถึงเหตุผลในการนำเอาวิธีการเลือกตั้งรูปแบบใหม่มาใช้ จึงทำให้ชาวบ้านจำนวนมากคิดว่าการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นเหมือนกับการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมา ขณะที่สถิติการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเพิ่มสูงขึ้น โดยการไปใช้สิทธิคิดเป็น 67.92% ขณะที่การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมามีประชาชนใช้สิทธิคิดเป็น 61.84 % จะเห็นได้ว่าการไปใช้สิทธิได้เพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมเฉลี่ย 6.08 % ประชาชนส่วนใหญ่ได้มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในช่วงเช้าและทยอยมาใช้สิทธิตลอดทั้งวันจนถึงเวลา 3 นาฬิกาตรง นอกจากนี้ตามหน่วยเลือกตั้งต่างๆ ก็มีประชาชนที่สนใจดูการนับคะแนนเสียงผู้สมัครในเขตเลือกตั้งของตนเองส่วนการมีส่วนร่วมในการช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งรณรงค์หาเสียงกลับพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านนี้น้อยมาก และไม่มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มเพื่อสนับสนุนกลุ่มการเมืองที่ตนสนับสนุน ดังนั้นส่วนใหญ่แล้วการช่วยเหลือผู้สมัครจะเป็นในลักษณะของกลุ่มหัวคะแนนผู้สมัครหรือเป็นการจ้างวานให้มาช่วยเหลือการทำงาน เช่น ช่วยขับรถประชาสัมพันธ์ การเป็นสายสืบหาข่าวจากฝ่ายตรงข้ามหรือเป็นการช่วยการทำงานกลุ่มในเรื่องการจัดทำบัญชีแสดง

รายรับรายจ่ายต่างๆ ทั้งนี้การช่วยเหลือในลักษณะดังกล่าวเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งมีค่าจ้างเป็น การตอบแทน นอกจากนี้แล้วการช่วยเหลือผู้สมัครในการหาเสียงส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเครือ ญาติของผู้สมัครทั้งสองฝ่ายในลักษณะของการพูดเชิญชวน บอกกล่าวให้คนรู้จักเลือกกลุ่มที่ ตนเองสนับสนุนและเป็นการช่วยแจกใบปลิว แผ่นพับหรือเอกสารกลุ่มต่างๆมากกว่าที่จะเป็น การช่วยเหลือในด้านอื่น เช่น การวางแผนกลุ่ม

2. เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยหรือเงื่อนไขใดเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกผู้สมัครของประชาชน

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญของการตัดสินใจในการเลือกผู้สมัครใน การเลือกตั้งครั้งนี้ ได้แก่ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียงและดำเนินนโยบาย ตามลำดับถือได้ว่าเป็นปัจจัยในด้านบวก ในขณะที่ปัจจัยเรื่องเงินชื่อเสียงซึ่งเป็นปัจจัยด้านลบก็ มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร

จากการสนทนาร่วมกับประชาชนกลุ่มต่างๆทั้ง 5 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม ข้าราชการ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจและกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้น้อย สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการพิจารณาตัดสินใจเลือกจากด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร สามารถวิเคราะห์ได้ว่า สาเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการพิจารณาด้าน คุณสมบัติขณะนั้น เนื่องจากสภาพสังคมในเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นสังคมเมืองขนาดเล็กมี พื้นที่เพียง 6 ตรกม และมีจำนวนประชากรไม่มากนักผู้คนส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นคนไทยใหญ่ (ไต)รู้จักกันทั่วถึง รูปแบบของความสัมพันธ์ในสังคมยังมีลักษณะของความเป็นเครือญาติหรือ พวกพ้องเดียวกัน จึงทำให้ปัจจัยด้านตัวบุคคลมีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร โดยเฉพาะผู้ที่เป็นญาติกัน ทั้งนี้อาจมีความแตกต่างกันในด้านรายละเอียดของคุณสมบัติ ผู้สมัคร เช่น กลุ่มข้าราชการ มักจะพิจารณาจากประวัติการทำงานหรือผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร เป็นประเด็นสำคัญตลอดจนการทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคมส่วนรวม ในขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุและ กลุ่มชาวบ้านจะพิจารณาจากความคุ้นเคย สนับสนุนเป็นการส่วนตัวและการช่วยเหลือต่างๆของ ผู้สมัครต้องานชุมชนต่างๆมากกว่า

ด้านการรณรงค์หาเสียง

การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นปัจจัยรองลงมาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกลุ่ม ผู้สมัคร โดยทั้งสองกลุ่มได้ทำการหาเสียงโดยใช้วิธีการต่างๆ คือ การเคาะประตูบ้าน การใช้

รถประชาสัมพันธ์ การปราศัย ตลอดจนการใช้สื่อโฆษณาต่างๆประชาสัมพันธ์ เพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จากการสอบถามประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการเคาะประตูบ้านของผู้สมัครมีส่วนในการโน้มน้าวใจและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร เพราะมีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สมัครได้โดยตรงโดยเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรี นอกจากนี้แล้วสื่อประเภทแผ่นปลิวเถื่อนที่มีการเผยแพร่ออกมาเป็นระยะๆนั้นสามารถเรียกร้องความสนใจจากประชาชนทั่วไป โดยส่วนใหญ่เชื่อว่ามิมีมูลความจริงอยู่บ้าง เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากผลงานการก่อสร้างดังกล่าว ทำให้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและการโจมตีจากแผ่นปลิวเถื่อนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยเฉพาะในกลุ่มของผู้มีรายได้น้อย

นโยบาย

ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยพิจารณาจากด้านนโยบายของกลุ่มผู้สมัครนั้นกล่าวได้ว่าด้านนี้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครได้น้อยที่สุด ทั้งนี้จากการสนทนาประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกว่ นโยบายเป็นเพียงสิ่งที่เขียนไว้สวยหรูเท่านั้น ซึ่งไม่แน่ว่าจะนำมาปฏิบัติได้หรือไม่และเห็นว่านโยบายที่กำหนดไว้นั้นยังสามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อตัวบุคคลที่จะเข้าไปปฏิบัติงานมากกว่าโดยเห็นว่าหากเป็นบุคคลที่มีศักยภาพก็จะสามารถนำนโยบายต่างๆไปปฏิบัติได้จริง การให้ความสำคัญต่อการพิจารณาในเรื่องนโยบายส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มข้าราชการและกลุ่มพ่อค้านักธุรกิจเป็นบางส่วน ซึ่งเป็นเพียงการนำนโยบายมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกผู้สมัครมากกว่าที่จะเป็นสิ่งที่มอิทธิพลหลักในการตัดสินใจ การให้ความสำคัญต่อการพิจารณาด้านนโยบายนั้นยังสังเกตได้จากวันที่มีการปราศัยใหญ่ของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดจัดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงนโยบายของกลุ่มผู้สมัครว่ามีแนวทางการพัฒนาเมืองอย่างไร แต่ในวันนั้นกลับมีประชาชนทั่วไปให้ความสนใจมาฟังกันน้อยมาก โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มญาติของผู้สมัครทั้งสองฝ่ายมากกว่า จึงอาจเป็นไปได้ว่าการที่ประชาชนไม่ค่อยจะเห็นความสำคัญในด้านนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนในการกำหนดนโยบายร่วมกับกลุ่มผู้สมัคร

การซื้อเสียง

นอกเหนือไปจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว “ปัจจัยในเรื่องเงิน” ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยเฉพาะในกรณีของผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่ได้รับเงิน

ในการซื้อเสียงแทบทุกครั้ง ในการเลือกตั้งครั้งนี้พบว่ากลุ่มผู้สมัครทั้งสองกลุ่มได้ใช้เงินในการซื้อเสียงในทุกชุมชนในเขตเทศบาล โดยเฉพาะในเขตเลือกตั้งที่ 3 ซึ่งมีกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยอาศัยอยู่ในเขตเลือกตั้งนี้เป็นจำนวนมาก จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการซื้อเสียงและเนื่องจากคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน , มีการศึกษาน้อย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปสามารถที่จะถูกชักจูงหรือโน้มน้าวใจได้ง่ายกว่าพื้นที่ในเขต 1 และ 2 เพราะมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีกว่า จากการสัมภาษณ์ประชาชนบางส่วนยอมรับว่าได้รับเงินจากผู้สมัครโดยได้ลงคะแนนเสียงให้เป็นการแลกเปลี่ยน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยเรื่องเงินซื้อเสียงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มคนมีรายได้น้อย

เมื่อนำผลการศึกษาทั้งหมดมาเทียบเคียงกับสมมติฐานในการวิจัยที่ศึกษาได้ว่าระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง สามารถทำให้เกิดความตระหนักสนใจ ได้เถียงและเสนอความเห็นต่าง ๆ ในการสนทนาเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น โดยที่ทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชนในกลุ่มต่างๆ ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกนายกเทศมนตรีที่แตกต่างกันโดยเฉพาะกรณีของกลุ่มข้าราชการและกลุ่มประชาชนที่มีรายได้น้อย ขณะที่สถิติการใช้สิทธิการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนได้เพิ่มสูงขึ้น แต่กลับพบว่ามีปัญหาเรื่องการซื้อเสียงอยู่มาก โดยเฉพาะในกลุ่มของประชาชนที่มีรายได้น้อย เช่นเดียวกันกับการเข้ามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สมัครหาเสียงจากประชาชนทั่วไปพบว่ามีน้อยมาก โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มห้วคะแนน เครือญาติและกลุ่มเพื่อนที่ใกล้ชิดของผู้สมัครเท่านั้น และเป็นการช่วยเหลือในลักษณะที่มีสิ่งแลกเปลี่ยนเป็นการตอบแทน จากการศึกษาพบว่าปัจจัยทั้ง 3 ด้าน สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สมัครสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้มากที่สุด รองลงมาคือการรณรงค์หาเสียงขณะที่ด้านนโยบายสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้น้อยที่สุด ผลจากการศึกษาทั้งหมดจึงสรุปได้ว่า จากสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้นั้นถูกต้องเพียงบางส่วนโดยไม่ได้เป็นไปตามสมมติฐานทั้งหมด เนื่องจากประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่เข้ามีส่วนร่วมในด้านการรณรงค์หาเสียงช่วยเหลือผู้สมัครน้อยมาก และในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นยังพบว่ามีปัญหาในเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งทำให้การตัดสินใจเลือกผู้สมัครและการมาใช้สิทธิเพื่อลงคะแนนเสียงก็ไม่ได้มาจากความต้องการที่แท้จริง

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีโดยตรง กรณีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน พบว่ามีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง และเป็นปัญหาที่เกิดกับการเลือกตั้งทุกแห่งซึ่งสังคมไทยประสบมาโดยตลอดในการเลือกตั้งทุก ยุคทุกสมัยก็คือ “ การซื้อเสียง ” ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งอันตรายที่ทำลายการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เนื่องจากการตัดสินใจนั้นไม่ได้เกิดจากการพิจารณาอย่างใคร่ครวญหรือ เป็นความต้องการของผู้นั้นโดยบริสุทธิ์อย่างแท้จริง แต่เป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างกันคือ คະแนนเสียงของผู้เลือกตั้งกับจำนวนเงินที่ได้รับมา และเป็นการแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้สมัคร รับเลือกตั้งและการช่วยเหลือให้ชนะการเลือกตั้งของหัวคะแนนและผู้ช่วยเหลือในการเลือกตั้งที่ ได้จ้างวานมาทำงาน และแม้ว่าโดยหลักการแล้วระบบการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ต้องการจะส่งเสริมให้การเมืองท้องถิ่นมีความเป็นประชาธิปไตยโดยตรงมากขึ้น โดยให้สิทธิ ประชาชนสามารถเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นได้เองโดยตรง แต่ในแง่หนึ่งเมื่อเรานำเอาระบบ ดังกล่าวนี้มาใช้กับสังคมซึ่งนักการเมืองส่วนใหญ่ยังคงเห็นว่า เงินเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการ เลือกตั้ง ดังนั้นการใช้จ่ายเงินจำนวนมากในการซื้อเสียงจึงเป็นสิ่งที่รับประกันว่าโอกาสในการที่จะ ชนะการเลือกตั้งย่อมจะมีสูงมากขึ้นไปด้วย การแบ่งเขตการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการ เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้เขตเลือกตั้ง แคบลงเพื่อที่สมาชิกสภาท้องถิ่นจะสามารถดูแลพื้นที่ได้ใกล้ชิดและครอบคลุมกว่าเดิม จึง กลายเป็นจุดอ่อนที่เอื้อต่อการใช้จ่ายเงินซื้อเสียงได้โดยง่ายกว่าเดิมซึ่งมีพื้นที่กว้าง เช่นเดียวกับ การแข่งขันของผู้สมัครในตำแหน่งนายกเทศมนตรีความสำคัญของตำแหน่งนี้ได้เพิ่มมูลค่าของ จำนวนเงินให้สูงขึ้นกว่าในระบบเดิม ซึ่งเป็นการซื้อเฉพาะในกลุ่มสมาชิกสภาเทศบาล อย่างไรก็ตามในระยะยาวนั้นอาจกล่าวได้ว่าเมื่อใดที่ประชาชนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญ ของท้องถิ่นและผู้จะมาทำหน้าที่บริหารท้องถิ่นมากขึ้นแล้ว การใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งก็จะหมด ความสำคัญ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงโดยเฉพาะการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดย ไม่หวังต่อการให้อามิสสินจ้างใดๆก็จะเกิดขึ้น เพราะระบบการทำงานในรูปแบบนี้ จะแสดงให้เห็นถึงคุณภาพและความสามารถของนายกเทศมนตรีซึ่งจะบ่งบอกถึงความแตกต่างของ ผู้บริหารที่เป็นคนดีมีความตั้งใจจะมาพัฒนาท้องถิ่นและผู้บริหารที่มุ่งหวังแต่จะกอบโกยหา ผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ทำให้ประชาชนสามารถพิจารณาและตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร ได้โดยชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อสังเกตในการศึกษา

1. ความสับสนของประชาชนต่อรูปแบบการเลือกตั้ง

แม้ว่าการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงและการเลือกสมาชิกสภาเทศบาลแบบแบ่งเขต จะได้ทยอยมีการเลือกตั้งไปบ้างแล้วตั้งแต่ปลายปีพ.ศ. 2543 เป็นต้นมา โดยมีเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานีเลือกตั้งเป็นแห่งแรก แม้ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการเลือกผู้บริหารในระดับเทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีความสำคัญในการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นไทย แต่ก็ดูเหมือนว่าในภาพรวมระดับประเทศนั้นมีการประชาสัมพันธ์จากภาครัฐให้ประชาชนได้ทราบถึงความสำคัญและเข้าใจในข่าวสารของเรื่องดังกล่าวน้อยมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะความสับสนในเรื่องวิธีการและรูปแบบการเลือกตั้งใหม่ นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาในเรื่องความไม่เข้าใจของเจ้าหน้าที่ เช่น กรรมการการนับคะแนนประจำหน่วยมีปัญหาในเรื่องการวินิจฉัยบัตรลงคะแนนโดยเฉพาะกรณีที่เป็นบัตรเสียบางส่วน

2. ความล่าช้าในการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง

ภายหลังจากการเลือกตั้งเสร็จสิ้นไปแล้วนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดจะส่งผลการเลือกตั้งไปยังส่วนกลางเช่นเดียวกันกับสำเนาการพิจารณาในเรื่องร้องเรียนต่างๆ ทั้งนี้ อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดมีเพียงการตั้งอนุกรรมการขึ้นมาสอบสวนกรณีที่มีเรื่องร้องเรียนต่างๆแต่ไม่มีอำนาจในการตัดสิน กระบวนการสืบสวนและวินิจฉัยดังกล่าวจะใช้เวลาในการพิจารณาค่อนข้างนาน เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งส่วนกลางจะเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยในเรื่องต่างๆของการเลือกตั้งท้องถิ่นจากทุกระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและโปร่งใสในการพิจารณามากที่สุดแล้วจึงจะประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ทำให้เกิดการทิ้งช่วงในการบริหารเทศบาลที่ยาวนาน จะเห็นได้ว่า กระบวนการพิจารณาดังกล่าวเป็นภาระที่หนักมาก และต้องใช้ระยะเวลาในการวินิจฉัยเพื่อให้เกิดความยุติธรรม จึงเกิดความล่าช้าในการประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในเชิงเปรียบเทียบถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลระดับที่ใหญ่กว่า เช่น เทศบาลนครว่ามีรูปแบบเป็นอย่างไรและมีแนวโน้มอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
2. แม้ว่าการแก้ปัญหาในเรื่องการจ่ายเงินซื้อเสียงนั้น จะเป็นเรื่องยากที่จะสามารถแก้ไขได้โดยเด็ดขาด ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหานี้จึงเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยการรณรงค์ให้ความรู้อย่างต่อเนื่องถึงความไม่เหมาะสม และผลกระทบของปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองไทย
3. ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากภาครัฐให้มากขึ้น โดยเฉพาะการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการมีส่วนร่วมได้หลากหลายมากขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมแก่ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เห็นความสำคัญและเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจในการเข้ามีส่วนร่วมในกิจการของท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

คณิง ศรีบัวเอี่ยมและคณะวิจัย. 2544. เอกสารประกอบการประชุม เรื่องแนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พศ 2540: ปัญหาอุปสรรค ทางออก. กรุงเทพมหานคร :สถาบันพระปกเกล้า.

จรรยา สุภาพ. 2524. หลักรัฐศาสตร์. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช.

เฉลิมพล มิ่งเมือง. 2539. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสภาภิบาล : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสภาภิบาลในเขตจังหวัด นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539. การปกครองท้องถิ่นไทยกรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2534. ทิศทางการปกครองท้องถิ่นไทย, 60 ปี อธิปไตยฉลอง, 170.
กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

ณรงค์ สินสวัสดิ์ และ จักรพันธ์ วงษ์บุรณาวาทย์. 2536. โครงสร้างที่เหมาะสมสำหรับเทศบาลไทยตามความเห็นของนายกเทศมนตรีและปลัดเทศบาล. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณรงค์ สินสวัสดิ์. 2522. จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ตระกูล มีชัย. 2542. รายงานการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

ติน ปรัชยาพฤกษ์. 2527. ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ , 623 – 624
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช .

ตระกูล มีชัย.2542. รายงานการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย
ไทย.กรุงเทพมหานคร:สถาบันพระปกเกล้า.

ติน ปรัชยาพททธิ์.2527.ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ ,623 – 624
นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช .

เทวินทร์ ตติรัตน์.2532. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปแบบ
เทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์
มหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชเนศวร์ เจริญเมือง. 2540. 100 ปีการปกครองท้องถิ่นไทยพศ.2440- 2540.กรุงเทพฯ: โครงการ
จัดพิมพ์คปไฟ.

ชเนศวร์ เจริญเมือง.2538. เทศบาลในยุคโลกาภิวัตน์ เนชั่นสุดสัปดาห์.,10 - 11

ชเนศวร์ เจริญเมือง.2542. เทศบาลในทศวรรษหน้าเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง.นิตยสาร
ท้องถิ่น ,16

ธีรัช โอสถานนท์.2534. บุคลิกภาพทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นวลน้อย ตริรัตน์และคณะ.2544. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงาน
ขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร:สถาบันพระปกเกล้า.

บุญมา แสงกล้า.2545. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ
ฉบับปัจจุบัน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลน้ำพอง อำเภอ้ำพอง จังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บรรจงศักดิ์ วงศ์รัตนวรรณ.2537. ทัศนคติของผู้นำท้องถิ่นต่อการบริหารงานของเทศบาลนคร
เชียงใหม่และการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนคร
เชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประหยัด หงษ์ทองคำ.2525 พัฒนาการเมืองการปกครอง.กรุงเทพฯ: บริษัทสารมวลชน จำกัด.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว.2532. กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง วารสารสังคมศาสตร์ (มกราคม- มีนาคม 2532) หน้า 80.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว.2534. เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย:การเลือกตั้งกับการพัฒนาทางการเมือง นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช .

พิมลจรรย์ นามวัฒน์.2534. เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมือง:การเลือกตั้ง นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มงคล บุญเรือง.2545. พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง:กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้.

วัชรวิไล ไซสาร.2541. ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ นิติธรรม.

สมบัติ จันทร์วงศ์.2530. การเมืองเรื่องเลือกตั้ง:ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งทั่วไปพ.ศ. 2529กรุงเทพมหานคร : มุขนิธิเพื่อการศึกษาระชาธิปไตยและการพัฒนา.

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์.2538. การเมือง:แนวความคิดและการพัฒนา กรุงเทพฯ: โครงการเอกสาร และตำราคณะรัฐประศาสนศาสตร์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมบัติ จันทร์วงศ์.2536. เลือกตั้งวิกฤตปัญหาและทางออก กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์ คบไฟ.

สุจิต บุญบงการ.2531. การพัฒนาทางการเมืองของไทยกรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวัฒน์ ศิริโกภาภิรมย์.2534.อิทธิพลของผู้นำชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชน : ศึกษากรณีผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิทย์ รุ่งวิสัย.2528. พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอเมือง
เชียงใหม่2526 กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์.2531. ทฤษฎีสังคมวิทยา:เนื้อหาและแนวการใช้เบื้องต้น กรุงเทพฯ:
เจ้าพระยาการพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

David Buter and others.1981. Democracy at the Polis: A Comparatives Study of
Competitive National Elections.Washington D.C : American Enterprise Institute for
Public Policy Research.

Gabriel Almond and Bingham Powell Jr.1976. Comparative Politics Today (Boston: Little
Brown and Co.

Geraint Parry.1972. Participation in Politic(New Jersey: Manchester University Press

Herbert McClosky .1968. "Political Participation," International Encyclopedia of the
Social Sciences Volume 12.

Lester W. Milbrath and M.L. Goel.1977. Political Participation:How and Why do People
get invole in the politics.Chicago:Rand McNallyCollege Publishing Company.

Martin Harrop and William L.Miller.1987. Elections and Voters a Comparative
Introduction Hong Kong: Macmillan Education Ltd .

Myron Wiener. 1971. Political Participation ; Crises of the Political Process, in Leomard

Binder and others, Crises and Sequences in Political Development Princeton:
Princeton University Press.

Samuel P. Huntington and Gorge I Dominguez. 1975. Political Development, Handbook of
Political Science: Macro Political Theory. p. 49 Vol.3

Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson. 1967. No Easy Choice. Cambridge
Massachusetts: Harvard University Press.

United Nation. 1981. Department of International Economic and Social Affairs, Popular
Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National
Development New York: United Ntion.

การสัมภาษณ์

กนก เยาวโสภา. ลูกจ้างประจำการสื่อสารจังหวัด. สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2546
กิตติชัย แซ่หลี่. นักการเมืองท้องถิ่น. สัมภาษณ์, 28 กรกฎาคม 2546
ชมรมกลุ่มผู้สูงอายุ. สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2546
ดารณี ทองเขียว. นักการเมืองท้องถิ่น. สัมภาษณ์, 15 กรกฎาคม 2546
दनัย อินทรบุรี. อดีตผู้พิพากษาเกษียณอายุ. สัมภาษณ์, 15 มิถุนายน 2546
นิวัฒน์ เมธาวิเศษสวัสดิ์. ผู้จัดการร้านขายเสื้อผ้า. สัมภาษณ์, 5 มิถุนายน 2546
นักศึกษาวิทยาลัยนวมินทราชินีแม่ฮ่องสอน. สัมภาษณ์, 4 มิถุนายน 2546
ปราโมช เล้าเจริญการ. ผู้จัดการร้านอาหาร. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2546
ประดิษฐ์ ทายะมหา. ข้าราชการฝ่ายปกครองจังหวัด. สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2546
ย้งภัทร วนากมล. นักการเมืองท้องถิ่น. สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2546
วีระพันธ์ เทิดธรรมไพศาล. ผู้จัดการขายยา. สัมภาษณ์, 10 กรกฎาคม 2546
ศุภชัย ฉายะพัท. ข้าราชการการสื่อสารจังหวัด. สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2546
ร.ต.ต. ศิริวัฒน์ ศรีวิชัย. อดีตข้าราชการตำรวจ. สัมภาษณ์, 4 สิงหาคม 2546
สมชาย ทูะการ. สัมภาษณ์, 14 มิถุนายน 2546
สมบูรณ์ ศิลปพันธ์. นักการเมืองท้องถิ่น. สัมภาษณ์, 15 กรกฎาคม 2546
สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ. ข้าราชการครู. สัมภาษณ์, 3 กรกฎาคม 2546
สุเทพ นุชทรวง. หัวหน้ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอน. สัมภาษณ์, วันที่ 28 พฤษภาคม 2546

สุพิศรา ไชยพรหม. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจองคำ. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2546
อริยะ คำนุ่น. ข้าราชการส่วนสำนักงานจังหวัด ฝ่ายงานยุทธศาสตร์วางแผนพัฒนาจังหวัด.
สัมภาษณ์ , 20 กรกฎาคม 2546
อนันต์ วันไชยธนวงศ์. หัวหน้ากลุ่มผังหลวง. สัมภาษณ์ , 5 มิถุนายน 2546
อุ๋นึ่ง กมลวิทยา. ผู้จัดการร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้า. สัมภาษณ์ , 10 กรกฎาคม 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“ภาคผนวก ก”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม. 0304/ 763

ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์
ถนนอังรีดูนังค์ ปทุมวัน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

24 มีนาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เรื่องข้อมูลและการสัมภาษณ์

เรียน

เนื่องด้วย นางสาว รัชณี คล้ายนาค ปัจจุบันเป็นนิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ศึกษากรณีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องมีการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการร่วมสังเกตการณ์ในกิจกรรมการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งต่างๆ เพื่อทราบถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอความกรุณาได้อำนวยความสะดวกแก่นิสิต ในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาทางวิชาการ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว. พุทธิศาน ชุมพล)

หัวหน้าภาควิชาการปกครอง

ภาควิชาการปกครอง

โทร. 02 2187204

โทรสาร 02 2187200

ที่ มส 0017/ 4471

ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ถนนขุนลุมประพาส มส 58000

30 พฤษภาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เรื่องข้อมูลและการสัมภาษณ์

เรียน

ด้วยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รับแจ้งจากภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่า นางสาว รัชณี คล้ายนาค ปัจจุบันเป็นนิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ศึกษากรณีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องมีการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการร่วมสังเกตการณ์ในกิจกรรมการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งต่าง ๆ เพื่อทราบถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอความกรุณาได้อำนวยความสะดวกแก่นิสิต ในการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาทางวิชาการ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุพงษ์ เลาวัลย์ศิริ)
ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่ทำการปกครองจังหวัด

กลุ่มงานปกครอง

โทร./โทรสาร 0-5361-2198

รูปแสดง การลงคะแนนเสียงในหน่วยเลือกตั้ง

หน่วยเลือกตั้งที่ 2 เขต 2 ณ. วัดม่วยต่อ

หน่วยเลือกตั้งที่ 1 เขต 3 ณ. วัดปางส้อ

รูปแสดง การนับคะแนนเสียงเลือกตั้ง

หน่วยเลือกตั้งที่ 1 เขต1 ณ. วัดหัวเวียง

หน่วยเลือกตั้งที่ 2 เขต1 ณ. วัดจงกลาง

หน่วยเลือกตั้งที่ 1 เขต2 ณ. ศาลาประชาชน

รูปแสดงกลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้ง (กลุ่ม รักแม่ฮ่องสอน)

บรรณารักษากราวิทยาลัยบริเวณสวนสาธารณะหนองจอกคำ

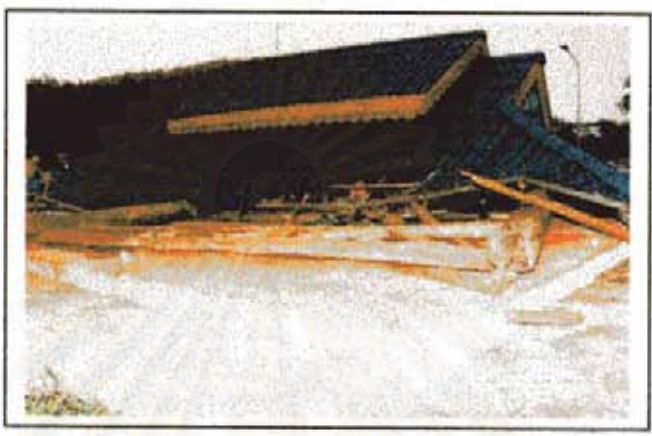
รูปแสดงกลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้ง (กลุ่ม ผึ้งหลวง)

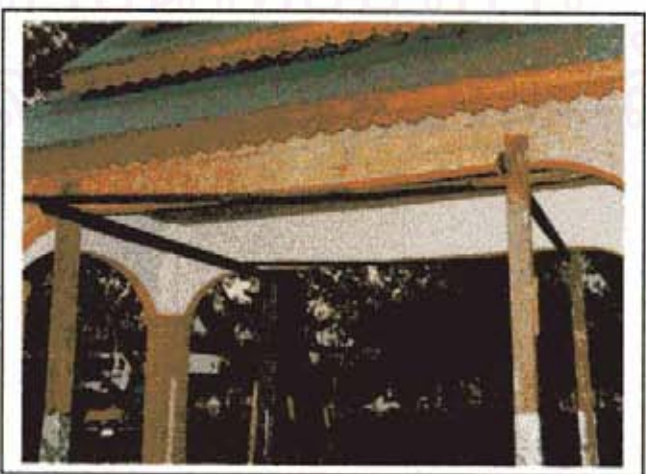
รูปแสดง ผลงานการก่อสร้างของอดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ซึ่งถูกนำขึ้นมาโจมตี

1.1 ความไม่มั่นคงของสิ่งปลูกสร้าง

“ศาลาคำไส” ล้มถล่มในวันที่มีพายุแรง หลังคาเป็นโครงเหล็กขณะที่เสาทำเป็นไม้

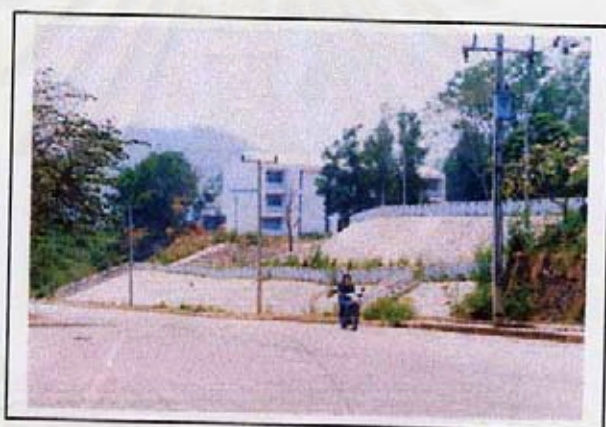

“ศาลาชั่วคราว” ที่เพิ่งจะสร้างเสร็จแต่เกิดลมพายุ

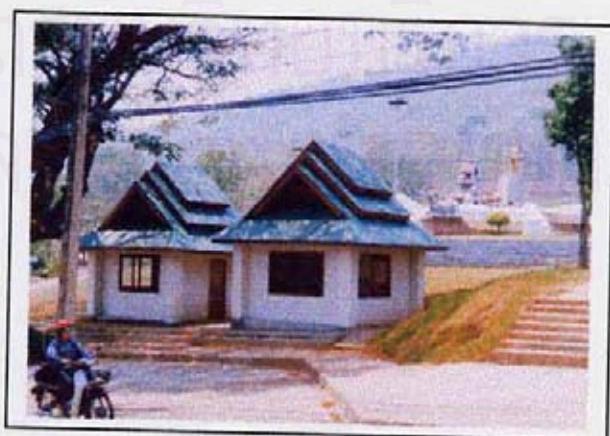
1.2 ความสิ้นเปลืองในการใช้งบประมาณ

โครงการก่อสร้างปรับปรุงภูมิทัศน์วัดพระธาตุคอกงมู จำนวน 10,741,000 บาท

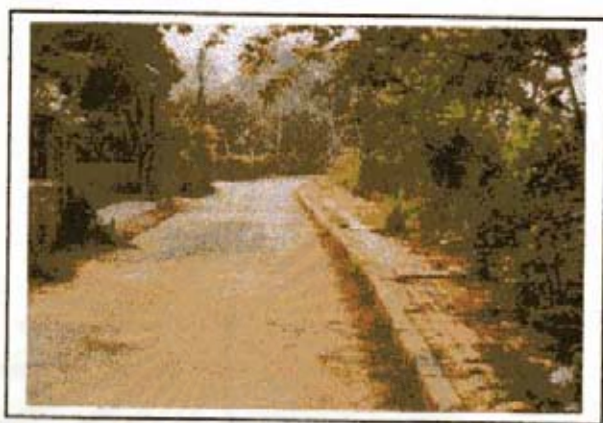

โครงการก่อสร้างกำแพงเรียงหินยาแนวพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์หน้าโรงเรียนเทศบาล
จำนวนเงิน 5,8,14,807 บาท

อาคารจำนวน 2 หลังหน้าอนุสาวรีย์พญาสิงหนาทราชา
ที่สร้างเสร็จแต่ไม่นำมาใช้ประโยชน์

3.3 มาตรการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง

สภาพทางเดินเท้าบนถนนสายหนึ่งที่สร้างขึ้นอย่างดี

มุมมองหนึ่งของการพัฒนาริมฝั่งน้ำแม่ฮ่องสอน

มุมมองหนึ่งของโครงการพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำแม่ฮ่องสอน

เลือก ส.ท.สามหมอก ข้อเสียง้อ น้ำมีดคว้านายก

ทีมพรรคไทยรักไทย
เฉือนทีมกำนันสอกระ
นักข่าวยังเป็นเบี้ยล่าง
หอบเงินซื้อเสียงกันป่วน

เทศบาลเมืองสามหมอกได้ทีมบริหารชุดใหม่
คนของพรรคไทยรักไทยสองทีมจับเคียวกันเอง เผย
การเลือกตั้งพบมีการแจกเงินซื้อเสียงมากที่สุดเป็น
ประวัติการณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอน ❖ อ่านต่อหน้า 2

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เลือกส.ท.

ต่อจากหน้า 1

ผู้สื่อข่าวรายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนและเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอนถือว่าเป็นการเลือกตั้งในรูปแบบใหม่ของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนทั้งหมดมาจากระบบที่มีการเลือกตั้งแบบรวมเขตเปลี่ยนเป็นแบบแบ่งเขตและมีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง ปรากฏว่ากลุ่มรักแม่ฮ่องสอนนำโดยนายสุเทพ บุขทรวง ผู้สมัครหมายเลข 2 กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน อดีตศึกษานิเทศก์แม่ฮ่องสอนเป็นคนที่ได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอนด้วยคะแนน 1,379 คะแนน ทั้งฝั่งคู่แข่งคือนายอนันต์ วันไชยธนวงศ์ กลุ่มฝั่งหลวง อดีตนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน ที่คะแนน 1,128 คะแนน

ส่วนลูกทีมขุมรวมรักแม่ฮ่องสอนส่วนมากเป็นครูอาจารย์ ได้รับเลือกตั้งเข้ามาแบบลอยตัวเป็นส่วนมาก และมีกลุ่มฝั่งหลวงได้รับเลือกตั้งเข้ามาเพียง 5 คน จากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ออกเป็น 3 เขต และมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด 4,019 คน มาใช้สิทธิ 2,734 คน คิดเป็นร้อยละ 68.02 บัตรดี 2,507 คิดเป็นร้อยละ 91.70 บัตรเสีย 155 บัตรคิดเป็นร้อยละ 5.67 และงดออกเสียง 32 คน คิดเป็นร้อยละ 2.62

ผู้สื่อข่าวรายงานต่อไปว่าจากการเลือกตั้งครั้งนี้ พบว่ากลุ่มผู้สมัครทั้งสองกลุ่มเลือกกลุ่มรักแม่ฮ่องสอน นำโดยนายสุเทพ บุขทรวง และมีนายเกียรติศักดิ์ วนากมล อดีตสมาชิก อบจ. และมีสายสัมพันธ์แบบแน่นกับตระกูลอภีร์ บ้านห้วยผา ต.ห้วยผา อ.เมืองแม่ฮ่องสอน ที่ลาออกเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรี แต่เนื่องจากมีปัญหาการหลบเลี่ยงการเสียภาษีเงินได้ส่วนบุคคล ทำให้หมดสิทธิในการลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นที่ปรึกษาของ

กลุ่ม เข้าไปขอความช่วยเหลือจากนายบุญชู ศรีทอง ส.ส.พรรคไทยรักไทย จ.ลำปาง เป็นที่ปรึกษาในการเลือกตั้งครั้งนี้ ขณะที่กลุ่มฝั่งหลวง นำโดยนายอนันต์ วันไชยธนวงศ์ อดีตนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอนที่มีเครือข่ายญาติพี่น้องถึงกัศพรชชาติไทยหันเข้าไปขอคนของพรรคไทยรักไทยที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยในการขึ้นปราศรัยหาเสียงของทั้งสองทีมพบว่าสร้างความปลอดภัยให้กับชาวเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นอย่างมากที่ผู้หาเสียงทั้งสองพรรคใส่ใจคิดถึงตราพรรคไทยรักไทยทั้งสองทีม

อย่างไรก็ตามจากการเลือกตั้งในครั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายหาเสียงอย่างดุเดือดมีการออกใบปลิวโจมตีฝ่ายตรงข้ามที่มีพฤติกรรมไม่ชอบมาพากลในการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่ไม่เป็นไปอย่างโปร่งใส และไม่มีวิศวกรรองรับแบบขณะที่อีกฝ่ายพยายามที่จะเข้าของตนเองและขีมีมือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.อ.เมืองแม่ฮ่องสอน ไปสกัดกั้นการแจกเงินของหัวหน้าคณะฝ่ายตรงข้ามและการเข้าตรวจค้นบ้านหัวหน้าคณะของอีกฝ่ายหนึ่ง

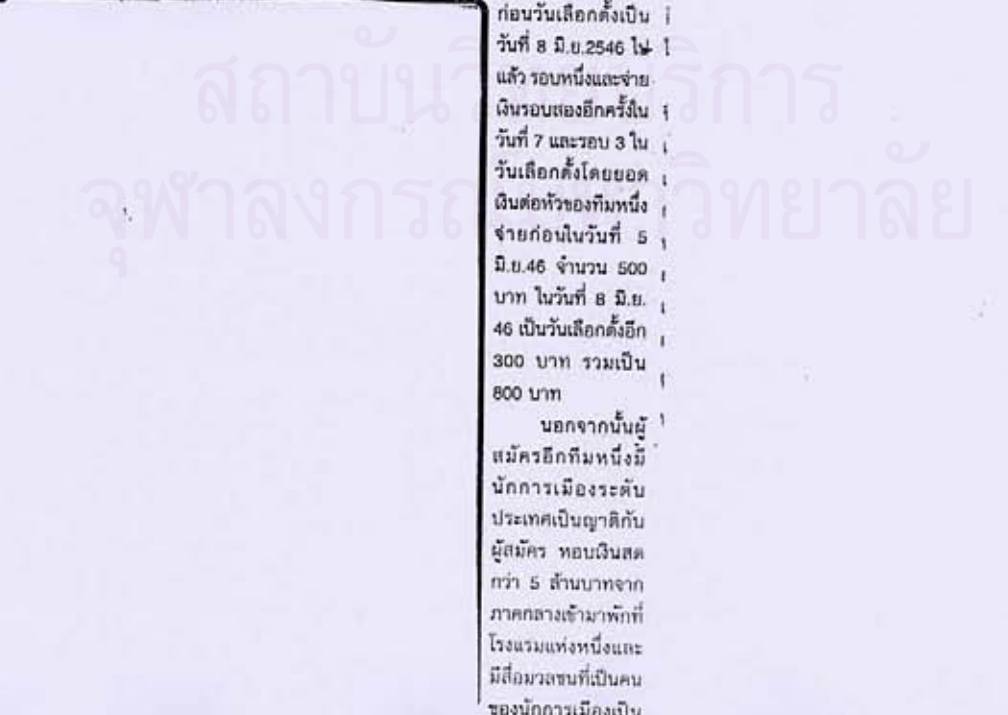
และมีการเล่นใต้ดินเพื่อตีตลาดของฝ่ายตรงข้ามอย่างสุดเหวี่ยงทำให้มีการหยั่งเสียงกันไปด้วยความยากลำบาก ขณะที่เจ้าหน้าที่ กกต.ประจำจังหวัด ต้องทำงานอย่างหนักเพื่อไล่ล่าการกระทำผิด พ.ร.บ.เลือกตั้งแต่ไม่ประสบผลสำเร็จแม้แต่น้อย เนื่องจากแม้แต่กาเดินกกต.เองก็มีเคสเป็นหนอนแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน

แหล่งข่าวที่เป็นหัวหน้าคณะของกลุ่มการเมืองกลุ่มหนึ่งเปิดเผยว่าในการเลือกตั้งในครั้งนี้ (วันที่ 8 มิ.ย.2546) มีการจ่ายเงินซื้อเสียงโดยประเมินว่าหว่านเงินคลกลงไปพื้นที่เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนไม่ต่ำกว่า 3 ล้านบาท คือจ่ายรายหัว หัวละ 500 บาท ต่อผู้สมัคร 1 คน โดยจ่ายเงินในวันที่ 5 มิ.ย.2546

ก่อนวันเลือกตั้งเป็นวันที่ 8 มิ.ย.2546 แล้ว รอบหนึ่งและจ่ายเงินรอบสองอีกครั้งในวันที่ 7 และรอบ 3 ในวันเลือกตั้งโดยขอเงินต่อหัวของทีมหนึ่งจ่ายก่อนในวันที่ 5 มิ.ย.46 จำนวน 500 บาท ในวันที่ 8 มิ.ย.46 เป็นวันเลือกตั้งอีก 300 บาท รวมเป็น 800 บาท

นอกจากนั้นผู้สมัครอีกทีมหนึ่งมีนักการเมืองระดับประเทศเป็นญาติกับผู้สมัคร หอบเงินสดกว่า 5 ล้านบาทจากภาคกลางเข้ามาพักที่โรงแรมแห่งหนึ่งและมีสื่อมวลชนที่เป็นคนของนักการเมืองเป็น

ผู้สนับสนุนเป็นอย่างดีใจครึ่ง แต่ไม่มีตัวจริงคนใหญ่ก๊อปปี้เงินนี้หลงจากเกรงอิทธิพลของนักการเมืองคนดังกล่าว อย่างไรก็ตามจากผลการเลือกตั้งพบว่าประชาชนใน จ.แม่ฮ่องสอนเปลี่ยนใจเลือกผู้สมัครอีกกลุ่มหนึ่งแบบยกทีมส่วนหนึ่งมาจากพบเห็นการทุจริตการก่อสร้างของทีมนักบริหารเก่าอย่างโจ่งแจ้งชัดเจน

ออกแบบที่ไม่ถูกต้อง
สิ่งปลูกสร้าง
 ออกแบบที่ไม่ถูกต้อง ก็จะฟ้องเข้าคุก
 11 เดือน 6 เดือน 6 เดือน 6 เดือน
 11 เดือน 6 เดือน 6 เดือน 6 เดือน
 11 เดือน 6 เดือน 6 เดือน 6 เดือน

นพ.อำนำษมากที่สุดของประเทศไทย
ไทยรัฐ

ปีที่ 54 ฉบับที่ 16534 วันอังคารที่ 29 เมษายน พ.ศ.2546 ราคา 8.00 บาท
 thai.rath.co.th

สงวนลิขสิทธิ์

เมืองสามหมอกกำลังสอปลาคาพิง

กรณีที่เกิดเหตุสอปลาคาพิง ที่ทางเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนได้ก่อสร้างเมื่อปี 2545 ได้พังล้มทับชาวบ้านที่หลบหนีฝน จนได้รับบาดเจ็บสาหัส 1 ราย หนักรถได้ 6 ราย เหตุเกิดขึ้นเมื่อเวลา 15.30 น. วันที่ 21 เม.ย. ที่ผ่านมา เกี่ยวกับเรื่องนี้ นายสุพจน์ เลาว์ฉวีศิริ ผวจ.แม่ฮ่องสอน ได้มีหนังสือสั่งการให้ทางสำนักงานโยธาธิการ และผังเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน นำแบบแปลนก่อสร้างสอปลาคาพิง มาตรวจสอบเป็นการด่วน เพื่อที่จะหาผู้รับผิดชอบมาดำเนินคดีทางอาญาโดยเร็วที่สุด พร้อมกับก็ได้สั่งการให้ทางสำนักงานเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนส่งแบบแปลนก่อสร้างอาคาร สะพาน และอื่นๆ จำนวน 22 โครงการ วงเงินงบประมาณ 19 ล้านบาทเศษ มอบให้แก่ทางนายมนตรี นภาพงษ์ ผู้ช่วยโยธาธิการจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตรวจสอบแบบแปลนการก่อสร้างทั้งหมด

ความลับเท่าเมื่อวันที่ 27 เม.ย. นายมนตรีเปิดเผยว่า หลังจากที่ได้ตรวจสอบแบบแปลนการก่อสร้างสอปลาคาพิง แล้ว พบว่ามีกรอกแบบไม่ถูกต้อง คือ 1. กรอกแบบต่อระหว่างโครงสร้าง คสล. กับโครงสร้างไม้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของอาคาร มีการออกแบบไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ 2. แบบแปลนไม่มีวิศวกรคำนวณและรับรองแบบตาม พ.ร.บ.คุ้มครองอาคาร 3. ผู้รับเหมาไม่ได้ก่อสร้างตามแบบก่อสร้างที่กำหนดคือ จะต้องเสาตอม่อลึกกลงไปจากหน้าดินเป็นความลึก 2 เมตรฐานตอม่อจะต้องมีความหนา 25 เซนติเมตร มีรากฐานกว้าง 1 คูณ 1 เมตร แต่เมื่อไปตรวจสอบเสาที่ล้มลงมาปรากฏว่าทางผู้รับเหมาไม่ได้กระทำการก่อสร้างตรงตามแบบที่กำหนดไว้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ล้ม

นายมนตรีเผยอีกว่า ในตอนเฝ้าทางสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน กำลังเร่งดำเนินการตรวจสอบแบบแปลนการก่อสร้างโครงการต่างๆของทางเทศบาลทั้ง 22 โครงการ และหากพบ

ว่าการออกแบบที่ไม่ถูกต้อง ก็จะต้องขึ้นเรื่องเสนอให้แก่ทางผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอนทราบเรื่องเพื่อที่ทางจังหวัดจะได้สั่งการระงับการก่อสร้างโครงการต่างๆ ที่ทางเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนกำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่เป็นบางโครงการ ตลอดจนถึงโครงการที่ดำเนินการก่อสร้างเสร็จสิ้นไปแล้ว

สำหรับโครงการก่อสร้างต่างๆที่ทางเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน โดยมีนายอนันต์ วันไชยธนวงศ์ นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนบริหารงานอยู่ในขณะนั้นนั้น ปรากฏว่ามีหลายโครงการที่มีการออกแบบก่อสร้างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ นอกจากนั้น ยังมีโครงการก่อสร้างอาคารของศูนย์ศิลปาชีพ ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ห้างๆที่ได้มีการลงมือก่อสร้างไปเป็นบางส่วนแล้ว แต่ปรากฏว่าทางเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ได้ขึ้นเรื่องขอแก้ไขแบบแปลนลดรายการก่อสร้างจากแบบแปลนเดิม ซึ่งเรื่องนี้ ผวจ.แม่ฮ่องสอนไม่ยอมเซ็นอนุมัติให้แก่ไขแบบแปลนการก่อสร้าง เนื่องจากว่าโครงการดังกล่าว เป็นการก่อสร้างตามแบบแปลนของโครงการพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ส่งผลให้การก่อสร้างอาคารที่ทำอาหารของศูนย์ศิลปาชีพจะต้องหยุดชะงักการก่อสร้างเป็นการชั่วคราว

ผวจ.แม่ฮ่องสอน กล่าวกับผู้สื่อข่าวว่า "หลังจากที่ได้รับทราบเรื่องจากทางสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน ก็จะดำเนินการลงโทษเอาผิดเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคน และได้สั่งการให้ทางเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเร่งประสานงานทางวิศวกรเข้ามากควบคุมการก่อสร้าง การออกแบบแปลนต่างๆ ไม่เช่นนั้น จะระงับการก่อสร้างทุกโครงการ ที่ทางเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน กำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ในขณะนี้

สงวนลิขสิทธิ์

หน้า 16

สงวนลิขสิทธิ์

๓๓

๓๓

๓๓

เจาะลึกการเลือกตั้งเทศบาล ๔๖

เหลืออีก ๑๑ วัน

สะวิ๊ด หรือ สวัสดิ์ ### มีคนถามมาว่า จายกำเป็นไผ่ ขอตอบว่า จายกำ คือ ชาวบ้านธรรมดาคนหนึ่ง เผอิญรักบ้านรักเมืองขึ้นสมอง เลยนั่งปั่นหนังสือพิมพ์เฉพาะกิจเล่นอีกเรื่องหนึ่ง ก็คือ ตอนนี อากาศมันร้อนแทบชั๊กตาย กลัวคนบ้านเฮาจะเครียด เลยหาเรื่องคันทันๆ มันส์ๆ ในอารมณ์มาเล่าสู่กันฟัง เล่าฟรี ไม่มีเสียดัง หาได้ที่ไหน (ขอยั่ว แม่บอ)

วันนี้ มาว่า เรื่องนายก ฯ กันมั้ง เฮาเรื่องข้อมูลก่อน เบอร์ 1 อายุ 42, เบอร์ 2 อายุ 49...ประสบการณ์ดูดี สู้สีกัน ### เรื่องผลงาน มิสเตอร์อนันต์ ก็เคยบริหารงานเทศบาลมาแล้ว ส่วนอ.สุเทพ ก็เคยเป็นผู้บริหารส่วนราชการ ทำงานชุมชน ฝีมือลายมือ พอๆ กัน ไม่นึกกันเท่าไร ### เรื่องภรรยาเมีย อ.สุเทพ เป็นลูกเขยคนโต มาอยู่แม่ฮ่องสอน ซาวกว่าปีแล้ว อุบคำโตได้นิดหน่อย ส่วนเสี่ยอนันต์ หรือเสี่ยจู รูปหล่อ ขาวซุบซิบ เค๋าว่า หลงเสน่ห์สาวไต่ปางหมู เข้าให้ซะแล้ว จริงเหวอ ปาว ระวังภรรยาเมียจะหยิกหูเอาเน้อ ###

เสี่ยจู เน้นผลงานที่ปรากฏ ในการหาเสียง ส่วนอ.สุเทพก็ซูลโลแกน "ฟื้นฟู วัฒนธรรม นำเศรษฐกิจรุ่งเรือง" ก็ต้องคอยดูกันต่อไป อันไหนจะโดนใจ ### มีหนุ่มไม่แะ ผากแซว ผิงหลวงว่า ต้องโฆษณาว่า "ผลงานศาลาคำใสกลมเป็นที่ปรากฏ" ส่วนแม่ค้าในกาตก็ว่า "ผลงานหลังคารั่ว เป็นที่ปรากฏ"เข้าใจแซวจึง เฮา เสี่ยจูรีบเคลียร์ด่วน ### ทางด้านอ.สุเทพ มีคนบอก ว่า เหมือนเปา บั้นจิ้น ที่หน้าดำๆหน่อย เน้อ...เข้าใจพูดจิงเยย .. ว่าไปแล้ว ภาพพจน์แกก็คล้ายๆ ทำนเปาเหมือนกันนะ คือ ชื่อ ใส มีความยุติธรรม จายกำ บได้ว่าเองเน้อ คนป้อกหนองเขาบอก

พูดถึงรองนายก ฯ มั้ง ฝ่ายเสี่ยจู มี 2 รองวัยหนุ่ม คือ ลูกชายร้านไก่ไก่ เซนเตอร์ ดีกรีปริญญาโท, อีกคนคือทักโก้ เกียรติสิงห์ หน่วยก้านเจ้าท่า หลายเสียงติงมาว่า เขาเด็ก ขาดประสบการณ์ด้านการบริหารมานั่งตำแหน่งใหญ่ ไม่รู้บ้านเมืองจะเดินหน้า หรือถอยหลัง จะสงสารก็ทำนปลัดสมบุรณ์ที่อาจต้องยกมือไหว้ ทำนรองนายกฯ อายุ 29ปี แฮ้อ วาสนามันแข่งกันได้ที่ไหน ดูอย่างบักโก้ เบียร์สิงห์ ฉายา "หนูตกดึงข้าวสาร" คราวนี้ บุญหล่นทับจนดินบวมอีกแล้ว ### ฟากกลุ่มรักแม่ฮ่องสอน คว่าเอา หมออุตติริชากั๊ว! สจ.เกียรติศักดิ์ ดีกรีปริญญาโท เคค... และะ พค ผากคนาคตทำนเม็คงได้หน่อๆ เพราะมีประสบการณ์ และวุฒิเน้อ เค๋าว่ากันมา!

แซวเล่นนิดๆ อย่าตีตใจ แซวมุกใจ ช่วยยกลูกสาวให้จายกำ ฉักคนเน้อ...แต่

ลึกลับ คม ลึกลับ

เจาะลึกการเลือกตั้งเทศบาล ๕๖

เหลืออีก ๙ วัน

สะวัดหลี่ ข้าอ๋อ กำไตแปลว่า สวัสดี ครับ จายก้ารายงานตัวเหมียนเดิม ###
 ยู๊ยู วันนี้จายก้า แต่งองค์ทรงเครื่อง เปลี่ยนหัวใหม่ เป็นลึกลับ คม ลึกลับ แปลว่า ใครโดนพัน ต้องเป็นแผล
 ลึกลับ ๆ ฮ่า ๆ !! ว่าเล่นกันไป ### อย่าถือสามากเด้อ แซววันละนิด สุขภาพจิตแจ่มใส....ก็อากาศ
 มั่นร้อน ดับแทบแตกตายแบบนี้ ก็ต้องหาอารมณ์ขัน เกาคันนิดๆ มามะ มาจอยกัน, จอยกัน แบบตึก
 ชิโร่ ร้องเพลงน่านแหละ

วันนี้ มาคุยลึกลับเรื่อง สไตล์การหาเสียง น้อยๆ หลายคนบอกว่า งานนี้ เป็นการ
 แข่งกันระหว่าง ตึกชะต่า(คนจน) กับ ชัดเท(คนรวย) ### ไผ่รวย ไผ่จน ก็ดูเองเถอะ พี่น้องแม่่ว จายก้า
 ขอว่าไปตามเนื้อผ้า ว่าไปตามเพลง ### ไปสเตอร์เยอะ, คัทเอาทีใหญ่ รถหาเสียงมาก กลุ่มฝั่งหลวง
 คว่าแชมป์ไปครอง ส่วนกลุ่มรักแม่ฮ้องสอน ใช้สไตล์เดินเจาะ ตามบ้าน เดินกันจนเมื่อยตุ้ม
 ไปสเตอร์ก็มีนิดหน่อย คัทเอาทีใหญ่กึ่งๆ เรียกว่า กะหลอมกะแหมม ตามประสา ตึกชะต่า กนผาน
 ### มีชาวบ้านถามมาว่า หน้าตารองนายก ๆ ของฝั่งหลวง ยังไม่เห็นเลย, เห็นแต่รองนายก ๆ ของ
 กลุ่มรักแม่ฮ้องสอน อยากให้นายกxonันต์ พามาโชว์ตัวด้วย | จายก้า ขอบอกลักษณะจึกกะหน้อย
 หนุ่มหน้ามน คนนิ่งใส่แว่น หล่อแบบดี ๆ อีกคน ผมหยิกๆ เหมือนศิลปินวาดรูปทั้งหลายแหละ

เรื่องบัตรลงคะแนน และการแบ่งเขต จายก้าชอกกต.เอารถกระจายเสียงบอก
 ชาวบ้านน้อยๆ ขอบอกว่า ตาสี ตาสาส่วนใหญ่แทบไม่รู้เรื่องเลย บางคนเคยลงคะแนนตรงนี้ พอ
 แบ่งเขต ดันต้องต่อสั่งขารไปลงไกลลิบ สงสารคนเฒ่าตนแก่จริงๆ ### อย่าให้ชาวบ้านช่วยตัวเอง
 มาก เพราะถ้าช่วยมากแล้วมันเหนื่อย เข้าใจ.....### เหลือเวลาอีกไม่กี่วัน พ่อแม่พี่น้องคงจะเริ่มคิด
 และตัดสินใจได้ ว่าท่านจะเลือกใคร และไม่เลือกใคร ... แม่ค้าในกาตบอกว่า สำหรับนายกขขอเป็น
 คนที่จะมาช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่กำลังตกสะเก็ด เดี่ยวนี้ ชายของไม่ดีเลย แถมเวลาลมฝนมา
 แรงๆ ต้องโกยออกมาจากโขงตนเอง ก่อนที่หลังคาจะยุบ หรือว่ากระเบื้องจะหล่นลงมาใส่หัว
 เพราะว่า สร้างแบบไม่มีตอม่อเหมียนกัน ### ใครอยากรู้ข้อเท็จจริง จายก้าว่า ไปถามแม่ค้าในกาต
 เอาเองดีฝ่า.....ป๊นๆ ### แม่ค้าอีกรายบอกว่า ชุดไหนเข้ามาได้ อย่าลืมนื้อประกันอุบัติเหตุเมื่อตวย
 กลัวตอนแผ่นดินไหวจ้งเยย .. ก๊วๆ ใครทำได้ รับรอง รักตายเลย

ชาติก่อน จายก้าเกิดเป็นคนชอบแซว ชาตินี้ ก็เหมียนเดิมอีกแยะจ้า

วิเคราะห์สถานการณ์เลือกตั้ง นายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอนและสมาชิกสภาเทศบาล

เรียน พี่น้องชาวเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนที่รักทุกท่าน (30 พฤษภาคม 2546)

สิ่งฉบับนี้ขอชี้แนะให้กับพี่น้องชาวเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนเกี่ยวกับกาเลือกตั้ง ฯ ในวันที่ 8 มิถุนายน 2546 ซึ่งผู้วิเคราะห์นี้ได้ฝึกไปฝ่ายใด (ฝั่งหลวงและรักแม่ฮ่องสอน) ขออยู่เป็นกลางแต่จะวิเคราะห์เป็นรายบุคคล เพื่อที่จะได้คนดีมาพัฒนาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนของเรา

1. ตำแหน่งนายกเทศมนตรี	
ฝั่งหลวง	รักแม่ฮ่องสอน
<p>นายอนันต์ วันไชยธนวงศ์</p> <p>ข้อดี - ที่ผ่านมาจากงบประมาณมาพัฒนาเทศบาลได้มาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - วุฒิการศึกษาปริญญาโททางด้านสหกรณ์ <p>ข้อเสีย - เชื้อผลประโยชน์ให้กับพรรคพวกเพื่อกินบุญมากไปหน่อย (สังเกตจากงานการก่อสร้างที่ผ่าน ๆ มาหลายงานไม่สมบูรณ์ 100 % เช่น ศาลาคำใส, หลังคาในตลาดสด)</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาโดยคนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วม อย่างเช่น ชุมประตุมือง , อาคารสถานที่ต่าง ๆ , ลำน้ำแม่ฮ่องสอน) 	<p>นาย สุเทพ บุขทรวง</p> <p>ข้อดี - ในแวดวงทางการเมืองยังไม่เป็นที่ประจักษ์ (แต่เคยผ่านงานบริหารทางด้านการศึกษา)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นลูกเขยของคนแม่ฮ่องสอน คิดว่าคงจะต้องรับ ผิดชอบในการมาพัฒนาเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน <p>ข้อเสีย - เปิดตัวทางการเมืองเข้าไปหน่อย (เหมือนไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน)</p>
สมาชิกสภาเทศบาลวิเคราะห์เจาะลึกเป็นรายบุคคล	
ฝั่งหลวง	รักแม่ฮ่องสอน
<ol style="list-style-type: none"> 1. คุณสมจิต จันทประยูร (เอาลูกว่า ! ไม่ค่อยเสนอความคิดเห็น ฟันธงหัวลิบลิบ) 2. คุณวิรัช จันทประยูร (เป็นมา 1 สมัยไม่เห็นผลงาน ความคิดเห็น ไม่น่าจะผ่าน) 3. คุณธีรพล สังข์ภิรมย์ (ราคาคุยเยอะ ไม่น่าจะผ่าน) 4. คุณสมบูรณ์ ศิลปพันธ์ (ผลงานในด้านชุมชนมีเยอะ น่าจะเข้ามาพัฒนาได้อีกสมัย) 5. คุณปรีชา พรนิมิตร (ผลงานในด้านชุมชนมีเยอะ น่าจะเข้ามาพัฒนาได้อีกสมัย) 6. คุณจอมจันทร์ อ๋ามณี (เคยเป็นมาแล้วหลายสมัย ผลงานไม่ค่อยมี ไม่น่าจะผ่าน) 7. คุณไมตรี คงสุนทร (เคยเป็นเทศมนตรี ผลงานไม่เด่นชัด ชอบแต่งานรับเหมาเน้นธุรกิจเพื่อตัวเอง ไม่น่าผ่าน) 8. คุณดา , คุณคำ และคนที่เหลือ หมดสภาพของตัวแทนที่จะเข้ามาพัฒนาเมืองแม่ฮ่องสอน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คุณรงทิพย์ กันใจมา (ยังใหม่ต่อเกมส์การเมือง ได้ 40/ ไม่ได้ 60 % เสียสละต่อป๊อกให้มาก 4 ปีเจอกันใหม่) 2. คุณธีระเดช เพ็ชรฎา (โอกาสได้ 50 % แต่น่าจะสนับสนุนเพราะเคยทำงานในวงการเทศบาลมาก่อนแต่ถ้าได้ต้องทำจริง) 3. คุณเกษม บุญสงค์ (โอกาสได้ 80 % ผลงานช่วยเหลืองานสังคมเป็นที่ประจักษ์แก่สายตา) 4. คุณสุทัศน์ ประสิทธิ์กุล (เคยเป็นเทศมนตรีมาก่อน แต่ผลงานไม่โดดเด่น โอกาสได้ 60% พื้นฐานทางด้านการศึกษาดี) 5. คุณอัมพร พงศ์ศิริ(ยังใหม่ต่อเกมส์การเมือง ได้ 30/ ไม่ได้ 70 % เสียสละต่อป๊อกให้มาก 4 ปีเจอกันใหม่) 6. คุณ ยิ่งภัทร วนากมล มีผลงานอยู่ในเกณฑ์ดีโอกาสได้ 90 % 7. คุณ จักรกฤษณ์ วรรณศิริ(โอกาสได้ 70 % ผลงานช่วยเหลืองานสังคมเป็นที่ประจักษ์แก่สายตา) 8. คุณ กิติชัย แร่นลี(โอกาสได้ 90 % ผลงานช่วยเหลืองานสังคมเป็นที่ประจักษ์แก่สายตา ภาพลักษณ์มีสะอาดไม่เช่นนั้นไม่ออกจากฝั่งหลวง) 9. คุณศรีไสว ดิยะวงศ์ มีผลงานอยู่ในเกณฑ์ดีโอกาสได้ 80 % 10. คุณประเมิน วสุวิมลศรี น่าจะเข้ามาพัฒนา ฯ 70 % 11. คุณศรีธน ไชยชนะ มีความรู้ด้านการเงิน น่าจะเข้ามาพัฒนา 55% 12. คุณบัวสาย โพธิ์จรรยา (ยังใหม่ต่อเกมส์การเมือง ได้ 30/ ไม่ได้ 70 % เสียสละต่อป๊อกให้มาก 4 ปีเจอกันใหม่) 13. คุณศรีเวียง ดิระวิชัย(หมดสภาพของตัวแทนที่จะเข้ามาพัฒนาแม่ฮ่องสอน 14. คุณทวี แดงต่อม,คต.กล้ารบ สุระณรงค์ เปิดตัวเข้าไปหน่อย 4 ปี ค่อยเจอกันใหม่

● **กลุ่ม อิศระ** กลุ่มนี้ไม่มีอุดมการณ์ทางการเมือง สามารถออกหัวหรือก้อยก็ได้ เป็นตัวแปรที่อันตรายมาก(รอเสียเปรียบหรือรอรับ?? อย่างเดียว)!

คุณเคยมีคำถาม ? และ มีปัญหาอย่างนี้บ้างไหม ???

และ คุณได้คำตอบหรือยัง.....

- >>> ทำไม?? ธุรกิจการค้าขายที่ท่านทำอยู่ถึงฝืดเคือง ขายอะไรก็ไม่ค่อยดีเหมือนแต่ก่อน ?
- >>> นักท่องเที่ยว ที่เคยมาเที่ยวซื้อของหายไปไหน ? ทำไมนักท่องเที่ยวถึงอยากจะไปเที่ยวแต่เชียงใหม่ เชียงราย ?
- >>> นักท่องเที่ยวเพื่อความสนุก หรือไม่ชอบการเป็นเมืองทันสมัย แต่ไม่พัฒนาของแม่ฮ่องสอนหรือเปล่า ?
- >>> นักท่องเที่ยวชอบสิ่งก่อสร้างแปลกๆ ใหม่ๆ และใหญ่ๆ โทๆ หรือชอบเที่ยวชมธรรมชาติ บ้านเรือน เก่าๆ แบบอำเภอป่า ?
- >>> ถนนหน้าบ้านของท่านสกปรก มีผู้จรจูง และยังมีแต่ฝุ่นละออง ทำลายสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวของท่าน หรือไม่ ?
- >>> ตลาดสด ที่ท่านขายของ มีความสะอาด และ มีความมั่นคงปลอดภัย สิ่งก่อสร้างก่อสร้างอย่างแข็งแรง ไม่ถล่มลงใส่ท่าน แน่หรือไม่ ?
- >>> ตลาดสด วางแผนเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีแผงกั้นหน้าร้าน และเก็บค่าแผงราคาถูก มีระบบน้ำประปาไฟฟ้าอย่างดี ตามที่มีผู้รับปากไว้ หรือไม่ ?
- >>> ร่องระบายน้ำหน้าบ้านของท่าน สกปรกเหม็นหรือไม่ รบกวนสุขภาพจิตของท่าน หรือไม่ ?
- >>> ร่องระบายน้ำใกล้บ้านท่าน เป็นที่เพาะพันธุ์ยุง หรือไม่ ?
- >>> “หนองของคว” หัวใจสำคัญในด้านการท่องเที่ยวแม่ฮ่องสอน เน่าเหม็นอยู่หรือไม่ ? ใคร ? จะเป็นผู้แก้ปัญหาย่างถาวร ไม่ปล่อยปละละเลย ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง ?
- >>> สิ่งก่อสร้างต่างๆ (จัตุรัสประตูเข้าเมือง, จัตุรัสเขื่อน, อาคารหมอกใหม่ อาคารเรียน ร.ร.เทศบาลฯ ฯลฯ) มีความมั่นคงแข็งแรง ให้ท่าน และบุตรหลานของท่าน มั่นใจได้ว่าปลอดภัยอย่างแน่นอน หรือไม่ ?
- >>> ทำไม ขยะ ถึงเรี่ยราดอยู่ข้างถนน สกปรกอันไม่พึงประสงค์ ให้ท่าน และนักท่องเที่ยว ?
- >>> ท่านมีส่วนร่วม ในการคิด ในการตัดสินใจทำอะไร ในพื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำธุรกิจของท่าน หรือไม่ ?
- >>> ท่านจะทำอะไร ก็มีคนใช้อ่านาจอบายใหญ่ ช่มชู้ เกรี้ยวกราด และ ดูถูกท่านหรือไม่ ? ทั้งๆ ที่ท่านเป็นเจ้าของบ้าน ?

ปัญหาเหล่านี้มาจากไหน ??? จะแก้อย่างไร ???

เรา “กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน” ขออาสาทำงานให้ท่าน ด้วยความมุ่งมั่น ด้วยความตั้งใจ และจริงใจ เพราะปัญหาที่ท่านพบ เราก็คพบเหมือนเช่นท่าน

8 มิถุนายน นี้ พลังของพวกท่านจะสามารถเอาชนะพลังสกปรกได้ เราเชื่อมั่น และเคารพ ศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่จะช่วยปกป้องคุ้มครองผู้ที่รัก และปรารถนาดี ต่อแม่ฮ่องสอนอย่างจริงใจ และประการสำคัญ..... ขอเพียงท่านได้นำเรื่องราวเหล่านี้ ไปบอกต่อพี่น้อง เพื่อนฝูงของท่าน แล้วปัญหาต่างๆ ที่ท่านพบ จะได้รับการแก้ไขอย่างแน่นอน

ด้วยความรัก และความจริงใจ จาก.... “กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน”

เรียน ท่าน สุพจน์ เตาวัดยศิริ ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข้าพเจ้า ศิริ มิ่งเมือง พร้อมด้วยพรรคพวกส่วนใหญ่จะเกษียณอายุราชการแล้ว พวกเรากำลังมีความชื่นชมและอยากยกย่องผลงาน การปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดของท่าน การปราบปรามอบายมุข หวยเถื่อน การปราบปรามยาเสพติด การปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ข้าพเจ้าเข้ามาอาศัยแ่่นถิ่นแม่ฮ่องสอนนี้ ก็เห็นว่ามีแก่ท่านเท่านั้น ที่สามารถจะกล่าวได้ว่าเป็นผู้ว่าฯ เป็นพ่อเมืองไทยสมบูรณ์แบบ ไม่ตรงดัวกับชื่อที่ติดโลกๆ และไม่เห็นแก่ลาภ สักการะอันมิถึงได้ พวกเราขอบกบ้องและชื่นชมท่านอย่างจริงใจ

ข้าพเจ้าเคยมีหนังสือถึงท่านมาฉบับหนึ่ง เมื่อประมาณต้นเดือนธันวาคม ปี 45 ปราบเรียงการจักงานปีใหม่ไท คิดว่าท่านคงจำได้ นับทั้งแก่กรณีทั้งกล่าว ข้าพเจ้าและพรรคพวกที่ร่วมเสวนากันอยู่เป็นประจำ เริ่มสนใจและศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มคนแนบนำในการจักงานนั้น เริ่มเสาะหาความจริง ทั้งความเป็นมา วิธีการ หลักฐานรายละเอียดต่างๆ และทราบความจริงว่า ผู้นำในการจักงานนั้นคือ นายอนันต์ วันไชยธนวงศ์ นายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอนขณะนั้น โดยทำให้พวกเรายังสนใจและศึกษาการบริหารงานของเทศบาลนครคนนี้ และปรากฏว่าพบหลักฐานในการบริหารงาน แลถึงการกระทำที่ผิดกฎหมาย ลือไปในทางทุจริตอย่างรักเงินมากมายเหลือเกิน ซึ่งการกระทำความผิดนี้ เป็นการกระทำโดยเจตนาและมีผลแล้วเสร็จโดยสมบูรณ์ มีหลักฐานสามารถพิสูจน์ได้

ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ความผู้ว่าราชการจังหวัดที่ไปตรวจสอบสวนการร้องเรียนของข้าพเจ้าและพรรคพวกทั้งหมดนี้โดยละเอียด และขอใ้ไปรททำเป็น การตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานปราบปรามยาเสพติด สภาความมั่นคงแห่งชาติ และไปรษณีย์หลวงแม่ฮ่องสอน เกี่ยวกับความเป็นไปทุกชั้นตอนเกี่ยวกับความผิดจากการกระทำของ นายอนันต์ วันไชยธนวงศ์ และพรรคพวกออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การกระทำอันเป็นภัยต่อรัฐ และระบอบประชาธิปไตยคือ การทุจริตคอร์รัปชั่น เบียดบังเอาผลประโยชน์จากเงินงบประมาณแผ่นดิน เพื่อตนเองและพรรคพวก
2. การกระทำอันเป็นภัยต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ขออธิบายความละเอียด ดังนี้
ความผิดลักษณะที่ 1 โครงการก่อสร้างต่างๆ ของเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน นับทั้งแก่นายอนันต์ วันไชยธนวงศ์ และพรรคพวกเจ้ามาบริหาร เมื่อประมาณกลางปี 2542 จนกระทั่งหมดวาระ กลางปี 2546 ล้วนแต่เป็นไปในการแสวงหาผลประโยชน์งบประมาณโครงการต่างๆ ก็กักกันผู้อื่นที่มีใจพรรคพวก รวมทั้งการข่มขู่ ปลอมแปลงเอกสาร กรณีสั่งตั้งโยกโยงทรัพย์สินของประชาชน และกระทำผิดกฎหมายมาตรา 48 วรรค(3) เจน

- ปี 2542

โครงการก่อสร้างที่หมก 3 โครงการ เป็นเงินงบประมาณ 28,890,000.-บาท รวม 9 โครงการ เป็นสัญญาเหี่ยว โดยอ้างว่าสำนักงานประมาณจึงให้ทำเป็นสัญญาเหี่ยว ให้ญาติพี่น้องคือ พจก.ชนวงศ์กรูป ใ้รับงานไป แล้วกระจายให้หัวคะแนนที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบก.รับจ้างงาน โดยหักเงินค่าก่อสร้างเข้ากระเป๋านเอง 25 %

โครงการทำลายลำน้ำแม่ฮ้อยของสอช กิ่งแก้ว 42 - 45 ใช้เงินงบประมาณทั้งสิ้นกว่า 60 ล้านบาท แต่ผลที่เห็นแก่ประชาชนและลำน้ำแม่ฮ้อยของสอชเห็นทั้งที่ท่วมให้เห็น ในบริษัทของพรรคพวกทำการรับเหมา แก้ไขแบบแปลนเพื่อฉ้อฉลประโยชน์ให้แก่ตนเอง เรื่องนี้ท่านผู้ว่าฯเองก็ทราบ ที่ว่าทำไมท่านไม่ยอมเซ็นแก้ไขแบบแปลนอยากให้ท่านผู้ว่าฯ แล้วอธิบายให้ประชาชนทราบด้วย

- โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์พระราชอุทยานหลวงฯ ใช้เงินทั้งสิ้น 10 กว่าล้าน ประชาชนก็กล้าจำนวนมาด แต่ที่กันทุ่งหญ้าจนได้ ว่าจ้างบริษัทพวกเดียวกันเอง ยลซึ่งได้คุ้มกับเงิน 10 กว่าล้านหรือไม่

- โครงการก่อสร้างอาคารหมอกใหม่ (หอประชุมเก่า) ใช้เงิน 15 ล้านบาท จ้างรับจ้าง จ่ายเงินเรียบร้อยแล้ว แต่ใส่ฝ้า หน้าประตูยังไม่ทำ ผงกตแก่ละที่ ลานจอดรถใต้ดิน น้ำท่วมสูงถึง 1.50 เมตร ท่านผู้ว่าฯ ไปดูใกล้ๆด้วยตนเอง ๒ วันนี้ โครงการปรับปรุงประตูเมือง 5 ล้านบาท คณะกรรมการที่เชี่ยวชาญ ไม่ว่าจะเป็นทางสำนักงานโยธาและผังเมือง แลวงการทางหลวงก็ศึกษาไม่เห็นด้วย จนถึงขั้นลาออกจากกรรมการ แต่ที่ท่ารถใต้ และการอากาศยานที่นี้

- โครงการทำน้ำประปาของท่า ใช้เงินกว่า 7 ล้านบาท ทั้งที่ไม่ได้กิจการของเทศบาล วิกของลำเป็นวิภของอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากรและกรมการศาสนา ไม่ใช่หน้าที่ของเทศบาล จะจึงเพียงให้เกิดการก่อสร้างใช้ชื่อบริษัทพรรคพวกกันเอง และให้ช่างของเทศบาลที่มีเงินเกือบประจำจากภาษีของประชาชน เป็นผู้รับงานไปทำ

- โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนของรองท่า ใช้เงินเกือบ 5 ล้านบาท ถามว่าทำอะไรบ้าง? กลับก่อสร้างอาคารมั่นคงกะวันออกถนนของรองท่าจำนวน 2 หลัง และปลูกชายฝั่งไว้ จ้างมกรตรวจสอบด้วย

- โครงการก่อสร้างเรือนพยาบาล ปรับปรุงภูมิทัศน์หน้าโรงเรือนเทศบาลในปี 2544 รวมทั้งสิ้น 3 โครงการ เป็นเงิน 8 ล้านบาท งบประมาณ 3 ล้านบาท งบอุดหนุน 5 ล้านบาท ราคาจริงไม่เกิน 5 ล้านบาท รวมถึงอาคารเรียนโรงเรียนเทศบาลไม่ไ้มีมาตรฐาน เป็นอันขาดแต่กลับมักเรียนสู่สถานของพวกเรา ช่วยตรวจสอบด้วย

- โครงการที่ทิ้งขยะบ้านห้วยเกือ งบประมาณเกือบ 27 ล้านบาท ใช้ชื่อบริษัทผู้ประมูล แล่บริษัทของนายตา เขินอยู่ก่อสร้าง ชื่อรถถูก กัก ้างก่อสร้างว่าใช้ในงานข่อยขยะ แต่กลับไม่ใช้ในงานก่อสร้างที่เป็นประโยชน์ ส่วนที่ว ณะที่ข่อยขยะบ้านห้วยเกือ ก่อสร้างแล้วเสร็จ เปิดเงินเรียบร้อยแล้ว แต่ใช้ไม่ไ้ ไม่ผ่านมาตรฐาน

สิ่งแวดลอม อบค.มาของก็ไม่พอๆาก เพราะไม่ทำคามแบบแปลน และใช้วัสดุคุณภาพต่ำ

- โครงการก่อสร้างตลาดสด ที่เมือง ห่อฉ่า แม่น้ำในกลาง อยากให้ท่านผู้ว่า ไปเยี่ยมตลาดบ้าง จะได้ทราบถึง ความทุกข์ร้อนของเขา โครงการที่ริ้วอีกไม่มาตงพังลงเหมือนตลาดท่าโล เพราะเขาไม่ไ้ยั้งลงคิน ลมหักแต่ละที่น้ำกลัวเรือโถง หลังจากนั้นก็แล้ว เกรงจะเกิดโศกนาฏกรรมเหมือนตลาดท่าโล
- โครงการก่อสร้างศาลาท่าโล โถงที่กินของข้าราชการทุกๆคนหนึ่ง ซึ่งขสมกรมก็ถามมา คงไม่คงขนิมาว่า ทำไมโถงลมหักแค่นี้ถึงพังไ้
- โครงการก่อสร้างเมรุเวาศพ ลีด้านสองแสนบาท ใจี่อาริษที่อื่น แ่กันทำคือหัวหน้ากองช่าง ราคาแพงเกิน ความจริง
- โครงการก่อสร้างถนนประธาเสกสรรค์ซอย 2 กำหนดว่าหลังโรงเรียนอนุบาล โถงคสถาที่งๆที่จุกที่อ้างถึง ถิ่นอยู่ในสภาพสมบูรณ์ แ่ก่กลับนำไปสร้างถนนในบริเวณเขตการค้าวจ ที่นที่คนละหน่วยงาน กางกรรมกางวาระหวังเหยวคะแนนเสียงเลือกทั้ง ที่ยกตัวอย่างมาทั้งหมดนี้ ยังมีอีกหลายโครงการ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างบ้านพัก
- สำหรับชาวบริเวศนี้... งาน หลังวักรองค่า ขอที่กินประธาจน อ้างว่าทำสนามเด็กเล่น แ่ก่กลับนำ มาสร้างอาคาร และถารก่อสร้างก็ไม่ไ้มาครฐาน รวมถึงโครงการก่อสร้างอาคารเทศบาล หน้าจั่วของอาคาร ไร้ไม่ว่าที่รือจากอาคารเดิม การก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ แ่ก่มีการ เซ็นท์กร วรรับงานงวคชุกท้ายไว้ก่อนแล้ว แ่ก่จะเบิกเงินหรือไม่ คงตรวจสอบกับทางเสมียนตราจังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการก่อสร้างในปี 2546 รวมทั้งหมก 14 โครงการ นำเข้าสู่สภาแยกเป็นแ่ละโครงการ แ่ก่ตอนประกาศประกวดราคา ถิ่นทำเป็น โครงการ เลี้ยว ลีญาเดียว แ่ก่กลับแล้งผู้เฝ้ารับราคาต่ำสุด เพื่อให้บริวิษของคณเองและพร รคพวกไ้ทำงาน ไปทำมูลค่า 39 ล้านบาท
- โครงการในบริเวณศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอนเกือบ 17 ล้านบาท เปลี่ยนแปลงแต่ใจแบบแปลน จนมีปัญหาคับทางทหารและทางจังหวัด ทั้งๆที่มีใ้ที่ทหารของเทศบาล เรื่องนี้ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดทราบก็คิดว่าพวกเรา

ความผิดพลาด บทพ้องโดยเจตนาของ นายอนันต์ วันไชยชนวงศ์ และพรรคพวกนี้มีอีกมากมายเหลือเกิน พวกเราจึงอยากขอร้องให้ทางจังหวัด โดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ได้ดำเนินการตรวจสอบโครงการทั้งหมดให้ละเอียด ทั้งวิธีการนำเสนอดำเนินการ การจัดซื้อ จัดจ้าง การประกวดราคา แบบแปลนก่อสร้าง ผู้รับงานก่อสร้าง ตลอดจนการก่อสร้างมาตรฐาน ความเหมาะสมของเงินงบประมาณ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และโครงการ ไ้ที่ยังทำไม่แล้วเสร็จ หรือยังไม่ไ้ดำเนินการ ขอให้ท่านสั่งระงับไว้ก่อน เพื่อความปลอดภัย

แก่พี่น้องประชาชน และขอประโลมของประเทสาทิ

- 4 -

ฉบับนี้ ขอชมเชยแก่ผู้ก่อน ฉบับหน้าจะกล่าวถึงความดีในลักษณะที่สอง และจะมีรายชื่อ
ผู้มีอิทธิพลและผู้เกี่ยวข้องอาสาสมัคร ที่ยังคงย่นเวลาอยู่ให้ท่านพิจารณาด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2/8

๒๖ ๖ ๖๐๖

(ศิริ มิ่งเมือง)

ปล. ช่วยตอบในรายการว่าท่านประสงค์วันเสาร์ที่ 31 พฤษภาคม 25๑6 นี้ช่วย ว่าท่านได้รับข้อ
ร้องเรียนแล้ว และจะดำเนินการอย่างไรต่อไป

สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่-ลำพูนและ

แม่ฮ่องสอน (พรรคไทยรักไทย) ขอสนับสนุนกลุ่มรัก

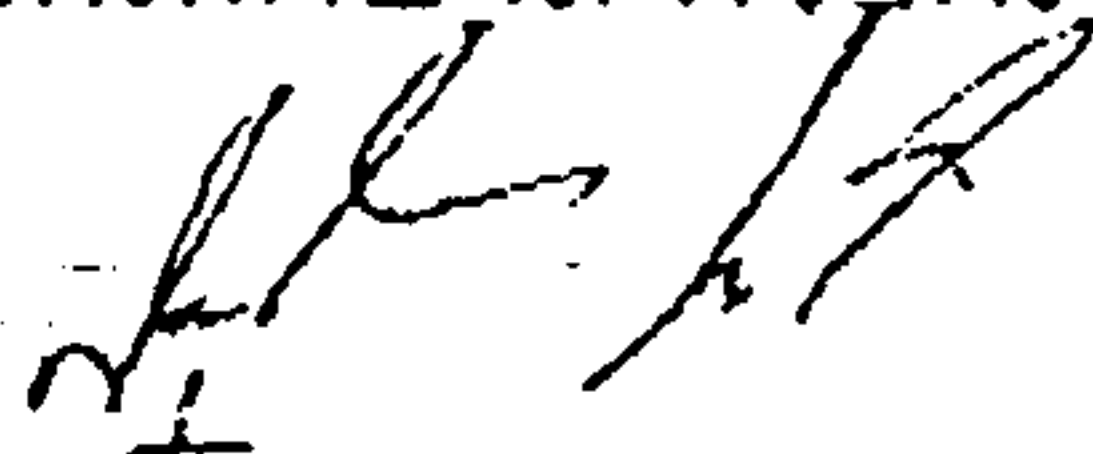
แม่ฮ่องสอน เพื่อประสานนโยบายของรัฐบาล

ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

เรียน พี่น้องชาวเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนที่เคารพทุกท่าน กระผม นาย
สมบูรณ์ ไพรวัฒย์ ในฐานะที่เป็นสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแม่ฮ่องสอน
และเพื่อน ส.ส. ในจังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน ขอสนับสนุนผู้สมัครสมาชิกเทศบาล
เมือง กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน เพื่อประสานงานเรื่องนโยบายต่างๆของรัฐบาล โดย
เฉพาะการพัฒนาส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน รักษาวัฒนธรรม
ประเพณีอันดีงามของเมืองแม่ฮ่องสอน เช่น อาคารบ้านเรือน ต้อง
รักษาวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่

ดังนั้น กระผมจึงขอให้พี่น้องชาวเทศบาลทุกท่านเลือกกลุ่มรัก

แม่ฮ่องสอน ทั้งทีมบริหารและสมาชิกเทศบาล ด้วยครับ

(ส.ส.สมบูรณ์ ไพรวัฒย์)

สมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย

แถลงการณ์กลุ่มฝั่งหลวง
ฉบับที่ 2

ทางกลุ่มฝั่งหลวงขอกราบขอบพระคุณพ่อแม่พี่น้องชาวเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน ที่ให้การสนับสนุนให้กำลังใจและให้โอกาสในการทำงานของกลุ่มฝั่งหลวงเพื่อประโยชน์สุขของพ่อแม่พี่น้องชาวแม่ฮ่องสอนด้วยดีตลอดมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน จากการเลือกตั้งที่ผ่านมา กลุ่มฝั่งหลวงได้รับทราบการกล่าวร้าย โจมตีผู้บริหารเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนในสมัยที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก โดยมีเจตนาอันไม่บริสุทธิ์เพื่อการทำลายความน่าเชื่อถือ ความศรัทธา ต่อผู้นำของกลุ่มฝั่งหลวง และบิดเบือนข้อมูลเพื่อผลทางการเมือง อย่างไรก็ตามกลุ่มฝั่งหลวงจะไม่ได้ตอบการกล่าวร้ายใดๆ เนื่องจากผลงานของกลุ่มฝั่งหลวงเป็นที่ประจักษ์ต่อพ่อแม่พี่น้องประชาชน เพราะที่ผ่านมา ทางกลุ่มได้บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และความบริสุทธิ์ยุติธรรมเป็นที่ตั้ง เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ในทุกๆ โครงการ และสามารถตรวจสอบได้ทั้งในส่วนท้องถิ่นและส่วนกลาง

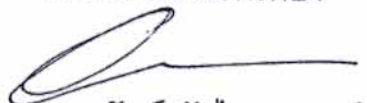
จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาทางกลุ่มฝั่งหลวงขอเคารพในการตัดสินใจของพ่อแม่พี่น้อง และขอขอบพระคุณในทุก ๆ คะแนนเสียงที่บริสุทธิ์ ในการสนับสนุนกลุ่มฝั่งหลวง ที่ได้ดำเนินการทางการเมืองด้วยความบริสุทธิ์ ทางกลุ่มรับไม่ได้กับคำว่า ทุจริต ที่มาแปดเปื้อน ชื่อเสียงของกลุ่มฝั่งหลวง

ทางกลุ่มฝั่งหลวงขอยืนยันในเจตนารมณ์ ที่จะทำงานเพื่อสาธารณะประโยชน์ต่อชาวแม่ฮ่องสอนต่อไป เพื่อการพัฒนาเมืองแม่ฮ่องสอนให้เป็นไปในทิศทาง การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังคำขวัญของกลุ่มฝั่งหลวงที่ว่า

“ แม่ฮ่องสอนที่ก่อเกิด ข้าขอเทอดและแทนคุณ ”

ท้ายที่สุด ขอคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในแม่ฮ่องสอนได้ดลบรรดาลให้ชาวแม่ฮ่องสอนทุกท่านหันมาร่วมมือกัน รักใคร่กลมเกลียว ห่วงหาอาทร และร่วมมือสร้างสรรค์พัฒนาเมืองแม่ฮ่องสอนดังในอดีตที่ผ่านมา

ด้วยความเคารพรักยิ่ง

(นายอนันต์ วันไชยธนวงศ์)

หัวหน้ากลุ่มฝั่งหลวง

9 มิถุนายน พ.ศ. 2546

กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน

"ฟื้นฟูวัฒนธรรม นำเศรษฐกิจรุ่งเรือง เมืองน่าอยู่ น่าท่องเที่ยว"
ขอเสนอทางเลือกใหม่ ทำใหม่ คิดใหม่

เกียรติศักดิ์ วนากัมล

ทีมบริหาร

- ปริญญาโทเกษตรศาสตร์ บางเขน
- อดีตรองประธานสภา อบจ. มส.
- ประธานกรรมการสหกรณ์
- การเกษตรเมืองแม่ฮ่องสอน จำกัด

สุเทพ นุชทรวง

ผู้สมัครตำแหน่งนายกเทศมนตรีฯ

- ปริญญาตรีสังคมศึกษา
- อดีตอาจารย์โรงเรียนห้องสอนศึกษา
- อดีตผู้บริหารโรงเรียนสภเวฬุวิทยาเขม
- อดีตรักษาการนายกเทศมนตรีฯ กรมสามัญศึกษา จ.มส.

ปรีชา ปัญญาเยาว์

ทีมบริหาร

- อดีตหัวหน้าสถานีอนามัย
- อดีตผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอ
- อดีตรองกรรมการบริหารศูนย์ธุรกิจชุมชนภาคเหนือ 17 จังหวัด

รักแม่ฮ่องสอน เลือกนายกเทศมนตรีคนบ้านเรา

เบอร์ 2

และสมาชิกสภาเทศบาล "กลุ่มรักแม่ฮ่องสอน"

นโยบายหลัก ของกลุ่ม รักแม่ฮ่องสอน >>>>>> 5 ส. 1 ท. 1 ย.

- ส.1 >>> ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ โดยการเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน ส่งเสริมการเกษตรเพื่อลดการนำเข้า ส่งเสริมหัตถกรรม และอาชีพเสริมต่างๆ รวมทั้งจัดหาตลาดที่แน่นอนรองรับ
- ส.2 >>> ส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สิ่งก่อสร้างต่างๆ ให้กลมกลืนธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น กำจัดขยะ ฝุ่นละอองบนท้องถนน พร้อมปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับให้ร่มรื่นสวยงาม จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวทุกเดือน เพิ่มแหล่งท่องเที่ยว และเปิดการท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้าน
- ส.3 >>> ส่งเสริม สนับสนุน สืบสาน วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ให้ส่งผลต่อเป้าหมาย คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกวัย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ส.4 >>> ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาทุกระบบ เช่น การสนับสนุนทุนอาหารกลางวัน ทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน อาคารสถานที่ การอบรมศึกษาตุงาน เพิ่มการเรียนรู้ให้ครู นักเรียน ชุมชน สนับสนุนการเปิดศูนย์กวดวิชาและสนับสนุน "โครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ"
- ส.5 >>> สนองนโยบายรัฐบาล เช่น การแก้ไขปัญหาเสพติด ปัญหาความยากจน การทุจริตคอร์รัปชั่น สนับสนุนกองทุนหมู่บ้าน โครงการสุขภาพถ้วนหน้า ฯลฯ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ท.1 >>> จัดโครงการ "เทศบาลพบประชาชน" เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้บริหารเทศบาล และสมาชิกสภาเทศบาล ได้มีโอกาสพบปะพี่น้องประชาชน พร้อมยินดีรับเรื่องร้องทุกข์ รับฟังปัญหาต่างๆ ร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา ติดตามตรวจสอบโครงการและกิจกรรมต่างๆ ให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน
- ย.1 >>> ยกเลิกเขตป่า ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และผลักดันให้มีการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินของราษฎร ในเขตเทศบาลทั้งหมด ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 600 ไร่

โปรดเลือก **อ.สุเทพ นุชทรวง** เบอร์ 2

อดีต อาจารย์โรงเรียนห้องสอนศึกษา, ศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประธานป๊อกหนองจอกคำ, ประธานกองทุนหมู่บ้านป๊อกหนองจอกคำ

เป็น **นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน**

รองนายก ๙	นายเกียรติศักดิ์ วนากมล (สจ. ดีเด่น)	ปริญญาโทรัฐวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อดีต สมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) อ.เมือง 3 สมัย, ประธานสหกรณ์การเกษตรเมือง แม่ฮ่องสอน
รองนายก ๙	นายปรีชา ปัญญาเยาว์ (หมอสูด)	อดีต ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน รองประธานป๊อกดอนเจดีย์, เภรณุกองทุนหมู่บ้านป๊อกดอนเจดีย์

เขต 1 มี 2 หน่วยเลือกตั้งคือ วัดหัวเวียง และโรงเรียนพระปริยัติธรรม เลือก เบอร์ 4 - 7 และ 13 ยกทีม

4	✗	นางรวงทิพย์ กันใจมา	ผู้จัดการร้านครัวทิพย์, ประธานชมรมร้านอาหาร และกรรมการหอการค้า
5	✗	นางดาริณี รัตนบุตร	ฝ่ายการเงินกองทุนป๊อกกาดเก่า, กรรมการชุมชน, อ.ส.ม.
6	✗	นายธีรเดช เพ็ชรฎา	อดีตประชาสัมพันธ์เทศบาล และผู้จัดเลี้ยงตามสายคนแรก
7	✗	นายเกษม บุญสงค์	รองประธานป๊อก และ รองประธานกองทุนหมู่บ้าน ป๊อกตะวันออก , อ.ส.ม.
13	✗	นายสุทัศน์ ประสิทธิ์กุล	อดีตเทศมนตรี , อดีตประธานป๊อกตะวันออก และป๊อกหัวเผือก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เขต 2 มี 2 หน่วยเลือกตั้ง คือ ศาลาประชาคมจังหวัดแม่ฮ่องสอน และ วัดม่วยต่อ เลือก เบอร์ 1 - 6 ยกทีม

1	✗	อ. อัมพร พงษ์ศิริ	อดีตอาจารย์โรงเรียนห้องสอนศึกษา, อาจารย์พิเศษศูนย์ผู้อพยพ IRC
2	✗	นายยิ่งภัทร วนากมล	ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรเมืองแม่ฮ่องสอน, อดีตประธานสภาเทศบาล
3	✗	นายจักรกฤษณ์ วรรณศิริ	กรรมการชมรมยิงปืนแม่ฮ่องสอน, ผู้จัดการร้านจิมมี่ทัวร์
4	✗	นายกิตติชัย แซ่หลี่	อดีตสมาชิกสภาเทศบาล, กรรมการหอการค้า, ร้านไข่มุก
5	✗	นางศรีเวียง ต๊ะวิชัย	อดีตรองประธานสภาเทศบาล, ผู้จัดการศรีเวียง เกสท์เฮาส์,
6	✗	นายศรีไสว ดิยะวงศ์	อดีตสมาชิกสภาเทศบาล, ผู้จัดการรายการข่าวชาวบ้าน

เขต 3 มี 2 หน่วยเลือกตั้ง คือ วัดปางล้อย และโรงเรียนบ้านจอกคำ เลือก เบอร์ 1 - 4 และ 11 ยกทีม

1	✗	อ. บัวสาย โพธิขจร	ปริญญาโทบริหารการศึกษา, ผู้ช่วยผอ.โรงเรียนอนุบาลเมือง แม่ฮ่องสอน
2	✗	นายศรีธน ไชยชนะ	อดีตหัวหน้าการเงิน ธ.กรุงไทย มส. , ประสบการณ์ภาคการธนาคาร 23 ปี
3	✗	นายทวิ แดงต่อม	ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ประธานบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน จ.แม่ฮ่องสอน
4	✗	อ. ประเมิน วสุวัฒน์ศรี	อดีตอาจารย์โรงเรียนห้องสอนศึกษา, ประธานกองทุนหมู่บ้านป๊อกดอนเจดีย์
11	✗	ด.ต.กล้ารบ ธุระณรงค์	อดีตรองผู้บังคับหมวด ตชด. 336, วิทยากรพิเศษชุดมวลชนสัมพันธ์

กลุ่มผั่งหลวงขอเสนอคณะผู้บริหาร

- 1. นายอนันต์ วันไชยธนวงศ์**
- การศึกษา**
- วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ประสบการณ์**
- อาสา**
- อดีตนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน
เป็นนายกเทศมนตรีเมืองแม่ฮ่องสอน
บริหารเทศบาลทั้งหมด และด้านการศึกษา
- 2. นายนิรันดร์ วิชัยสกุล**
- การศึกษา**
- วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วิทยาศาสตร์ทางทะเล) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- ประสบการณ์**
- ☞ ผู้ช่วยนักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
 - โครงการศึกษากฎหมายและมาตรฐานการจัดการขยะอันตรายในประเทศไทย
 - โครงการศึกษาและจัดสร้างระบบฐานข้อมูลความสัมพันธ์ของมลพิษทางอากาศกับปัญหาด้านสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่
 - ☞ นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
 - การสำรวจและวิจัยการพัฒนาเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจของประเทศไทย
- อาสา**
- เป็นรองนายกเทศมนตรีฝ่ายสาธารณสุข

3. เสนีย์ อังคะรุต

- การศึกษา** - วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร
- ประสบการณ์** - ร่วมออกแบบและปรับปรุงฉากโรงละครแห่งชาติ กรมศิลปากร
- ออกแบบศึกษาวิจัยงานปฏิมากรรมพื้นบ้านล้านนา ณ วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่ โดยกรมศิลปากร
- ร่วมออกแบบและจัดทำรถขบวนทำงานประเพณี ลอยกระทง จ.เชียงใหม่ โดยวิทยาลัยอาชีวศึกษา เชียงใหม่ คณะศิลปกรรม เป็นผู้จ้าง
- อาสา** เป็นรองนายกเทศมนตรีฝ่ายโยธา

นายอิสรา พลอาษา

- การศึกษา** - ศึกษาศาสตรบัณฑิต (มหาวิทยาลัย เชียงใหม่)
- ประสบการณ์** - นายกสโมสรนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มช. ปี 2536
- อาจารย์โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง
- เจ้าของกิจการร้านโรงเตี๊ยม แม่ฮ่องสอน
- อาสา** - เป็นเลขานุการ นายกเทศมนตรี

นางปิยนาด ทาคำมา (ครูแดง)

- การศึกษา** - ศึกษาศาสตรบัณฑิต (มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช)
- ประสบการณ์** - อาจารย์โรงเรียนบ้านห้วยโป่ง, โรงเรียนบ้านแม่สะกิด
- หัวหน้างานบริหาร งานการเจ้าหน้าที่ - แผนงาน สปอ.เมืองแม่ฮ่องสอน
- อาสา** - เป็นที่ปรึกษา นายกเทศมนตรี

เขต 1

- 8 นางสาวจิตต์ จันทประยูร
 9 นายวิรัช จันทประยูร
 10 ว่าที่ร้อยตรี อีรพลสังข์ภิรมย์
 11 นายไมตรี คงสุนทร
 12 นายสมบูรณ์ ศิลปนันท์

เขต 2

- 7 นายดา ไชยเสน
 8 นายสมเกียรติ ปะวันละ
 9 นางพันธิกา ปิติวุฒิ (อำภา)
 10 นายมาโนช โสตัยัม

- 11 นายสุชาติ เจริญศรี (อ้ายน้อง)
 12 นายก้องฟ้า เบญจพงศา

เขต 3

- 5 นายจอมจันทร์ ฉ่ำมณี
 6 นางศรีทูน เชื้อนรัตน์
 7 นายอินพันธ์ บุญสนอง
 8 นายถนอม ไสค์วง
 9 นางกานดา นันชัยกลาง
 10 นายปรีชา พรนิมิตร

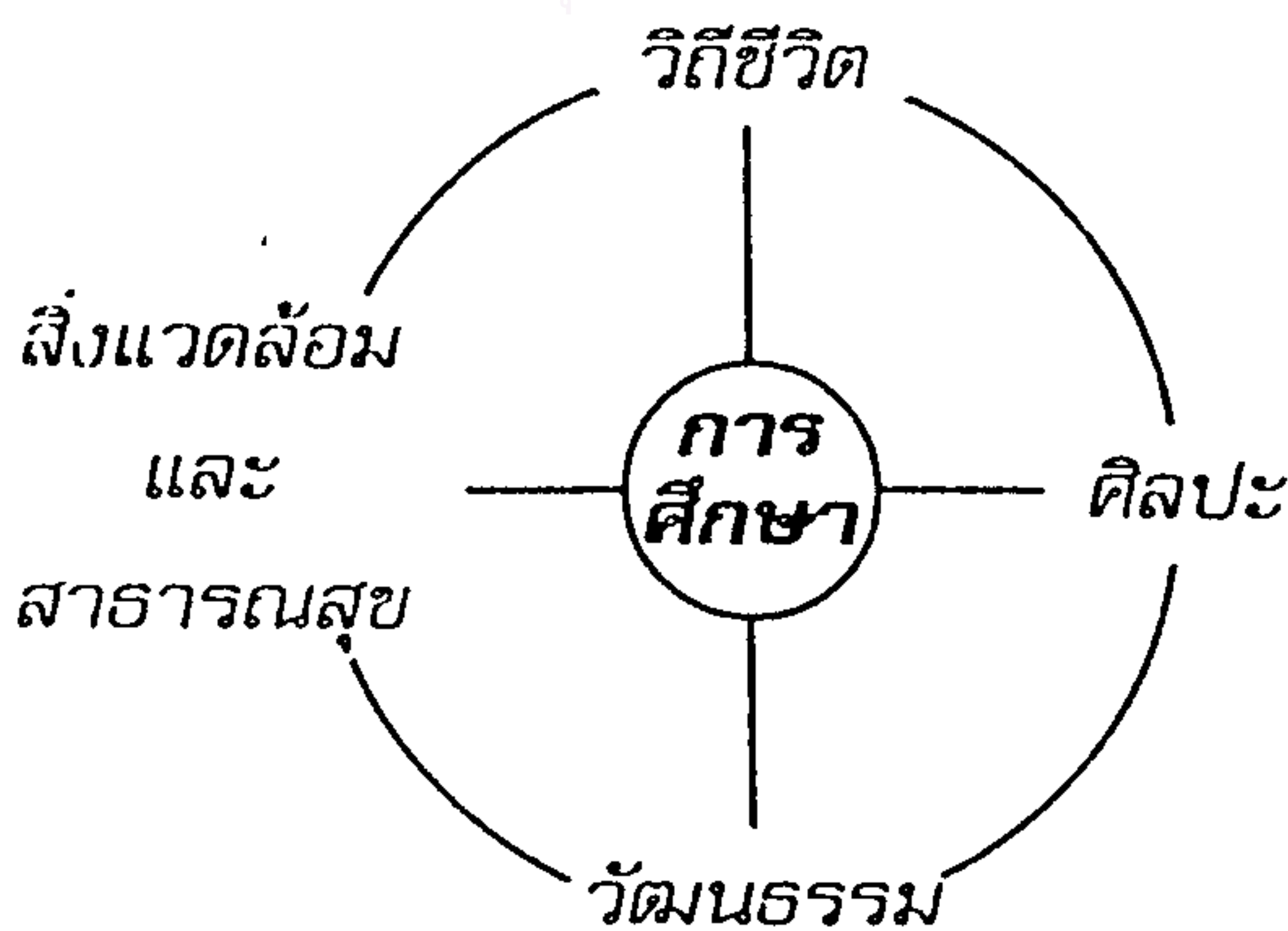
ภายใต้การนำของ

นายอหันท วันไชยธนวงศ์
 ผู้สมัครนายกเทศมนตรี เบอร์ 1

- 1 -

ในอดีตแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติสภาพ
แวดล้อม และอิทธิพลทางศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย ผสมผสาน
และลงตัวสภาพวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ส่งผลให้เป็นทุนเดิมที่หล่อเลี้ยง
อยู่ถึงปัจจุบัน แต่ทุนเดิมเหล่านี้ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงลดน้อยลง
ตามกาลเวลาตลอด 4 ปีที่ผ่านมา กลุ่มผึ้งหลวง ได้บริหาร
เพื่อเตรียมการและบัดนี้ถึงเวลาที่กลุ่มผึ้งหลวงจะขออาสาเข้าไป
บริหารเทศบาลต่อ เพื่อฟื้นฟูทุนเดิมให้กลับสู่สภาพสมบูรณ์ และ
หล่อเลี้ยงชาวแม่ฮ่องสอน ต่อไปอีกนับสิบ ๆ ปี ด้วยนโยบาย

“วงล้อแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน”

นโยบาย “วงล้อแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ประกอบด้วยนโยบายหลัก 5 ประการด้วยกัน คือ

1. ด้านวิถีชีวิต
2. ด้านศิลปะ
3. ด้านวัฒนธรรม
4. ด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข
5. ด้านการศึกษา

- 3 -

1. นโยบายด้านวิถีชีวิต

- 1.1 กำหนดและส่งเสริมให้วันพระหรือวันสำคัญทางศาสนา เป็นวันแห่งการให้ความรักและวันของครอบครัว
- 1.2 จะฟื้นฟูและรณรงค์ให้มีการทำบุญตักบาตรด้วยพร้อมเพรียงในวันพระและวันสำคัญทางศาสนา
- 1.3 จะรณรงค์ให้แต่ละชุมชนมีถนนสายธรรมะ เพื่อให้พระได้บิณฑบาตและประชาชนได้ทำบุญตักบาตร อย่างน้อยชุมชนละ 1 เส้นทาง
- 1.4 ส่งเสริมให้สวนสาธารณะหนองจอกคำ เป็นศูนย์รวมของความสงบและสะอาดทั้งสภาพแวดล้อมและจิตใจ
- 1.5 จะจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ให้มีบริการตรวจและรักษาโรคเฉพาะทาง เช่น ตา หู กระจก เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 4 -

- 1.6 จะจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาสผู้พิการทางร่างกาย การศึกษาและอาชีพ

2. นโยบายด้านศิลปะ

- แผนงานพัฒนาบำรุงรักษา ศิลปะพื้นบ้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 2.1 จะจัดตั้งหอศิลป์ หรือพิพิธภัณฑ์ทุกคนเฝ้าของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - 2.2 จะจัดตั้งศูนย์จำหน่ายอาหารและสินค้าพื้นเมืองของชุมชน
 - 2.3 ส่งเสริมให้มีถนนสถาปัตยกรรมไทยใหญ่ (ไต) โดยอาคารบ้านเรือนในถนนสายดังกล่าวที่จะต่อเติม หรือสร้างใหม่ต้องมีส่วนหนึ่งที่คงไว้ด้วยสถาปัตยกรรมไทยใหญ่ (ไต)
 - 2.4 จะให้มีการสวดมนต์ภาซีบำรุงท้องที่ และภาซีโรงเรียนสำหรับบ้านหรืออาคารที่เป็นสถาปัตยกรรมไทยใหญ่ (ไต) และมีอายุการสร้างเกิน 50 ปี

3. นโยบายด้านวัฒนธรรม

- 3.1 จะส่งเสริมและสืบสานประเพณีท้องถิ่นทุกประเพณีที่ถือว่าเป็นรากฐานของสังคมและระบบการดำเนินชีวิตที่ดีของชาวแม่ฮ่องสอน
- 3.2 จะผลักดันให้งานประเพณีนำไปสู่การส่งเสริม และกระจายรายได้ของประชาชน
- 3.3 จะจัดตั้งแหล่งรวบรวมและศึกษาค้นคว้า ด้านวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตของทุกคนเผ่าในแม่ฮ่องสอน ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT)

4. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข

แผนงานบำรุงรักษาฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- 4.1 จะพัฒนาระบบนิเวศบริเวณลำน้ำปิงให้กลับมาสมบูรณ์ดังเดิม
- 4.2 จะนำระบบสาธารณูปโภคในถนนสายหลักลงสู่ใต้ดิน
- 4.3 จะส่งเสริมและสนับสนุนให้บ้านเรือนในถนนทุกสายมีการปลูกต้นไม้ อยู่หน้าบ้าน หรือบริเวณบ้านอย่างน้อยบ้านละ 1 ต้น โดยเทศบาล จะสนับสนุนพันธุ์ไม้
- 4.4 จะพัฒนาให้ในเขตเทศบาลปราศจากมลภาวะเป็นพิษ อาทิ ขยะมูลฝอย น้ำเสีย ฝุ่นละอองในอากาศ เป็นต้น
- 4.5 จะจัดให้มีพื้นที่พักผ่อน และลานกีฬาครบทุกชุมชน
- 4.6 จัดให้มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูสภาพแก่ประชาชน ทุกกลุ่มอายุ เพื่อสุขภาพที่ดี

5. นโยบายด้านการศึกษา

- 5.1 จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กอายุ 1 - 10 ปี บริโภคไข่ไก่อย่างน้อย สัปดาห์ละ 2 ฟอง
- 5.2 จะสนับสนุนให้ทุกโรงเรียนในเขตเทศบาล มีแหล่งศึกษาค้นคว้าด้วย เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครบครัน
- 5.3 จะมุ่งเน้นให้นำองค์ความรู้ด้านวิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม และ สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น สู่กระบวนการเรียนรู้โรงเรียน
- 5.4 จะตั้งกองทุนสนับสนุนเยาวชนผู้มีความเป็นเลิศทางการศึกษา ศิลปะ และกีฬา เพื่อกลับมาพัฒนาบ้านเกิดในอนาคต
- 5.5 จะตั้งกองทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการสอน หลักสูตร สื่อการสอน และการนำภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อนมาสืบทอด

โดยสรุป นโยบายทั้งหมดจะเป็นการนำทุนเดินของสังคม มาสู่การอนุรักษ์อย่างมีกระบวนการ และพัฒนาให้สอดคล้อง กับความเจริญของยุคสมัยอันนำไปสู่การเป็นแหล่งทรัพยากรของ การท่องเที่ยว ที่จะนำรายได้ไปสู่คนในสังคม จึงกล่าวได้ว่า นโยบาย ดังกล่าวจะส่งเสริมให้ประชาชนมีระบบแบบแผนในการดำเนินชีวิต ที่ดีงาม ภายใต้อาณัติความร่วมมือของทุกคน และกลุ่มพลังพลวงหวัง เป็นอย่างยิ่งว่า “วงล้อแห่งการพัฒนา” นี้จะนำความเป็นเมืองน่าอยู่ มาสู่สังคมอย่างยั่งยืน

“ภาคผนวก ข”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติ
เทศบาล (ฉบับที่ ๑๑)

พ.ศ. ๒๕๔๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

เป็นปีที่ ๕๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ

โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและ
ยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๑)

พ.ศ. ๒๕๔๓”

มาตรา ๒* พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

*[รก.๒๕๔๓/๔๑ก/๑๒/๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๓]

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติ
เทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๐ เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือ
ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่
อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมือง พระราช
กฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

มาตรา ๑๑ เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้น
ไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัตินี้ และซึ่งมีพระราช
กฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลนคร พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖

และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔ องค์การเทศบาลประกอบด้วยสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีแล้วแต่กรณี

เทศบาลแห่งใดจะมีการบริหารในรูปแบบคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรี ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตเทศบาลแต่ละแห่งตามวิธีการที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตรานี้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเทศบาลใดจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเทศบาลนั้นมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้จัดทำประชามติในเขตเทศบาลนั้นว่าจะกำหนดให้การบริหารเทศบาลใช้รูปแบบคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรี ผลของประชามติให้นำมาใช้เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นการทั่วไปในคราวถัดไปจากวันที่มีการออกเสียงประชามติ และให้ใช้รูปแบบการบริหารตามผลประชามตินั้นตลอดไปจนกว่าจะมีการออกเสียงประชามติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเทศบาลนั้นให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารเทศบาลเป็นอย่างอื่น

การร้องขอให้ทำประชามติตามวรรคสามต้องเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนครบวาระของสภาเทศบาลที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะนั้นไม่น้อยกว่าสามร้อยหกสิบวัน และจะกระทำในวาระของสภาเทศบาลหนึ่งได้เพียงครั้งเดียว

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเทศบาลนั้นเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำประชามติที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ผลประชามติในเขตเทศบาลใดแสดงความเห็นให้มีการบริหารในรูปแบบคณะเทศมนตรีให้บังคับตามบทที่ ๒ คณะเทศมนตรี และไม่นำบทที่ ๒ ทวิ นายกเทศมนตรีมาใช้บังคับ

ในกรณีที่ผลประชามติในเขตเทศบาลใดแสดงความเห็นให้มีการบริหารในรูปแบบนายกเทศมนตรีให้บังคับตามบทที่ ๒ ทวิ นายกเทศมนตรี และไม่นำบทที่ ๒ คณะเทศมนตรี มาใช้บังคับ”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔ สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตามจำนวนดังต่อไปนี้

- (๑) สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบสองคน
- (๒) สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบแปดคน
- (๓) สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดและยังมิได้มีการเลือกตั้งสมาชิกขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

“ประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาลอยู่ในตำแหน่งจนครบอายุของสภาเทศบาลหรือมีการยุบสภาเทศบาล หรือถือว่ามีอายุครบสภาเทศบาลตามมาตรา ๑๙ วรรคสาม”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๐ ทวิ และมาตรา ๒๐ ตรี แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

“มาตรา ๒๐ ทวิ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง ประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาลพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) พ้นจากสมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาล

(๒) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา ๒๐ ตรี ในกรณีที่ตำแหน่งประธานสภาเทศบาลหรือรองประธานสภาเทศบาลว่างลงเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งตามมาตรา ๒๐ ทวิ ให้สภาเทศบาลเลือกสมาชิกสภาเทศบาลขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๗ การประชุมสภาเทศบาล ต้องมีสมาชิกสภาเทศบาลมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒ สภาเทศบาลมีอำนาจเลือกสมาชิกสภาเทศบาลตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญของสภาเทศบาล และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญของสภาเทศบาล เพื่อกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล แล้วรายงานต่อสภาเทศบาล

ในการตั้งคณะกรรมการวิสามัญตามวรรคหนึ่ง นายกเทศมนตรีมีสิทธิเสนอชื่อบุคคลผู้เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิก เพื่อให้สภาเทศบาลแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญได้ไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

คณะกรรมการที่สภาเทศบาลตั้งขึ้นตามวรรคหนึ่ง จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๒ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

“มาตรา ๓๒ ทวิ ในกรณีกิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของ

เทศบาลหรือประชาชนในท้องถิ่น สมาชิกสภาเทศบาลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก
เท่าที่มีอยู่หรือคณะเทศมนตรีอาจเสนอต่อประธานสภาเทศบาลเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติใน
ท้องถิ่นได้ และประกาศให้ประชาชนทราบ

การออกเสียงประชามติต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการขอปรึกษาความเห็นของ
ประชาชนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกิจการสำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามวรรคหนึ่ง ซึ่งมีใช้
เรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย การออกเสียงประชามติที่เกี่ยวกับตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะ
บุคคลใดคณะบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะจะกระทำมิได้

บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ
การออกเสียงประชามติตามมาตรานี้ให้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่สภา
เทศบาลหรือคณะเทศมนตรีในเรื่องนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกชื่อส่วนที่ ๒ คณะเทศมนตรี และมาตรา ๓๖ แห่งพระราช
บัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“บทที่ ๒
สถานวิทยบริการ
คณะเทศมนตรี

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ประชาชนในเขตเทศบาลใดออกเสียงแสดงประชามติให้
การบริหารเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี ให้เทศบาลนั้นมีคณะเทศมนตรี ประกอบด้วยนายก
เทศมนตรีคนหนึ่งและเทศมนตรีตามจำนวนดังนี้

- (๑) เทศบาลตำบล ให้มีเทศมนตรีไม่เกินสองคน
- (๒) เทศบาลเมือง ให้มีเทศมนตรีไม่เกินสามคน
- (๓) เทศบาลนคร ให้มีเทศมนตรีไม่เกินสี่คน”

มาตรา ๑๒ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นบทที่ ๒ ทวิ นายกเทศมนตรี และมาตรา
๔๘ ทวิ มาตรา ๔๘ ตริ มาตรา ๔๘ จัตวา มาตรา ๔๘ เบญจ มาตรา ๔๘ ฉ มาตรา ๔๘ สัตต มาตรา
๔๘ อัฐ มาตรา ๔๘ นว มาตรา ๔๘ ทศ มาตรา ๔๘ เอกาทศ มาตรา ๔๘ ทวาทศ มาตรา ๔๘ เทรส
มาตรา ๔๘ จตุทศ มาตรา ๔๘ ปัญจทศ มาตรา ๔๘ โสฬส มาตรา ๔๘ สัตตรส มาตรา ๔๘ อัฐารส
มาตรา ๔๘ เอกนวิสติ มาตรา ๔๘ วิสติ มาตรา ๔๘ เอกวิสติ มาตรา ๔๘ ทวาวิสติ มาตรา ๔๘ เตรี
สติ มาตรา ๔๘ จตุวิสติ และมาตรา ๔๘ ปัญจวิสติ

“บทที่ ๒ ทวิ

นายกเทศมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๔๘ ทวิ ในกรณีที่ประชาชนในเขตเทศบาลได้ออกเสียงแสดงประชามติให้
การบริหารในเขตเทศบาลใช้รูปแบบนายกเทศมนตรี ให้เทศบาลนั้นมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่งซึ่ง
เลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล

การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีให้กระทำโดยวิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ
หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีให้เป็นไป
ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา ๔๘ ทริ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายก
เทศมนตรี

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติ
ไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง
และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบ
วันนับถึงวันเลือกตั้ง

มาตรา ๔๘ จัตวา บุคคลผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ในวันเลือกตั้ง
เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

(๑) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๒) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา ๔๘ เบญจ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
เป็นนายกเทศมนตรี

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือเป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลในวันสมัครรับเลือกตั้ง
และได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้
เทศบาล ในปีที่สมัครหรือในปีก่อนปีที่สมัครหนึ่งปี

มาตรา ๔๘ ฉ บุคคลผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้าม
มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี

(๑) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๔๘ จัตวา (๑)

(๒) หรือ (๔)

(๒) ตัดยาเสพติดให้โทษ

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๕) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมา

ยังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๖) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ

รัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๗) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะ

ร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๘) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๙) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา

(๑๐) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจ หรือของ

ราชการส่วนท้องถิ่น หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๑) อยู่ในระหว่างต้องห้ามหรือตัดสิทธิมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐ

ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(๑๒) เคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งถูกให้พ้นจากตำแหน่ง

เนื่องจากกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

(๑๓) เคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งราษฎรลงคะแนนเสียง

ให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นและยังไม่พ้นกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งครั้งสุดท้ายจนถึงวันเลือกตั้ง

มาตรา ๔๘ สัตต ให้นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีวาระอยู่

ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

เมื่อนายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง ให้จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นใหม่ภายในสี่สิบห้า

วันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๔๘ อัญญ นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิก

สภาเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายได้ตามจำนวนดังต่อไปนี้

(๑) เทศบาลตำบล ให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกินสองคน

(๒) เทศบาลเมือง ให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกินสามคน

(๓) เทศบาลนคร ให้มีรองนายกเทศมนตรีไม่เกินสี่คน

มาตรา ๔๘ นว รองนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๔๘ เบญจ (๑)

และ (๒) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ ฉ

มาตรา ๔๘ ทศ นายกเทศมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการต้องแถลงนโยบายต่อสภา

เทศบาลโดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

ก่อนแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาล นายกเทศมนตรีต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมสภาเทศบาลว่าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งหากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของราษฎรหรือราชการ นายกเทศมนตรีที่เข้ารับหน้าที่จะดำเนินการไปพลางก่อน เพียงเท่าที่จำเป็นก็ได้

มาตรา ๕๓ ให้นายกเทศมนตรีรายงานและแถลงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ตามวรรคหนึ่งต่อสภาเทศบาลเป็นประจำทุกปี

ในกรณีที่ประธานสภาเทศบาลไม่เรียกประชุมสภาเทศบาลภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้เรียกประชุมและเป็นผู้เปิดหรือปิดประชุม

มาตรา ๕๔ เอกาเทศ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี หรือผู้ซึ่งนายกเทศมนตรีมอบหมายมีสิทธิเข้าประชุมสภาเทศบาลและมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริงตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุม แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

มาตรา ๕๕ ทวาเทศ สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมสภาเทศบาลเพื่อให้นายกเทศมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการเทศบาลโดยไม่มีการลงมติ

ญัตติตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อประธานสภาเทศบาล และให้ประธานสภาเทศบาลกำหนดวันสำหรับการอภิปรายทั่วไป ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าห้าวันและไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตติ แล้วแจ้งให้นายกเทศมนตรีทราบ

มาตรา ๕๖ เตรส นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย เทศบัญญัติ และนโยบาย

(๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

(๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

(๔) วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๕) รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

มาตรา ๕๗ จตุเทศ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรีต้องไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ การพาณิชย์ของเทศบาล บริษัทที่เทศบาลถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(๒) รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ เป็นพิเศษจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

รัฐวิสาหกิจ การพาณิชย์ของเทศบาลหรือบริษัทที่เทศบาลถือหุ้น นอกเหนือไปจากที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ การพาณิชย์ของเทศบาลหรือบริษัทที่เทศบาลถือหุ้นปฏิบัติกับบุคคลในธุรกิจการงานตามปกติ

(๓) เป็นคู่สัญญาหรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่ทำกับเทศบาลหรือการพาณิชย์ของเทศบาลหรือบริษัทที่เทศบาลถือหุ้น
บทบัญญัติตามมาตรานี้มีให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งได้รับเบี้ยหวัดบำเหน็จบำนาญหรือเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งรับเงินตอบแทนค่าเบี้ยประชุมหรือเงินอื่นใดเนื่องจากการดำรงตำแหน่งกรรมการหรือของรัฐสภาหรือวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาเทศบาลหรือสภาท้องถิ่นอื่น หรือกรรมการที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นโดยตำแหน่ง

มาตรา ๔๕ ปัญหาค นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) เมื่อมีการยุบสภาเทศบาล

(๔) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

(๕) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ เบื้อง หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๔ ฉ

(๖) กระทำการฝ่าฝืนตามมาตรา ๔๔ จตฺทศ

(๗) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๘) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาสอบสวนและสั่งให้ออกจาก

ตำแหน่งตามมาตรา ๗๓

(๙) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลได้ลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
ในระหว่างที่ไม่มีนายกเทศมนตรี ให้ปลัดเทศบาลปฏิบัติหน้าที่ของนายกเทศมนตรีเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราวจนกว่านายกเทศมนตรีซึ่งได้รับเลือกตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

เมื่อมีกรณีสงสัยว่าความเป็นนายกเทศมนตรีสิ้นสุดลงตาม (๕) หรือ (๖) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

มาตรา ๔๕ โสฬส รองนายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

(๒) นายกเทศมนตรีมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๓) ตาย

(๔) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อยกเทศมนตรี

(๕) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ เบื้อง (๑) และ (๒) หรือมีลักษณะต้องห้าม

ตามมาตรา ๔๔ ฉ

(๖) กระทำการฝ่าฝืนตามมาตรา ๔๔ จตฺทศ

(๗) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

(๘) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาสอบสวนและสั่งให้ออกจาก

ตำแหน่งตามมาตรา ๗๓

ให้นำความในวรรคสามของมาตรา ๔๘ ปัญจทศ มาใช้บังคับกับกรณีรองนายก

เทศมนตรีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๘ สัตตทศ ให้นายกเทศมนตรีควบคุมและรับผิดชอบในการบริหาร

กิจการของเทศบาลและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล

มาตรา ๔๘ อัฐทศ เทศบาลแบ่งส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

(๑) สำนักปลัดเทศบาล

(๒) ส่วนราชการอื่นตามที่นายกเทศมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของ

กระทรวงมหาดไทย

การกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักปลัดเทศบาลและส่วนราชการอื่นตามวรรคหนึ่ง

ให้เป็นไปตามที่นายกเทศมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๔๘ เอกทศ ให้มีปลัดเทศบาลคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงาน

เทศบาลและลูกจ้างเทศบาลรองจากนายกเทศมนตรี และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำ

ของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามที่

นายกเทศมนตรีมอบหมาย

การบริหารงานบุคคลของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๔๘ วิสติ อำนาจหน้าที่ในการสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรองนายก

เทศมนตรี ให้เป็นไปตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมาย

ในกรณีที่นายกเทศมนตรีไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองนายกเทศมนตรี ตาม

ลำดับที่นายกเทศมนตรีจัดไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีรองนายกเทศมนตรีหรือมีแต่ไม่อาจ

ปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดเทศบาลเป็นผู้รักษาราชการแทน

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่นายกเทศมนตรี

จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ หรือคำสั่ง

ใดหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ

หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นไม่ได้กำหนดในเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่าง

อื่นนายกเทศมนตรีอาจมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รองนายกเทศมนตรีเป็นผู้ปฏิบัติราชการ

แทนนายกเทศมนตรีก็ได้ แต่ถ้ามอบให้ปลัดเทศบาลหรือรองปลัดเทศบาลปฏิบัติราชการแทน ให้ทำเป็น

คำสั่งและประกาศให้ประชาชนทราบ

การปฏิบัติราชการแทนนายกเทศมนตรีตามวรรคสาม ต้องกระทำภายใต้การกำกับ

ดูแลและกรอบนโยบายที่นายกเทศมนตรีกำหนดไว้

มาตรา ๔๘ เอกวิสติ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี

และพนักงานเทศบาลเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๔๘ ทวาวิสติ ถ้าในเขตเทศบาลใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็น

เป็นการสมควรให้นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล หรือหัวหน้าส่วนราชการในเขตเทศบาลนั้นมีอำนาจเปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติได้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในการเปรียบเทียบคดีตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม เมื่อได้เปรียบเทียบคดีได้แล้ว ให้รีบส่งบันทึกการเปรียบเทียบพร้อมด้วยสำนวนไปยังพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแห่งเขตท้องที่ซึ่งเทศบาลนั้นตั้งอยู่เพื่อดำเนินการต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๔๘ เตรีวสติ เมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ให้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลแล้วให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านบรรดาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่หรือกฎหมายอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๘ จตุรัสติ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นของนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔๘ ปัญจวิสติ ในกรณีที่บทบัญญัติมาตราใดในพระราชบัญญัตินี้กล่าวถึงคณะเทศมนตรีให้หมายถึงนายกเทศมนตรี บทบัญญัติมาตราใดกล่าวถึงเทศมนตรี ให้หมายถึงรองนายกเทศมนตรี เว้นแต่บทบัญญัติมาตราใดมีข้อความเป็นอย่างเดียวกันหรือขัดแย้งกันกับบทบัญญัติในบทนี้ ให้ใช้บทบัญญัติในบทนี้แทน

บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ประกาศ หรือคำสั่งใดที่อ้างถึงคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น อ้างถึงนายกเทศมนตรีตามบทนี้ ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งบทนี้”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๒๓

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

มาตรา ๑๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๑ ทวิ และมาตรา ๖๑ ตริ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

“มาตรา ๖๑ ทวิ ร่างเทศบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) นายกเทศมนตรี

(๒) สมาชิกสภาเทศบาล หรือ

(๓) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

ในกรณีที่สมาชิกสภาเทศบาลเป็นผู้เสนอร่างเทศบัญญัติต้องมีสมาชิกสภาเทศบาลลงนามรับรองไม่น้อยกว่าสองคน

ร่างเทศบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สมาชิกสภาเทศบาลจะเสนอได้ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกเทศมนตรี

มาตรา ๖๑ ตี ร่างเทศบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่าร่างเทศพาณิชย์หรือร่างเทศบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) การจัดเก็บ ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบ การบังคับอันเกี่ยวกับภาษีอากร

(๒) การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน หรือการโอนงบประมาณของเทศบาล

(๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้เงินกู้

(๔) การคลัง การงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจ้าง และการพัสดุ

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างเทศบัญญัติใดเป็นร่างเทศบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของนายกเทศมนตรี ให้ประธานสภาเทศบาลเป็นผู้วินิจฉัย”

มาตรา ๑๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๒ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาเทศบาลได้มีมติเห็นชอบด้วยกับร่างเทศบัญญัติใดในกรณีเทศบาลตำบล ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัติไปยังนายอำเภอเพื่อส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา ในกรณีเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ให้ประธานสภาเทศบาลส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา

ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องพิจารณาร่างเทศบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้เสร็จและส่งคืนประธานสภาเทศบาลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างเทศบัญญัตินั้น ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างเทศบัญญัติดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับร่างเทศบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งนายกเทศมนตรีลงนามใช้บังคับเป็นเทศบัญญัติต่อไป แต่ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยให้ส่งร่างเทศบัญญัตินั้นพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสภาเทศบาลเพื่อพิจารณาใหม่ ถ้าสภาเทศบาลมีมติยืนยันตามร่างเทศบัญญัติเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ ให้ประธานสภาเทศบาลส่งร่างเทศบัญญัตินั้นให้นายกเทศมนตรีลงนามใช้บังคับเป็นเทศบัญญัติ และแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบต่อไป”

มาตรา ๑๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ของมาตรา ๖๒ ทวิ แห่งพระราช

บัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๑๙

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับการบริหารเทศบาลในรูปแบบนายกเทศมนตรี”

มาตรา ๑๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๒ ตี แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

“มาตรา ๖๒ ตี ในกรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ให้สภาเทศบาลตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการจำนวนสิบห้าคน เพื่อพิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้งในสาระสำคัญที่บัญญัติไว้ในร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้น

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งสภาเทศบาลแต่งตั้งจำนวนเจ็ดคนและบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกซึ่งนายกเทศมนตรีเสนอจำนวนเจ็ดคน และให้กรรมการทั้งสิบสี่คนร่วมกันปรึกษาและเสนอบุคคลซึ่งมิได้เป็นกรรมการและมิได้เป็นสมาชิกคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่กรรมการครบจำนวนสิบสี่คน

ในกรณีที่ไม่สามารถเสนอบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นประธานได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งบุคคลซึ่งมิได้เป็นกรรมการและมิได้เป็นสมาชิกขึ้นทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการดังกล่าว

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งพิจารณาและรายงานผลการพิจารณาต่อสภาเทศบาลให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่แต่งตั้งประธานคณะกรรมการ ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ประธานคณะกรรมการรวบรวมผลการพิจารณา แล้ววินิจฉัยชี้ขาดและรายงานต่อสภาเทศบาลโดยเร็ว

ถ้าสภาเทศบาลยังไม่เห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาของคณะกรรมการ หรือผลการวินิจฉัยของประธานคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี ด้วยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด ให้ร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้นเป็นอันตกไปและให้ใช้เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณที่แล้วไปพลางก่อน ในกรณีเช่นว่านี้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งยุบสภาเทศบาลถ้ามีข้อเสนอของนายกเทศมนตรี

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับการบริหารเทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรี”

มาตรา ๒๐ บรรดาสมาชิกสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

มาตรา ๒๑ ให้นำมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไข

เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับเทศบาลทุกแห่งนับแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไปเว้นแต่กรณีที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครหรือสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแห่งใดโดยเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุมีการยุบสภาหรือถึงคราวออกตามวาระ และเป็น การเลือกตั้งของเทศบาลแห่งนั้นในครั้งแรกนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีตามบทที่ ๒ ทวิ นายกเทศมนตรีในคราวเดียวกัน โดยมีให้นำมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช บัญญัตินี้มาใช้บังคับ แต่เมื่อสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งในครั้ง ดังกล่าวเข้ารับตำแหน่งแล้วให้นำมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับเทศบาลแห่งนั้น

(๒) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลแห่งใดเป็นเทศบาลเมือง ก่อนถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐ให้นำความใน (๑) มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีของเทศบาลเมืองนั้นด้วยโดยอนุโลม

การบริหารเทศบาลตำบลให้ดำเนินการบริหารในรูปแบบคณะเทศมนตรี ตาม บทที่ ๒ คณะเทศมนตรี ต่อไป ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลขึ้นใหม่เป็น การเลือกตั้งทั่วไปหลังจากวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐ ในกรณีเช่นนี้ให้นำมาตรา ๑๔ แห่งพระราช บัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับสำหรับการเลือกตั้ง ครั้งที่จะจัดให้มีขึ้นนั้น

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่เทศบาลใดได้กำหนดวันเลือกตั้งไว้แล้วก่อนวันจัดทำ ประชามติตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการเลือกตั้งในรูปแบบคณะเทศมนตรี ต่อไปตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๓ ในระหว่างที่ไม่มีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่นให้นำกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมาใช้บังคับกับการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลหรือนายกเทศมนตรีเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี ให้เทศบาลเรียกเก็บค่าสมัครเป็นเงิน จำนวนห้าพันบาท

ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ให้ถือเขตเทศบาลเป็นเขตเลือกตั้ง

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีในคราวเดียวกัน ให้ใช้หน่วยเลือกตั้งที่เลือกตั้ง เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง คณะกรรมการตรวจคะแนน เจ้าหน้าที่จะแนน และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันก็ได้

ใบสมัครและบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลหรือนายกเทศมนตรี ให้เป็นไป ตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยเรียบร้อย กระทรวง

มหาดไทยอาจออกกระเบียบกำหนดวิธีปฏิบัติในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลหรือนายกเทศมนตรี
เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สมควรปรับปรุงรูปแบบการบริหารเทศบาลจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกกันเองของสมาชิกสภาเทศบาล เป็นให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งของราษฎรในเขตเทศบาล เพื่อให้ราษฎรได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของราษฎรในท้องถิ่นโดยตรง นอกจากนี้ สมควรปรับปรุงการปฏิบัติงานของสภาเทศบาลให้เหมาะสมและสอดคล้องกันด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว รัชณี คล้ายนาค เกิดเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2520 ที่จังหวัด
แม่ฮ่องสอน สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครองจากคณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปีพ.ศ. 2543 และได้เข้าศึกษาต่อยังคณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีพ.ศ. 2544 และสำเร็จการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย